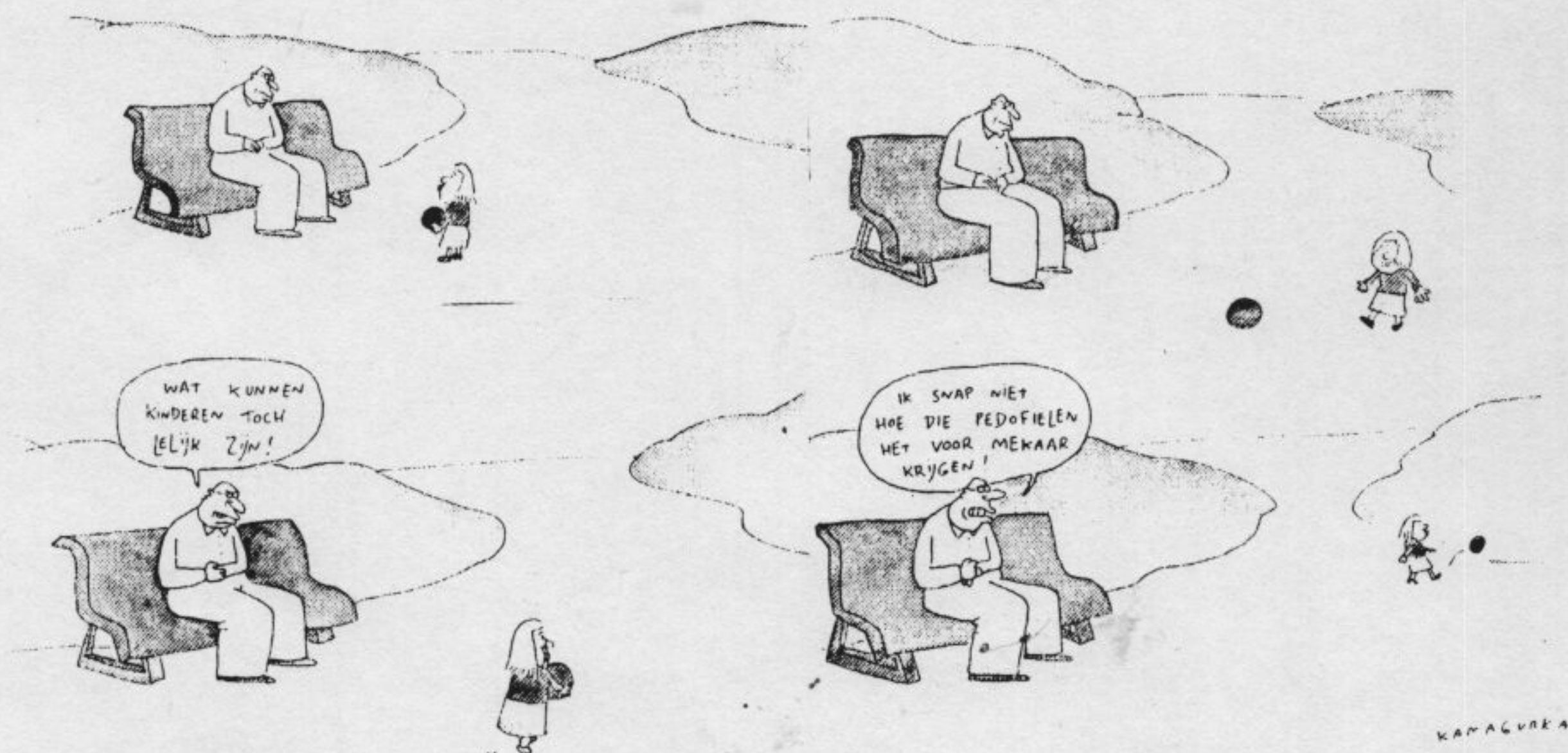

PERSFOCUS

ELFDE JAARGANG NUMMER 9 - SEPTEMBER 1995

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

BERT 'S BREIN OP ZATERDAG

IN DIT NUMMER:

Teleloterij tegen kinderexploitatie	pag. 2
Zelfredzame straatkinderen	pag. 9
Kinderpornonetwerken	pag. 11
Calvin Klein maakt kinderporno!	pag. 14
Hou 't Internetjes	pag. 18
Prof. Pyck rakelt Oude Pekela op	pag. 23
Ontucht van de maand	pag. 29
De strijd tegen het misbruik	pag. 30
Nieuw Preuts maakt zich boos	pag. 34
Je bent jong en je doet 't lekker toch...	pag. 36
Homohuwelijk?	pag. 38
Achtergrond	pag. 39
Pedo's uit de ILGA	pag. 40

PERSFOCUS, ELFDE JAARGANG, NUMMER 9, SEPTEMBER 1995

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Reformatorisch Dagblad	
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
Brabants Dagblad	BD
De Gelderlander	Geld
Gooi en Eemlander	G+E
Gelders Dagblad	GD
Drentse Courant	
Friesch Dagblad	
Rotterdams Dagblad	
Pauze	
Primeur	Prim
Groene Amsterdammer	GA
Vrij Nederland	VN
Nieuwe Revu	NR
HP/De Tijd	
XL	
Uitleg	
Staatscourant	SC
Tijdschrift Gezondheidsvoorlichting	
VKMagazine	
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Express	EXP
Frankfurter Rundschau	FRS
Bild Zeitung	BIL
BOX	
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
HUMO	
De Standaard	STA
Uit Frankrijk:	
Le Monde	
Uit Engeland:	
The Independent	IND
Uit Denemarken:	
Politiken	
Uit de Verenigde Staten:	
Time	
The Economist	

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
 Losse nummers f 8,--. Giro 5459646 van Vereniging Martijn,
 Postbus 93.548, 1090 EA Amsterdam

uit Bangkok

Bericht uit het land der lusten

Het toerisme heeft op veel plaatsen in de Derde Wereld een hele seksindustrie ontwikkeld. In toenemende mate worden kinderen daarvan het slachtoffer. Casus-Thailand: de verleiding, de schandalen en de nachten van Nah, Pho, Lehi en Taj.

MATT DINGS

Ze is verkouden, Nah, ze rochelt zachtjes en ze snuift voortdurend aan een inhaler. Het komt door de koude lucht, wijst ze op de vele ventilatoren aan het plafond. Ze legt mijn hand op haar borst, huilt in haar tanga en schuift dichtert tegen me aan. Haar huid is even zacht als koud. "Coke for me?" vraagt ze. Ik knik. Ze loopt weg, tank, jong, haar zwarte haren hippen op haar blote meisjesrug.

Op de bar wiegt een zevental go-dancers naakt of halfnaakt in een schemerig licht. Sommige kijken afwezig voor zich uit en maken maar wat pasjes, andere kronkelen langs chroomkleurige palen of simuleren de ritmische bewegingen van een copulatie. Als Nah terugkeert met een cola, kondigt een mannenstem een show aan. Twee jonge vrouwen stappen van de bar af. Ze lopen naar een met spiegels beklede nis en nemen plaats in houten tobbes die gevuld blijken met sop. Lachend zepen ze zich in.

Nah hoest en snuift aan haar inhaler en streelt mijn arm. Dan schakelt de muziek over van funk naar house. In de nis springen twee douches aan. De vrouwen staan op en laten het schuim van

zich afspoelen en dansen in de waterstralen, hun natte lichamen glanzend in het rode licht.

Een hand glijdt traag over mijn dij. "Like the show?" Ze duwt haar lichaam nog dichtert tegen me aan. "Like me too? I take care of you."

Op straat schuift een dichte drom mensen door de hete avond. Aan weerszijden van Patpong flikkeren de neons van de tientallen bars, in het midden staan kraampjes met klatergouden horloges en goedkope imitaties van alle denkbare modemerken. De communicatie verloopt per zakjapanner. De verkoper tikt 350 in, de klant 100, de verkoper 280, de klant 150 en voor 200 Baht (14 gulden) verwisselt een zijden shirt uiteindelijk van eigenaar.

Bij elke bar proberen portiers klanten binnen te praten. Ze trekken het gordijn voor de deur opzij en wijzen met veel oh's en ah's naar het repeterende tafereel van go-dancers op een bar met knuffelpalen. Aggressiever zijn de klantenlokkers van de bars die een etage hoger zijn gevestigd. Ze schieten op me af en tonen een soort menukaartje met de specialiteiten van het huis: *lady shoot balloons*, *lady takes razorblades*, *lady opens bottle*, en ze grijpen me bij een arm en proberen me een trap op te trekken. Als ik ontsnap, grijpt iemand anders mijn arm: een kind, een jongen van een jaar of tien, hij gebaart naar een kraampje met jeans van Gianni Versace en Calvin Klein. Verderop staat een jong meisje tegen een gevel geleund. Ze lacht. Ze lacht zo'n lachje dat alle mannen overal ter wereld herkennen. Ik schat haar op dertien.

"Massage?" vraagt een man op een hoek van Patpong. Massage... dat was het eerste woord dat ik na aankomst hoorde. Toen hij zijn wagen niet ver van de luchthaven de eerste file instuurde, kwam de taxichauffeur ermee: "Massage? Want massage? Nice lady for you. Massage, love, everything." Hij lachte in de spiegel. Nee, dank je, lachte ik terug. We schoven een paar meter op en stonden opnieuw stil. De chauffeur haalde een bedruimd drukwerkje achter de zon- nekplep vandaan, draaide zich om, vouwde het folderdje open en wees me met een dikke vinger op de foto van een mooie, naakte vrouw die met haar lichaam de rug van een man streelde. "Beautiful lady, very good, very clean." Breng me maar naar mijn hotel, zei

Veel liefs uit Bangkok

ik. Hij lachte van oor tot oor: "Go hotel, you shouer. I wait for you, bring you to the lady, yes?"

Wat was dit voor een stad?

Toen ik een uur later het hotel uitliep, Sukhumvit Road op, een zesbaanse smogstraat met naasters op de stoep en chique warenhuizen in hoogglans en marmer, wandelde er een verliefd stel voor me uit. Hij in de vijftig, blank, kalend, buikje, type Hoofd der Administratie, zij vijftien of zestien, Thais, lief, mooi en breekbaar. Ze liepen hand in hand. In haar vrije hand droeg ze een tasje van Zen Department Store.

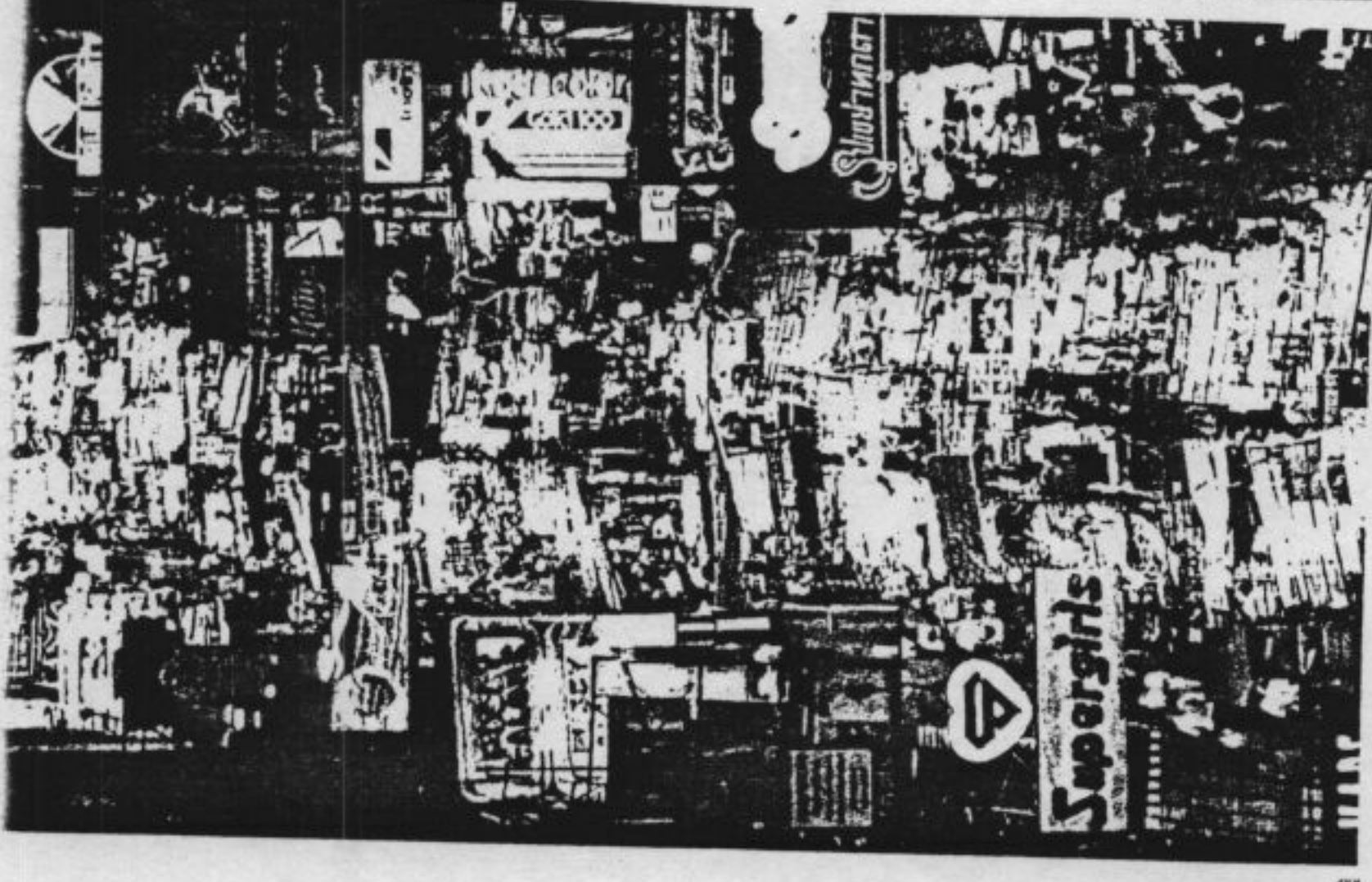
Zo'n tien jaar geleden verschenen de eerste berichten over het sekstoerisme naar Thailand. Het vreemdelingenverkeer was daar toen in een stroomversnelling gekomen. Thailand profiteerde mee van de trend dat het toerisme verre en exotische bestemmingen zocht, maar er school ook nog een andere verklaring achter: veel mannen bleken naar Thailand te reizen op zoek naar seks. En die was er volop te vinden. Seks was er een hele bedrijfstak sinds de Amerikanen die in Vietnam vochten hun verloven in Thailand doorbrachten: toen die oorlog voorbij was, stond een heel leger prostituees op de nieuwe klandizie van het internationale reizigersverkeer te wachten.

Inmiddels heeft het toerisme naar Thailand zich liefst verdrievoudigd (tot zes miljoen bezoekers per jaar). Naar schatting van sommige onderzoekers gaat twintig procent van de toeristen voor de seks naar Thailand, zodat de bedrijfstak tot een hele industrie is uitgegroeid. Bediende de branche in de jaren zeventig nog enige tienduizenden buitenlandse afnemers (soldaten), nu lijkt het te gaan om meer dan een miljoen klanten (toeristen en zakenmensen).

De groei van de Thaise seksindustrie valt ook af te lezen uit berichten over de toenemende kinderprostitutie. Jaarlijks reizen duizenden Nederlandse toeristen naar landen als Thailand om daar seks met kinderen te beleven, stelde de organisatie ChildRight onlangs in het rapport *Het kind van de rekening*. Wereldwijd zouden meer dan tien miljoen kinderen seksueel worden misbruikt door volwassenen. Staatssecretaris Schmitz (Justitie), die het rapport aangeboden kreeg, noemde de inhoud ervan 'walgelijk en schrikbarend'. Ze wil de toeristenindustrie vragen reizigers beter te waar- schuwen tegen kinderprostitutie in het buitenland. Net als in Duitsland zouden reisbureaus en luchtvaartmaatschappijen aan hotels de voorwaarde moeten stellen dat seks met kinderen daar niet plaatsvindt. En minister Sorgdrager kondigde aan te zullen studeren op de mogelijkheden om Nederlanders die zich elders aan minderjarige vergripen hier te laten vervolgen. In Zweden gebeurt dat al.

Meer nog dan de Filipijnen en Sri Lanka heeft Thailand een naam als het land van de lusten verworven. En Bangkok als hoofdstad van dat land heeft al helemaal een bijklank van *oh la la* gekregen. Een echtpaar dat Bangkok bezoekt, zal van dat *oh la la* weinig merken. Het bezoekt het grote paleis, een paar tempels en de drijvende markt, en één avond loopt het door Patpong, drinkt een drankje in de ongevaarlijkste bar, schuift het hoofd over al die sneue mannen (hij) en al die sneue meisjes (zij) en vervolgt de reis.

De alleenreizende man ziet een ander Bangkok. Naar hem lachen de meisjes in de deuropening van de cafés hun lachjes. Neemt hij een *tukruk*, een gemotoriseerde variant van de riksja, dan houdt de berijder hem ongevraagd zo'n verkreukeld folderdje van een massagehuis voor. Slentert hij door een winkelstraat, dan maakt er zich uit een kluwen pratende mannen een vriendelijk type los dat een stukje met hem oploopt en het adresje van de stad voor hem

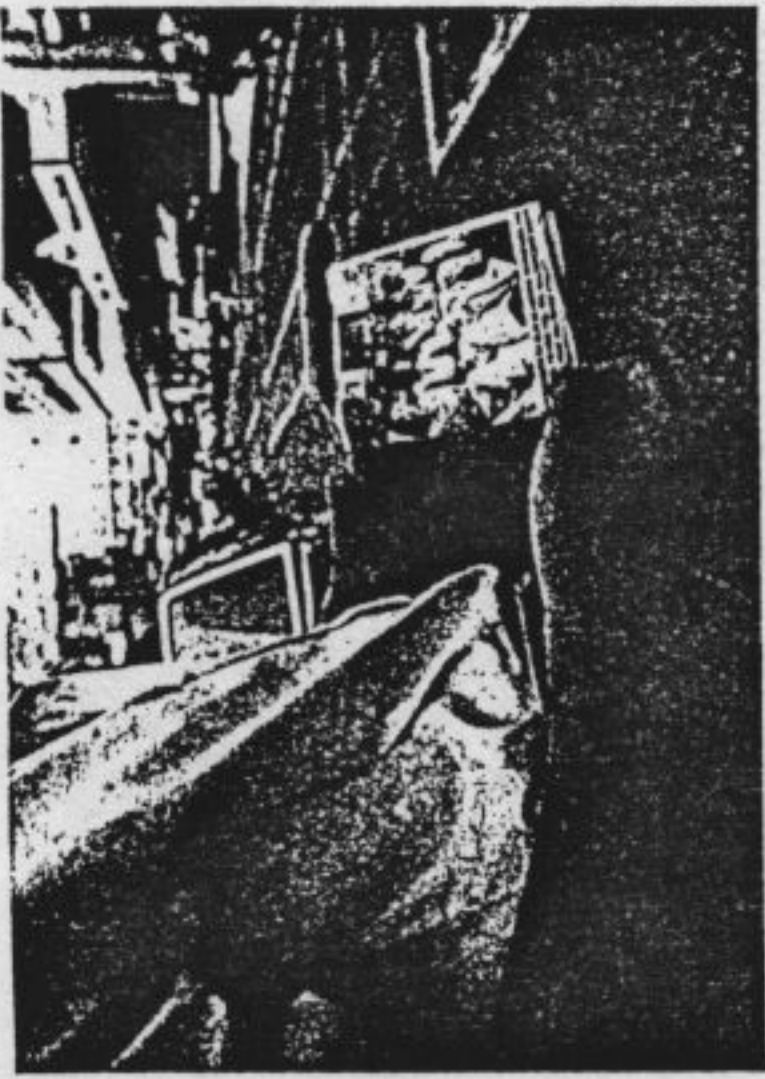
De straat Patpong in Bangkok: 'Nice lady for you. Massage, love, everything.'

weet, de mooiste vrouwen voor het minste geld, en allemaal onder doktertoezicht. En in theehuizen en openluchbars schuiven er meisjes bij hem aan en beginnen een zeszegelige conversatie die opent met 'What's your name?' en sluit met 'Go with you?'

Langsrij Sukhumvit Road ligt een naamloos steegje met een do- zijn van die barretjes, een reepje grond ingeklemd tussen een goe- derenspoorlijn en een autoweg op stelten. De meisjes lachen en wenken vanaf hun kruiken, of ze gaan op de passerende vreemde- ling af en haken hun arm in de zijne en tronen hem mee naar hun barretje. Ze bieden hem een kruik aan en geven hem een fles Sin- gha-bier en wissen hem met een koud doekje het zweet van het ge- zicht en ze leggen hun armen om zijn schouder en kneden zijn nek, zijn rugspieren, zijn lendenen. Ze spreken geen woord buiten- lands, de meisjes van dit steegje, maar ze zijn ontwapenend aardig. Neem haar toch, zegt de barkeeper, die een paar woorden Engels kent, neem haar, ze kust fantastisch, *and much more, understand?* En zo'n meisje streelt de vreemdeling nog maar eens en ze lacht en vraagt: "Go?"

De flesjes schudden op de bar als er traag een trein voorbijden- dert. De barman verdiept zich in een video van *The Onedin Line*.

De vreemdeling denkt: ik ben helemaal niet zo'n hoerenloper, maar dit meisje is ook helemaal niet zo hoerig. Wat zou het kos- ten? Een paar tientjes voor een nacht, honderd of tweehonderd gulden voor een paar dagen. Hij bestelt nog een Singha, en een coke voor haar. Het is heet, heet en vochtig, zwoel is het woord.

STEVE LEHRMAN / SUNSHINE

De sekstoerist ervaart de Thaise prostitutie niet als hoer, maar als vakantieviendin. Ze gaat, gelooft hij, met hem naar bed niet om de kost te verdienen, maar omdat ze hem aardig vindt.

homoseksuele contacten waren de klanten gemiddeld 24 jaar ouder. Een op de vijf toeristen raakte verliefd op een vakantiepartner en dertig procent nam zich voor de reisbestemming nog eens te bezoeken.

Uit een Nederlands onderzoek (van de antropologen Alide Roerink en Nelleke van der Vleuten) komt naar voren dat de sekstoerist de Thaise prostitutie niet als hoer, maar als vakantieviendin ervaart. Hij heeft het idee dat zij zich persoonlijk bij hem betrokken voelt, van hem geniet of door hem in vervoering wordt gebracht. Zij gaat, gelooft hij, met hem naar bed niet om de kost te verdienen, maar omdat ze hem aardig vindt; de betaling is een plezierig extraatje. Op zijn beurt vindt hij haar aantrekkelijk omdat ze gewilliger, hartelijker, zorgzamer en spannender is dan de saaie, nuchtere, te feministische westerse vrouw.

De straten en de bars van Bangkok leveren de lichtbeelden bij zulke studies. Inderdaad trekken westerse mannen er op met vrouwen die stukken jonger zijn dan zij; in homo-bars valt het leeftijdsverschil nog meer op. De 'stellerjes' die hand in hand door de stad flaneren, illustreren de romantische illusies van het sekstoerisme. En de spreekwoordelijke glimlach van de Thais, hun elegantie en hun voorkomendheid geven de prostitutie iets zachtaardigs. Een vrouw begint hier niet over de prijs, de tijdsduur of andere voorwaarden; ze begint met een lach en een streling. En als ze uiteindelijk vraagt of ze mee mag en onverhoopt een afwijzing incassiert, dan komt er een verdrietig 'please?' en nog een 'please?' en voelt de man aan haar zijde zich een harteloze hork die net zegt op een vraag naar een beetje warmte en een paar centen.

De prostitutie in Thailand heeft een vriendelijk gezicht, maar daarachter schuilt veel misère. Veel vrouwen zijn gedwongen in het vak terechtgekomen. Bovendien werken er, ook vaak onder dwang, veel kinderen in de prostitutie.

Over de omvang van de Thaise seksindustrie doen de meest uiteenlopende getallen de ronde. Hulpverleners suggereren dat er een miljoen volwassenen en 200.000 tot 800.000 kinderen bij betrokken zijn. Op een bevolking van zestig miljoen mensen kunnen die getallen niet kloppen; het zou bijvoorbeeld betekenen dat een op de drie meisjes van twaalf tot en met vijftien zich prostituteert, en dat is volkomen ongelooftwaardig.

De Thaise overheid hield het er drie jaar geleden op dat het land precies 76.863 prostitutees kende. Dat getal is waarschijnlijk te laag. Al maakt het officiële aantal horen in Bangkok toch indruk: 20.366, aldus het ministerie van Volksgezondheid. Over kind prostitutie meldde het ministerie geen cijfers. De Thaise politie spreekt over 25.000 tot 35.000 jongeren.

Een veel geciteerd onderzoek mikt op 150.000 tot 500.000 volwassenen en 27.000 tot 90.000 minderjarigen. Het lijkt een veilige aanname dat er in elk geval enkele honderdduizenden volwassenen en enkele tienduizenden kinderen in de Thaise prostitutie werken. Enkele tienduizenden kinderen... Dat is een voetbalstadion vol.

Wie jong in het vak belandt, doet dat vaak via een ronselaar. Die trekt het land door om in de slechtst ontwikkelde en armste gebieden met prachige banen in Bangkok te leuren. Als ouders hun dertienjarige dochter meegeven met de ronselaar, dan zorgt die voor een nette betrekking in een keurig hotel, en voor een douceurje ter grootte van een paar honderd dollar voor de ouders: een vermoogen voor mensen die zo'n bedrag vaak in een heel jaar tijd nog niet verdienen. Dat heet een voorschot op het te verdienen loon, en het meisje moet die schuld dan ook aan de ronselaar afbetalen. Maar in Bangkok ontpopt het nette hotel zich als een bordel en blijkt het

Veel liefs uit Bangkok

terug te betalen voorschot dankzij woekerrentes en bijtellingen voor voedsel en onderdak goed voor jarenlange slavernij.

Het is zo'n misdadig verhaal dat je geneigd bent te denken dat het hier wel om incidenten zal gaan. Maar het vindt op forse schaal plaats, wordt van diverse kanten (prostituties, hulpverleners. Unicef) in Bangkok bevestigd. De sociaal-wetenschapper Kritava Archanvithikul, lid van een comité tegen 'kinderexploitatie', zegt dat er jaarlijks vijftienduizend van die ronselgevallen voorkomen. De Thaise kinderbescherming krijgt dagelijks een tot twee meldingen van gedwongen kind prostitutie en tekent daarbij aan dat de meeste gevallen nooit gemeld worden. Hulpverleners treffen in het noorden dorpen aan waar amper nog een meisje van boven de twaalf te vinden is.

Een ander gegeven dat de ijver van de ronselaars geloofwaardig maakt, is het groeiend aantal jonge prostitutees uit de buurlanden Birma, Laos en China. De vraag naar jonge meisjes is zo groot, dat de Thaise *sex-agents* hun activiteiten tot over de grenzen uitbreiden. Naar schatting werken er in Thailand nu 20.000 Birmaanse en 5.000 Chinese prostitutees. In de zuidelijke provincie Ranong rolde de politie in 1993 drie goedkope bordelen op; alle 144 daar werkzame hoeren kwamen uit Birma en 42 van hen waren jonger dan achttien jaar.

De Thaise justitie treedt overigens maar mondjesmaat op. Een groot probleem is dat het overheidsparaat vergeven is van corrupte ambtenaren die hun matige inkomens aanvullen met smeergelden uit de seksbranche, een feit dat al eens werd bevestigd door de vorige premier Chuan Leekpai.

Intussen blijft de kind prostitutie volgens de meeste waarnemers toenemen. Een oorzaak is de groei van het sekstoerisme als geheel, een andere oorzaak is de angst voor AIDS, die sommige mannen tot de misvatting brengt dat seks met een kind minder gevaarlijk is. En dat terwijl volgens de Thaise kinderbescherming al bijna *de helft* van de kind prostituties seropositief is en er dagelijks een dozijn Thaise jongeren aan AIDS sterft. Alleen Unicef gelooft dat het misbruik van kinderen hier kan worden teruggedrongen en wijst erop dat er omvangrijke voorlichtingscampagnes aan ouders en onderwijzers op gang komen.

Een zondag in Bangkok. De hitte hangt trillend in de straten. Het wegdek dampet nog na van de wolkbreuk die de stad gisteravond in een uur tijd enkelhoog blank deed staan. Op het hoogtepunt van het regenseizoen schijnt het water in grote delen van Bangkok tot aan de heupen te reiken. De afwateringsvoorzieningen hielden de wilde groei in de omstreken acht miljoen inwoners tellende metropool niet bij.

Nu even geen seks en ellende: een taxi naar Wat Pho, een groot tempelcomplex bij de Chao Phraya-rivier. Na een tijdje stopt de wagen bij een winkelcentrum. "Patpong," gebaart de chauffeur naar een straatje aan de overkant. Wat Pho, Patpong... hij heeft me verkeerd verstaan. Het is een mooie grap: wil je naar een tempel, kom je in een luthof, zoek je Boeddha, vind je de zonde. Maar het is hier op dit uur nog stil. Alleen de namen boven de deuren, Lipstick, Touch, Pussy Galore, herinneren aan de drukke nachten van Patpong.

Dwalend door de stad kom ik bij de rivier, waar boorjes wachten op toeristen die het met vaarten doorrengen Bangkok vanaf het water willen zien. Het is een aardige tocht, langs kantoorpaleizen en scheefgezakte paalwoningen van blik en rottend hout, langs waterwinkeltjes, palmen, tempels en sloppen, met overal de geuren van keukens, vuilnis, troebel water en een stromende flora. Kinderen

zwemmen tussen wrakhout en etenresten. Met groot geraas passeert een snelle, slanke langstaartboot vol oranje monniken. En zelfs nu dient de prostitutie zich aan: langs de waterkant wenken drie hoeren.

Ik laat me afzetten bij Wat Pho, bekijk de 46 meter lange rustende Boeddha, volg het sierlijke lijnenspel van daken en torens, groet andere Boeddhas, onderga de serene, mysterieuze sfeer van het oude tempelcomplex en begrijp niets van het land. Het boeddhisme noemt het verlangen toch de bron van alle pijn en ongeluk en wijst op het achtvoudige pad dat naar onthechting voert — hoe is dat te rijmen met een uitgebreide seksindustrie die het primitiefste verlangen van de mens bedient? Hoe kon een land met een verlangenloze godsdienst het land der lusten worden?

Op een terras geeft een krant een antwoord: niets menselijks is een gelovige vreemd. Zo beschuldigen zes meisjes van een bergstam de abt van een klooster annex school van verkrachtingen. De meisjes varieerden in leeftijd van twaalf tot vijftien jaar.

De prostitutie kent een lange geschiedenis in Thailand. Van oudsher waren de prominenten van het land gewoon er naast hun vrouw een courtesaan op na te houden, die geschoold was in de kamasmutra. Dat voorbeeld van de aristocratie werd nagevolgd door de gewone Thais, die de seksuele opwinding bij voorkeur buitenshuis zochten. Liefst driekwart van de Thaise mannen bezoekt prostitutees. Hun vrouwen weten daar vaak van en accepteren het omdat ze het commerciële vreemdgaan prefereren boven de kans dat mannen een heel huwelijk bedreigende minnaars neemt. De mannen, zo blijkt uit een universitaire onderzoek, voeren als het om seks gaat een dubbele moraal. Ze gaan naar de hoeren voor de opwinding die ze thuis niet vinden; maar als hun echtgenote seksueel actief is, veroordelen ze dat als hoerig. Verreweg de meeste prostitutieblanten in dit toeristische seksparadijs zijn dan ook Thaise mannen.

Een regeringswoordvoerder verschuift een afspraak en er valt ineens een namiddag open. Zonder bestemming of doel slenter ik over straat, verdoofd door de klamme hitte. "Massage," schiet er een man op me af. Ik zie mezelf knikken. Ik zie mezelf achter hem aan lopen, een steeg in. Er zwaait een deur open. Een schemerige ruimte, rood schouwborgpluche, een stoel met verschromtelijke bekleding. Uit een hoek stuiven zeven, acht vrouwen het vertrek in. Ze nemen plaats op een podium en ze schudden hun haren en ze zenden hun liefste lachjes weg.

Ik loop naar buiten. "Better place," zegt de man, "come with me." Hij opent het portier van een volkomen versleten auto. Wat doe ik toch? Ik laat me door zomaar iemand naar zomaar een tent brengen waar ik straks zomaar wordt beroofd of vermoord. In het beste geval is er een massage 'and everything'. Ik wil geen *everything*.

Vijf minuten later loodst hij me een pand binnen dat op een fabriek lijkt. Achter een glazen ruit staan twee vrouwen ijsig mooi te wezen. Een soort huurmoordenaar spuugt een wervende tekst in mijn oor. Ik loop opnieuw weg. "Come with me," zegt de man met de auto stoïcijn.

Een stille straat, een onopvallend pand, een podium met wel veertien glimlachjes. Dagen van verleiding achter de rug. Ik knik aarzeld naar een mooi en aardig gezicht. Stralend stelt ze zich voor: Lehi. Een trap. Een portaal waar een werkster ligt te slapen in een derdehands stoel. Nog drie trappen. Een deur van formica, dan een kamerje met een bed en een stoel. "Take it easy," zegt Lehi, en ze schenkt me een glas in een steekt een sigaret voor me aan en ze keuvelt wat, dat ze 25 is, en uit het zuiden komt, en nog maar sort in Bangkok is, en dat ze het nog niet druk heeft.

Verlaten kinderen groot probleem in Thailand

Door onze correspondent
Henk Hofman

BANGKOK - Pawn werkt al vier jaar in het restaurant Old Dutch in Bangkok als ze plotseling beneden staat met in haar handen een doosje. Daarin zitten al haar spulletjes. Verlegen zegt ze tegen de Nederlandse eigenaar: „Ik ga naar huis.” Voordat hij kan reageren stapt ze de deur uit. Ze is nooit teruggekeerd. Niet naar het restaurant en niet naar haar dochtertje van vier maanden dat boven ligt te slapen.

Het verlaten van kinderen komt in Thailand dagelijks voor. Pasgeboren baby's worden achtergelaten in het ziekenhuis, bij tempels of bij een politiebureau. Ook bij oudere kinderen is het niets ongewoons. Veelal verlaat eerst de vader het gezin, waarna een tijd later de moeder het opgeeft. De kinderen worden overgelaten aan de barmhartigheid van het dorp en de school. Met het dochtertje van Pawn is alles overigens goed gekomen. De baas van het restaurant heeft haar onder zijn hoede genomen. Ideaal is het niet maar ze heeft het ongetwijfeld beter dan veel andere kinderen in Thailand. En volgens haar stiefvader is dat vast een van de redenen waarom ze is achtergelaten.

Bij de twaalfjarige Sirikwan uit Kampaeng Phet valt niets positiefs te zeggen over de redenen waarom ze door haar ouders in de steek is gelaten. In de buurt van Kampaeng Phet, gelegen in het noordwesten van Thailand, zorgt de nu twaalfjarige Sirikwan al twee jaar trouw voor haar zusje Nanthaporn (8) en broertje Nonthaporn (4). Ze

De twaalfjarige Sirikwan, verlaten door haar ouders, zorgt al twee jaar voor haar broertje Nonthaporn (4) en zusje Nanthaporn (8).

Foto Moeay Mali

heeft het overleefd door hulp van de bureu. En 's avonds verdient ze wat geld door op het dorpsplein voor 5 baht (35 cent) grijze haren te trekken uit hoofden van bejaarde inwoners.

Het gaat nu een stuk beter met Sirikwan. Publiciteit over haar lot in Nederland en Thailand heeft financiële steun opgeleverd. Zo krijgt ze maandelijks van het Thaise koninklijk huis 900 baht (65 gulden).

Sirikwan heeft het geluk gehad dat haar vele lotgenoten ontberen. Schattingen over het aantal verlaten kinderen zijn moeilijk te krijgen. Zelfs een deskundige die aan een universiteit werkt, weigert cijfers te geven. „Het is me wel verteld, maar ik ben het vergeten”, zegt dr Sritapin Panitpan keihard. Het zal schaamte zijn, maar vaak is het ook een gebrek aan betrokkenheid.

Volgens officiële cijfers zitten

er 13.400 kinderen in tehuizen. Maar in totaal zijn er volgens niet-officiële schattingen honderdduizend of meer verlaten kinderen. Het probleem wordt steeds groter. De omschakeling van een agrarische naar een industriële samenleving gaat gepaard met een enorme groei in de inkomensverschillen. Het is armoede die kostwinners ertoe dwingt naar de stad te gaan. Vaak blijft het gezin achter op het platteland.

Niet voor niets loopt bijna dertig procent van de huwelijken uit op een scheiding. Er is nog een reden voor de verwaarlozing van kinderen. In Thailand wordt er voortdurend op gehamerd dat kinderen eerbied voor ouderen moeten hebben. Het respect voor kinderen is evenwel gering. Kinderarbeid, kindermishandeling en seksueel misbruik komt op grote schaal voor.

Belg op Filippijnen beschuldigd van pedofilie

MANILLA. — Een 57-jarige Belg is woensdagavond in de buurt van Manilla gearresteerd op beschuldiging van pedofilie. Hij bevond zich op het moment van zijn arrestatie in het gezelschap van enkele jongere kinderen. De voorbije dagen werden in de Filippijnen reeds twee Engelsen, een Australiër en een Fransman opgepakt op dezelfde beschuldigingen. Allen riskeren, indien schuldig bevonden, gevangenisstraffen van 17 tot 40 jaar.

De recente arrestaties zijn het eerste concrete gevolg van een grote campagne die de Filippijnse president Fidel Ramos enkele weken geleden heeft gelanceerd om een einde te maken aan de kinderprostitutie. Ook andere Zuidoostaziatische landen, o.m. Maleisië, Vietnam en Thailand, voeren een zelfde actie. AFP

Doodstraf voor prostitutie met kinderen

MANILA (belga) — Wie op de Filippijnen kinderen tot prostitutie dwingt riskeert in de toekomst de doodstraf. Volgens een wetsontwerp geldt de maatregel niet alleen voor souteneurs maar ook voor volwassenen die seksuele handelingen verrichten met kinderen onder de twaalf jaar.

Volgens de Filippijnse senator Ernesto Herrera is kinderprostitutie een misdaad die vergelijkbaar is met moord en drughandel. „Wie kinderen tot prostitutie dwingt, ontneemt hen elke waardigheid en het recht op een normaal leven.” De politie van Manila hield onlangs 200 prostituées aan die jonger waren dan vijftien jaar.

De afgelopen maanden werden Europese toeristen gearresteerd die kinderen geld boden in ruil voor seksuele diensten.

Razzia onder kindhoertjes op Filippijnen

Manila — De Filippijnse politie is op grote schaal opgetreden tegen de prostitutie. Tijdens razzia's in disco's, sauna's en openbare parken werden bijna 700 'artiësten' en straatkinderen opgepakt. Het is de grootste actie tegen de prostitutie sinds jaren. De autoriteiten kondigden meer acties aan.

Speciale teams van de zedenpolitie voerden het afgelopen weekeinde acties uit tegen 23 vermeende bordelen in Manila en zes voorsteden. De politie arresteerde bijna vijfhonderd barmeisjes en ongeveer tweehonderd straatkinderen, tussen de 10 en 14 jaar oud.

President Fidel Ramos kondigde onlangs een campagne aan tegen de beruchte Filippijnse seksindustrie en vooral tegen het aandeel van kinderen daarin. Veel westerse pedofielen reizen naar de Filippijnen. De politie pakte de afgelopen weken een Brit, een Australiër en een Fransman op verdenking van misbruik van kinderen op.

Een oorzaak voor de toename van de kinderprostitutie is de angst voor AIDS, die sommige mannen tot de misvatting brengt dat seks met een kind minder gevaarlijk is.

Bij de bureu staat tussen zes andere blote vrouwen het mooiste meisje van Zuidoost-Azië te dansen. Pho, stelt ze zich een paar minuten later voor, „oke for me.” Het bonnetje stopt ze achter haar kouseband, waar al de nodige papertjes steken. Ze verdient veel geld, zegt ze. In de bar oogst ze zesduizend Baht (ruim vierhonderd gulden) per maand, en dan nog eens de hotelklanten. Ze doet het werk dan ook al vijf jaar. Hoe oud ze is? Zeventien nu.

Er dient zich nog een heel dun en heel klein meisje aan. Of ze een cola mag. Hoe oud ben je eigenlijk, vraag ik. Ze verstaat en spreekt geen woord Engels. Veertien, zeggen collega's van haar, maar pak haar gerust, ze is heel lief. Ik hoef geen kinderen, zeg ik. De vrouwen stoten elkaar aan en schieten in de lach.

En dan is er Taj. Ze werkt in DC10, een barretje van niks met twee klanten en drie vrouwen. Taj is een mooie vrouw van dertig met een stem die even donker klinkt als haar levenservaring. Ze is het zó zat. Zes jaar in dit vak, dansen als de beste, neuken als de beste, en dan niet verder komen dan zo'n groezelige tent, voor een armzalige vierduizend Baht (280 gulden) per maand. Vandaag heeft ze ontslag genomen. Ze heeft geïnformeerd of er werk was als kapster, of in een schoonheidssalon. Niks. Nu gaat ze naar de bars van Puket, daar is waarschijnlijk meer geld te verdienen. Ze zou een bestaan willen opbouwen, met een auto en een appartement en een jaskast.

Dan moet ze weer op. Voor die twee klanten dans ze een heel erotische dans. En als ze weer terugkomt, kijkt ze me smeltend aan en stelt de eeuwige laatste vraag.

In de verlaten lounge van het hotel dwaarlen nog wege tonen uit de luidspekers. Het duurt even voordat ik de melodie herken: Stille nacht, heilige nacht.

We kleden ons uit en gaan naar een belovende badkamer. Ze legt een luchtbed op de grond, besprenkelt het met water en nodigt me uit er op te gaan liggen. Haar handen zepen mijn rug en benen in. Dan voel ik haar lichaam over het mijne glijden. Ik sluit mijn ogen. Verslaggever in het Verre Oosten.

Lang duurt het niet. Terug in het kamertje met het bed en de stoel reikt ze me opnieuw een sigaret aan. Ze rommelt in haar tas en haalt er een condoom uit. „Ik weet nog niet of ik zover wil gaan,” zeg ik. Lehi knikt en begint te masseren, met zekere grepen en knepen, met harde en toch zachte hand. Ik zak langzaam weg in een donkere stilte. Na geruime tijd zwijgen haar handen. „Make love now?”

Die avond en de volgende zie ik nog een live-show, een vrouw die een waslijn met scheermesjes uit haar vagina tovert en een vrouw die neerhuikt boven een colaflesje dat even later bruisend openspringt. Vagina dentata, maar opwindend is het niet: meer acrobatiek dan erotiek.

In Hollywood op Nana's Plaza word ik besprongen door een halfdronken go-go-dancer die me eerst haar borsten aanbiedt en dan haar zuster die lusteloos op de bar dans: „Wil je een vrouw? Neem mijn zus. Ze heeft een kind, ze heeft het nodig, toe, neem haar nou, neem haar toch.”

Een bar verderop opnieuw een halfdronken vrouw. Een beste baan, vertelt ze. Ze kan komen en gaan wanneer ze wil en dat komt goed uit, want ze heeft een zoon, die is bij haar moeder, een paar uur bussen naar het zuiden. Thuis weten ze niet wat ze doet voor de kost, maar ze verdient haar geld, niet zo gek veel, maar ze verdient haar geld.

(advertentie)

Asok werd gered, miljoenen andere kinderen nog niet

Hij was een vrolijk jongetje dat het heerlijk vond met zijn vriendjes buiten te spelen en dat graag naar school wilde. Om een beroep te leren zodat hij later zijn arme familie zou kunnen helpen. Maar de 8-jarige Asok werd ontvoerd uit zijn geboortedorp in de Indiase deelstaat Bihar. Het kind kwam terecht in de werkplaats van Sarahu Singh,

Doe mee met de Nationale TeleLoterij. Altijd prijs voor een kind, misschien prijs (tot één miljoen gulden!) voor u.

honderden kilometers van huis, waar hij met vele andere kinderen gedwongen werd mooie, in Europa zeer gewaardeerde, handgeweven tapijten te maken. Hij werkte elke dag van de week twaalf uur achtereen, in een slecht verlichte werkplaats, zonder ventilatie. Als Asok's kinderhanden even niet wilden, als hij te moe was om door te gaan met het weven, dan werd hij door de baas geslagen. Zijn lijf zat onder de wonden en korsten. Door de wolpluizen die in de werkplaats in de rondte vlogen had hij ademhalingsmoeilijkheden gekregen. Asok kreeg nauwelijks te eten en te drinken en de hygiënische omstandigheden waren afschuwelijk. 's Nachts moest hij met andere kinderen buiten in het gras slapen.

Voor het houden van de Nationale TeleLoterij is vergunning verleend aan ChildRight Worldwide door de Staatssecretaris van Justitie op 20 december 1994. De deelnemer, die tenminste 18 jaar oud moet zijn, is gebonden aan de bepalingen en voorschriften van het deelnemersreglement, dat ter inzage ligt op het kantoor van ChildRight Worldwide, Vondelstraat 120 D, 1054 GS Amsterdam, en dat op verzoek zal worden toegezonden.

De muizen krioelden over hen heen. Door het gebrek aan hygiëne hadden veel kinderen tuberculose en huidziekten opgelopen. Asok was elke avond doodmoe maar kon nauwelijks slapen, door de muizen en uit angst en verdriet.

Maar Asok werd gered. En met hem 16 andere kinderen. Omdat Asok's vader, samen met een organisatie die kinderen uit illegale werkplaatsen bevrijdt, twee jaar naar hem was blijven zoeken. De lotgevallen van Asok zijn niet uniek. Naar schatting werken 55 tot 100 miljoen kinderen in het door armoede geteisterde India en gaat 60 procent van de jeugd tussen 6 en 14 jaar niet naar school.

Nu komt kinderarbeid niet alleen in India voor. Er is ook een 10-jarig jongetje Mohammed in Pakistan dat voetballen maakt en een 12-jarige jongen Omar in Colombia die zijn halve leven in de mijnen heeft gewerkt. En dan is er nog het 13-jarige meisje Pen dat door haar vader aan een bordel werd verkocht en het amper 6-jarige kind Carlos dat suikerriet hakt dat twee keer zo hoog is als hijzelf. En dan zijn er al die kinderen in Soedan, Turkije, Portugal, Italië en de Vere-

nigde Staten die moeten werken omdat hun ouders arm zijn en de kinderen geld moeten opbrengen. Naar schatting worden mondiaal 200 miljoen kinderen in arbeid uitgebuit. Hun jeugd wordt hen ontnomen en ze blijven verstoken van onderwijs.

Er zijn manieren om kinderarbeid uit te bannen. Zo is in New Delhi de Rugmark Stichting opgericht die alleen tapijten van een keurmerk voorziet die niet door kinderhanden zijn gemaakt. Bovendien garandeert het dat werknemers van tapijtproducenten het wettelijke minimumloon hebben ontvangen.

Om uitgebuite kinderen te helpen is geld nodig. Veel geld. Dat kan er komen als u meedoet aan de Nationale TeleLoterij 'Elk Kind Telt'. Steun kinderen als Asok en Omar en Pen en Mohammed en Carlos. Geef ze hun jeugd terug.

IVCRV GARS 23-9

Sommige namen en situaties in dit verhaal zijn gefingeerd ter bescherming van de kinderen die in hun land gevaar lopen. Zo werd in april 1995 het 12-jarige Pakistaanse jongetje Iqbal Masih doodgeschoten omdat hij campagne voerde tegen kinderarbeid in de tapijtindustrie in Pakistan.

Nationale TeleLoterij 'Elk Kind Telt'

Vanaf 14 oktober a.s. 14 weken lang elke zaterdagavond op Veronica van 21.00 tot 22.00 uur. Elke week kans op het winnen van geldprijzen tot liefst één miljoen gulden.

Nationale TeleLoterij 'Elk Kind Telt' is een initiatief van ChildRight Worldwide in samenwerking met de kinderhulporganisaties Defence for Children International, Liliane Fonds, Save the Children Nederland, Wereldkinderen. Nationale TeleLoterij 'Elk Kind Telt' wordt ondersteund door PTT Telecom bv, Lufthansa en Philips Nederland B.V. Voor meer informatie: Postbus 12100, 2500 DB Den Haag. Of bel 06 97 65 (75 cent per minuut).

Uw geld gaat naar miljoenen goede doelen: miljoenen kinderen in de hele wereld.

Dat een kind kind kan zijn, is voor ons heel gewoon. Maar miljoenen kinderen over de hele wereld brengen hun jeugd door in slavernij, onder de meest miserabele omstandigheden. Opgesloten in mijnen, fabrieken, primitieve werkplaatsen of bordelen worden zij gedwongen vele uren achtereen te werken. De rechten van deze kinderen worden ernstig geschonden, zij krijgen slecht en weinig eten en elke vorm van medische verzorging en onderwijs ontbreekt. De actie "Elk Kind Telt" keert zich tegen deze kinderexploitatie. "Elk Kind Telt" zet zich in voor kinderen in zeer moeilijke omstandigheden, voor hun rechten, voor een menswaardige toekomst. Daarvoor is geld nodig. Veel geld. Dat wij bijeen hopen te brengen met de Nationale TeleLoterij. Doet u mee! Alleen met uw hulp krijgen kinderen hun jeugd terug.

SYDNEY (AP) - Ruim 100 miljoen kinderen in Zuidoost-Azië en India worden gedwongen tot slavenarbeid in werkplaatsen waar zij niet alleen moeten werken, maar ook eten en slapen.

De produkten van hun arbeid worden vaak met grove winsten verkocht aan westerse afnemers. Dit staat te lezen in een gisteren uitgekomen consumentengids van de Anti-Slavery Society, een Australische organisatie die zich inzet voor de verbetering van het lot van de kinderen.

Kinderslavenarbeid komt veelvuldig voor in India, Pakistan, Nepal, de Filipijnen, China, Bangladesh, Indonesië, Thailand en Sri Lanka.

Het gaat daarbij om produkten als auto-onderdelen, gereedschap, ijzerwaren, sieraden, kleding, glaswerk, tapijten, speelgoed, voedingsmiddelen, vuurwerk, chemicaliën en zelfs kroonluchters.

Society-woordvoerder Paul Bravender-Coyle zei dat de straffen die de kinderen moeten ondergaan als zij niet exact doen

wat hun wordt opgedragen, iedere omschrijving tartten. „Zij worden verbrand, gebrandmerkt, uitgehongerd, geselsd, aan kettingen opgehangen, verkracht en dagen achtereen in kasten opgesloten.”

De organisatie doet onderzoek naar bedrijven in Australië, waarbij de namen van de afnemers geheim worden gehouden tot zij gelegenheid hebben gehad op de beschuldigingen te reageren. Volgens Bravender-Coyle zijn veel afnemers zich niet bewust van de omstandigheden waaronder hun overzeese produkten worden vervaardigd. Als zij worden geconfronteerd met harde bewijzen van gedwongen kinderarbeid, worden orders meestal geannuleerd en handelscontacten verbroken.

Vier of vijf jaar

Slachtoffers van de slavenarbeid zijn niet zelden pas vier of vijf jaar oud en werken van zes uur 's morgens tot middernacht. Zij krijgen niet regelmatig te eten en te drinken. Als ze langer dan drie minuten op de wc zit-

ten, krijgen ze slaag. De deuren en ramen van de werkplaatsen worden dicht gehouden of zitten op slot om te voorkomen dat ze de benen nemen.

Schattingen

De schattingen over het aantal kinderen dat tot dit lot is veroordeeld, variëren:

India - tussen 73 en 115 miljoen
Pakistan - 8 miljoen
Nepal - 5,7 miljoen
Filipijnen - 5,5 miljoen
China - 5 miljoen
Bangladesh - 2,8 miljoen
Indonesië - 2,4 miljoen
Thailand - 1,1 miljoen
Sri Lanka - 500.000

Vorige week woensdag kondigde de Indiase premier P.V. Narasimha Rao aan dat zijn regering er voor zal zorgen dat twee miljoen kinderen die „gevaarlijke beroepen” uitoefenen, tegen het jaar 2000 een beter lot krijgen.

Voor het houden van de Nationale TeleLoterij is vergunning verleend aan ChildRight Worldwide door de Staatssecretaris van Justitie op 20 december 1994, onder nummer L.O. 94/0119/172.94.

**Ruim 100 miljoen kinderen
werken als slaven in Azië**

Westerse toeristen doen volop mee aan het misbruiken van Aziatische kinderen

Tippelen langs de snelweg in Jakarta

Door I. Lanting

"Schande" heet een boek over kinderprostitutie dat pas is uitgekomen in Nederland. "Een monsterachtige misdaad", aldus de auteur. "Walgelijk", zegt Frans van Dijk van de hulporganisatie Terre des Hommes. Maar hoe schandalig, misdadig en walgelijk het ook is, het verschijnsel komt wel steeds vaker voor, met name in de zogenaamde ontwikkelingslanden: seks met kinderen. En de Europese, Amerikaanse en Australische toeristen doen er volop aan mee.

moet het hebben gehoord van de buuren die het hun kinderen hebben verboden te spelen met de mijne. Ik zeg mijn kinderen dat ze maar dicht in mijn buurt moeten blijven".

Aan het woord is een Filipijns meisje van 25 en het is beter dat ze anoniem blijft. Ze zit, net als een miljoen andere meisjes in Zuid-oost-Azië, gevangen in het web van pooiers en misdadigers aan wie ze geld moet betalen, dat ze verdient door te vrijen met vreemde mannen. Het was voor haar de enige keus, indertijd. Haar ouders waren overleden toen ze dertien was en samen met haar oudste broer voedde ze de jongste kinderen op. "Ik moest me gedragen als een volwassene. Ik deed de was, ik kookte, werkte in de moestuin waar we ons eten verbouwden. Het was heel zwaar, maar ik deed het maar omdat mijn broertjes en zusjes heel afhankelijk waren van mij en m'n broer".

Stadspark

Toen kreeg ze die aanbieding om in Davao-City te komen werken als huishoudster - en ze ging, met in het achterhoofd de belofte dat ze een aantrekkelijk salaris zou verdienen dat ze naar huis kon sturen.

Ze was toen zestien. "In het eerste gezin bleef ik niet lang omdat de man mij begon te versieren als zijn vrouw niet thuis was. Ik ben toen weggegaan. In een stadspark heb ik de eerste nacht op een bankje doorgebracht". De volgende dag reageerde ze op een advertentie waarin een huishoudelijke hulp gezocht werd. Ze werd aangenomen.

Die sollicitatie was het begin van de weg naar beneden. De reis naar de stad bleek een stap in het hol van de leeuw. Maar wist zij veel dat op

dat moment in de stad honderden toeristen uit Amerika en Europa in seksclubs en hotels jonge meisjes en jongens gebruikten om hun seksuele behoeften te bevredigen. En wist zij veel dat ze vanaf het moment dat ze "ja" zei in handen was gevallen van misdadigers, die helemaal niets om haar gaven en alleen maar geld met haar lichaam wilden verdienen. Ze kwam er, zoals de meesten in haar situatie, achter toen het te laat was. Veel te laat.

Pedofielen

De slavernij van de 20e eeuw, zo heet kinderprostitutie bij hulpverleners. Frans van Dijk, regiovertegenwoordiger van Terre des Hommes in Zuid-oost-Azië (het gebied waar de meeste kinderprostitutie plaatsvindt), zegt: "De rijken maken weer eens misbruik van de armen. En dat zijn dan niet alleen de rijken uit de landen zelf maar ook westerlingen. Voor een gulden kun je al seks hebben met een jong meisje of jongetje. Dat is aantrekkelijk voor westerse pedofielen."

Bovendien loop je in miljoenensteden als Manila of Bangkok vrijwel geen kans om gepakt te worden. Hoewel prostitutie bijna overal verboden is, wordt het gewoon toegestaan, omdat bijvoorbeeld gemeentebesturen ook veel geld vangen van de seksclubbezoekers."

Behalve door bezoekers uit het Westen worden kinderen ook misbruikt door Aziaten zelf, vooral Japanners en Chinezen. Maar de laatste jaren nemen de aantallen seks-toeristen uit West-Europa, de VS en Australië zorgen voor een nieuwe opleving en de verdere criminalisering van het verschijnsel. Zij zijn namelijk bereid meer te betalen voor

het misbruiken van een kind, waardoor steeds meer uitbaters op de 'markt' verschijnen.

Frans van Dijk: "Kinderen die in de prostitutie verzeild zijn geraakt, verdienen daar doorgaans weinig of niets aan. De kinderen worden door volwassenen gedwongen tot seks en de enigen die eraan verdienen zijn diezelfde volwassenen. De kinderen worden met een fooi afgescheept of krijgen helemaal niets. De cirminen en exploiteren kinderen, buiten hen uit en in veel gevallen kidnappen ze de aanstaande prostituees en houden ze die gevangen. Maar de kinderen worden ook misbruikt door mensen uit de omgeving".

Kinderprostitutie komt in het ene land veel meer voor dan in het andere. Een voorbeeld van een land waar het nog enigszins binnen de perken blijft, is Indonesië. Frans van Dijk: "Nu is het in Indonesië nog vrij rustig. Maar ook hier gaan zo langzamerhand de alarmbellen rinkelen. Er komen steeds meer toeristen naar Indonesië (Thailand en de Filipijnen waren altijd populairdere vakantielanden) en het is een feit dat zij het zijn die het meest gebruik maken van kinderprostituees".

Yono is vijftien en woont met zijn ouders en zusje in een van de tientallen krottenwijken van Jakarta, de hoofdstad van Indonesië. Omdat het bijna onmogelijk was om werk te krijgen, heeft hij met drie vrienden het werk 'gemaakt'. Yono: "We staan elke dag met emmers bij de stoplichten te wachten op tankwagens. Als ze stilstaan, draaien we snel de kraan open en laten de emmer volstromen met benzine". De opbrengst is 25 cent per emmer. Yono zegt dat het altijd nog beter is dan hoer zijn.

Een jongen die in een krot naast Yono woont, verkleeft zich 's avonds en tippelt langs de snelweg. Yono vindt het inmiddels heel normaal dat er hoeren bij hem in de buurt wonen. Yono: "Europeaan wel waarom die buurjongen dat werk doet. Alleen, ik zou het nooit doen. Ik ga naar school en ik wil later een normale baan. Dan krijg ik vanzelf genoeg geld".

Terre des Hommes heeft projecten in veel miljoenensteden in Zuid-oost-Azië, speciaal om kinderen uit de prostitutie te halen en te houden. Frans van Dijk: "De manier waarop wij bijvoorbeeld in de Filipijnen kinderen uit de prostitutie willen houden, is zeer verschillend en hangt van de situatie af. Een methode is opvang van straatkinderen. Zwervende kinderen belanden vaak vroeg of laat in de prostitutie. Wij halen zo veel mogelijk kinderen van straat, geven hun onderdak, voorlichting en scholing en zo verkleden we de kans dat ze in de vicieuze cirkel van de prostitutie belanden".

Bergdorpen

"Voorbeelden van een andere aanpak zijn de arme, inheemse bergdorpen in Noord-Thailand. Bordeelhouders uit Bangkok komen regelmatig naar deze dorpen en lokken jonge meisjes en vrouwen met valse beloften naar Bangkok, waar ze verdwijnen in sekshuizen. Ze beloven een schoolopleiding of werk op een groot kantoor in Bangkok. De arme ouders zijn vaak allang blij met zo'n mooi toekomstperspectief voor hun kinderen en laten ze zonder veel moeite gaan. Wij geven, samen met Thaise organisaties, voorlichting aan

mensen in de bergdorpen in het noorden. Daarnaast organiseren we onderwijsprojecten, met name voor meisjes van de stamgemeenschappen. Door onderwijs worden ze bewuster, weerbaarder en zelfstandiger, dus een minder makkelijke prooi voor pooiers".

Snelle groei

Kinderprostitutie is één van de snelst groeiende vormen van kindermisbruik. In Thailand bijvoorbeeld bedraagt het aantal prostituees onder de zestien jaar volgens hulpverleners 800.000.

In Vietnam is het aantal in een paar jaren vervijfvoudigd. Op de Filipijnen leven 60.000 kinderprostituees. En zoals gezegd gaan ook steeds meer sekstoeristen naar Indonesië (Jogjakarta, Bali). Naast Zuid-oost-Azië is ook Zuid-Amerika een favoriete bestemming voor de op seks beluste toerist. Hulpverleners schatten dat minstens 500.000 Braziliaanse kinderen prostituee zijn.

We hoeven het probleem overigens niet alleen ver weg te zoeken. In Amsterdam en andere Nederlandse en Europese steden worden ook regelmatig minderjarige prostituees uit het Verre Oosten gesignaleerd, stuk voor stuk slachtoffers van de kinderhandel.

De Duitse afdeling van Terre des Hommes zegt dat Thailand jaarlijks door ongeveer 100.000 sekstoeristen wordt bezocht; 10 procent van hen gaat naar prostituees onder de zestien.

Reformatisch
Dagblad
6-9-55

Kledingkeurmerk helpt tegen misbruik van ar

VIK 15-9
AAN een T-shirt is niet te zien onder welke omstandigheden het is gemaakt. Ontving de maakster ervan het minimumloon, en kreeg ze een dag per week vrij? Is ze verzekerd tegen ziekte of een bedrijfsongeval? Zelfs de prijs van een kledingstuk zegt daarover niets. Wie een T-shirt van f 7,50 laat hangen omdat dat misschien door een kind is gemaakt, en liever f 30,- uitgeeft, betaalt mogelijk voor een illusie. Alleen een keurmerk, waarmee winkelbedrijven minimumgaranties bieden, kan de consument uitsluitend geven.

Consumenten ontvangen informatie over de meest uiteenlopende aspecten van de produkten die ze kopen. Het staat er allemaal op. Ze weten waar de spierziekten vandaan komen, welke kleurstoffen in snoep zijn verwerkt, of het produkt door TNO op veiligheid is getest, of er oerwoud voor is omgekapt, uit welke vezels het is gemaakt en of kleine boeren er een eerlijke prijs voor hebben ontvangen. Ze hoeven zich van al die gegevens niets aan te trekken, maar als ze alleen veilige apparaten willen gebruiken, boontjes uit Egypte willen eten, katonnen kleren willen dragen en Max Havelaar koffie drinken, dan kan dat.

Als ze daarentegen iets over arbeidsomstandigheden willen weten, vangen ze bot. Toch stellen consumenten daar steeds vaker vragen over. Enkele gruwelijke verhalen over kinderarbeid hebben bijgedragen aan het besef dat produkten die wij dagelijks soms letterlijk op onze huid dragen, onder onacceptabele omstandigheden zijn gemaakt. In het Indiase textielstadje Tirupur zag ik jonge meisjes, misschien net geen kinderen meer, die twaalf uur per dag werken. Dag in dag uit, zeven dagen per week.

In FNV Magazine verschenen onlangs de getuigenissen van vrouwen die in Midden-Amerika kleding maken voor de export. Het zijn getuigenissen over fysiek en seksueel ge-

weld, ontslag op staande voet bij het minste protest, zwarte lijsten voor 'raddraaiers', lage lonen en lange werkdagen. In Sri Lanka proberen jonge vrouwen met een korte werkonderbreking en een demonstratie toestemming te krijgen om de begrafenis van een collega bij te wonen. Ze riskeren hiermee ontslag. Vakbonden zijn er niet toegestaan.

Drievierde van de kleding die we dragen, is gemaakt in een lage-lonenland. Daarmee is niet gezegd dat de arbeidsomstandigheden er

altijd slecht zijn. Het is goed mogelijk dat tenminste het minimumloon wordt betaald, dat er een 48-urige werkweek is en dat de werknemers tegen ziektekosten zijn verzekerd. De veronderstelling dat de kwaliteit en de prijs van de kleding hiervoor een garantie bieden, berust echter op een te groot vertrouwen in schone schijn.

Een bedrijf in Bangladesh bijvoorbeeld produceert kwaliteits-shirts met een Italiaans label voor de Duitse markt. Ieder shirt is apart verpakt in pvc-vrij plastic. Recycle-

baar zegt de opdruk. Op de verpakking staat bovendien een waarschuwing voor ouders erop te letten dat kinderen hun hoofd niet in de plastic zak steken. Ze zouden kunnen stikken. In dit zorgzame bedrijf werken kinderen en zijn ook de overige omstandigheden beneden peil. Het voldoet aan de eisen voor milieubehoud en consumentenveiligheid van de Duitse afnemer, maar voor de arbeidsomstandigheden in Bangladesh gelden kennelijk geen normen.

Europese en Amerikaanse bedrij-

ven die op hun verantwoordelijkheid worden aangesproken, ontkennen de problemen meestal niet meer. Zeker niet als het om kinderarbeid gaat. Ikea en C & A hebben onlangs de contacten verbroken met leveranciers van wie door anderen was aangetoond dat zij van kinderarbeid gebruik maken. Toch lijkt me dit niet de beste reactie. Het getuigt van een passieve opstelling, die wellicht meer met schone handen dan met schone kleren te maken heeft.

De kledingbedrijven echter vinden dat een actievere opstelling, die tot een keurmerk zou kunnen leiden, op twee grote hindernissen stuit. De controle op de voorwaarden zou onmogelijk zijn en bovendien te duur. Opmerkelijk is nu juist dat de controle die de afnemers hebben over de productie in de lage-lonenlanden erg strikt is. Zij zijn het die tot in de kleinste details aanwijzingen geven over materiaalkeuze, model, kleuren, verfprocedures en kleurstoffen.

Indiase ondernemers weten: wie wil exporteren moet voldoen aan allerlei eisen. Zij zijn zich ervan bewust dat ook minimumnormen op het gebied van arbeidsomstandigheden aan het pakket kunnen worden toegevoegd, als de afnemers dat willen.

Het argument dat naleving van minimale arbeidsnormen en de controle daarop te duur zouden zijn, is zeer merkwaardig. Het gaat immers om basisregels als uitbanning van kinderarbeid, een achturige werkdag, een rustdag per week en uitbetaling van het wettelijk minimumloon. Zeker als de produkten worden afgezet op de koopkrachtige markten van Europa, de VS of Japan, is er niets dat rechtvaardigt deze produkten goedkoop te houden door ontduiking van sociale minimumnormen.

Zowel de consumenten als de detailhandel kunnen zich hier een fatsoenlijke prijs veroorloven. De arbeidskosten vormen vaak maar een klein deel van de prijs. Zelfs wanneer naleving van de normen en controle hierop een prijsverhoging van 1 procent zou betekenen, dan nog zou dat slechts drie kwartjes zijn op een broek van f 75,-.

De prijs noch de mogelijkheid van controle hoeft kledingbedrijven er dus van te weerhouden een keurmerk in te voeren.

Annie van Wezel

De auteur is beleidsmedewerker internationale samenwerking van de FNV.

Inval in Amsterdam voert politie naar kindersmokkelaars

Geld 11/9

EINDHOVEN - Met de vondst van negen Indiase jongens van elf tot en met veertien jaar vorig weekeinde bij een inval in Amsterdam zijn politie en marechaussee een bende mensensmokkelaars op het spoor gekomen die een lijn onderhield met Amerika.

De Koninklijke Marechaussee, die de zaak behandelt, hult zich in absoluut stilzwijgen over de mensensmokkel. Wel is meegedeeld dat het om een heel grote zaak gaat. Een woordvoerder wilde bevestigen noch ontkennen dat de kinderen voor de prostitutie 'bestemd' waren. Uit betrouwbare bron werd bekend dat de jongens vorige week zaterdag zijn aangetroffen bij een inval in een woning in Amsterdam en dat bij die actie een echtpaar gearresteerd is.

Vorige week werd bekend dat de Koninklijke Marechaussee al enige tijd onderzoek doet naar mogelijke mensensmokkel op de luchthaven Schiphol. Bij deze smokkel zouden een medewerker van de marechaussee en mogelijk andere functionarissen op het vliegveld betrokken zijn. Een speciaal onderzoeksteam is nog bezig met naspeuringen. Of de zaak van

de Indiase kinderen en de smokkelzaak op Schiphol mogelijk verband met elkaar hebben, werd evenmin bevestigd of ontkend.

Illegaal

Criminoloog prof. G. Bruinsma deed vorige week donderdag voor de parlementaire enquêtecommissie opsporingsmethoden een boekje open over het reilen en zeilen op de nationale luchthaven. Volgens Bruinsma komen daar dagelijks tien tot 25 mensen illegaal ons land binnen. Van zo'n zestig personen die op de luchthaven werken, is onlangs vastgesteld dat zij 'niet werken aan het wegsluizen' van mensen.

Tot hen behoren ook personeelsleden van de douane en marechaussee, aldus Bruinsma. De marechaussee-woordvoerder bevestigt dat ernstige vermoedens zijn gezet dat een lid van zijn dienst betrokken zou zijn bij mensensmokkel. Dat geldt ook voor andere functionarissen op Schiphol. Wie dat zijn, wilde hij niet zeggen. Het zou de betrokkenen in de kaart spelen. Het team dat de aard en omvang van de mensensmokkel in kaart wil brengen, heeft zijn werk namelijk nog niet afgerond.

Honderden dienstmeisjes zoeken veilig heenkomen

ABU DHABI/MANILLA (AP) - Op de ambassades van de Filipijnen en Sri Lanka in Koeweit hebben honderden dienstmeisjes een goed heenkomen gezocht. Ze klagen over overwerk, achterstallig salaris, mishandelingen en seksueel misbruik door hun werkgevers. **61E 19-9**

Hun vlucht volgt op het vonnis van een islamitische rechtbank in de Verenigde Arabische Emiraten, die het 16-jarige Filipijnse dienstmeisje Sarah Balabagan tot de dood heeft veroordeeld, wegens het doodsteken van haar werkgever.

Zo'n vier miljoen Filipijnen werken in het buitenland, veelal meisjes en jonge vrouwen die vooral in het Midden-Oosten als dienstmeisje een betrekking vinden.

In Koeweit werd gisteren bekend dat een werkgeefster die in juni haar 24-jarig Filipijns dienstmeisje had doodgeslagen een schadevergoeding van ruim 70.000 dollar heeft betaald aan de Filipijnse familie in de hoop een lichtere straf te krijgen. De vrouw zit gevangen in

FOTO: AP

• Het 16-jarig dienstmeisje Sarah Balabagan.

afwachting van haar proces.

De krant Kuwait Times berichtte gisteren over een geval waarin een werkgeefster 10 jaar oel kreeg wegens doodslag op

haar Sri Lankaanse dienstmeisje.

Het ministerie van justitie van de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) heeft gisteren overigens verklaard dat de doodstraf tegen het 16-jarig dienstmeisje niet definitief is.

„Een doodstraf in de VAE kan alleen uitgevoerd worden nadat hierin is toegestemd door de president, sjeik Zayed bin Sultan al Nahyan”, aldus een verklaring van het ministerie. Ook werd gezegd dat de zaak tegen het meisje nog door de Opperste Federale Rechtbank moet worden getoetst en dat een doodvonnis niet voltrokken wordt zolang er geen definitieve uitspraak ligt.

Het vonnis van een islamitische rechtbank leidde tot een storm van protest uit de Filipijnen. Het meisje houdt vol uit zelfverdediging gehandeld te hebben omdat haar baas haar wilde verkrachten.

Afgelopen maart nog werd in Singapore een Filipijnse opgehangen na veroordeeld te zijn wegens moord op een andere Filipijns dienstmeisje.

naar school in Indonesië

Hoe zou jij reageren als je vlak voor elk proefwerk vijf gulden moest betalen? Of dat je mee moest betalen aan een ingegooide raam of een lekke leiding op school? Je zou mooi weigeren, toch? Dan maar geen proefwerk. En het idee alleen al dat je zou moeten betalen omdat je over bent gegaan.

Belachelijk!

Twee buurjongetjes van Asep.

...Eny (12) lacht verlegen als we naast haar op het tweepersoonsbed gaan zitten...

In Indonesië zijn bovenstaande zaken heel normaal. Naast het gewone bedrag dat elk kind moet betalen om ingeschreven te worden op school - wat in Nederland ook zo is - moet voor werkelijk alles betaald worden. Dat vertelt Frans van Dijk, regio-vertegenwoordiger van Terre des Hommes Zuid-Oost-Azië. We rijden over de hoofdweg van Jakarta, langs wolkenkrabbers, kolossale bankge-

bouwen en brede boulevards. Maar eenmaal in de buitenwijken ziet het er compleet anders uit. Het enige dat hetzelfde is, is de enorme hoeveelheid mensen. Waar je ook kijkt, overal zie je mensen. Zittend, staand, lopend, werkend. Hier moet je handelen om te overleven. De echte armoede zit verborgen achter hoge schuttingen van golfplaten. Daar woont ook Eny.

'Ik verdien ongeveer één gulden per dag'

Eny is twaalf en zij is de eerste jongere die we bezoeken. Ze woont in Pzukung Selatan, één van de tientallen krottenwijken van Jakarta. Met haar zeven broers en zussen en ouders deelt ze een ruimte van drie bij drie meter,

opgetrokken uit tweedehands triplex en andere "waardeloze" materialen. Ze lacht verlegen als we naast haar op het tweepersoonsbed gaan zitten, dat voor een kwart de ruimte vult. Om ons heen staan dan ook haar familie en een aantal andere wijkbewoners. Ze vertelt: 'Mijn vader werkt in een fabriek en verdient niet eens genoeg om het eten te betalen. Daarom verkopen mijn twee broertjes en ik 's ochtends kranten aan automobilisten. Dat werk leverde vroeger meer op dan tegenwoordig. Ik verdien nu ongeveer een gulden per dag. Maar alle beetjes helpen. Om half twaalf begint dan de school, tot half zes. Het is echt fantastisch op school, ik heb er veel vrienden.' De huur van het krotje is 35.000 Rupiah per maand (ongeveer 25 gulden), inclu-

16

Tekst & foto's: Imco Lanting

sief elektriciteit. Eny is de enige van de familie die naar school gaat. En als ze geen geld had gekregen van een hulporganisatie, dan moest ze ook thuisblijven, want het is normaal gesproken niet te betalen. Alleen haar rapport kostte al 2500 Rupiah (ongerekend f 1,75). Haar vader verdient op een dag in de fabriek zo'n f 2,50. Naast Eny gaan nog zestien andere kinderen uit de sloppenwijk naar school, allemaal met geld van Terre des Hommes.

Rawasari is een braakliggend stuk grond tussen twee drukke snelwegen in Jakarta. De bewoners staan in de buurt bekend als de afvalverzamelaars. En dat doen ze, verzamelen. Van blikken tot boten (voor lijn), van plastic tot papier. De

vuilnis veroorzaakt overal in de slum een penetrante geur, maar de bewoners geven er niks meer om. Ook hun woningen bestaan uit afvalmaterialen, dus wennen gaat snel.

'Benzine stelen is altijd nog beter dan hoer zijn'

Asep is vijftien en woont met zijn ouders en zusje tussen de afvalbergen. Omdat het bijna onmogelijk was om werk te krijgen, heeft hij met drie vrienden werk 'gemaakt'. Asep: 'We staan elke dag met emmers bij de stoplichten te wachten op tankwagens. Als ze stilstaan, dan draaien we snel de kraan open en laten de emmer volstromen met benzine.' De opbrengst is 25 cent per emmer. Asep zegt dat het altijd nog beter is dan hoer

zijn. Een jongen, die in een krot naast Asep woont verkleedt zich 's avonds als vrouw en tippelt langs de snelweg. Asep vindt het heel normaal, dat er zoveel hoeren in zijn buurt wonen. Je moet jezelf toch in leven houden!

Asep heeft geluk, want hij gaat tussen de werkzaamheden met de emmers door naar school, dankzij Terre des Hommes. Hij zit in de tweede klas van de SMP (MAVO) en wil zakenman worden. Asep: 'Ja, ik hou ervan baas te zijn.' Zijn ouders recyclen blikken. Aseps vader knipt de blikken met een heggenschaar open en zijn moeder maakt ze schoon. Na vijftien uur werken per dag levert dat het gezin ongeveer acht gulden op. Twee krotten verder vouwt een gerimpelde vrouw met grijs haar hoopjes pelpinda's in telefoonboekpapier. Haar dochtertje verkoopt de zakjes op de snelweg. Asep vertelt dat hij een van de weinigen is uit de wijk die naar school gaat. Zelfs zijn zusje kan niet naar school. Asep: 'Ze is best wel eens jaloers, natuurlijk. Maar er zijn ook veel te veel kinderen hier, dat is veel te duur. Ik heb gewoon geluk.'

Asep (15) woont met zijn ouders en zusje tussen de afvalbergen.

17

Ineke Holtwijk beschreef leven van kinderen in Rio

Ergernis over onzin straatkinderen leidde tot roman

De journaliste Ineke Holtwijk heeft een roman geschreven waarin straatkinderen in Rio de Janeiro de hoofdrol spelen. Engelen van het Asfalt heet het boek dat ze heeft geschreven om de Nederlandse jeugd antwoord te geven op de vraag hoe het leven op straat is. Een andere reden tot het schrijven was irritatie over de onzin die vaak wordt verkocht over straatkinderen.

Door René Poels

„Ja, inderdaad. Ik erger me

geregeld aan publicaties over straatkinderen. De werkelijkheid wordt al te simpel gesplitst in goed en kwaad. Er wordt vaak erg overdreven, huilerig geschreven en gerommeld met cijfers over het aantal doodgeschoten straatkinderen.”

De journaliste Ineke Holtwijk werkt al zes jaar in Latijns-Amerika als correspondent van onder meer de Volkskrant en het NOS-(jeugd)journaal. Ze woont in de Braziliaanse metro-

pool Rio de Janeiro.

Reacties

Ze heeft op initiatief van ontwikkelingsorganisatie Novib en de uitgeverij Lemniscaat een boek geschreven over de straatkinderen. „Om twee redenen”, legt Ineke uit. „Nederlandse kinderen zijn bezorgd over wat er in Brazilië met hun leeftijdsgenootjes gebeurt. Iedere keer als ik op het jeugdjournaal over straatkinderen bericht, hoor ik van mijn collega's in Hilversum dat er veel reacties zijn. Als ik

in Nederland ben, word ik bestookt met vragen van kinderen. Schieten ze ze echt dood? Hoe eten ze dan? Hun wil ik met dit boek antwoord geven op hun indringendste vraag: hoe is het om op straat te leven?”

De tweede reden is pure irritatie. Over de onzin die, volgens de journalisten, wordt verkocht over straatkinderen. „Er wordt geschreven over vier miljoen straatkinderen in Brazilië. Klinkklare onzin! Zoveel daklozen zijn er niets eens.”

Volgens haar weet niemand precies hoeveel straatkinderen er nu echt zijn. „Wanneer ben je eigenlijk een straatkind?”, vraagt ze zich af. „Zijn kinderen die overdag snoep verkopen bij het verkeerslicht of de hele dag met een schoenpoetsdoos rondsjouwen, maar 's avonds thuis slapen, straatkinderen? Sommigen vinden dat je alle kinderen die het grootste deel van de dag op straat doorbrengen, straatkinderen mag noemen. Anderen zeggen van niet. Een straat-

kind is een kind dat dag en nacht op straat leeft.”

Er is maar één methode om erachter te komen hoeveel kinderen echt dag en nacht op straat leven. „Dat is de straat opgaan en tellen. 's Nachts dus. In de zes jaar dat ik in Brazilië woon is dat één keer gebeurd. Onderzoekers reden met een auto twee nachten op verschillende tijdstippen de hele stad door. Ze telden 797 kinderen in de stad, waar tien miljoen inwoners wonen. Dat was veel minder dan iedereen altijd had gedacht.”

Armoede

Volgens haar is het wel zo dat in de Braziliaanse steden dagelijks honderdduizenden kinderen op straat werken. Veel kinderen uit de krottenwijken hangen het grootste deel van de dag op straat. Omdat er te veel kinderen zijn en te weinig scholen, bestaat in Brazilië een scholenploegendienst. Kinderen gaan 's ochtends of 's middags naar school. Als ze

niet naar school gaan, slenteren ze meestal op straat. Volgens Ineke Holtwijk is pure armoede de allerbelangrijkste reden dat kinderen de straat op gaan. Thuis in de bouwvallige krotten is niet genoeg eten. De jeugd gaat de straat op en graait etenstresten uit de vuinistbakken. Soms stelen de kinderen. Meisjes verdienen wat bij in de prostitutie. Veel kinderen zijn aan drugs verslaafd of snuiven lijm. De situatie is uitzichtloos. Ineke: „Straatkinderen denken vaak aan zelfmoord. Uit recent onderzoek in Sao Paulo blijkt dat een kwart van de geïnterviewde kinderen geprobeerd heeft zelfmoord te plegen.” De moord op tien straatkinderen voor de Candelaria-kerk in Rio-stad in de zomer van 1993 kreeg wereldwijd aandacht. Zo'n moord is, volgens Ineke Holtwijk, een uitzondering. Hoeveel straatkinderen worden vermoord, is niet bekend. „De weinig kwalitatieve onderzoeken die zijn gedaan, wijzen erop dat er niet zoveel straatkinderen

zijn vermoord als sommige mensen doen voorkomen. Ik houd het op enkele tientallen per jaar. Uit een recent gehouden onderzoek in de provincie Rio de Janeiro blijkt dat dagelijks minstens drie tieners of kinderen worden vermoord.

's Nachts telt Rio maar 797 straatkinderen

Pater Cox

Ineke Holtwijk maakte enkele jaren geleden kennis met de grote hulpverleningsorganisatie Sao Martinho in Rio de Janeiro. Deze organisatie wordt geleid door twee Limburgers, pater Martin Cox uit Treebeek en Jan Dam uit Brunssum. Op de binnenplaats van het opvangcentrum Sao Martinho in het stadsdeel Lapa ontmoette de

Er worden, volgens de journalist, erg veel jongens van zeventien jaar, dus bijna volwassenen, vermoord. Vaak zijn dat

schrijfst de straatjongen Alex, de hoofdpersoon in haar roman *Engelen van het asfalt*. „Hij is een jongen van de straat. Zijn moeder liet hem in zijn steek toen hij nog een ukkie was. Toen zijn pleegmoeder overleed, timmerde zijn stiefvader hem het huis uit”, aldus Ineke. Alex woont voortaan op straat. Van een oudere jongen leerde hij de kneepjes van het vak om op straat te overleven. Als deze 'veteraan' op zekere dag geadopteerd wordt, staat Alex er weer alleen voor en ontmoet hij Duda. „Zij hoort bij de *Engelen van het Asfalt*, een groep van vijf jongens en meisjes, wier leven bestaat uit stelen en lijm snuiven. Alex wil daar eigenlijk niet aan meedoen, maar de groep betekent een klein beetje zekerheid.”

Engelen van het Asfalt van Ineke Holtwijk, uitgegeven door Novib/Lemniscaat Rotterdam. Verkrijgbaar in de boekhandel. De uitgever schenkt per verkocht boek 2,50 gulden aan de organisatie Sao Martinho in Rio. Minister Jan Pronk van ontwikkelingssamenwerking, die het eerste boek kreeg aangeboden, is gevraagd dat bedrag te verdubbelen.

Geld 20% Doodseskaders Rio doden zwervkinderen

RIO DE JANEIRO (DPA) - In Rio de Janeiro brengen zogeheten doodseskaders een toenemend aantal zwervertjes om. In 1994 waren het er 1.400, zo heeft Jornal do Brasil gisteren op grond van de jongste officiële statistieken. Dat was een vijfde meer dan in 1993. Volgens onafhankelijke mensenrechtengroepen ligt het werkelijke aantal slachtoffertjes nog veel hoger.

Doodseskaders doden meer zwervkinderen

Rio de Janeiro — De zogeheten doodseskaders in de Braziliaanse stad Rio brengen een toenemend aantal zwervertjes om. In 1994 waren het er 1.400, zo blijkt uit de jongste officiële statistie-

ken. Dat was een vijfde meer dan in 1993.

Volgens onafhankelijke mensenrechtengroepen ligt het werkelijke aantal slachtoffertjes nog veel hoger.

G.V.A.
20-9-95

De berichtgeving over Brazilië wordt overheerst door verhalen met een hoog ach-en-wee gehalte, stelt **Ineke Holtwijk**. Vooral de verhalen over straatkinderen – steevast aangeduid als 'zwervertjes' of 'slachtoffertjes' – zijn vaak overdreven en niet zelden onzinnig.

De zelfredzame pubers van Rio

DE nieuwsdienst van het ANP bracht onlangs een schokkend bericht. In Rio de Janeiro waren het afgelopen jaar 1400 straatkinderen vermoord, een nieuw record. De daders waren de 'zogeheten doodseskaders'. Het werkelijke aantal doden lag nog veel hoger, aldus het ANP-bericht, want de doodseskaders brachten 'een toenemend aantal zwervertjes' om.

Voor een goed begrip: het bericht was door meerdere handen gegaan. De bron van het bericht was *Jornal do Brasil*, een gedegen Braziliaanse krant die zich op haar beurt baseerde op gegevens van een gerechtshof. In Rio had het persbureau DPA (Deutsche Presse Agentur) het opgepikt uit de krant. De redactie-buitenland van het ANP had het DPA-bericht vertaald en uitgezet.

Het bericht is een voorbeeld van de onbedaarlijke onzin die regelmatig wordt verkocht over straatkinderen. Ik woon nu zes jaar in Rio de Janeiro en werk er als correspondent, ik ben het afgelopen half jaar veel opgetrokken met straatkinderen om daarover een boek voor kinderen te kunnen schrijven. De dag na publicatie van het ANP-bericht arriveerde ik in Nederland. Ik had het bericht in *Jornal do Brasil* ook gelezen.

De krant rept niet over straatkinderen. Het ging over 1400 *menores* oftewel: minderjarigen. *Jornal do Brasil* had wel iets geschreven over het geweld van doodseskaders, zoals: de georganiseerde huurmoordenaars heten. Maar nergens stond dat doodseskaders de (enige) daders waren of vaker de pistolen lieten knallen.

Straatkinderen is een onderwerp waarbij emoties zwaarder tellen dan feiten. In de regio die ik bestrijk, heb je een aantal onderwerpen met een hoog ach-en-wee-gehalte. De kopgroep bestaat uit: dode beesten, dode bomen (bij voorkeur in de Amazone), indianen (bij voorkeur uitstervend) en straatkinderen (levend, maar liefst dood).

Het zijn onderwerpen waarmee je als journalist met een minimum aan inzet en nieuws, een maximaal effect kunt sorteren. Tevens is het een onderwerp met een duidelijke rolverdeling. Wie de goeden en wie de slechten zijn, weet de lezer meteen. Ook zonder dat hij begrijpt hoe het precies zit. Meestal wordt dat ook

maar half verteld. De werkelijkheid is namelijk complexer, en ook minder sensationeel dan de huilerige verhalen doen vermoeden.

Ik verwonder mij regelmatig over de selectieve belangstelling in Nederland. Waarom wil men niets horen over een dode landarbeider en alles over een dood dier? Waarom dat selectieve moralisme? Ik houd ook veel van kinderen, maar kan iemand mij uitleggen waarom de moord op een straatkind erger is dan die op de toegewijde vader van vier kinderen?

Waarom dreigde het Europees Parlement met stopzetting van alle hulp gelden aan Brazilië vanwege de moord op straatkinderen? Waarom hoorde je de vingeropheffers niet bij de slachtpartij (111 doden) in de gevangenis *Carandiru* te São Paulo? Toen ik dat een keer hardop zei vroeg een collega mij: 'Maar vind je de moord op straatkinderen dan niet erg?'

Iedere relativering en zelfs iedere kritische vraag lijkt verraad aan de goede zaak. Het is dezelfde argwaan die je ten deel valt als je met goede reden zegt dat bomen knappen niet per se slecht hoeft te zijn voor het Amazonewoud. Als je niet tegen bent, ben je voor.

In verband met mijn kinderboek bezocht ik een organisatie in Rio de Janeiro die straatkinderen juridisch advies geeft. De instelling, een actieve club, was met grote koppen in het nieuws geweest met een onderzoek waaruit was gebleken dat politieagenten de voornaamste moordenaars waren van straatkinderen in Rio de Janeiro.

Het bleek allemaal net iets genuanceerder te liggen. Bij de organisatie waren sinds 1992 de gevallen van negentien vermoorde straatkinderen aangebracht en dat was als 'onderzoek' gepresenteerd aan de pers. Toen ik de namenlijst naliep, bleken het er zeventien te zijn; er stonden twee volwassenen bij. Het ging niet over Rio de Janeiro, maar eigenlijk alleen over het centrum van de stad. In slechts één geval was de politie beschuldigd en ook veroordeeld. In de andere gevallen betrof het een onbewezen vermoeden (van de organisatie) over haar betrokkenheid.

'Maar hoeveel straatkinderen zijn er dan sinds 1992 in het centrum vermoord?' vroeg ik. Een logische vraag, leek me. Tenminste als je

concludeert dat de meesten door agenten zijn vermoord. Dat wist men niet, legde de coördinator uit. Maar dat deed er ook niet toe. 'Onze bedoeling is de Brazilianen bewust te maken van het probleem. Dan moet je een harde uitspraak doen.'

Hoe zit het dan werkelijk met die straatkinderen in Brazilië? Om te beginnen zijn er geen miljoenen zoals sommige journalisten en hulpverleners willen doen geloven. Zoveel daklozen zijn er niet eens in Brazilië. Niemand weet hoeveel straatkinderen er zijn. Want hoe moet je ze tellen? Brazilië is een enorm groot en snel veranderend land.

Het tweede probleem is: wie en wat tel je mee? Is een kind dat niet naar school gaat en tot 's avonds elf uur kauwgum verkoopt – oftewel

Er zijn helemaal geen 'miljoenen straatkinderen' in Rio de Janeiro

het grootste deel van de dag op straat doorbrengt – een straatkind? Dat zijn er nogal wat. Brazilië (150 miljoen inwoners) kampt met een zeer hoog uitvalpercentage op de lagere school. Van het minimumloon, op het ogenblik omgerekend honderd zestig gulden per maand, kan geen gezin rondkomen. Dus is het normaal dat kinderen moeten meewerken. Men schat dat er 800 duizend jongens en meisjes op straat geld verdienen.

Naar mijn mening zijn straatkinderen degenen voor wie de straat hun huis is, zij leven en slapen er. Wil je weten hoeveel het er zijn, dan moet je de straat op en tellen. Sinds ik in Brazilië woon, is dat één keer gebeurd. In Rio de Janeiro ging een groep onderzoekers op meerdere dagen en steeds om de paar uur langs alle bekende plekken waar straatkinderen rondhangen. Ze kwamen uit op 797 slapende straatkinderen. Rio – met zijn voorsteden meegerekend elf miljoen inwoners – is de tweede stad van Brazilië.

Statistieken over moorden in

Brazilië zijn doorgaans onbetrouwbaar. Het meest uitvoerige onderzoek in dit genre – uitgevoerd in opdracht van de vier belangrijkste particuliere hulp- en onderzoeksorganisaties – werd twee jaar geleden afgerond.

De cijfers hebben betrekking op door de politie onderzochte moorden in de jaren 1991, 1992, en de eerste helft van 1993. De onderzoekers keken naar wie er was vermoord, hoe, waar en de mogelijke reden. Hun conclusies rekenen af met stereotypen. Bijvoorbeeld dat de (zwarte) kleur een aanleiding is voor moord. Of dat vooral straatkinderen slachtoffer zijn.

Om te beginnen bleek het woord 'kinderen' fout. Van de slachtoffers was 80 procent vijftien, zestien of zeventien jaar. In Brazilië worden pubers van deze leeftijd beschouwd als bijna volwassen. De slachtoffers waren vrijwel zonder uitzondering arm en woonden meestal gewoon thuis. Ze werden vlakbij huis vermoord, dat wil zeggen in een van de sloppenwijken of voorsteden. Dat bevestigde nogmaals dat het geen straatkinderen waren.

Straatkinderen leven in buurten waar geld en veel *movimento* (drukke) is. In Rio is dat Copacabana en het centrum van de stad. Ze hangen rond bij hotels, op het strand, bij busstations, of bij de McDonald's. In een sloppenwijk valt voor hen niet veel te bedelen en is zakkenrollen minder lucratief.

Bovendien hebben alle sloppenwijken een *traficante*, een drugsdealer, die meestal met straffe hand orde houdt. Problemen zoals diefstal betekenen dat de politie kan komen. Dat wil hij niet hebben. Dus worden dieven de wijk uitgezet of in het uiterste geval door zijn 'soldaten' geëxecuteerd. Net als jongens die ervan worden verdacht geklikt te hebben tegenover de politie.

Volgens de onderzoekers was de drugshandel en het geweld dat daarmee samenhangt – en dus niet de doodseskaders – de belangrijkste doodsoorzaak van de pubers. In de groep kinderen (tot twaalf jaar) is het beeld iets anders. Ze zijn veruit in de minderheid. En de onderzoekers kwamen tot de schokkende conclusie dat in twee van de drie gevallen het slachtoffer was omgebracht door een familielid.

In Rio de Janeiro zijn zeshonderd twintig organisaties en projec-

ten die zich bezighouden met minderjarigen, crèches meegerekend. Allemaal hebben ze geld nodig en nogal wat gebruiken straatkinderen daarvoor. Buitenlandse donoren zijn dan namelijk extra gul. Er zijn veel gedreven mensen die goed werk doen, maar ik schat dat het aantal organisaties dat zich *daadwerkelijk* uitslooft voor straatkinderen op hoogstens een dozijn.

Vanwaar de behoefte het erger te maken dan het is? Is het omdat ze op de redactie het verhaal dan mooi vinden? Is het omdat veel mensen er toch nooit komen en het niet zelf kunnen controleren? Of is het omdat we willen kunnen zeggen: 'We hebben het hier zo slecht nog niet?'

Ik heb een kinderboek over straatkinderen geschreven, omdat ik jongeren in Nederland een realistisch beeld wilde geven van hoe het is om op straat te leven. Ze trekken zich namelijk het lot van straatkinderen oprecht aan. Als ik in Nederland ben, vragen de kinderen van mijn vrienden me de oren van het hoofd. Hoe komen ze aan eten? Gaan hun ouders ze niet zoeken? En is het echt waar dat ze worden doodgeschoten? Het is een van de onderwerpen waar het Jeugdjournaal veel brieven over ontvangt.

HET Jeugdjournaal belde mij toen het ANP-bericht vorige week op het net verscheen. Of ik naar de studio kon komen. Ik moest vertellen hoe het kon dat er in Rio zoveel straatkinderen werden vermoord, over de groeiende angst onder straatkinderen, en tot slot of er wat tegen werd gedaan.

Er zijn geen 1400 straatkinderen vermoord, zei ik. Maar zo'n bericht is natuurlijk een mooie aanleiding om uit te leggen hoe het nu werkelijk zit met de straatkinderen van Rio. Dat dacht ik, als journalist.

Maar nee. Het Jeugdjournaal belde een kwartier later af. Het was te complex, vond de redactie. En als het geen straatkinderen zijn, is het geen nieuws meer. Jammer, voor al die jeugdige kijkers die nu blijven denken dat er ieder jaar meer dan duizend zwervkinderen in Rio worden vermoord.

Ineke Holtwijk was correspondent voor de Volkskrant in Latijns-Amerika. Haar boek over straatkinderen, *Engelen van het Asfalt*, is verschenen bij Lemniscaat in Rotterdam.

Vijftig jongens misbruikt

Exploitanten worden ook beschuldigd van mensenhandel op grote schaal

Door Donald Bax

Rotterdam — De verlamende angst heeft plaatsgemaakt voor opluchting. De gevoelens van vernedering en schaamte moeten slijten, langzaam en behoedzaam. Maar de beschadigingen, die hoofdzakelijk enorme geestelijke littekens hebben achtergelaten, verschuilen zich onderhuids en behoeven een langdurig proces van herstel. Afgezien nog van de vraag of genezing voor de volle honderd procent mogelijk is. Ook dat moet de tijd leren.

De in twee Rotterdamse privéhuizen misbruikte jongens, afkomstig uit Nederland, Duitsland en Polen, staan nog immer onder een immense psychische druk. Enig begrip is hen vreemd. Slechts de maximale gevangenisstraf (zes jaar voor ontucht en twaalf jaar voor verkrachting) kan een kleine mate van genoegdoening aandragen. Ze - exploitanten en klanten - moeten de bak in. Uiteraard gekoppeld aan onvoorwaardelijke terbeschikkingstelling (tbs). Zodat de dader kan worden behandeld en - wat veel belangrijker is - de maatschappij wordt beveiligd tegen nog meer uitspattingen.

De recherche van het bureau Zuidplein werd vorig jaar door collega's uit het Duitse Hamburg op het spoor gezet, nadat twee jongens hadden gemeld tegen hun wil te zijn vastgehouden door Lothar G. (35). De telex spuwde de nodige aanvullende informatie en al ras vatte op het Zuidplein de gedachte post dat het om een omvangrijke zaak ging. Dit leidde tot de vorming van een speciaal team onder leiding van recherchechef inspecteur P. Boswinkel. Het team bestond verder uit rechercheurs van de afdelingen Jeugd- en Zedenzaken (JZZ) uit alle districten en leden van de Regionale Recherche Dienst (RRD).

Weerloos

Het onderzoek beperkte zich niet tot mishandeling van knulletjes, veelal tussen de twaalf en zestien jaar. Er was tevens sprake van mensenhandel op grote schaal. Langzaam maar zeker kregen de contouren concrete vormen. Het rechercheteam kreeg al snel de

Vandaag is een begin gemaakt met de rechtszaak tegen twee Rotterdammers, die ervan worden verdacht ongeveer vijftig jongens tot prostitutie te hebben gedwongen. Lothar G. (35) en Hendrikus S. (39) opereerden vanuit privéhuizen in Rotterdam-Zuid (Beverstraat) en het centrum (Overblaak). G. wordt tevens verdacht van grootschalige handel in kinderen. Hij haalde de kinderen onder meer uit Duitsland en Polen. Naast deze exploitantengeldt voor justitie Martinus S. (36) als een belangrijke verdachte. Hij wordt als een van de grootste en meest perverse klanten gezien. Het totaal aantal verdachten in deze omvangrijke zaak bedraagt 26. Twee regelmatige klanten van G. en S. zijn al veroordeeld.

naam IILK-team: handel in kinderen. Hoofdverdachte G. stond aan het hoofd van een bedrijfsmatig geïncorporeerde organisatie, die de kinderen op commerciële basis exploiteerde vanuit een pand in de Beverstraat. Hij leverde zijn 'medewerkers' ook aan andere bordelen. Bij voorbeeld aan Hendrik M. J. S. (39), die aan de Overblaak kinderen tot prostitutie dwong. G. stalde de kinderen voorts in de Beijerlandse laan bij een werknemer. Hij had voor dit doel ook nog een pand aan de Pleinweg ge-

huurd. Daar, op ogenschijnlijk onschuldige locaties, kon met name de buitenlandse klantenkring zich aan de weerloze knulletjes vergrijpen.

G. verbleef regelmatig voor zaken in Polen (hij had in Warschau een 'dependance') en keerde vervolgens in gezelschap van Poolse jongens terug naar Rotterdam. Hij 'keurde' de knapen eerst zelf voor zij door hem in het verderfelijke circuit werden afgezet. Vervolgens werden de jongens eerst op escort gestuurd naar een 'leuke' pedofiel. Een 'aardige' man die in elk geval niets buitensporigs van zins was. De volgende stap was de verhuur aan een pedoseksueel. De waarde van de kinderen, die als de dood waren dat hun activiteiten aan het licht kwamen, steeg naarmate zij tot meer bereid waren.

De politie heeft kunnen achterhalen dat dit netwerk minimaal vijftien Nederlandse jongens telde die de leeftijd van 16 jaar nog niet hadden bereikt. Voorts werden ongeveer twintig Poolse jongens ingezet, zowel in hun 'eigen land als in Nederland. Becijferd is dat G. en S. ieder de beschikking hadden over ongeveer 25 jongens. Nog steeds wordt de politie geconfronteerd met namen van mogelijke slachtoffers. Van hen is meestal slechts de voornaam bekend, zodat het bijna ondoenlijk is de ware identiteit te achterhalen, laat staan hun verblijfplaats. De klantenkring groeide gestaag. Merendeels betrof het mannen die zich dergelijke escapades konden permitteren, die een goede baan hadden en ook qua intelligentie het gemiddelde ver ontstegen. Eén van die klanten heeft in een periode van tweeënhalf jaar liefst vierhonderd kinderen misbruikt. Hij heeft daaraan 120.000 gulden uitgegeven. Tot nu toe heeft het rechercheteam een lijst van 26 verdachten samengesteld, van wie G. en S. verreweg de belangrijkste zijn. Zeven verdachten worden beschuldigd van mensenhandel. Het restant bestaat uit klanten.

Klanten

Twee vaste klanten zijn al veroordeeld. De 41-jarige J. J. B. uit Maassluis, tegen wie door officier

EURO-BOYS (18) div. sport. boys verwennen u al v. f 100. Let op !! Zat. 5 nov. strip-sex show, gratis entree. 7 dg/p.week + esc.

Een van de advertenties waarmee Lothar G., hoofdverdachte in de zogeheten IILK-zaak, klanten probeerde te lokken.

Rotterdams Dagh. 22-9

van justitie mr. P. Oskam vier jaar celstraf was geëist, hoorde de rechter drie jaar uitspreken. De rechtbank achtte bewezen dat B. zes jongens had verkracht. De Amerikaan A. U. III, die gedurende een periode van tien jaar regelmatig seksreizen maakte naar Nederland, werd tot twaalf maanden veroordeeld, waarvan zes maanden voorwaardelijk. Hij had drie jongens die jonger waren dan 16 jaar misbruikt tegen betaling.

In de beginfase van het onderzoek kon het rechercheteam slechts terugvallen op de uit Hamburg afkomstige verklaringen. Ander belastend materiaal ontbrak. Niettemin werd de situatie in de Beverstraat, de 'werkplaats' van G., zo beangstigend dat de politie uitstel van een inval en huiszoeking niet langer kon rechtvaardigen. Vrijwel op het moment dat de politie de voordeur van G. openbrak, rinkelde in het politiebureau aan het Zuidplein de telefoon. En meldde zich, geheel vrijwillig, een van de door G. tot prostitutie gedwongen knulletjes. „Puur toeval,” zegt rechercheur M. H. L. Noordermeer.

Recordtijd

De politie wachtte langer alvorens ook de woning van S., die door het twaalf vaste krachten tellende onderzoeksteam wordt omschreven als 'niet zo'n kwaai vent die afhankelijk was van verdovende middelen', binnen te vallen. Daar toe werd op 13 januari van dit jaar besloten, nadat het vermoeden was ontstaan dat een jongetje van negen jaar regelmatig werd misbruikt. Na die twee invallen annex huiszoekingen beschikte de politie in recordtijd over een bijna volmaakt totaalbeeld. Het vergaren van belastende verklaringen verliep in eerste aanleg niet van een leien dakje. Zelfs nu nog overheerst bij een groot aantal slacht-

offers de angst om door de verdachten achtervolgd dan wel gechanteerd te worden.

De misbruikte jongens hebben eigenlijk nooit de mogelijkheid gehad dit milieu te ontvluchten. G. beschikte niet alleen over losse handjes, hij schroomde ook niet om harde chantagemiddelen toe te passen. Zo liet hij een videocband met schokkende opnamen bezorgen bij de ouders van één van de jongens. De politie prijst zich nog altijd gelukkig dat die band niet uit de brievenbus werd gehaald door diens vader of moeder, maar door een broer van het slachtoffer.

G. had tevens een escort-chauffeur in dienst, die met de jonge knapen het land in trok. Zo kwamen zij terecht bij - onder anderen - de Arnhemmer Martinus S. (37), die de meest perverse spelletjes met ze deed. S., destijds bedrijfsleider in een grote sekswinkel, was verslaafd aan het stimulerende middel poppers. Dat wordt vooral in homofiele kringen gebruikt. Veelvuldig gebruik van poppers leidt tot het afsterven van de hersencellen, waarvoor geen nieuwe worden aangemaakt. S. was dermate aan dat spul verslaafd, dat hij zich op een infuus had aangesloten. Zo kon hij zijn eigen bevoorrading bepalen en ging hij steeds wilder tekeer.

Op Hendrik S. was, toen hij begin dit jaar werd aangehouden, nog een proeftijd van toepassing. Hij was in 1993 veroordeeld voor een soortgelijk misdrijf. Ook Martinus S. heeft een strafblad. Hij werd negen jaar geleden door de rechtbank in Arnhem veroordeeld omdat hij een minderjarige jongen had doodgeschoten. Aan de rechtbank-president vertelde hij eind april dat men hem deze zaak nu opnieuw in de schoenen wilde schuiven. „Ik heb het gevoel dat er van mij een monster wordt ge-

Kriminalität FRS 54

Polizei beschlagnahmt rund 5000 Kinderpornos

ULM, 4. September (dpa). Der deutschen Polizei ist ein Schlag gegen den internationalen Handel mit Kinderpornos gelungen. Bei einem 23-jährigen Informatik-Studenten aus Memmingen wurden nach Angaben vom Montag rund 5000 Kinderpornos sichergestellt. Vertreter von Staatsanwaltschaft und Polizei sprachen am Montag in Ulm von einem „bedeutenden Schlag gegen diesen weltweiten Handel mit hoher Dunkelziffer“.

Die pornographischen Bilder und Texte wurden bereits im Juli in der Wohnung des an der Universität Ulm studierenden jungen Mannes sichergestellt. Der wegen sexuellen Mißbrauchs von Kindern verurteilte Student habe damals ein Geständnis abgelegt, sagte ein Polizeisprecher.

Die Polizei ermittelte weltweit nach Produzenten und Abnehmern der Kinderpornos, sagte ein Polizeisprecher. Die Ermittlungen erstreckten sich auf die USA, Großbritannien, die Schweiz, Jamaika, die Niederlande, Australien, Kanada und Hongkong. Wer die Kinderpornos produ-

■ **MENSENHANDEL** Voor de rechtbank van Rotterdam is vrijdag tot zeven jaar cel geëist tegen twee houders van jongensborden. Tegen een klant, volgens de jongens in het bordeel 'de ergste van alle klanten', eiste de officier vier jaar. Volgens justitie hebben de verdachten zich zowel schuldig gemaakt aan ontucht met minderjarigen als aan mensenhandel. In vier sexhuizen voor homoseksuelen mannen hebben de Rotterdammers twee jaar lang dertig jongens geëxploiteerd. Twaalf van hen waren minderjarig. Via de escortservice van één van de Rotterdammers moesten de jongens ook in de rest van Nederland hun diensten aanbieden. *VK 23/9*

ziert hat, sei bisher unklar. Der junge Mann soll die einschlägigen Bilder und Texte über einen Rechner der Universität Ulm auf der Datenautobahn an Interessenten aus aller Welt verbreitet haben. Das nicht gewerbsmäßige Verbreiten von

Pornobildern wird mit Freiheitsstrafen bis zu einem Jahr geahndet, der gewerbsmäßige Handel wird mit bis zu fünf Jahren Freiheitsentzug bestraft.

maakt,” sprak S. toen.

De jongetjes hadden geen homofiele achtergrond, voor zover zij, gezien hun jeugdige leeftijd, al in staat waren geweest dat zelf vast te stellen. „Ze schamen zich voor wat ze gedaan hebben,” vertelt recherche-specialist G. P. A. van der Kamp van de RRD. „Ze zijn ook bedreigd. Ze waren doodsbang voor G. die hen op alle mogelijke manieren trachtte te chanteren. Bij gewone ontuchtzaken zie je vaak, dat de slachtoffers toch nog een beetje een zwak voor de daders hebben. Daarvan is hier absoluut geen sprake. In het politiebureau hebben wij voor deskundige opvang gezorgd in de persoon

van een psycholoog die tevens voor de verdere begeleiding zorgdraagt. Wij mogen die kinderen niet zo maar achterlaten.”

Rapportage

Zowel de Regionale Recherche Dienst als Jeugd- en Zedenzaken vreest het ergste. „We moeten er voor waken dat we een porno-toristenland worden,” meent Van der Kamp, die samen met collega J. G. M. Staps over de IILK-zaak een lijvige eindrapportage heeft geschreven. „Het dreigt een enorme vlucht te nemen. Het is gewoon beangstigend wat hier naartoe komt. De situatie in ons land is voor die knapen veel veiliger en hygiënischer dan in bij voorbeeld Thailand.”

Foute geheimen

Video appelleert teveel aan angst voor 'kinderlokkers'

Enkele jaren geleden kwam vanuit de Verenigde Staten de beschuldiging dat ons land de belangrijkste producent van kinderporno zou zijn. De hoofdstedelijke Sociale Jeugd- en Zedenpolitie (SJZP) wilde bewijzen dat Nederland geen vrijplaats is voor zedenverwilderende, zoals de Amerikanen leken te geloven. In de loop der jaren heeft de SJZP van kinderporno een heus specialisme gemaakt. Enkele rechercheurs zijn permanent bezig om zogeheten netwerken van kinderpornografen bloot te leggen. Onder leiding van Jaap Hoek zoekt deze Projectgroep Kinderporno regelmatig de publiciteit om uit te leggen dat de Amerikaanse beschuldiging niet helemaal klopte, maar dat er wel degelijk sprake is van productie en ruilhandel in verscholen circuits.

Onder de titel *Foute geheimen* heeft de Projectgroep Kinderporno onlangs een voorlichtingsvideo uitgebracht. De film is bedoeld om ouders en leerkrachten te wijzen op de risico's die kinderen zouden lopen om in handen te vallen van kinderpornografen. Maar met voorlichting heeft de film amper te maken. Hij is eerder te betitelen als pr voor de kruistocht van Hoek en de zijnen, met het doel leerkrachten en ouders als voorposten in hun strijd te mobiliseren. De video vergelijkt appels met peren, suggereert verbanden en toont op geen enkele wijze aan dat de strijd tegen kinderporno inderdaad het breekbijz is om misbruik van kinderen effectief te kunnen bestrijden.

Foute geheimen start met een statement. "Over seksueel misbruik wordt steeds meer bekend. Onderzoek heeft uitgewezen dat seksueel misbruik vaak leidt tot de vervaardiging van kinderporno. Het kijken naar kinderporno kan er weer toe leiden dat mensen, heel vaak mannen, zelf overgaan tot het misbruiken van kinderen. Seksueel misbruik en kinderporno zijn daarom onlosmakelijk met elkaar verbonden."

Op welk onderzoek de filmmakers doelen is echter onduidelijk. Over de verbanden tussen het kijken naar porno en het daadwerkelijk uitvoeren van daarin verbeelde fantasieën, lijkt wetenschappelijk onderzoek in elk geval geen bewijs te kunnen aandragen. Waarschijnlijk spreekt de SJZP over haar eigen politie-onderzoek. Dat lijkt me echter onvol-

M.A.J. van Bijsterveldt - journalist Tijdschrift Gezondheidsvoorlichting.

doende om de absolute bewering aan het begin van de film te onderbouwen.

stickie en bier

In de film vertellen vier vrouwen over hun ervaringen met seksueel misbruik. Van deze verhalen krijgt de kijker steeds fragmenten te zien. Opvallend is dat de vrouwen geen enkele keer verwijzen naar kinderporno. Een jonge vrouw vertelt dat ze tussen haar negende en haar elfde door twee buurmannen misbruikt is. Vervolgens verhaalt een moeder over een man bij wie haar dochtertje over de vloer kwam. Dan verschijnt Hoek in beeld. "Vaak maakt een pedofiel gebruik van kinderen die hij reeds kent", meldt hij plompverloren. "Die nemen een vriendje mee en dan is er een stickie en een bier-tje." Nu valt de argeloze kijker van zijn stoel. Kleine meisjes en een stickie? "De pedofiel kijkt dan heel bewust of zo'n kind opgewonden raakt en dan gaat ie zichzelf bevredigen", zegt Hoek. "Hij zegt tegen de kinderen dat zij dat vast ook willen, maar niet waar iedereen bij is. Dan neemt hij zo'n kind mee naar boven. Heel vaak geeft hij een kind dan geld."

Het verband tussen de verhalen van de twee vrouwen en de exemplarische schets van de 'pedofiele' strategie is niet te achterhalen. En hoe zit het eigenlijk met die porno? Hoek helpt de kijker uit de brand: "Een andere figuur is de buurman die kleine kinderen - soms nog maar acht jaar oud - in huis haalt en daarbij deze kinderen misbruikt. Hij laat ze dan porno zien." Aha!

De vraag wat de gevolgen zijn voor het kind, wordt beantwoord door mevrouw O. Roschar, vertrouwensarts te Amsterdam. Zij schuwt de grote woorden niet: "Kinderporno is het ultieme misbruik. Erger kan niet. Het kind wordt als dildo gebruikt. Het is een soort concentratiekampervaring."

De kijker kan het nauwelijks maken om niet mee te gaan in de afschuw die de integere deskundige ten toon spreidt. Hoe kun je nu signalen opvangen bij je kind? Volgens Roschar zijn gedragsveranderingen een belangrijk teken: "Een signaal is bijvoorbeeld leeftijdsinadequaat gedrag op seksueel gebied. Een kleuter die praat over katten en piemel en over wit spul uit een piemel, of die allerlei seksuele termen hanteert; dat is een noodsignaal, een brandsignaal, dat

klopt niet, dat mag niet, dat is niet normaal." Wat moet de oplettende kleuterjuf nu met giechelende kinderen die drieletterwoorden te gek vinden?

Dan komt de vraag waarom het draait: "Wat kunnen ouders en leerkrachten doen?" Roschar: "Veel leerkrachten hebben al nascholing gehad om te leren signaleren. Een eerste effect is vaak overmelding; mensen zien overal beren. Dat is niet erg. Dan zijn wij er weer als deskundigen om mensen op het spoor te brengen; waar klopt 't verhaal en waar niet. Meld liever te vaak dan andersom. Durf je te realiseren dat de maatschappij dit soort aberraties, dit soort afwijkingen heeft." Moet een leerkracht echt vertrouwen op de professionele distantie van een deskundige die in dergelijke termen spreekt?

alleenstaande mannen

In de toelichting bij de film bevestigt de SJZP de boodschap dat we moeten waken voor deze aberraties in onze samenleving. Wat zijn de signalen die kunnen wijzen op mogelijk plegerschap? We blijken te moeten oppassen voor alleenstaande mannen. Zeker als ze actief zijn in de sportclub en kinderen op bezoek krijgen. Kwetsbare (lees: eenouder)gezinnen moeten ons alert maken, zeker als er een man in de buurt komt die een 'affectie-uitstraling' aan de dag legt naar de moeder. Hoek in de film: "Als er in de sportvereniging een man is die jouw kind wil opvangen, ben je geneigd daarop in te gaan. Als je kind daar dan ook nog eens heel goed op reageert, wie denkt dan aan misbruik?" Wat moet de kijker nu met zo'n mededeling? Een kind dat 'goed reageert' op wat eerder een concentratiekampervaring is genoemd? Is het de politie nu te doen om het tegengaan van misbruik, of gaat het eerder om het opsporen van de 'afwijkingen'?

Hoek vertelt dat hij in 1994 ruim veertig verdachten heeft aangehouden. "Het is geen incidenteel geval; het komt structureel voor", stelt hij vast. Een slap beargumenteerde stelling. Echt interessant is natuurlijk het aantal veroordelingen in dat jaar. Een telling van kranteberichten levert een getal op van nog geen tien en dat cijfer opblazen tot een 'structureel' gegeven, lijkt wel erg op stemmingmakerij. Het getal valt in het niet bij het misbruik dat keurig getrouwde

vaders binnen hun twee-oudergezin blijken te maken.

Foute geheimen appelleert aan dezelfde angst die bijna ieder kind krijgt aangepraat. Wie herinnert zich niet de waarschuwing voor 'kinderlokkers'? Net als de populaire preventieprogramma's die de weerbaarheid van kinderen moeten vergroten, hamert *Foute geheimen* sterk op het gevaar van 'enge mannen' uit de bosjes. Die fixatie is moeilijk te rijmen met het gegeven dat de meeste plegers 'gewone' vaders en echtgenoten zijn.

Verkrijgbaarheid

Foute geheimen is samengesteld door het Bureau Mediatieopassing van de Dienst Materiële Ondersteuning van de Politie Amsterdam-Amstelland. Opdrachtgever was de Projectgroep Kinderporno van de Sociale Jeugd- en Zedenpolitie (SJZP). De productie is in eerste instantie voor gebruik op Amsterdamse scholen, maar is ook voor derden verkrijgbaar. De video kost f30,- (incl. porto) en is schriftelijk te bestellen bij het bureau SJZP, t.a.v. dhr. J. Hoek, Postbus 2287, 1000 CG Amsterdam

Marsman loopt naar de ontwikkelbaden, waar de foto's in lange slierten doorheen gaan voor de snijmachine er korte metten mee maakt. Dat gaat snel: met het oog zijn de afbeeldingen nauwelijks te volgen. En er loopt niet één zo'n strook door de baden, maar wel vier tot zestien. De tafereeltjes die fotograferend Nederland vastlegt zijn maar heel gewoontjes: de verfrissende duik in het zwembad, opa en oma voor de schommel, de parasol in de achtertuin. De hond van opzij, de hond van voren, de hond in close-up. „De eerste dag is dat misschien leuk, maar als je hier een maand werkt, zie je dat niet meer."

Natuurlijk zijn er altijd mensen die de

anoniemiteit van een fotolaboratorium verkiezen om hun pikantere foto's af te drukken.

„Dan kwam een echtpaar blozend binnen, met een filmpje dat besmuikt op de toonbank werd gezet. Dan kwamen ze het dus alleen nog maar brengen. Als ze het dan kwamen halen, deden we altijd net alsof we de foto's welwillend uit het zakje zouden halen — dan zag je ze verschieten. Geintje. Het tegendeel kwam ook voor. Dan kwamen ze met foto's in allerlei standjes in de winkel terug, en dan vroegen ze: kunnen ze iets minder blauw?"

Maar goed, zegt hij — dat was meer de praktijk van de winkel. Groot is inderdaad anoniem en dan heb je wel een definitie gesteld van een fotolaboratorium. Hoe is het dan te verklaren dat de werknemers uit de immense stroom toch incest-foto's plukken, of foto's van seksueel mishandelde kinderen? In juni arresteerde de politie een pedofiel die een filmpje met slachtoffertjes bij een Nederlands laboratorium liet ontwikkelen.

Marsman: „Ik kan het niet echt zeggen. Er wordt niet echt op gelet en toch valt het op, een soort derde oog. Het is denk ik gewoon een pure gelukstreffer." Uit eigen beweging wordt dan de politie getipt. „Nee, we hebben geen afspraken met justitie, we zien dat als bedrijfsethiek — als fatsoen, aan zulke foto's doen we gewoon niet mee."

WEEKMEDIA 16-4

Audio-visueel

'Foute geheimen'

In het *VKM* magazine van juni 1994 heeft Jaap Hoek, projectleider kinderpornografie bij de Sociale Jeugd- en Zedenpolitie Amsterdam, een artikel geschreven met als titel 'Een nieuwe kijk op kinderpornografie in Nederland'. Daarin stelt hij onder meer dat te lang is aangenomen dat het allemaal wel meeviel. Voorlichting aan betrokkenen is daarom van groot belang voor de bestrijding ervan. Voor ouders en leerkrachten is er nu een video gemaakt onder de titel 'Foute geheimen'. Vanuit de gedachte dat seksueel misbruik en kinderporno

onlosmakelijk met elkaar verweven zijn, het een leidt tot het ander, staat in de video het seksueel misbruik van kinderen centraal. De video wil met name bevorderen dat de signalen van kinderen die in dergelijke situaties verzeild zijn geraakt worden opgemerkt. Vier personen - een slachtoffer, twee moeders van slachtoffers en een vertrouwensarts - spreken ieder vanuit hun eigen positie over seksueel misbruik. Tussen de interview-fragmenten door plaatst Jaap Hoek het een en ander in het kader van kinderporno. Hij onderscheidt bijv. twee patronen c.q. typen dader. Het eerste patroon betreft de dader, die kinderen dingen biedt die min of meer in de verboden, maar spannende sfeer liggen -

stickies, drank, pornofilms - en die ze vervolgens met geld compromitteert en corrumpeert. Het tweede type betreft de bekende die zo aardig voor de kinderen is en waar je als ouder je kinderen graag aan toevertrouwt. In ruim 20 minuten wordt duidelijk wat seksueel misbruik is, wat de gevolgen zijn voor slachtoffers, waarom kinderen zwijgen, en ook waar ouders en leerkrachten op moeten letten. Benadrukt worden de geraffineerde technieken en methodes die de daders toepassen om kinderen in hun netten te verstrikken. Mede daarom wordt het vaak niet opgemerkt dat kinderen in dergelijke situaties vast zitten. Kinderen uit gezinnen waar weinig toezicht en aandacht voor

hen is, lopen een verhoogd risico slachtoffer te worden.

Zonder één schokkend beeld toch een duidelijk en indringend verhaal over een kwaad waarvan we allang niet meer kunnen zeggen dat het wel meevallt.

De video 'Foute geheimen' is in eerste instantie voor gebruik op Amsterdamse scholen bedoeld, maar is ook voor derden verkrijgbaar. De video is schriftelijk te bestellen bij bureau SJZP, J. Hoek, postbus 2287, 1000 CG Amsterdam. De prijs is f30,- (inclusief verzendkosten).

Børneporno og overgreb

I EN kommentar i Politiken marts 1994 advarede jeg mod den stemning, der var rejst for en stramning af loven om børnepornografi. Jeg forudsagde, at en stramning næppe ville dæmpe antallet af seksuelle overgreb mod børn. Måske tværtimod. Advarslen blev ikke taget til følge. Folketinget gik dog ikke så vidt, at man ville gøre det strafbart blot at besidde børneporno, men nøjedes med at give politiet ret til at lede efter børneporno hos personer, der var mistænkt i sager med overgreb mod børn. Men en stramning var det, og den kom i kølvandet på en - som det viste sig - manipulerende udsendelse i TV 2. Mange pædofile blev utvivlsomt skræmt.

Jeg tør ikke påstå, at min dystre profeti er gået i opfyldelse på den måde, at der er en sammenhæng mellem den senere tids børnemishandlinger og den skærpede holdning over for pædofile.

Men tanken kan ikke afvises.

DET ER under alle omstændigheder dokumenteret, at der i almindelighed er en sammenhæng mellem sædelighedsforbrydelser og karakteren af et lands lovgivning. Det så man efter frigivelsen af pornografi i 1969. Der skete straks et markant fald i næsten alle former for sædelighedsforbrydelser, også mod børn. (De første år efter frigivelsen var der ingen restriktioner for produktion og udbredelse af børneporno). Danmark var vel nærmest dengang stolt over, at en liberalisering havde dæmpet kriminaliteten. I hvert fald publicerede Udenrigsministeriet - ikke mindst til brug for udenlandske journalister - en videnskabelig undersøgelse, foretaget af Berl Kutschinsky. Undersøgelsen bekræftede politiets erfaringer med den markant dalende sædelighedskriminalitet.

Kommentar af
journalist og forfatter
ERIK NØRGAARD

domsfrit.

DEN aktuelle stribe af børnemishandlinger har rejst krav om genindførelse af tidsubestemt straf i forøget omfang, for i tiden kaldt psykopatforvaring. Selv en så moderat mand som lektor Jørn Vestergaard går ind for denne 'stramning'.

Det ville imidlertid være den tåbeligste og mest barbariske af alle 'løsninger', måske kun overgået af kastration. Pladsen tillader ikke en gentagelse af alle de argumenter - også støttet af forvaringsanstaltens egen overlæge, Tofte - der i 50'erne og 60'erne blev fremført mod tidsubestemt straf. Kun summen skal nævnes: ubeskrivelig menneskelig lidelse og 'juridisk' meningsløshed.

Jeg stikker ikke hovedet i busken m.h.t. behandling, men lad os starte med at lære af historien.

"Westerse kinderen in pornocircuits" GVA 29/4

Belga

"Nu de schrik voor het aids-gevaar doorbreekt, nemen degenen die actief zijn in de kinder- en jeugdprostitutie steeds meer hun toevlucht tot kinderen en jongeren uit onze landen. Er zijn voor Vlaanderen slechts weinig gegevens bekend, maar in ons Vertrouwensartscentrum hebben we toch al een tiental kinderen gezien die in een dergelijk circuit misbruikt werden."

Dat stelde kinderpsychiater Peter Adriaenssens donderdag op de studiedag die

het centrum in Brussel heeft gehouden. Dr. Adriaenssens leidt het Leuvense Vertrouwensartscentrum dat hulpverlening biedt bij kindermishandeling.

Dat de tendens om westerse kinderen bij voorbeeld in de exploderende pornovideomarkt in te schakelen sterk toeneemt, leidt Adriaenssens ondermeer af uit gegevens van de politie-eenheid die speciaal voor deze problematiek in Amsterdam is opgericht. Deze vond op zes maanden tijd zes film- en fotostudio's waar gewerkt werd met Nederlandse en Vlaamse kinderen. De explosie van de pornovideomarkt in het westen brengt ook in ons land kinderen in nieuwe gevaarzones.

KINDERPORNO EN VERGRIJP ("Politiken", 15.9.95)

door Erik Nørgaard, journalist en schrijver

In een commentaar in *Politiken* maart 1994 waarschuwde ik tegen de stemming, die opgericht was voor een verscherping van de wet rondom kinderpornografie. Ik voorzag, dat zo'n verscherping het aantal zedendelicten tegen kinderen niet zou dempen, maar eerder omgekeerd. Er werd echter niet gehoor gegeven aan mijn waarschuwing. Het Parlement ging weliswaar niet zo ver, dat men het blote bezit van kinderporno strafbaar wilde maken, maar zij stelde zich tevreden met het recht aan de politie te geven om naar kinderporno te zoeken bij mensen, die *verdacht* waren van zedendelicten tegen kinderen. Een verscherpen was het toch wel, en dit vond plaats na een - zoals het bleek - knoeiende uitzending op TV2. Veel pedofielen werden ongetwijfeld bevreesd.

Ik waag niet te beweren, dat mijn duistere profetie werkelijkheid is geworden op zo'n manier, dat er een samenhang bestaat tussen de kindermishandeling van de laatste tijd en de strengere koers tegenover de pedofielen. Maar zo'n gedachte kan niet worden afgewezen.

Het is in ieder geval gedocumenteerd, dat er in het algemeen een samenhang bestaat tussen zedendelicten en het karakter van de wetgeving van een land. Dat zag men na de legalisatie van pornografie in 1969. (De eerste jaren na de legalisatie waren er geen restricties voor productie en verspreiding van kinderporno). Denemarken was er toen zo goed als trots op, dat zo'n legalisatie de criminaliteit had gedempt. In ieder geval publiceerde het Ministerie van Buitenlandse Zaken - allereerst ter gebruik voor buitenlandse journalisten - een wetenschappelijk onderzoek door Berl Kutschinsky. Het onderzoek bevestigde de ervaringen van de politie met betrekking tot de markant dalende criminaliteit. Toen de verkoop van kinderporno verboden werd, steeg de criminaliteit opnieuw.

De logica zou eigenlijk tot de vraag moeten leiden: Waarom dan niet de kinderporno toelaten? Het antwoord zou rekening moeten houden met een omstandigheid, waar iedereen mee eens kan zijn: het is misdadig om kinderen te dwingen aan actuele erotische fotografische opnamen deel te nemen.

Maar als men dan grafische uiteenzettingen toeliet, die geschept zijn door de fantasie? En - misschien - foto's van rond de eeuwwisseling. Dat zou tegenwoordige kinderen niet aantasten, maar misschien wel vermijden dat ze slachtoffer van incest of verkrachting kunnen worden. Het zou overwogen moeten worden zonder veroordelen.

De tegenwoordige reeks kindermishandelingen heeft aanspraak gemaakt op het herinvoeren in vermeerderde maat van tijdsonbepaalde straf, de *erger* genoemde psychopaat-hechtenis. Zelfs een gematigde man als Jørn Vestergaard is met zo'n 'verscherping' eens.

Dat zou echter de mest achterlijke en barbare van alle 'oplossingen' zijn, misschien alleen overvleugeld door castratie. De ruimte maakt een herhaling niet mogelijk van alle argumenten - ook gesteund door de arts van het hechtenis-instituut zelf, Tofte - die in de jaren '50 en '60 werden besproken tegen tijdsonbepaalde straf. Slechts de *(daarvan)* som kan benoemd worden: onbeschrijfbaar menselijk lijden en 'juridische' zinloosheid.

Ik weiger de mogelijkheid van behandeling niet, maar laat ons beginnen van de geschiedenis te leren.

"De betrokken gezinnen schamen zich veelal om dergelijke feiten te melden. In Nederland werd dat doorbroken door de oprichting van die specifieke politiecel."

"Omdat deze vorm van misbruik van kinderen zich niet in de gezinnen zelf voordoet, betreft het in de eerste plaats een taak voor Justitie. Vanuit het Vertrouwensartscentrum kijken we wel uit hoe we hun werk kunnen ondersteunen", aldus Adriaenssens. Hij verwijst hierbij naar de kinder-interviewkamer die het centrum als eerste in ons land instal-

leerde en waar de kinderen tijdens hun getuigenis door meerdere videocamera's gefilmd worden, wat een nauwkeurige diagnostiek mogelijk maakt.

"Ook de Belgische Justitie moet de kinderen in dergelijke studio's door politiepsychologen laten ondervragen. De video-opname moet voorkomen dat het kind later nog diverse keren aan een ondervraging wordt onderworpen".

Tijdens de studiedag te Brussel gaf Bruno Mens (Algemene Politie-eenheden) uitleg bij de oprichting van

een nationaal coördinatiepunt bij deze dienst, voor de verzameling van informatie over misdrijven waarvan minderjarigen het slachtoffer zijn. Ook hij pleitte voor het gebruik van video-opnames om te vermijden dat het door het misdrijf getraumatiseerde kind steeds opnieuw geconfronteerd zou worden met de feiten.

Per gerechtelijk arrondissement stelde hij voorts de oprichting voor van een multidisciplinaire groep met leden van het parket, politie-mensen en hulpverleners voor de aanpak van zedenmisdrijven waarvan minderjarigen het slachtoffer zijn.

De onderbroekenloli van Calvin Klein

Nr. 20-9

Zegt de man buiten beeld: "Dus jij houdt van fitness. Trek je jasje maar eens uit, dan kunnen we de resultaten bekijken. Hoe heet je?"

De jongen trekt zijn shirt uit. Jeans hangen laag op zijn heupen, de rand van zijn slipje komt erbovenuit. Hij wrijft met een hand over zijn been. De dialoog gaat verder. Het is één van de spots op de Amerikaanse televisie die deel uitmaken van de laatste reclamecampagne voor prijzige jeans van Calvin Klein. Op de bussen in New York en in allerlei magazines verschijnen ineens foto's van half-bloote tieners in uitdagende poses, soms wellustig de camera inkijkend.

Hij deed het weer.

De campagne was eind augustus amper gelanceerd, of kinderbeschermers, commentatoren, religieuze groepen en reclamemakers vielen over hem heen, terwijl de American Family Association oproep tot een boycot van Kleins kleren.

Qua jaargetijde koos Klein het juiste moment, want in de weken voordat de Amerikaanse jeugd weer naar school gaat, worden miljoenen uitgegeven aan nieuwe kleren. Maar tegelijk was het tijdstip helemaal mis. Al weken discussiëren ouders en deskundigen over de film *Kids*, die een kil beeld schetst van jongeren in de grote stad. Jongeren die niet veel meer van het leven verlangen dan condoomloze sex en drank. Naar aanleiding van de film komen in talkshows en nieuwsprogramma's jongeren in beeld die zeggen niet op te kijken van de film, want dat toch iedereen weet dat kinderen al vanaf hun dertiende met elkaar naar bed gaan. Het ongenoegen was groot, maar er was geen

besteedde een deel van haar inkomen in de betere modezaken. Calvin mocht dan mee, en was gefascineerd door de stoffen, de kleuren en de verkleedafreken. Aan een ieder die het wilde horen, verkondigde moeder Klein dat Calvin "een groot mode-ontwerper" zou worden en "heel beroemd". Zijn vader zei zoiets niet. Die zei überhaupt weinig. Hij werkte als kruidenier in de zaak van oom Klein, en leefde in de schaduw van zijn echigenote.

Het magere jongetje werd flamboyant gekleed, in uitbundige kleuren, en was als tiener de trendsetter van hun joodse wijk in de Bronx. Terwijl de andere kinderen kleren droegen uit winkels in de buurt, mocht Calvin naar de betere zaken in Manhattan. Voor zijn verjaardag kreeg hij een naaimachine, en na schooltijd, als de andere jongens buiten speelden, was Calvin druk met textiel. Hij had de kunst afgekeken van zijn oma, en ontwierp een complete garderobe voor de poppen van meisjes in de buurt.

Op school werd hij een fanatieke tekenaar. Overal droeg hij een schetsboek bij zich, en tekende vrouwen in wonderlijke jurken. Op zijn twaalfde volgde hij in het weekend een kunstcursus in Manhattan. Calvin mocht van zijn moeder naar een speciale middelbare school voor artistieke kinderen. Hij tekende zoveel mogelijk, maar riep soms ook dat hij geen ontwerper wilde worden, maar een supermarkieten zou opbouwen met Barry Schwartz, zijn boezemvriend uit de Bronx. Met slechts één doel: zoveel mogelijk geld verdienen.

Hoewel hij volgens sommige docenten geen creatief wonder was, bleek hij uitstekend te kunnen kopiëren, en dat kwam goed uit. Na een opleiding aan het Fashion Institute of Technology, belandde hij bij de beruchte Dan Milstein, dictator van een bedrijf in New York dat de betere damesmode leverde aan de betere damesmodezaken. Milstein nam hem mee naar shows in Parijs, waar de Amerikanen 'inspiratie' kwamen opdoen. Calvin moest tijdens de show heel goed opletten, en na afloop meteen in het hotel zijn waarnemingen op papier zetten.

Calvin trouwde met Jayne Centre, het mooiste meisje uit 'hun' deel van de Bronx, met wie hij een aarzelande relatie onderhield. De aarzeling was begrijpelijk. Niemand, zelfs hij niet, wist hoe het met zijn seksuele voorkeur zat. Tijdens de kunstopleidingen waren er talloze *gays* die een charmanie, slanke collega meenden te herkennen, maar Calvin gaf geen sjoeg.

Hij trouwde vooral om van het familiegezeur af te zijn, om een oproep voor Vietnam te ontduiken, en omdat zij zo graag wilde: ze hoopte dat ze de workaholic dan wat meer te zien kreeg. Hij was wel gek op haar, maar nog gekker op zijn vrijheid. In het begin was Calvin inderdaad wat meer thuis te vinden, maar al gauw stortte hij zich weer hele-

maal in het werk. Milstein was hij nu helemaal zat. Hij begon voor zichzelf, maar belazerde eerst een oudere collega. Ze zouden samen het bedrijf beginnen, ontwerpen samen een collectie, waarbij Calvin merkte dat hij nog veel van zijn ervaren collega kon leren. Tegen de tijd dat een bescheiden maar perfect afgewerkte collectie aan de buitenwereld kon worden getoond, moest het bedrijf echt worden opgericht. Calvin vertelde dat hij dat al had gedaan. Met Schwartz. En dat het bedrijf Calvins naam had. In 1968 huurde Calvin Klein, inmiddels 26, een onooglijke ruimte op de zesde verdieping van een versleten pand in het modedistrict van Seventh Avenue, tegenover de lift. Schwartz had niks met de zaak te maken; hij gaf geld omdat hij vertrouwen had in Calvin, maar dreef gewoon zijn supermarkt in Harlem.

Calvin belde de halve wereld af op zoek naar klanten. Er kwam wel eens iemand, en er werd ook wel eens iets gekocht, maar het ging slecht. Maand na maand ging voorbij, het werd stiller, er moest steeds geld bij. De zomer naderde en het werd steeds warmer in het kamertje, reden voor Calvin de deur naar de gang open te zetten. En dacht hij, als die deur toch openstaat kan ik er ook wel een jas en een jurk aan hangen. Op een donderdagmiddag stond ineens ene Charles Thompson bij hem in de kamer. "Goedenmiddag," zei Thompson. "Ik ben de assistent van Donald O'Brien en dat is de vice-president van Bonwit Teller." Deps. Calvin begon te zweten, want hij wist dat BT één van de belangrijkste modezaken van de stad was.

"Wij waren op weg naar een afspraak," zei Thompson. "Maar de lift stopte zomaar op de zesde. Toen de deur openging, zag mijn baas die dingen hangen, en sraks komt hij even langs."

De baas vond de kleren prachtig. Die ingehouden kleuren, zo modern en tijdloos tegelijk, en de klassieke lijnen - schitterend! Of Calvin zaterdag de college wilde tonen aan zijn baas, Mildred Custin.

Het bezoek aan de toenmalige modekoningin van New York, een kans waarvan elke jonge ontwerper droomde, betekende de doorbraak van Calvin Klein. Die zaterdagochtend konden winkellende New Yorkers zien hoe een bezwete lange jongeman een karretje over straat sleepte waarvan zojuist een wiel was afgebroken. Het had ook per auto gekund, maar dan had hij iets moeten opvoeren en stel je voor dat Miss Custin een kreukje te zien kreeg. Miss Custin vond het schitterend en zo betaalbaar en zo precies waar de mensen op zaten te wachten. Miss Custin plaatste een order van 50.000 dollar. Er was één voorbehoud: ze wilde zijn kleren exclusief. Terwijl de meeste beginnende ontwerpers geïmponeerd door de kans en de 50.000 dollar waar schijnlijk meteen ja hadden gezegd, zei Calvin dat

hij daar niet aan kon beginnen. Even was hij bang dat het grillige mens hem de deur zou wijzen, maar ze zuchtte en ging akkoord.

Niet veel later ruimde Bonwit Teller aan het begin van het seizoen de beroemdste etalages van New York in voor de presentatie van Kleins collectie, plus de wekelijkse pagina in de zondagse New York Times. Een grotere eer voor een nieuwe ontwerper was niet denkbaar. Calvin was *the talk of the town*. Zijn kleren werden grif verkocht, er kwamen bestellingen binnen uit het hele land, en aan het eind van zijn eerste seizoen had Calvin Klein Ltd. 500.000 dollar omgezet.

Eén van de oorzaken van Kleins succes is zijn innige verhouding met de tijdgeest. In de jaren '70 en '80 zou dat nog ruimschoots blijken, maar al in de jaren '60 leek er sprake van een verbond. Van jongsaf aan wilde Calvin zich onderscheiden en schitteren. Hij wilde roem en geld en, nou ja, artistieke erkenning. Hij arriveerde op het juiste moment. Ontwerpers werkten doorgaans op de achtergrond, voor een merk. Hun naam werd zelden vermeld, maar rond 1966 begon dat te veranderen. Op de labels verschenen de ontwerpers naast de merken. Mede dankzij de openbare modebelangstelling van Jacqueline Kennedy werd *fashion* een breed maatschappelijk onderwerp.

Er ontstond een incestueuze relatie tussen bladen en ontwerpers. Men kwam veelvuldig bij elkaar over de vloer. Redacteuren adviseerden, kregen in ruil de belangrijkste plaats bij de shows, en schreven dus lovende stukken. Ontwerpers werden beroemd en gaven de meest bevriende journalisten mooie interviews en voortijdig informatie over nieuwe collecties.

Calvin had de pers ook nodig. Na zijn overrompelende entree schreeuwde de markt om meer, maar deze gewone jongen uit de Bronx stelde in het milieu nog niets voor. Redacteuren van bladen als *Harper's Bazaar* en *Vogue* stonden hem terzijde. Hij kreeg culturele bijles van een excentrieke homoseksuele graaf die voor *Vogue* werkte. Met uiteenlopende vrouwen bezocht hij modeparty's, en ze introduceerden hem in het New Yorkse societycircuit. Hij kreeg een steeds grotere hekel aan zijn achtergrond, aan de Bronx, aan het accent dat hij bestreed met spraakjes, en aan zijn vrouw. De geboorte van hun dochter Marcia in 1967 had de relatie weer even opgevrolijkt, maar al snel trad de gebruikelijke kilte weer in. Calvin wilde een ander leven. Calvin wilde *a walk on the wild side*.

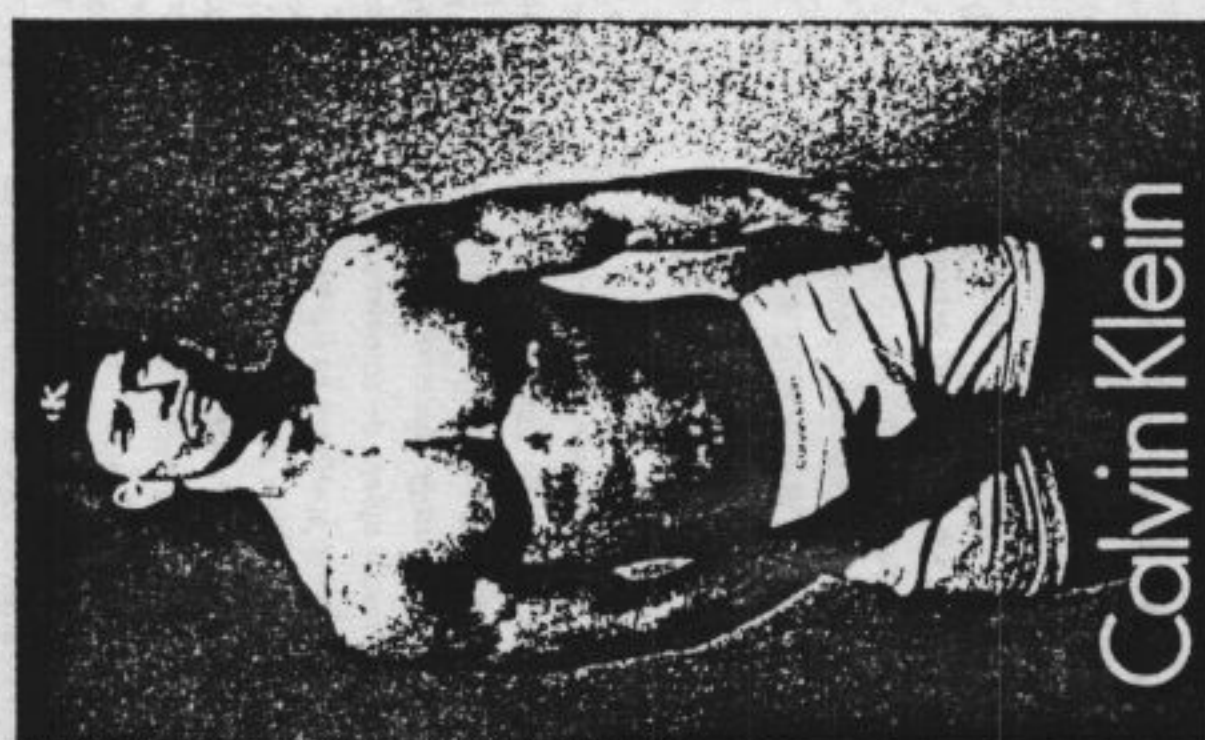

Het begon rustig. Calvin vroeg een mooie timmerman van wie hij in een tijdschrift een foto had gezien, bij hem thuis te komen klussen. Jayne vond hem aardig en vermoedde niks. De jongeman, in de Calvin Klein-biografie *Obsession* van Gaines en Churcher aangeduid met het pseudoniem Reginald Peters, kwam regelmatig over de vloer en na enige tijd lag hij met Calvin in bed. Peters merkte dat Calvin ervaring had en vernam dat hij niet het eerste

vriendje van Calvin was, dat Calvin tijdens zijn reizen naar Europa wel vaker sex met mannen had gehad, maar dat hij in de States voorzichtig was geweest want, ach, je begrijpt wel.

Een ander aspect van de *wild side* kwam binnen via Chester Weinberg, een wat oudere klassieke nicht die zijn geartheid niet accepteerde, cultuureel bijzonder onderlegd was, en een verbluffende smaak had. Hij ontwikkelde Calvins smaak inzake kunst, cultuur en oriëntatie. En inzake drugs.

Calvin was eigenzinnig, soms heel lief, soms vreselijk arrogant, maar ook verlegen. In gezelschap had hij wat alcohol nodig om gezellig mee te kunnen doen, en toen hij Weinberg ontmoette, was hij al verslingerd aan de wodka. Weinberg liet hem ook eens marihuana proberen en dat beviel.

Advertenties waarmee modekonink Klein uit The Bronx in het verleden al opzien baarde.

De tijdgeest en Calvin waren rijp voor grensverleggend vertier. In '74 werd in New York de Flamingo geopend, een exclusieve disco voor mannen. Liefhebbers moesten door een bestaand lid worden geïntroduceerd en werden gescreend door de baas, Michael Fesco, voordat ze erin mochten. Prachtig vlees was er in de aanbieding. Alcohol was er verboden en men werd geacht zelf geestverruimende middelen mee te nemen.

Calvin was mateloos gefascineerd door deze ongehoorde uitbundigheid, het schaamteloze exhibicionisme, de tomeloze energie. Hij liep ertussendoor, rook, zag, voelde. Hij bleef vaak tot sluitingstijd, zeven uur in de ochtend.

En hij had een ingeving. In die idiote ruimte in Soho zou hij in '75 zijn volgende modeshow geven, in plaats van ergens in het modedistrict, zoals iedereen deed. Toen het gerucht over zoets extra-vagants de ronde deed, wilde iedereen erbij zijn. De show was een doorslaand succes. Er werd meteen voor vijf miljoen dollar besteld. Dat jaar bedroeg de omzet bijna twintig miljoen dollar, en Calvin werd toegelaten in de City Hall of Fame, een belangrijke mode onderscheiding. En Calvin zette een trend. Voortaan hield iedereen modepresentaties in wonderlijke uitspanningen. Fashion werd theater, ontwerpers werden sterregisseurs, en modellen ster acteurs.

The wild side. In hetzelfde jaar huurde Calvin een zomerhuis op de gaystrook van Fire Island bij New York, beroemd om zijn nachtenlange strandfeesten, vervuld van drank en drugs. Het was de periode na de homostrijd, de tijd van *gay pride*.

Aids bestond niet en sex was overal verkrijgbaar. Calvin had voordurend mooie jongens over de vloer en dankzij Chester Weinberg was er altijd genoeg cocaïne.

Twee jaar later liep Calvin's nachts met vrienden door een homopornodistrict van Manhattan, toen ze 'n joelende menigte ontdekten. Het bleek zich af te spelen voor de ingang van een nieuwe uitgaansgelegenheid, *Studio 54*. Stevige types hielden de meute op afstand, terwijl eigenaar Steve Rubell rondliep, druk op zoek naar bekende gezichten. Hij ontwaarde Calvin Klein, en nog voordat deze besefte wat er gaande was, werd hij door twee kleerkasten naar voren getrokken. Rubell loodste hem naar binnen en kirkte voortdurend hoe verguld hij was met Calvins aanwezigheid.

Dit was nieuw, dit was *hot*. Twee jaar lang was Studio 54 de belangrijkste en meest decadente discotheek van de stad. Calvin kwam er bijna elke nacht, en ontmoette er grootheden als Diana Ross, Ryan O'Neal, Mick Jagger en Andy Warhol. Sporthelden, filmsterren, prinsessen en cultuurgoden wilden er gezien worden om erbij te horen.

Calvin kwam graag in de kelder, waar een alweer door Rubell geselecteerd gezelschap zich overgaf aan de wildste seksuele uitpattingen. Rubell zorgde ook voor cocaïne en qualade, een wonderlijk slaappilletje dat in combinatie met cocaïne garant

stond voor uitbundige nachten. Calvin bleef vaak tot sluitingstijd, hielp soms vergeefs bij het opmaken van de kas, of ging nog naar een jongensbordeel. Rond een uur of zeven friste hij zich wat op, ging naar kantoor, sliep 's avonds een paar uur, en dook de nacht weer in, vergezeld van drugs en wodka. Soms trakteerde hij zich thuis op een jongen naar keuze via een escortservice; sinds de scheiding in '73 van Jayne Centre had hij het rijk alleen, en met escortknappen liep hij nooit het risico afgewezen te worden. Ook op Fire Island bleef het feest. Andy Warhol kwam ook weleens langs, schreef hij in zijn *Diaries*, en trof er '8000 jongens' aan. In het huis 'zaten Calvin en Steve Rubell met de pornoknappen Knoll en Ford, dus vertrokken we maar weer'.

Warhol was zo bang dat Calvin aids had dat hij bang werd als Calvin hem zoende. "Hij kus te zo ruig, en hij had een harde stoppelbaard en ik was zo bang dat die in mijn puisten zou prikken als naalden waardoor ik aids zou oplopen."

Niemand begreep hoe een man die jarenlang zo'n roefbouw op zichzelf pleegde, die zoveel uren per dag in kennelijke staat verkeerde, tegelijk kans zag zijn bedrijf op te stuwen naar ongekende hoogtes, en zelf een ster wist te worden. Met jeans, ondergoed, parfum en vooral reclameschandalen.

Jeans speelden in de tweede helft van de jaren '70 nauwelijks een rol in het modebeeld. Toidat een handige zakenman bedacht dat een land met een sterrencultus ook broeken van sterren moest hebben. Hij sloot een deal met societysdame Gloria Vanderbilt. Haar naam verscheen op de broek, zij verscheen in een simpele TV spot die een paar keer tijdens de Oscar uitreiking werd vertoond, en in een jaar werd er voor 150 miljoen dollar verkocht.

Na enige aarzelingen zou ook Calvin Klein jeans op de markt brengen, maar vlak voor de lancering in februari '78 werd zijn toen elfjarige dochterje ontvoerd. Het duurde een dag

Calvin leverde zelf het losgeld af in de hal van het voormalige Pan-Am gebouw, dat was omringd door een zwerm rechercheurs, en begaf zich op eigen houtje naar een bouwvallig pand in een onveilige wijk van Manhattan, waar hij Marcia ongedeerd aantrof. De gebeurtenis leidde tot een nationale golf van publiciteit. De jeans werden gelanceerd, en binnen

een week werden er 200.000 van verkocht. In maart verscheen hij bij Saks Fifth Avenue om zijn eerste parfum te introduceren, en duizenden fans leken de zaak af te breken. In een week tijd werd er landelijk voor twee miljoen dollar parfum verkocht.

Om de jeansverkoop te stimuleren, werd besloten een grote foto te plaatsen op Times Square. Niet zomaar een foto. Het werd een voor die tijd provocerende plaat van het weinig bekende model Patii Hansen, op handen en knieën, en met haar achterste de lucht in.

Calvin Klein had intussen ook een lief geurtje op markt gebracht, maar zonder veel succes. Na lang beraad werd besloten er nog één keer veel geld in te stoppen. De staf werd uitgebreid met *hot shots* uit de parfumerewereld, onder wie

Frank Shields, de vader van Brooke. Tien dagen nadat Frank zijn riantie baan bij Helena Rubenstein had opgezegd, kreeg hij te horen dat de hele parfumdiveisie toch werd opgeheven omdat het qua belastingen te kostbaar werd.

Shields begon een rechtszaak tegen Klein, en vertelde erover tijdens een lunch met zijn toen vijftienjarige dochter. Volgens biografen Gaines en Churcher vroeg pa even later wat haar volgende foto opdracht was. "Ik ga zes TV-spots voor Calvin Klein maken."

De spots veroorzaakten een heuse rel. Vooral die waarin Shields zei dat er niks tussen haar en haar Calvins kwam, leidde tot grote woede bij linkse vrouwen en rechtse moralisateurs. TV stations werden bestormd door boze kijkers, mode-colleas vonden dat Calvin te ver was gegaan, en deskundigen plaatsten een en ander in historisch perspectief.

Calvin wist dat hij goed zat. Het spootje voor mannen jeans toonde een goedgebouwde jongen in erotische pose, gekleed in een broek waarvan het bovenste knoopte openstond zodat een beetje schaamhaar zichtbaar was. Weer oerschudding, maar de royalties die Klein ontving van de jeansfabrikant stegen van 1,2 miljoen dollar in '78 naar 12,5 miljoen in '80.

In dezelfde tijd waarin de aandacht voor het mannelijchaam zich uitbreidde van de duistere discotheken naar de buitenwereld, begon het slijpe een nieuw leven. Reclametechnisch zat ondergoed in de buurt van steunzolen, maar Calvin Klein vond

Andy Warhol was bang dat Klein aids had. 'Hij kuste zo ruig, en hij had een harde stoppelbaard en ik was zo bang dat die in mijn puisten zou prikken als naalden waardoor ik aids zou oplopen'

Nachdem Marcia Pally gestern auf diesen Seiten die **Vorzüge** des Unisex-Parfums von Calvin Klein erläuterte, beschäftigt sich derzeit niemand Geringerer als das FBI mit den **Nachteilen** seiner aktuellen US-Werbekampagne für Jeans. Klein ließ Ende August auf Bussen, Plakatwänden und in Spots Models „unbestimmten Alters“ in aufreizenden Posen aufmarschieren. Hier blitzt ein Slip unterm Jeansrock hervor und gibt den Blick auf den Schritt frei; dort schaut ein Hemdchen unter der Jeansweste heraus; nackte Achseln, Brustansätze, umflorte Blicke – man könnte durchaus auch meinen, hier werde für Unterwäsche geworben. Das ist aber nicht das Problem, sondern eben vielmehr das „**unbestimmte Alter**“ der jugendli-

chen Poseure beiderlei Geschlechts. Nach einem Proteststurm in der Öffentlichkeit, der ihm **Kinderporno-graphie** vorwarf, sah Klein sich gezwungen, die Kampagne abzubauen. Die Geschichte ist damit aber noch nicht ausgestanden. Das Justiz-Department von Washington ermittelt jetzt nämlich, ob Klein gegen staatliche **Sittlichkeitsgesetze** verstoßen hat. Und gab an, mit seinen Ermittlungen schon begonnen zu haben, bevor Aktivistengruppen diese schriftlich gefordert hatten. Sollte sich erweisen, daß auch nur eines der Models tatsächlich unter 18 Jahre alt ist, könnte Klein wegen sexueller **Ausbeutung Minderjähriger** verurteilt werden. Schon 1980 erregte Klein mit einer Jeanswerbung öffentliches Ärgernis, als er Brooke

FBI onderzoekt advertenties Calvin Klein

NEW YORK – De FBI heeft een onderzoek ingesteld naar de eventuele strafbaarheid van een advertentie-campagne waarin schaars geklede jongeren in uitdagende poses spijkerbroeken van Calvin Klein aanprijzen. Het onderzoek richt zich in de eerste plaats op de leef-

tijd van de modellen. Als blijkt dat een of meer modellen minderjarig zijn kan de Amerikaanse modeontwerper worden vervolgd op beschuldiging van het vervaardigen van kinderpornografie.

De campagne, die sinds begin juli werd gevoerd via tijdschriften, televisie en reclame op bussen, werd op 28 augustus ingetrokken na protesten van onder andere organisaties die zich bezighouden met kinderbescherming.

Where Calvin Crossed the Line

YOU'VE GOT TO HAND IT TO CALVIN KLEIN: HE REALLY knows how to milk an advertising campaign, even a doomed one. First you push the envelope until it splits open by putting pubescent models in lurid poses, then plaster them on billboards and magazines—and air them on TV. If you're lucky, parents, the Catholic League and other religious groups will protest, especially over the video in which an offscreen male voice tells a girl standing alone that she's pretty and not to be nervous. Promise to withdraw the ads with an Orwellian statement about how your "positive message" was "misunderstood" and garner tons of free media exposure. Then watch your jeans, which most American teens wouldn't have been caught dead in a few months ago, become black-market subversive overnight.

Klein's jeans sales had been in a slump. Now, says Alan Millstein, editor of the *Fashion Network Report*, who surveyed major U.S. department stores last week, the jeans are "flying out of the stores... It's more than he paid for and more than he could have prayed for."

But to make such a rebound, Klein leaped over the line, ultimately changing his image from avant-garde to creepy. These ads enter the heart of adult darkness, where toying with the sexuality of young teens is thinkable. One of the most offensive segments poses a young man alone, his face in that numb, deadened look associated with adult bookstores. A man off-camera says, "You got a real nice look. How old are you? Are you strong? You think you could rip that shirt off of you? That's a real nice body. You work out? I can tell."

It was not conscience that forced Klein to end the campaign. Stephen Watson, chairman of Dayton Hudson's department-store division, asked that his stores' names not be associated with the ads. A major magazine, *Seventeen*, refused to carry the campaign. Donald Wildmon's American Family Association wrote to 50 retailers, threatening a boycott of their stores. Pickets were expected at the opening of Klein's flagship emporium in New York City on Sept. 7. That was enough for Klein to conclude that his message—"the inner worth of today's young people"—wasn't flying.

But the campaign had already done its job. Klein is the king of the promotional double bounce: the controversial ad followed by coverage of the ensuing controversy. It started in 1990 when Brooke Shields, then 15, purred that nothing came between her and her Calvin's and continued with an anatomically correct underwear ad featuring Marky Mark. More recently, Klein has pioneered masturbation, bestiality and violence in advertising with fashion's anorexic-looking Lolita, Kate Moss. He displayed her feeling her breasts, pos-

ing naked with a large dog and bare-chested with a black eye, holding her hand over her mouth as if she had just been hit. But last year's shocker is this year's bore, as Benetton—which used AIDS and ethnic cleansing in Bosnia—found out. So Klein chose photographer Steven Meisel, best known for the book *Sex*—in which Madonna cavorts with animals—who originally recruited the host of an X-rated gay-video review show as his narrator until Klein objected. But Klein didn't rule out the use of boys. "Girls have been objectified forever. It's not shocking, sad to say," says *Adweek* critic Barbara Lipert. "But an old man with a gravelly voice in a basement questioning a boy, that's creepy. It's the grunge, antidesign, white-trash-chic message Klein was after."

Indeed, advertising has moved from the merely raunchy to Weimar decadent. Old men and young girls as a theme has been pretty much used up by Guess' jeans; their ads also broke new ground for homoeroticism with two girls acting very much in love. Even Ralph Lauren, who previously confined himself to Arvan youth on sailboats and horseback, has succumbed this fall to the aggressively sexual. Those sticking their noses in *GQ* this month will find themselves smack in the middle of a taut male torso spread across two full pages, pictured only from the region of his belly button to the region of his Polo briefs.

Ads like this one, says Klein, were "misunderstood"

Critics of the Klein campaign are charging that it's not only offensive but perhaps illegal as well. The American Family Association is demanding to know the models' ages, which Klein has not divulged, and has asked the U.S. Justice Department to investigate whether Klein violated child-pornography laws. A department spokesman said it was "already looking into it." Last year U.S. Attorney General Janet Reno filed a brief with the Supreme Court arguing that the law applies to the use of children in a lascivious manner, whether or not they are nude. And the New York City Council will hold a hearing this week on what standards, if any, should govern ads on city buses.

If any of this surprises Klein, whose momentarily profitable controversy may leave him with lasting damage, he must have missed the message of recent debates in the U.S. over rap music, the film *Kids* and sex on the Internet. And it's not just Republican family-values conservatives. Even the liberal baby boomers, who thought drive-by sex and drugs were fine for them but want limits for their offspring, believe there's such a thing as going too far when kids are involved. If a conservative is a liberal who's been mugged, a Constitutional revisionist is a civil libertarian with children.

—With reporting by Charlotte Faltermayer/
New York

het nou ging om jassen, geurtjes of jeans, alijd had hij de volledige controle bedongen over het product. Geffen werd dus bedankt en albetaald en sindsdien is de vriendschap weer in orde.

Het drank- en drugsgebruik ging intussen jaren door. De relatie met Kelly Rector, met wie hij in '86 trouwde, zorgde voor een iets kalmer leven, maar hij bleef verslaafd. Kelly zag met lede ogen aan hoe hij zichzelf in het openbaar belachelijk maakte. Door tijdens een speke liefdadigheidsbijeenkomst lallend een fles wodka achterover te gieten, door tijdens een exquise veiling 50.000 dollar te bieden voor een zadel en dat vervolgens luidkeels te ontkennen, door kennis Donald Trump midden in de nacht uit bed te bellen met de kreet dat hij, Calvin, werd achtervolgd door mannen met geweren.

Pas in '88 besefte hij dat het echt misliep, en hij meldde zich aan bij de dure, maar effectieve afkickkliniek Hazelden, waar menig Amerikaanse ster hem was voorgegaan. Calvin had geprobeerd het sil te houden, maar dat lukte natuurlijk niet. Voor de zoveelste keer meldde de roddelbladen dat hij aids had en dat hij alweer bijna dood was. Maar een gezonde Calvin Klein legde de natie uit wat er aan de hand was en dat hij van zijn verslaving af was.

Calvin (54) heeft de wild side vaarwel gezegd. Drank en drugs zijn taboe. De huizen op het eiland zijn van de hand gedaan en hij woont nu zoveel mogelijk in het rustige buitenverblijf in de Hamptons, de regio waar tijdens de zomermaanden beroemdheden als Steven Spielberg en Barbra Streisand te vinden zijn. Met zijn nieuwe rechterhand Gabriela Forte, tot vorig jaar de vrouwenspersoon van Giorgio Armani, wil hij verder uitbreiden in vooral Europa en het Verre Oosten.

De vraag blijft waarom hij zo snel heeft toegegeven aan de kritiek op de laatste jeans-campagne. Het antwoord ligt waarschijnlijk in New York, op Madison Avenue in het slijkste winkeldeel van de stad, waar op 7 september zijn *superstore* is geopend. Het vlaggenschip van Calvin Klein Inc. Daar introduceerde hij ook de nieuwe poot van zijn imperium: huishoudelijke spullen zoals gordijnen, handdoeken, beddegoed, serviezen en bestek. De opening van soortgelijke winkels in andere landen ligt in het verschiet.

Het publiek dat die winkels tot een succes moet maken, is grotendeels hetzelfde als het publiek dat tekeer ging tegen de 'kinderporno'-reclame. Als jongen wist Calvin al dat hij niet alleen beroemd wilde zijn maar ook dat hij veel geld wilde verdienen. Daarom was het verstandig nu die ene campagne te offeren. Hij bedenkt wel weer iets nieuws.

dat (mooi) ondergoed gezien mocht worden. Een paar jaar eerder had de jonge, verlegen fotograaf Bruce Weber in *Soho Weekly News* een sensuele foto gepubliceerd van het getrainde lichaam van Jeff Aquilon, aanvoerder van een waterpoloteam. In onderbroek. Nu wordt die foto gezien als het begin van een wereldwijde miljardentrend. Het was precies de stijl die Calvin wilde hebben, dus hij zette Weber aan het werk, en in 1983 hing er hoog boven Times Square een billboard van ruim vijftien meter met de charmantie lijnen van Olympisch polsstokspringer Tom Hininaus. Tom droeg een strakke Calvin slip, waarna de contouren van zijn geslacht goed zichtbaar waren. Weer een rel, maar Calvin bleek gewoon weer de eerste te zijn, want jaren later zouden zelfs de slips van Ten Cate Nijverdalen worden verpakt in doosjes met soortgelijke afbeeldingen.

De parfumaafdeling bestond niet meer, maar men besefte dat het zonde was de merknaam Calvin Klein niet te gebruiken voor een lucratieve business als de cosmetica. Met een nieuw team onder leiding van de agressieve en getalenteerde Robin Burns werd een nieuw, com-promisloos geurtje gemaakt dat *Obsession* zou heten. Voor de TV spot mocht opnieuw Richard Avedon opdraven, die er met het Zuidafrikaanse model Jose Borain een onwerkelijke, zinderende serie van maakte. De spoor trokken de aandacht, maar reilen bleven uit. Vorig najaar nog zorgde hij voor opschudding met de introductie van CK One, een parfum voor zowel vrouwen als mannen, dat nu ook Europa moet veroveren. Maar de campagne met deels ontklede androgynse jongeren lokte geen reacties uit.

Misschien kwam dat ook wel goed uit. Begin jaren '90 maakte het bedrijf een slechte tijd door, dankzij een slonzig jeansbeleid en geldverslindende ruzies met sommige fabrikanten die de ontwerpen van Klein in licentie op de markt brachten. Gelukkig kreeg hij hulp van entertainment-miljardair en boezemvriend David Geffen. Geffen schoot hem uit de losse pols vijftig miljoen dollar voor, die Klein een paar jaar later terugbetaalde met een voordeel lening van de bank. Want Geffen begon zich een beetje met het bedrijf te bemoeien en daar kan Calvin Klein nu eenmaal niet tegen. Alijd, bij alle deals die hij met fabrikanten had gesloten, of

Calvin Klein faces probe over claims of 'pornographic' adverts

By Richard Tomkins in New York

Calvin Klein, the US fashion house, was yesterday facing a criminal investigation in the US over allegations that it had used child pornography to promote its products.

The Justice Department in Washington said that its child exploitation and obscenity unit had launched a preliminary investigation to determine whether a recent Calvin Klein advertising campaign had violated federal obscenity laws.

Last month, the company provoked an outcry in the US with a series of television and magazine advertisements that featured images of young models in provocative poses to sell its range of

denim clothes. Some appeared to be in their mid teens.

One advertisement showed a revealing picture of a girl in a short denim skirt. Another showed a youth leaning on a stepladder wearing only an open denim shirt and a pair of underpants.

The in-house campaign was shot by the photographer Steven Meisel, whose previous work includes the erotic images in the book *Sex* by the pop singer Madonna.

Calvin Klein dropped the campaign at the end of last month after being lambasted in the media for what some critics dubbed child pornography.

It said that the advertisements had been intended to convey "the

spirit, independence and inner worth of today's young people" but they had been "misunderstood".

The company refuses to say how old the models were, but several appeared to be minors. In a letter defending the advertising campaign in last Sunday's New York Times, a woman said that one of the models was her daughter, Bijou Phillips, and that she was 15.

Mr John Russell, a spokesman for the Justice Department, said that a preliminary investigation was being conducted to establish how old the models were and whether the advertisements were obscene.

"It is a violation of the federal obscenity laws to have a person

below 18 engaged in obscene pictures," Mr Russell said. "The question is whether the Calvin Klein ads are obscene, and I cannot answer that."

Calvin Klein, who said it had not been contacted by the Justice Department, added: "We are very confident that we have violated no law, and it is sheer demagoguery to suggest otherwise."

The conservative American Family Association, which had earlier urged the Justice Department to investigate, welcomed the Department's move.

It said federal child pornography statutes prohibited depictions that included the "lascivious exhibition" of a minor's pubic area, whether or not the subject was nude.

Onderzoek FBI naar 'porno' van Calvin Klein

Door onze correspondent

WASHINGTON, 9 SEPT. De FBI stelt een onderzoek in naar een omstreden reclame-campagne van het ondergoedmerk Calvin Klein. Eind vorige maand staakte het bedrijf de campagne, nadat een reclamespotje en reclamefoto's in de Amerikaanse media als kinderporno waren veroordeeld. De foto's en het filmpje tonen halfgeklede jongeren in suggestieve poses. De FBI onderzoekt nu of er minderjarige modellen bij betrokken waren.

Ondertussen blijven in Amerikaanse kranten en tijdschriften verontwaardigde commentaren verschijnen over de kiddieporn van Klein — veelal met als illustratie één van de gewraakte plaatjes.

Ook het kledingmerk Benetton, zelf nooit te beroerd om aandacht te trekken met schokkende advertenties, vond het nodig om te verklaren dat de concurrent echt te ver was gegaan. En de verkoop loopt, geheel volgens de wetten van de reclame, naar het schijnt uitstekend.

De foto's zijn gemaakt door Steven Meisel, de fotograaf die Madonna portretteerde voor haar

boek 'Sex'. Tegen een achtergrond van goedkope schrootjes en vaste vloerbedekking kijken meisjes en jongens van een jaar of zestien in rafelig spijkergoed half uitdagend, half afwachtend in de camera. Sommige jongens hebben een bloot bovenlijf maar veel bloot wordt er in de advertenties niet getoond.

Het zijn de uitdagende houdingen van de modellen die de christelijke American Family Association, een van de eerste klagers, onmiddellijk als karakteristiek voor pornografie herkende. De jongeren liggen, zitten of staan, soms met gespreide benen, zodat hun ondergoed zichtbaar is.

Op het reclamefilmpje vraagt een mannenstem buiten beeld aan een jongen: „Kan je dat shirt van je lijf rukken?" Als de jongen dat doet zegt de man: „Wat een mooi lichaam... train je?" Calvin Klein heeft verklaard dat de campagne „verkeerd begrepen" is en een „positieve boodschap" probeerde uit te dragen over „de innerlijke waarde van de jonge mensen van tegenwoordig". Het bedrijf heeft nog niets van Justitie of de FBI gehoord.

Strakke broeken J.R. 2-9

Kledingfabrikant Calvin Klein heeft deze week zijn Amerikaanse advertentiecampagne stopgezet, nadat christelijke groeperingen hem beschuldigden van kindermisbruik. De foto's die spijkerbroeken aanprijzen tonen jonge tieners in strak ondergoed en suggestieve poses. De gewraakte foto's werden gemaakt door Steven Meisel, de fotograaf die eerder het boek 'Sex' van Madonna voor zijn rekening nam.

Het is voor het eerst dat Klein, die eerder controversiële reclames maakte, tegemoet komt aan kritiek. Het bedrijf heeft echter aangekondigd in de toekomst opnieuw 'gedenkwaardige' campagnes te lanceren.

De spijkerbroekenreclames waarmee Klein afgelopen maand van start ging, riepen vrijwel onmiddellijk kritiek op. Krantencommentatoren beschuldigden het bedrijf van smakeloosheid en de conservatieve American Family Association riep op tot een boycot van Klein-produkten. Mediadeskundigen geloven niet dat het stopzetten van de campagne voor Klein een verlies is. De controverse heeft hem namelijk naar schatting vijftig miljoen dollar aan gratis publiciteit opgeleverd, het vijfvoudige van de kosten van de campagne.

STATION WIBAUTSTRAAT

Hysterie im Frauenministerium ?

Im Hause der neuen hessischen Frauenministerin Ilse Stiewitt, 50 (SPD), ging einer Abteilungsleiterin die Phantasie durch.

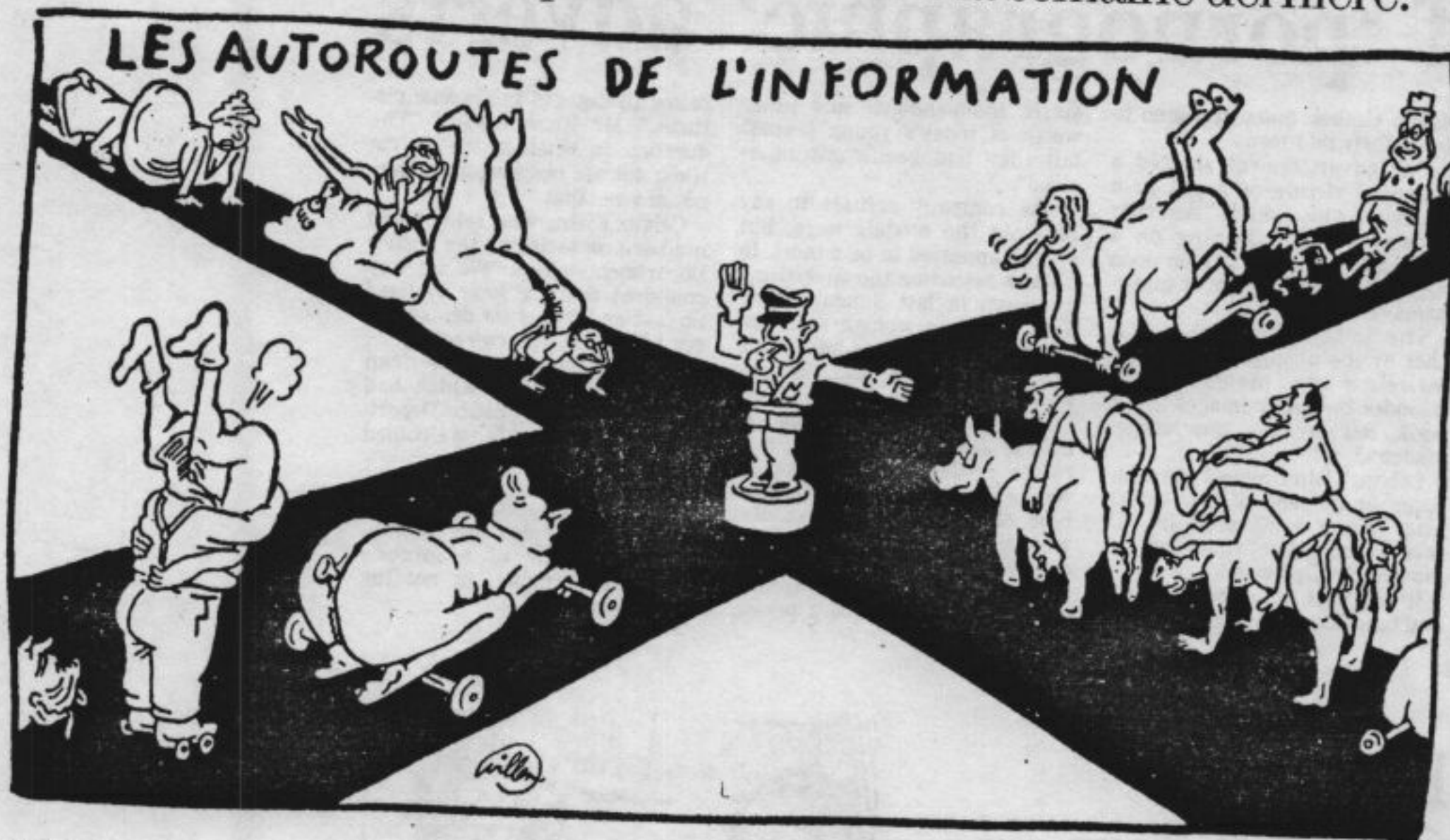
Strumpf des Anstoßes: Diese Anzeige stieß im Ministerium von Ilse Stiewitt auf Empörung

Weil sie in der Anzeige eines Strumpfhosenfabrikanten eine „koitale Haltung" sah, ließ Antje Arold-Hahn, 55, eine Beschwerde beim Deutschen Werberat los. „Unweigerlich", so befand sie, werde dabei „eine sexuelle Beziehung zwischen einer Frau und einem kleinen Jungen assoziiert". Werberatssprecher Volker Nickel ist entsetzt über die „hysterische Reaktion". Ministerin Stiewitt indessen wußte nichts von der Beschwerde — sie war gar nicht gefragt worden.

J E U D I 2 1 S E P T E M B R E 1 9 9 5 11

Le FBI fait le ménage sur l'Internet

Un réseau pédophile a pu être démantelé la semaine dernière.

B12 15.09.95

FBI ontdekt kinderporno op uitgebreid computernet

Ongeveer 120 woningen en kantoren werden doorzocht tijdens de FBI-operatie, die de naam 'Innocent Images' (Onschuldige Beelden) kreeg. Het onderzoek, dat nog niet is afgerond, richt zich niet alleen op de verspreiding van kinderporno, maar ook op het aanbieden van sex met minderjarigen. In Amerika staat op het produceren en bezit van kinderporno een maximale gevangenisstraf van tien jaar.

Trefwoord 'seks' populair op Internet

door PETER VERMIJ

Par. 14/9/95

AMSTERDAM - Het is met Internet net zoals met de telefoon: wie het juiste nummer eenmaal weet, krijgt in een oogwenk de vreemdste types aan de lijn. En zoals een niet onaanzienlijk deel van de winst van de Nederlandse PTT inmiddels wordt verdiend aan sekslijnen, zo is het ook niet verbaazingwekkend te horen dat ook de kabels van het Internet regelmatig voor het zoeken van seksuele opwinding worden gebruikt.

Toch neemt in internationale kring, met name in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, de verontwaardiging over het seksuele gebruik van het wereldwijd vertakte computernetwerk steeds verder toe. De Amerikanen hebben gisteren de daad bij het woord gevoegd met een golf arrestaties van mensen die verdacht worden van het verspreiden van pornografische foto's van kinderen.

Eerder deze week had de Britse hoogleraar H. Thimbleby, werkzaam aan de universiteit van Middlesex, nog een nieuwe aflevering verzorgd van de schrikwekkende verhalen over het verderfelijke karakter van Internet. De global village is hard op weg één grote hoerenbuurt te

worden, zei de hooggeleerde op een bijeenkomst van de British Association for the Advancement of Science. Volgens hem is de helft van alle speurtochten op het netwerk bedoeld om seksueel getint materiaal op te sporen.

Er zijn verschillende manieren om de kabels van het Internet te gebruiken voor de overdracht van informatie. De oudste en eenvoudigste is elektronische post, waarmee iemand een boodschap stuurt aan een ander persoon. Met zo'n boodschap kan, net als met gewone post, ook andere informatie worden meegezonden, zoals een tekstbestand of een gedigitaliseerde foto.

Wie met een grote groep gelijkgestemde mensen wil communiceren, sluit regelmatig even aan bij een 'nieuwsgroep' - een soort prikbord met mededelingen, opmerkingen en reacties over één bepaald onderwerp. Er zijn inmiddels duizenden nieuwsgroepen, en een klein deel ervan is onverbloemd seksueel getint. Hier vermaakt men elkaar met smakeloze vertelsels of met gecodeerde plaatjes, die met enige moeite te decoderen zijn.

De snelst groeiende manier om het Internet te benutten is echter het World-wide Web - een heel gemakkelijk te bedienen methode om informatie te bekijken

die tevoren door anderen speciaal daartoe is klaargezet. Over de hele wereld zijn er inmiddels ontelbare informatie-pagina's die op nieuwsgierige lezers zitten te wachten - van bedrijven, kranten, overheidsdiensten en wetenschappelijke instituten. Sommige hebben onmiskenbaar erotische bedoelingen - zoals de elektronische edities van Playboy en Penthouse, die dagelijks vele duizenden keren worden geraadpleegd.

Over de vraag hoe groot het deel van Internet is dat wordt gebruikt voor pornografische doeleinden, wordt door deskundigen druk gedebatteerd. Volgens sommigen zijn het slechts enkele procenten, volgens anderen heeft pornografie het net vrijwel geheel overgenomen.

Een belangrijk probleem is hoe je dat moet meten. Bij elektronische post is een betrouwbare meting bijvoorbeeld al bijna niet mogelijk. Computerbeheerders kunnen weliswaar het elektronisch briefgeheim van voorbijsnellende berichten schenden, maar een deel van die post is ook voor hen onherkenbaar gecodeerd.

Dat het World-wide Web het equivalent aan het worden is voor de Amsterdamse Wallen, leidt Thimbleby af uit het aantal keren dat gebruikers het net afspeuren met behulp van een trefwoord. Speciaal

daartoe aangesloten computers zoeken dag en nacht op eigen houtje op het netwerk naar nieuwe pagina's, en slaan die zonder enige structuur op. Wie zo'n computer een trefwoord opgeeft, krijgt na tien seconden een lijst terug met pagina's waarop dat woord voorkomt.

Voor zijn onderzoek tapte Thimbleby een miljoen van dit soort ruwe zoekpogingen op het net af. Hij zette alle zoekwoorden op een rij, en sorteerde ze naargelang het aantal malen dat ze waren gebruikt.

In deze trefwoord-hitparade, ontdekte Thimbleby 'geschokt en verbijsterd', worden de eerste acht plaatsen ingenomen door een seksueel getint trefwoord. Pas op de negende plaats verscheen het trefwoord 'ebola' - het onderzoek werd gedaan ten tijde van de uitbraak van dit virus in Zaire.

Of zulk onderzoek het pornografische karakter van Internet bewijst, is maar zeer de vraag. Het zou evenzeer kunnen aantonen dat seksueel getinte informatie zo goed is verstopt, dat er vaak naar gezocht moet worden. Als de getallen al iets bewijzen, dan is het dat de gebruikers ervan een wat eenzijdig gerichte interesse aan de dag leggen. Maar dat was, wie het gebruik van 06-sekslijnen kent, eigenlijk niet meer dan te verwachten.

Aanklacht tegen Duitser wegens sturen kinderporno via Internet AC 5-y

ULM (AP) - Een 23-jarige Duitse student informatica uit de deelstaat Baden-Württemberg wordt binnenkort aangeklaagd omdat hij klanten wereldwijd van kinderporno voorzag via het computernetwerk Internet. In een tiental landen, waaronder Nederland, loopt een onderzoek naar de afnemers.

In de woning van de man in Memmingen werden 5.000 diskettes, harde schijven en bladen met kinderporno aangetroffen. Bij de huiszoeking in juli werd hij gearresteerd en na het afleggen van een bekentenis weer op vrije voeten gesteld, zei het openbaar ministerie.

De student had toegang tot het rekencentrum van de universiteit van Ulm, waar hij de afbeeldingen en verhalen invoerde in de computer en ze vervolgens het Internet opstuurde. Een vijftigtal klanten zou wereldwijd afnemers zijn geweest. Volgens de politie ontstond zo een levendige ruilhandel in kinderporno.

De politie zei dat de man een strafblad heeft wegens seksueel misbruik van kinderen.

Kinder pornos

Studi festgenommen

Wiesbaden (dpa) - Der deutschen Polizei ist nach Angaben des Bundeskriminalamts (BKA) ein bedeutender Schlag gegen den internationalen Handel mit Kinder pornos gelungen. Bei einem 23-jährigen Studenten der Universität Ulm seien mehr als 5.000 Pornofotos in Magazinen, auf Disketten und auf der Festplatte seines PCs gefunden worden, sagte ein BKA-Sprecher in Wiesbaden. Der 23-jährige habe über das Rechenzentrum der Uni Bilder mit Interessenten in Westeuropa, Australien und Jamaika getauscht.

AMERICAN SURVEY

LEXINGTON

Suffer little children

THE book informs you that the best-selling pornographic CD-ROM is called "Virtual Valerie", featuring a three-dimensional fantasy woman that the user tries to arouse, while a meter on the screen keeps track of the results. The book also tells you about KinkNet, America's second-largest computer bulletin board. And about a meeting place on the Internet called alt.sex.pedophile. Clearly, this is not the sort of tome you want to fall into the hands of your children.

It is "Contract with the American Family", in effect the manifesto of the Christian Coalition. The idea that it should be kept from youngsters' eyes is as ludicrous as the idea of protecting them from Shakespeare (at times a very bawdy bard) or the Bible. Yet it would not be much more ludicrous than the extreme measures that some Americans, Christian conservatives to the fore, think are necessary to protect children from the pornographic horrors hurtling around cyberspace.

Those horrors were given glaring publicity this month with the culmination of a two-year FBI investigation into people using the country's largest computer network, America Online, to distribute lurid pictures of children and solicit sex with minors. In an undercover operation codenamed "Innocent Images", federal agents posed on-line as teenagers and struck up conversations with cyber-perverts. Their work resulted in a raid on 125 homes and offices and the arrest of a dozen people. One man was arrested when he went to a shopping mall for a rendezvous with, he supposed, a 14-year-old girl with the playful computer name "One4fun4u" - who turned out to be a federal agent.

Well caught, most people will think. On-line perverts are indeed a menace to be taken seriously. But so much fuss, and the haste to propose laws to "protect" children, often with scant thought to the possible collateral damage to freedom of speech, suggest that the menace is being blown out of proportion. At least cyber-perverts can readily be traced (as the FBI has usefully shown). Smutty mail and dirty telephone calls are easier to get away with. In a place with 3.5m people, which is the size of what America Online calls its "community", it is not surprising that some unsavoury characters are roaming around. The best way for parents to protect their children is to pay attention to them, tell them not to accept offers from strangers, advise them to use their common sense—all normal precautions.

But Americans are not quite normal when it comes to children and their bodies. In fact, they are off the charts, at least compared with most Europeans. The simplest place to observe this is on the beach. In Europe, toddlers commonly run around naked, and nobody cares or pays attention. In America, people are easily shocked, and soon tell parents to cover the kids up.

Not only are Americans hypersensitive about the exposure of young flesh, they are hypocritical too. They consider it perfectly acceptable, nay wholesomely American, for young teenagers to prance about semi-clad as majorettes or cheerleaders. But they

are shocked—shocked—at the sexual innuendo of Calvin Klein's recently withdrawn jeans advertisements, which featured young models. (Precisely how young is now a subject of much interest to federal investigators.)

In their zeal to protect children from pornographic abuse, several states have passed laws requiring photo shops and laboratories to report any suspicious pictures of minors that are taken to them for developing. Thus it was that the police in New Jersey whisked three children in pyjamas from their home on a winter's night in 1994 after a lab had handed in photographs taken by their father showing his six-year-old daughter nude. The father explained that the pictures were for his amateur photography class, but he and his family went through a year of hell before the case against him was dropped.

Such laws do, of course, trap some genuine pornographers, but they can also ensnare the innocent. A Boston man found himself put on a registry of people who should not be allowed to work with children when a lab turned over a snapshot of his five-year-old daughter tumbling on to him just after her bath. A San Francisco art photographer whose pictures of nude girls had been widely exhibited in respectable places had his studio raided and thousands of negatives seized (they were later returned) after a lab alert.

In cinema censorship, too, Americans have long shown that they have a peculiar thing about child nudity. Roberto Rossellini ran into trouble for showing a child on a potty in his film, "Open City". New York censors judged

obscene a scene in "The Bicycle Thieves" which ended with a child urinating against a wall. The censors let the scene through only when they were persuaded that they would look silly otherwise, and the film went on to win an Oscar.

These American reflexes seem to reach deep into the national psyche. Perhaps it is the Puritan heritage. Whatever the roots, today's Puritans have political clout and they are making loud noises about child pornography, to echoes from vote-conscious would-be presidents such as Bob Dole. This seems oddly topsy-turvy, in two respects.

First, by far the bigger problem for America's children is surely not sex but violence. Yet whereas great pains are taken to protect children from sex, they are exposed to enormous amounts of violence. Confirmation, if any was needed, of the relentless diet of combat in children's television programming comes in a study released this week by the Centre for Communication Policy at the University of California at Los Angeles.

Second, the emphasis on public protection—the laws demanded by the Christian Coalition, the resources the FBI will no doubt succeed in obtaining after this month's high-profile sting—obscures the real solution, which is private responsibility. American children need better parents more than they need more intrusive laws. Why do more religious conservatives not recognise this naked truth?

Wel of geen censuur op Internet?

Internet is regelmatig in het nieuws vanwege uitwassen in de informatie (seks, racisme e.d.) die op het net te vinden is. Moet dat worden aangepakt? En zo ja, hoe dan? Moeten verboden berichten eruit gezet worden door de providers? Of moet het probleem bij de bron worden aangepakt? En zo ja, hoe dan, want de afzenders zijn dikwijls anoniem? Of moet het wetboek van strafrecht worden herzien?

Verslaggever Jurriaan Geldermans van het Noordhollands Dagblad ging op zoek naar een antwoord en kwam terecht bij hoofdredacteur Oscar Kneppers (29) van magazines als Net en MacWorld. Hij doet momenteel in Amerika onderzoek naar de mogelijkheden van Internet. Vandaar een ontmoeting per computer. Om precies te zijn via IRC: Internet Relay Chat.

(disip-kneppers)/(SERVER) oscar/Netidd-03-006.computerve.com has joined this channel (disip-kneppers)/(irc-2.mit.edu-MODE) Has changed oscar's motto to +o

Kneppers: Hier Oscar, ik heb mijn voornaam gegeven: nu jij...

Geldermans: Jurriaan. Ik werd de afgelopen weken getroffen door berichten over racisme in De Digitale Stad en pedofilie op Internet. Over Internetcamera's boven het podium van Casa

Rosso in Amsterdam en islamitische fundamentalisten die terroristen ronselen via het net. Laten we ze maar uitwassen noemen. Is censuur op dat soort berichten technisch haalbaar? Afgezien van de vraag of dat wenselijk is.

Kneppers: Censuur is technisch haalbaar voor een aantal groepen van het net, voor sommige andere niet. Zoals hier in IRC kan ik zeggen wat ik wil. Maar nieuwsgroepen zou je kunnen 'screenen'. Boel werk, maar het kan. Vooropgesteld dat iemand dat zou willen.

Geldermans: Dus als ik provider zou zijn, zou ik kunnen screenen, zodat mijn 'afnemers' geen nare dingen krijgen te zien?

Kneppers: Als provider kun je besluiten bepaalde nieuwsgroepen te blokkeren. En je kunt bepalen dat je de nieuwsgroepen die je zelf onderhoudt eerst controleert. Je kunt echter niet alle nieuwsgroepen beheersen. Het zijn er een paar duizend, met een 'verkeer' van enkele duizenden postings per minuut.

Geldermans: Je kunt een groep als alt.sex.teens wissen of killen?

Kneppers: Ja, dat kan. Je kunt zelfs een programmaatje maken met de opdracht alle berichten met het woord 'net' erin te killen. Zoals je duidelijk zal zijn, rust daar wel de virtuele doodstraf op...

Geldermans: Oke, als dat technisch kan, kunnen we het hebben over de vraag: wel of geen censuur op Internet?

Kneppers: Ik ben tegen censuur op het net. Ik ben voor vrije en gemoderende gebieden. Censuur is overigens een breed begrip. Het effect hangt af van wie het is oplegt. Je ouders? De overheid? Je provider?

Geldermans: De wet!

Kneppers: Oke, de wet. Welke wet? De Nederlandse? De Europese? De Franse? Ik kan toch overal mijn nieuws vandaan halen? Dit is INTERNET!

Geldermans: En dat betekent dat providers in Nederland alles klakkeloos mogen doorzetten? Dat mijn fictieve zoontje van tien heel gemakkelijk allerlei nareigheid als seks met kleine jochies te zien krijgt?

Kneppers: Of dat toelaatbaar is, bepaal jij als ouder. Je kunt je kind daartegen beschermen met programma's als SurfWatch. Gewoon huiselijke censuur dus.

Geldermans: Ander voorbeeld: het is bij wet verboden een racistisch pamflet op te hangen, bij voorbeeld in het centrum van Alkmaar, maar ik kan wel een racistisch 'pamflet' ophangen op het 'plakbord' van Internet. Wat is nu helemaal het verschil?

Kneppers: Er is geen verschil. Als ik het in Alkmaar ophang weet niemand dat ik dat heb gedaan. Op het net evenmin.

Geldermans: Het gaat mij om de vraag of waarden- en normensystemen zoals die in de dagelijkse maatschappij zijn vastgelegd, niet ook op Internet zouden moeten gelden?

Kneppers: De 'dagelijkse maatschappij' heeft helemaal geen normen en waarden. Die zijn per stad, land, continent onvoorstelbaar verschillend.

Geldermans: Goed, in die zin is Internet niets anders dan een afspiegeling van de samenleving. Het verschil is echter dat landen hun eigen waarden

den- en normensysteem proberen te handhaven door middel van instandhouding van hun grenzen. Internet kent geen grenzen.

Kneppers: De andere kant van de medaille is dat er mensen zijn die dank zij het net hun plaatselijke censuur juist kunnen ontlopen. Die hun mening vrij kunnen uiten via het net. Of gewoon literatuur kunnen lezen die in hun eigen land verboden is. En om de zaak dan maar duidelijk te nuanceren te stellen: volgens bepaalde normen en waarden is censuur wenselijk. Maar het zal in de praktijk altijd onmogelijk zijn.

Geldermans: Moet er dan, gezien die onmogelijkheid, een nieuwe juridische beschrijving komen van wat mag en niet mag op het net?

Kneppers: Nee.

Geldermans: Moet er dan een systeem komen van zelfregulering door Internet-gebruikers?

Kneppers: Zelfregulering betekent nu juist dat er geen systeem wordt opgelegd. Zelfregulering bestaat al op het net. Plaatsers van 'ongewenste mail' kunnen doorgaan een mailbox verwachten, waardoor de computer vastloopt. Niks nieuws dus.

Geldermans: Maar wie maakt in dat geval uit wat 'ongewenste mail' is?

Kneppers: Het zelfregulerende net. De ongeschreven regels die gelden worden gehanteerd. En die zijn grotendeels gebaseerd op de Westerse normen en waarden. Omdat daar de oorsprong van het net nou eenmaal ligt.

Geldermans: Ik krijg de indruk dat je bang bent voor geschreven regels, terwijl ongeschreven regels wel kunnen...

Kneppers: Ik schets alleen maar de situatie zoals die is. Niet zoals ik wil dat-ie is. Ik ben wel tegen censuur per definitie.

Geldermans: Ook ik ben tegen censuur, maar ik begrijp dat verspreiding van sommige informatie niet kan. En dat kan via Internet dus wel. Moeten we daar dan maar aan wennen?

Kneppers: Ik denk dat we al gewend zijn aan de verspreiding van 'sommige informatie'. En ik denk dat je daar op persoonlijke basis je mening over moet vormen en besluiten er iets of niets aan te doen.

Geldermans: Maar hoe je het ook wendt of keert: als je een verkeerd besluit neemt (als uitgever besluit je Mein Kampf te verspreiden) dan ben je strafbaar en moet je voorkomen. Het is die maatregel die ik mis bij internet, snap je?

Kneppers: Yeah, ik snap het.

Scientist urges action on Internet pornography

By Clive Cookson FT 13-9

Pornography accounts for about half of non-academic use of the Internet, the global computer network, the British Association science conference heard yesterday.

Prof Harold Thimbleby, professor of computing research at Middlesex University, said most parents, politicians and educators had no idea how easy it was to find graphic descriptions of horrific perversions, through any personal computer linked to the net.

"If you want to know about any perversion, you can find full details," Prof Thimbleby said, "and they are described in deceitful and evil ways."

He was particularly upset by Internet porn sites that masquerade as victim support groups, such as those for child abuse that tell paedophiles how to entrap children. "I have

found text, film and sound material that I find extremely disturbing, for example instructions for killing minors for sexual gratification."

Prof Thimbleby has been researching the pattern of traffic on the Internet since the beginning of the year.

It is impossible to monitor how more than a tiny fraction of the estimated 30m to 40m users utilise the net. But Prof Thimbleby analysed a representative sample of "bulletin boards" and of searches made via so-called "web crawlers" - which act like telephone directories for the World Wide Web, the fastest growing part of the Internet.

He said his conclusion - that pornography accounted for about 50 per cent of the searches - tallied with recent US findings about the dominance of porn on the net.

"There is no reliable way,

technical or otherwise, to detect or intercept pornography," Prof Thimbleby said.

Censorship of the Internet was impossible, because pornographers could easily disguise their material. And censoring programs such as SurfWatch and Internet Filter could not cope with all the fast-changing pornographic material.

Because censorship was technically and politically impractical, Prof Thimbleby suggested that a better response was to dilute the pornography with other material.

"The Internet has very little interesting material for the non-specialist user. It needs more," he said. "When it has more, it is just possible that pornography will slip into its statistically appropriate place, one aspect of humanity but not the most prominent on the Internet."

Pornography most popular subject for Internet searches

The Independent 13-9-95

STEVE CONNOR
Science Correspondent

Pornographic "sites" on the Internet are by far the most popular visiting places in cyberspace, according to an analysis of thousands of computer searches around the world. Nearly half of the most repeated searches on the worldwide network of computers were for pornography, Harold Thimbleby, Professor of Computing Research at Middlesex University, told the British Association meeting in Newcastle upon Tyne.

"A surprisingly high proportion of searches ... are for such material. The numbers are not as important as the ease with which you can find it. My nine-year-old son, if he wanted to, could find this material," Professor Thimbleby said.

"The Internet has been called a global electronic village. If so, most of it is a heavily used red-light district. Too few people are providing any other interesting or useful services on the Internet."

Although some people see the Internet as providing an information-rich Utopia, the reality is quite different, he said. "The Internet brings pornography and computer viruses; it tells you how to take drugs and make bombs. These things

aren't necessarily what you want in Utopia."

Professor Thimbleby said there was a plethora of hardcore pornography which was easily available through the Internet. "Much of it makes adult shops in London's Soho look very tame indeed. Material includes high-quality graphics, instructions, stories, sounds, movies, shop catalogues ... for both conventional sexual interests as well as all variations."

In his research he found

'Much of it makes adult shops in Soho look tame'

"very disturbing" material, such as instructions for killing children. "Overtly sexual pornography is not the only problem. The Internet has information on every activity that Amnesty International and, I believe, all sensible humans, would wish to eliminate from the planet."

Professor Thimbleby found that one in 10 shops using the Internet sold erotica and 10 per cent of computer bulletin boards were pornographic. "Of an analysis of searches made

with a Web 'search engine' [which looks for key words] by people all around the world, 47 per cent of the 11,000 most-repeated searches were pornographic. Like everything else, this is a subjective estimate because, for example, I counted searches for 'hardcore' but I did not count searches for 'gay' or 'lesbian'."

Professor Thimbleby said there was no reliable way "technical or otherwise" to detect or intercept pornography.

Pornographers were already using uncrackable encryption techniques to make material inaccessible to people who did not have the right keys to break the encoded information.

If more material of a more edifying nature were made available, then pornography on the Internet might take a fringe role rather than being a mainstream activity, he said. "The Internet has very little interesting material; it needs more. When it has more, it is just possible that pornography will slip into its statistically appropriate place, one aspect of humanity, but not the most prominent on the Internet."

Schools are interested in getting on to the Internet for all the good things it offers, he said. "But they need to be made aware that it is not just good things."

Door prof. mr Richard
De Mulder *

KINDERPORNO IS verboden, behalve als het op de computer staat. Hetzelfde geldt voor rassendiscriminatie. Het mag niet, maar als het via Internet gebeurt, kraait er geen haan naar. Het lijkt absurd, maar dit standpunt wordt door sommigen verdedigd. Is het mogelijk dat er een gebied is ontstaan, waar wetten niet gelden?

Voor veel mensen is het een dagelijkse realiteit geworden: ze zitten op het Internet. Het lijkt soms een aparte wereld. Je voelt je opgaan in een internationale groep van medebewoners. Via het Internet kun je E-mail, elektronische post dus, zenden en ontvangen. Ook kun je je laten opnemen op discussielijsten en zijn er nieuwsgroepen. Dat zijn computer-adressen waar je ongelooflijk veel berichten en ander materiaal kunt vinden over allerlei onderwerpen. Tegen-

woordig zijn bovendien de home-pages populair. Dat zijn computer-adressen waar je een soort elektronische folders kunt inzien met reclame van bedrijven en instellingen. Ze bevatten veel plaatjes, bestanden met geluid en zelfs complete computerprogramma's om gratis te laten zenden of 'gewoon' te bestellen.

Om tot deze spannende wereld toegang te krijgen, moet je wel een beetje kunnen omgaan met computers en een bedragje hebben betaald. Je doet dit (of je baas betaalt het) aan een zogenaamde provider. Dat is een instelling die zorgt dat de band tussen jouw computer en het Internet gelegd wordt, bijvoorbeeld per telefoonlijn. Er komen steeds meer providers en zij hebben nu zelfs al een vereniging opgericht om hun gezamenlijke belangen te behartigen.

Ben je eenmaal op het Internet aangesloten, dan kun je soms lelijk schrikken. Rondkijkend bijvoorbeeld in een van de vele nieuwsgroepen kun je de walgelijkste uitlatingen aantreffen. Plaatjes met seksuele voorstellingen, die je je kinderen liever niet zou laten zien, worden overal enthousiast aangeboden. Uitingen van rassen- en andere discriminatie zijn ook niet van de lucht, al komen ze duidelijk minder vaak voor dan porno.

Dit zijn natuurlijk verschijnselen, die ook buiten de wereld van het Internet plaatshebben. Ze vallen gewoonlijk onder het strafrecht. De meeste mensen zijn het er over eens dat — bijvoorbeeld — kinderporno en rassendiscriminatie niet mag. Zij staan erachter dat de daders strafrechtelijk vervolgd worden. Niet echter in het Wilde Westen van het Internet: talrijke enthousiaste gebruikers beweren dat wat overal elders verboden is, op

het Internet wel mag. Strafrechtelijk is dat onzinnig. De bepalingen tegen kinderporno en tegen rassendiscriminatie zijn zo geformuleerd, dat het niet uitmaakt of het via het Internet of op een andere manier gebeurt. Het strafrecht heeft wel met raardere gevallen te maken gehad. Het is dan ook nog slechts een kwestie van tijd of de eerste Internet-delinquenten worden gepakt en berecht.

Als het daarbij blijft, zullen ze door de Justitie waarschijnlijk niet met rust worden gelaten. Het zal ervan afhangen hoe ze met de klachten omgaan.

Er is in Nederland ook een beweging voor digitale burgerrechten. Deze bestaat uit een groep mensen, die opkomen voor de rechten van burgers in de moderne computerwereld. Denk aan rechten op privacy en informatie. Doet die beweging dan niets tegen de kinderporno en de rassendiscriminatie? Het merkwaardige is, dat de spraakmakers van deze groepering een pact met de providers lijken te hebben gesloten.

Een vreemde opstelling. Greenpeace gaat toch ook niet met president Chirac samen stukken in de krant publiceren? Merkwaardig ook, omdat het manifest van de beweging meldt, dat burgers beschermd moeten worden tegen ongewenste uitingen. Dat geldt natuurlijk des te sterker voor kinderporno en discriminatie, waar de slachtoffers per definitie een zwakke positie hebben.

Als de digitale burgerbeweging op deze manier doorgaat, vrees ik het ergste voor de uiteindelijke vrijheid op het Internet. Het is onzinnig de absolute vrijheid voor de nieuwsgroepen en home-pages te bepleiten. Als gevolg daarvan komt ook de relatieve vrijheid van de individuele elektronische post in gevaar. Sommige vertegenwoordigers van de overheid zouden ook deze maar al te graag aan banden willen leggen. Kortom, het Internet is gewoon een stukje van de wereld. Vluchten — erin of eruit — kan niet meer.

* De auteur is bijzonder hoogleraar informatica en recht aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam.

'Burenwacht' moet vervuiling van Internet tegengaan

Wellicht door deze zorg geïnspireerd, heeft America Online-topman Stephen Case zich gevoegd bij de activisten tegen de verloedering van Internet. Het bedrijf heeft zijn 3,5 miljoen abonnees gevraagd een 'burenwacht' in te stellen. De 'cybercitizens' kregen een boodschap van Case, waarin hij vraagt direct per e-mail melding te maken van elk 'ongewoon of ongepast' gedrag. Case claimt ook dat de FBI-akte op touw is gezet nadat alerte America Online-abonnees de kinderporno op hun beeldschermen hadden gesignaleerd.

beschadigen van kinderen', verklaarde minister van justitie Janet Reno in een commentaar op de arrestaties. Maar het probleem is hoe de vervuiling van de mondiale jungle die Internet is effectief kan worden tegengegaan.

Bedrijven als America Online zijn beducht dat de publieke opwinding de politiek tot vervelende maatregelen zal brengen. In het Congres is al eens geopperd 'providers' wet- telijk aansprakelijk te stellen voor al het materiaal dat via hun aansluitingen toegankelijk wordt gemaakt.

'undercover' operatie van de federale politie. Meer arrestaties zouden te verwachten zijn.

De schaal van de zaak heeft het misbruik van Internet plotseling midden in de publieke aandacht geplaatst. Het gaat niet alleen om kinderporno. Ook dromers van een 'Artisch' Amerika en andere van lotje getikte messiasen hebben de ijle buizenpost van 'cyberspace' ontdekt.

'We zullen niet dulden dat fantasie nieuwe technologie wordt misbruikt voor het exploiteren en

voorjaar de eerste arrestant in een nieuw type zedenzaak. Sindsdien zijn dwars door het land tientallen arrestaties gevolgd in verband met 'online' kinderseks.

Deze week pakte de FBI twaalf mensen op, in onder andere Miami, New York en Dallas, wegens het verspreiden van pornografische foto's van kinderen en het uitlokken van kinderseks via American Online, 's werelds grootste commerciële Internet-provider'. Het gaat volgens Justitie om het eerste resultaat van een grootscheepse

Online, 's werelds grootste commerciële Internet-provider'. Het gaat volgens Justitie om het eerste resultaat van een grootscheepse

Door onze correspondent
Bert Ummelen Geld. 16/9
WASHINGTON - Wie Internet, de wereldomspannende highway voor computerverkeer, vooral met technische knobbels en mathematische breinen associeert, staat ervan te kijken. Er blijkt nogal wat struikelwasm langs de weg te groeien, waar zich ook zo het een en ander afspeelt.

Neem de volgende dialoog. Hij is een 32-jarige advocaat met de co-denaam 'Sylli Boy'. Zij laat weten dat ze veertien is en ze noemt zich

Arthur wil van zijn boosaardige moe af, en Internet moet helpen

Arthur wil van zijn boosaardige moe af, en Internet moet helpen

Het eerste straatverbod op de digitale snelweg is een feit. Afgelopen dinsdag verordonneerde een rechter in Californië dat Richard Halavais geen elektronisch contact meer mag hebben met zijn 11-jarige zoon Arthur via Internet. Althans dat beweert een privé-detective die door de vader is ingeschakeld. De zaak is een van de vele gevallen waarbij mannen het netwerk gebruiken om hun frustraties te luchten over de gang van zaken bij echtscheidingen. Ze kunnen dat min of meer ongehinderd doen omdat vrouwen nog sterk ondervertegenwoordigd zijn op Internet. Halavais gebruikt het netwerk om een jarenlange strijd uit te vechten met zijn ex-vrouw, aan wie Arthur en zijn jongere zusje Megan zijn toegewezen.

Een belangrijk onderdeel van die strijd is de zogeheten home-page van Arthur. Een home-page is een soort digitaal volkstuintje, plek op het net waar een gebruiker informatie kan planten en iets of heel veel over zichzelf vertelt. Een deel van de home-page van Arthur is gevuld met een litanie van klachten over zijn moeder die toch wel tot een van de grootste krennen op deze aardbol moet behoren. Arthur schrijft: 'Als ze een van haar slechte buien heeft, slaat ze ons, smijt ze

dingen naar ons of gooit ze ons tegen de grond en begint ze te schreeuwen. Soms gooit ze met serviesgoed en bestek of zelfs meubels. Megan verstopt zich onder het bed en ik probeer te vluchten maar ze heeft een slot aan de bovenzijde van de deur geplaatst zodat ik er niet bij kan. Soms maakt ze ruzie met vreemden. Ze parkeert haar auto midden op straat en begint te schreeuwen naar andere bestuurders. Meestal rijden die gewoon door, maar Megan en ik worden er wel bang van.' Hoe anders is het als Arthur bij pappa kan zijn. Zoals afgelopen Kerst toen hij daar met z'n zus mocht logeren omdat moeder in een opwelling voor zes maanden naar Spanje vertrok. 'Als dat niet gebeurd was, hadden we nooit geweten hoe het is om een normaal leven te hebben. Nu weten we dat het niet goed is als kinderen voortdurend geslagen en uitgescholden worden. Daarom vechten we nu tegen onze moeder via Internet. De enige plek waar ze niet kan komen.'

Niet dus, want de rechter heeft daar kennelijk een stokje voor gestoken. Niet dat het helpt want de vader heeft verklaard de sancties die op overtreding staan — vijf dagen gevangenis en duizend dollar boete — te ondergaan. In een drama-

tische oproep kondigt hij aan in geval van gevangenneming reeds de verzorging geregeld te hebben voor de huisdieren van Arthur die nog steeds onder zijn hoede verkeren, waaronder 32 hamsters, een Sint Bernard en een terrarium vol kikkers.

Er is echter wel iets merkwaardigs aan de hand met de home-page van Arthur. Zo heeft hij voor een elfjarige een ongekend verteltalent. Het meest opvallend is echter zijn indrukwekkende gevoel voor marketing. Hij doorspekt zijn trieste en uitgebreide relaas met relativeringen en blijkt opvallend goed ingevoerd in de rechtsgang en juridische mogelijkheden. Ook de illustraties zijn goed gekozen en idyllisch is een understatement om de fotografische bewijzen te omschrijven. 'Hier kan je ons, vader en kinderen, zien tijdens het skiën.' Arthur geeft namelijk in zijn vrije tijd ook nog ski-les aan gehandicapte kinderen. De techniek biedt de mogelijkheid om Arthur ook een elektronisch briefje te sturen. Merkwaardig daarbij is dat het bijbehorende adres dat van de vader is, overigens zonder dat die omweg gemeld wordt. Dus rijst de vraag of de digitale Arthur wel de echte Arthur is en niet gewoon een creatie van een rancuneuze papa. Want op de digitale snelweg wemelt het van de valse kentekens.

Francisco van Jole

NET
echt

Vozen op Internet

Is alle opwindende digitale pornografie terecht? Waarschijnlijk niet.

Over lolbroekbriefjes en Barbie-poppen.

BEN DE DOOD & LOUIS STILLER

Een van de shockerendste beelden die het Amerikaanse tijdschrift Time International dit jaar publiceerde, was de coverfoto van 3 juli: een jongerige met opengesperde ogen en mond, met veel licht van onderaf gefotografeerd. 'Cyberporn', stond er in grote letters boven. Daaronder: 'Een nieuw onderzoek wijst hoe doordringend en wild het werkelijk is. Kunnen we onze kinderen beschermen — en het vrije woord?'

Volgens het tijdschrift, dat publiceerde naar aanleiding van een onderzoek van de Carnegie Mellon-universiteit in Pittsburgh, Pennsylvania, vormt Internet het Sodom en Gomorra van de jaren negentig. Time mocht als eerste de resultaten bekijken, en die logen er niet om: het team van onderzoeker Marty Rimm ontdekte maar liefst 917.410 erotische plaatjes, verhalen en films, en die werden in anderhalf jaar 8,5 miljoen keer opgevraagd door de Internet-gebruikers.

En ook wie dacht dat Internet niet-commercieel van aard was, komt bedrogen uit: 71 procent van de seksplaatjes verwijzen naar commerciële Bulletin Boards, die een dollar of meer per minuut kosten. 'Het is populair, dringt overal door, en is verrassend pervers', concludeerde Time. 'En het zal niet gemakkelijk worden om dit uit te roeien.'

Ook in Nederland is de discussie rond seks en digitale netwerken hoog opgelopen. Het tijdschrift Modem Magazine publiceerde in zijn septembernummer een artikel waaruit blijkt dat Nederlandse Internet-leveranciers massaal kinderporno aanbieden. Reacties bleven niet uit: de vereniging van Nederlandse In-

vluchtige erotische ontmoeting in een trein, maar een miljoen seksplaatjes... Hadden we niet goed opgelet?

Op een regenachtige zaterdagochtend namen we de proef op de som en mengden we ons in nieuwsgroepen en discussieforums, surfden we over het World Wide Web en speurden we via zoekprogramma's naar seks, porno en erotica. In de nieuwsgroepen, met uitnodigende namen als *alt.sex.besitlity* en *alt.binaries.erotica*, troffen we voornamelijk studentikoze lolbroekbriefjes naast enkele vage, nauwelijks expliciete verhalen.

"Het jongetje stond op het grasveld en deed zijn broekje zonder enige schroom naar beneden, om verder te spelen in de modder." Einde verhaal. Vijf foto's haalden we binnen; met elkaar kostte dat een klein uur. Twee foto's waren onleesbaar, omdat ze met een voor ons onbekend programma waren gemaakt. Twee andere foto's bleken reclame voor een Bulletin Board in de Verenigde Staten; de bewuste telefoonnummers waren dwars over de vrouwenlichamen geplaatst, waardoor het naakt slecht te zien was. Een foto verbaasde ons nog het meest: een bruine hond met kralenkettingen om zijn hals, de tong uit de mond. Hij keek een beetje sloom.

De eigenaar van deze hond kwamen we anderhalf uur later op het World Wide Web tegen. Hij heette Robert M. Toups Jr. en deed zijn verhaal op een fraai vormgegeven Web-pagina. Toups vertelde dat hij op een dag in maart een artikel las over erotische foto's op het net. De televisie zond op dat moment de carnavalparade van Mardi Gras in New Orleans uit en meteen zag hij het plaatje

ternet-leveranciers (NLLP) besloot te onderzoeken hoe het aanbieden van kinderporno op Internet kan worden voorkomen. NLLP-voorzitter Felipe Rodriguez — in het dagelijks leven directeur van Internet-provider XS4ALL, en een van de initiatiefnemers van Digitale Stad Amsterdam — meldde dat hij overleg wilde met Justitie. Een meldpunt binnen de vereniging zou volgens hem een mogelijke oplossing zijn.

"Al die troep: ik heb niet op dat Internet van jullie", was een van de opvallende reacties die we de laatste maanden als Internet-gebruikers naar ons hoofd geslingerd kregen. Vies & voos regeren het net, zo is de heersende mening. Het verbaasde ons in hoge mate: Internet bestaat al 25 jaar, seks en porno wordt al meer dan een decennium op vele 'Bulletin Boards' in Nederland verspreid, en plotsklaps staat het net in de beklaagdenbank. Waarom? Waarom nu? En is het Internet werkelijk zo'n perverse kindderlokker als Time en de andere media ons willen doen geloven? Tot nu toe is het ons nooit zo opgevallen. Hier en daar tref je wel eens een plaatje van een Beach Babe, of een verhaaltje over een

Wat alle opwindende — digitale pornografie verder relatieveert, is het feit dat de mate waarin men zich aan dergelijke verbeeldingen wil verlustigen nauwelijks te remmen is — zie voornoemde tijdschriften. Neem de kwestie van de vrezende Barbie-poppen. Vorige maand stonden ze nog uit-

voor zich. Toups riep zijn hond Rogue bij zich en pakte zijn Apple Quicktake-camera. "Rogue houdt ervan om hoeden en sieraden te dragen, ze is een beetje gek", schreef hij. "Ze houdt ook erg van poseren." Toups deed de hond twee kralenkettingen om, maakte vijf foto's en stuurde ze via computer en modem naar de nieuwsgroep *alt.binaries.erotica*, met als onderschrift 'Teef met niets anders dan Mardi Gras kettingen aan'. Honden kernen werden de foto's die dag opgevraagd, Toups kreeg tientallen scheldbrieven retour. "Idioot, als je 't met honden wilt doen moet je dat zelf weten, maar zet ze niet hier neer: nou ben ik uren voor niets aan het downloaden geweest."

Porno op het Internet is minder veelomvattend, pervers en bereikbaar dan de media ons doen geloven. Natuurlijk is het er wel, maar het is verstopt tussen onzin en ongein en als je eenmaal iets denkt te vinden, kost het uren om de foto's of een filmpje *down* te laden (op te roepen). Bij elke sigarenboer op de hoek is meer te vinden voor minder geld. Voor wat je aan je Internet-abonnement, de afschrijving op je computer en je telefoonansluiting kwijt bent, kun je minstens drie Hustlers, Chicks, of Seventeens aanschaffen.

Wat alle opwindende — digitale pornografie verder relatieveert, is het feit dat de mate waarin men zich aan dergelijke verbeeldingen wil verlustigen nauwelijks te remmen is — zie voornoemde tijdschriften. Neem de kwestie van de vrezende Barbie-poppen. Vorige maand stonden ze nog uit-

gebreid beschreven in Wired, het tijdschrift voor de 'Sluit Je Aan'-generatie, maar inmiddels zijn ze alweer verwijderd. Het *online*-tijdschrift Urban Desires had in haar uitgave een aantal 'kunstwerken' van fotografe Maria Vullo geplaatst. 'The Shocking Photo Exposé of the Lesbian Plastic Doll Scene' bestaat uit Barbie-poppen die op suggestieve wijze de liefde bedrijven: in een plastic hemelbed, soixante-neuf, trio's, *you name it*, *Barbie did it*. Wie niet kon kiezen uit zoveel lekkers, mocht de 'Love Randomizer' uitproberen en werd naar een Lekker Plekje gestuurd.

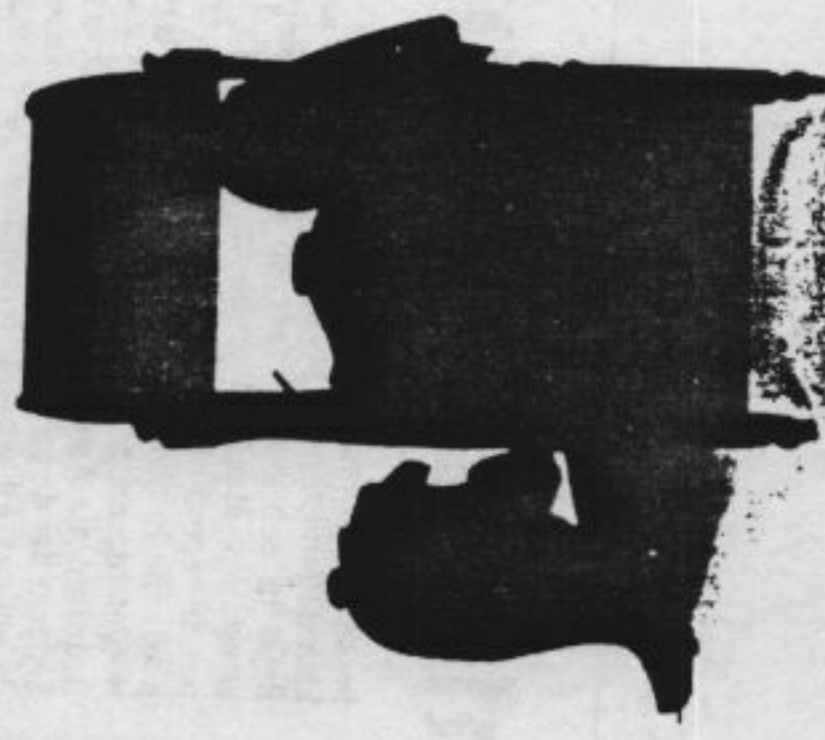
Het mocht echter niet lang duren. Speelgoedfabrikant Mattel, eigenaar van Barbie, verordonneerde de redactie van Urban Desires om al deze vnzige Barbie-foto's te verwijderen. Ondanks de protesten dat het hier Kunst betrof, moesten de redacteuren op last van Martel's advocaten inbinden. Wat sinds enkele weken nog te zien is op *www.desires.com*, zijn vage contouren, in paars en roze. Vullo besloot namelijk om de foto's niet te verwijderen, maar slechts om het contrast uit de foto's weg te halen, zodat het beeld verdween en een contour verscheen. Deze paarse vormen blijken in veel gevallen even prikkelend te zijn als de echte Barbie-foto's.

Inmiddels heeft al deze aandacht Urban Desires geen windeieren gelegd: de online-glossy wordt inmiddels zo'n 30.000 keer per dag bezocht, en ontvangt daardoor bijna een miljoen bezoekers per jaar. Met dank aan Mattel.

30.000 dagelijkse voveurs is veel, maar dan gaat het wel om poppen. Bo-

Robert M. Toups Jr.'s 'teef met Mardi Gras kettingen' (links)

'Verrassend pervers': de nieuwe standjes van Barbie

<http://desires.com/>

HUMO 19.04.95

Oude Pekela opgerakeld Professor Pyck: 'Men kan zich niet voorstellen welke sadistische dingen volwassenen allemaal met kinderen uithalen'

In mei '87 stapte een moeder met haar vierjarige zoonje de praktijk van een dokter in Oude Pekela, een dorpje in de buurt van Groningen, binnen. Het jongetje lijdt aan anaal bloedverlies. Kort na het bezoek aan de dokter vertelt het kind zijn moeder dat men een stok in zijn anus heeft gestoken en dat een paar oudere jongens en volwassenen vreselijke dingen met hem en een paar van zijn vriendjes hebben uitgehaald. De politie wordt erbij geroepen, deskundigen worden opgetrommeld, lokale bladen springen op de af-faire en de zaak neemt razendsnel uitbreiding: een paar weken later is er sprake van liefst zeventig kinderen die door groepjes volwassenen, sommigen als clown verkleed, zijn meegelokt naar allerlei bizarre feestjes waar ze seksueel werden misbruikt en het lijdend voorwerp waren van allerlei sadistische, volgens sommige bronnen zelfs satanistische rituelen. De weerzinwekkende kinderporno-taferelen zouden ook op foto en video zijn vastgelegd. De affaire in Oude Pekela wordt wereldnieuws.

In de loop van het onderzoek ontstaan twee partijen die met evenveel vuur hun Grote Gelijk houden te halen: zij die staande proberen dat er in Oude Pekela wel degelijk sprake is van mishandeling en seksueel misbruik van kinderen en zij die menen dat Oude Pekela een typisch geval van 'massahysterie' is. Volgens de laatste zou de hele affaire te herleiden zijn tot een uit de hand gelopen seksueel spelletje tussen een paar kleine jongetjes. Een jongetje zou in de bosjes van zijn speelkameraadjes een takje in zijn kont geduwd hebben gekregen, waarbij hij anale wondjes opliep. De rest van het verhaal zou alleen bestaan in de fantasie van een handjevol opgeschrikte ouders, verblinde deskundigen en leden van de Nederlandse politie en le-

justitie. Die stelling wordt verdeeld in 'Zedenangst'. Het verhaal van oude Pekela, het veelbesproken boek van de Australische onderzoeker Benjamin Rossen dat twee jaar na de feiten verscheen en de controverse over de zaak weer aanwakkerde.

Karel Pyck, hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie aan de KU Leuven, raakte in 1990 bij de af-faire Oude Pekela betrokken via professor Gerrit Mik, de deskundige die destijds door de politie was aangezocht om waarheid en fantasie te scheiden in de getuigenissen van de kinderen. Mik concludeerde in zijn eindrapport dat er in Oude Pekela wel degelijk sprake was geweest van groot-schalig seksueel misbruik van kinderen, een thesist die ook door de Nederlandse justitie werd overgenomen. De ondertussen overleden professor Mik werd in de media echter zwaar op de korrel genomen. Massapsychologen en media-sociologen twijfelden ernstig aan de betrouwbaarheid van de onderzoeksgegevens die hij had overgenomen. Zij vonden dat zijn bevindingen getuigen van 'verstand-verbijstering'. Prof. Pyck is na uitvoerig onderzoek in de Verenigde Staten en Nederland naar eigen zeggen tot heel andere conclusies gekomen.

HUMO Het onderzoek van de Nederlandse justitie werd in oktober '88 afgesloten. Wat waren de eindconclusies? **PROFESSOR PYCK** • Laat ik eerst dit zeggen: het onderzoek werd stopgezet omdat de politie het niet zinvol achtte anderhalf jaar na de feiten nog verder te zoeken. Daar kan ik inkomen. Veel valt er na zo'n lange tijd toch niet meer te vinden. Nu, de Nederlandse politie en justitie blijven achter de conclusies staan die ze in '88 geuit hebben op een vergadering met de ouders van de kinderen. Toen verklaarden de de politie dat ze aannam dat

van de 98 kinderen die verhoord werden er 48 voor misbruikt meegelokt werden door bepaalde volwassenen, naar bepaalde huis-zen; dat er mannen en vrouwen bij betrokken waren en dat het niet zozeer ging om seksuele maar om allerlei bizarre sadistische handelingen. Een aantal kinderen is alleen meegelokt voor een feestje, een aantal voor seksuele spelletjes en een aantal voor ernstige fysieke mishandelingen, tot en met het uitrukken van sigaretten op hun lichaam. Dat was de overtuiging van de Nederlandse justitie.

HUMO Daders of fysieke bewijzen heeft men nooit gevonden? **PYCK** • Inderdaad, en daar zit 'm precies het misverstand. Het is niet omdat men geen daders of 'absolute' bewijzen vindt dat er niets is gebeurd. In 80 à 85 % van de gevallen van seksueel misbruik vindt men geen bewijzen. Ook geen lichamelijke letsels.

HUMO Maar u zei dat sommige kinderen ernstig waren mishandeld. Een brandwond van een sigaret is toch een aardig bewijs? **PYCK** • Men heeft die wonden vastgesteld, de kinderen hebben er ook over verteld, maar als men die kinderen een maand later onderzoekt zijn die wonden nagenoeg verdwenen. Voor analgetsels geldt net hetzelfde: na een maand is dat bij kinderen van die leeftijd genezen. Men heeft veel meer kans iets te vinden in de eerste dagen na het misdrijf. Zo'n zaak komt echter pas een tijd na de feiten aan het licht. Dan is het meestal te laat om nog bewijzen te vinden.

den in de eerste dagen na het misdrijf. Zo'n zaak komt echter pas een tijd na de feiten aan het licht. Dan is het meestal te laat om nog bewijzen te vinden.

HUMO Er was ook sprake van foto's en video-opnamen. Die zijn nooit boven water gekomen. **PYCK** • Maar wat wil je nu? Acht maanden na de feiten hadden ze pas verdachten. Tegen die tijd zijn die video's al lang verdwenen hoor. De produktie van kinderporno is vaak één van de drijfveren in dit soort zaken. En motivaties in de herleiden Nederland en België overgenomen: Oude Pekela is te herleiden tot twee jongetjes die stokjes in elkaar's kont hebben geduwd.

HUMO Wat verstaan gediplomeerden in de psychologie eigenlijk onder massahysterie? **PYCK** • Ik maak een onderscheid tussen 'massahysterie' of 'zedenangst' en 'reële angst voor een reël gebeuren': dat laatste heb-

en die niet deskundig zijn, in dit geval de politie van Oude Pekela. De verhalen verspreiden zich, ook naarmate de kranten er meer en meer over schrijven. De angst bij de mensen groeit waardoor het almaar moeilijker wordt waarheid van fantasie te scheiden.

HUMO In zijn boek concludeert Rossen dat de hele affaire een typisch voorbeeld van massahysterie is. Zijn thesist werd later ook in de media overgenomen. **PYCK** • Goed, maar waarom is de theorie van Rossen gebaseerd? Op een verklaring van de politie die zou gezegd hebben dat Oude Pekela een geval van massahysterie was. Ik ben daarom persoonlijk naar Groningen gegaan en de politiemensen die ik heb gesproken hebben me verzekerd dat niemand dat ooit heeft gezegd. De vraag was dus: waar komt dat massahysterie-verhaal vandaan? Ik wil trouwens even opmerken dat het boek van Rossen één jaar na de feiten is geschreven. Het verhaal van die jongetjes met hun stokjes blijft terug te gaan op twee journalisten die het van een hooggeplaatst persoon bij justitie zouden hebben gehoord. Ik heb contact proberen te zoeken met die twee journalisten. Ik zou namelijk graag weten van wie ze dat stokjes-verhaal precies hebben gehoord. Want die versie is uiteindelijk door de media in Nederland en België overgenomen: Oude Pekela is te herleiden tot twee jongetjes die stokjes in elkaar's kont hebben geduwd.

HUMO Daders of fysieke bewijzen heeft men nooit gevonden? **PYCK** • Inderdaad, en daar zit 'm precies het misverstand. Het is niet omdat men geen daders of 'absolute' bewijzen vindt dat er niets is gebeurd. In 80 à 85 % van de gevallen van seksueel misbruik vindt men geen bewijzen. Ook geen lichamelijke letsels.

HUMO Maar u zei dat sommige kinderen ernstig waren mishandeld. Een brandwond van een sigaret is toch een aardig bewijs? **PYCK** • Men heeft die wonden vastgesteld, de kinderen hebben er ook over verteld, maar als men die kinderen een maand later onderzoekt zijn die wonden nagenoeg verdwenen. Voor analgetsels geldt net hetzelfde: na een maand is dat bij kinderen van die leeftijd genezen. Men heeft veel meer kans iets te vinden in de eerste dagen na het misdrijf. Zo'n zaak komt echter pas een tijd na de feiten aan het licht. Dan is het meestal te laat om nog bewijzen te vinden.

we nu in Wallonië met de verdwijning van die twee meisjes. De mensen vreten dat hun kinderen ontvoerd zullen worden en dat is een begrijpelijke angst. Die angst kan buiten proportie groeien, ook al door de manier waarop de zaak in de media wordt aangepakt. Op den duur kun je zelfs spreken van een angstpsychose. Maar die angst is legitiem, want gebaseerd op een ernstige en traumatiserende gebeurtenis. In de Kempen had je net hetzelfde toen er in de winter van '91 twee meisjes verdwenen. De politie heeft in die zaak zelfs een man ten onrechte drie maanden aangehouden, gewoon om de angst bij de bevolking te verminderen. De echte dader heeft men later in Nederland opgepakt.

HUMO Zedenangst of massahysterie verwijst naar de angst die onderduikers bij de bevolking leeft: derhuids bij de bevolking leeft: een angst voor overduiven seksuele aberraties en zedenvervalsing bij voorbeeld. Die angst gaat niet van een reël trauma uit, ze heeft geen basis in de werkelijkheid, ze is op vage en irreële dingen gebaseerd, wat niet wegneemt dat ze bij de bevolking tot bepaalde gedragingen en symptomen kan leiden.

HUMO In Oude Pekela was er volgens u alvast geen sprake van zedenangst? **PYCK** • Jawel, hoor. Je zag ze bijvoorbeeld bij de fundamendalistisch-christelijke beweging Rainbow, die in Oude Pekela neerstreek toen de zaak losbarstte. 't Is een beweging die in warenhuizen demonstreert omdat er worden verkocht. Rainbow, onder aanvoering overigens van een oud-directeur van de Nederlandse Evangelische Omroep, is vanzelfsprekend op de zaak Oude Pekela gesprongen. Zij deden door de straten van het dorp, deelden pamfletten uit en verklaarden dat er satanisme in het spel was, dat de politieke en gerechtelijke structuren in Nederland en elders in de wereld door een internationaal netwerk van satanisme waren geïnfil-treerd. Dat is uiteraard onzin.

HUMO Wat verstaan gediplomeerden in de psychologie eigenlijk onder massahysterie? **PYCK** • Ik maak een onderscheid tussen 'massahysterie' of 'zedenangst' en 'reële angst voor een reël gebeuren': dat laatste heb-

heel moeilijke situaties leidt voor justitie en voor iedereen die er mee geconfronteerd wordt, daar ben ik van overtuigd. Dat die dingen gebeuren weet iedereen politiemensen. Ik noem het kinderseks-circuits. Je hebt pedofiele kinderseks-circuits, die eigenlijk vooral lief zijn, wat seksuele spelletjes en eventueel iets meer doen. Maar daarnaast is er een groep die het vooral om het sadistische, het vernederende te doen is. Dat is van alle tijden hoor. Kijk naar de boeken van De Sade. In zijn geval waren het mischiefs fantasieën, maar hij zal die verhalen toch ook ergens vandaan gehaald hebben.

HUMO Zijn er ooit zulke georganiseerde circuits opgepakt en voor de rechtbank gesleept? **PYCK** • Ah ja. De 'CRISES'-affaire in Brussel: dat was wellicht een pedofiel kinderseks-circuit. Het schandaal in Epe, met het goed gedocumenteerde en bestudeerde verhaal van Yolanda: die mensen zijn veroordeeld, twee keer zelfs. En een paar jaar geleden zijn er in Edenton, North Carolina een paar mensen veroordeeld. 'Panorama' heeft er afge- lopen zomer een documentaire over uitgezonden. Dat leek mij ook een duidelijke zaak. Ik ken trouwens de mensen die bij dat onderzoek betrokken waren.

HUMO Op basis van de documentaire zou je nochtans zeggen dat die arme stakkers ten onrechte veroordeeld waren. **PYCK** • Kijk 's. Ik ben lid van APSAC, The American Professional Society On the Abuse of Children, een vereniging van specialisten op het vlak van kindermishandeling. Zij vonden het programma niet objectief, omdat een aantal belangrijke elementen die tot de besluitvorming van de jury hebben geleid niet in het programma werden vermeld. Het proces duurde acht maanden, de beraadslaging van de jury een paar dagen. Daar weegt een rapportage van vier uur toch niet tegenop.

HUMO De getuigenissen van de kinderen: uiteraard lopen waarheid en fantasie in hun verhalen door elkaar. Het ligt er maar aan wat je eruit pikt. Het is niet omdat een kind dingen fantaseert - dat het door een lucht-schip werd meegenomen bijvoorbeeld - dat alles wat het kind zegt gefantaseerd is. Daarom moet je specialisten ter zake inschakelen bij de ondervraging van de kinderen: die deskundigen moeten in de getuigenissen waarheid en fantasie zien te onderscheiden. **HUMO** Dat blijkt precies het delicate punt bij zaken van kindermishandeling. Hoe kan je nagaan of een kind van twee tot zes jaar tijdens een ondervraging de waarheid vertelt of niet? Nogal wat deskundigen betwijfelen de methoden die daarvoor worden aangewend. Velen menen zelfs dat er geen enkele betrouwbare methode bestaat, dat het allemaal natte-vingerwerk is, twintig jaar doorgeleerd in de kinder- en jeugdpsychiatrie of niet.

HUMO In justitiezaken moet men in principe absolute zekerheid hebben. Die heb je pas wanneer men bewijzen vindt van dingen die kinderen hebben verteld: wanneer men bij kinderen spervindt, heeft men bij voorbeeld een absoluut bewijs.

HUMO Vaak moet men zich echter in belangrijke mate baseren op de verklaringen van kinderen en dat is een delicate zaak. Men moet om te beginnen rekening houden met de mogelijkheid dat het verhaal van het kind in de loop van de tijd uitbreidt: in het begin zal een kind weinig durven zeggen, later meer, als het een goeie vertrouwensrelatie heeft met de ondervrager tenminste. Als het om meer dan één kind gaat - kinderen die sinds het begin van het onderzoek geen rechtstreeks contact met elkaar hebben gehad, zodat ze elkaar niet kunnen beïnvloeden - is de consistentie van de verhalen belangrijk. Wanneer verscheidene kinderen dezelfde concrete details vertellen, dingen waar een kind van die leeftijd normaal geen weet van heeft, heb je ook een bewijs. Dat was ook het uitgangspunt van professor Mik.

HUMO Het is ook belangrijk de gesprekken met kinderen die als bewijs zullen moeten dienen op video op te nemen, zodat je ze later rustig kan analyseren. In Nederland en ook in sommige vrouwenwettens in ons land zijn er al speciale verhoorstudio's waar gesprekken met kinderen op video kunnen worden vastge-

door FRANS BOSMAN

AMSTERDAM - "Het is goed dat de affaire-Oude Pekela na zo veel jaar nog eens wetenschappelijk geanalyseerd is. Het is belangrijk dat de rol van deskundigen en van de media is onderzocht." Het huisartsen-echtpaar Jonker-Bakker dat een centrale rol speelde in de affaire is blij met de studie van Karel Pyck, hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie in Leuven.

Pyck staat achter de twee artsen die altijd hebben volgehouden dat in het voorjaar van 1987 wel degelijk een groot aantal kinderen seksueel werd misbruikt. De zedenzaak ging na publicaties van onder anderen de Australische psychiologiestudent Benjamin Rossen en publicisten als Frits Abrahams en Peter Hofstede de geschiedenis in als een schoolvoorbeeld van massahysterie.

Pyck toetste de doctoraalscriptie Zedenangst, Het verhaal van Oude Pekela, die Rossen onder begeleiding van de Amsterdamse hoogleraar massapsychologie Marten Brouwer over de zaak schreef. Zo achterhaalde hij hoe de scheiding der geesten ontstond.

Volgens de ene groep waren er vreselijke dingen met de kinderen gebeurd, terwijl anderen het massahysterie noemden 'mede veroorzaakt door het artsenechtpaar'. Alles zou volgens de sceptici zijn terug te voeren tot seksue-

Artsenpaar blij met nieuwe Pekela-analyse

Par
22/5

le spelletjes van twee jongetjes die elkaar met een stokje in de anus hadden gepoerd en zich daarbij hadden verwond.

"De studie van Rossen werd in de meeste kranten uitvoerig en lovend besproken. Sindsdien domineert de visie dat Oude Pekela een geval van massahysterie was. In het vaderlandse geheugen figureert de kwestie nog enkel omwille van haar amusementswaarde," stelt Pyck.

De boze brief die huisarts Jonker aan NRC Handelsblad schreef op de juichende recensie van Frits Abrahams werd niet geplaatst, zegt de huisarts. "Peter Hofstede was zo slim onder een stuk met faliekante nonsens in de HP het woord 'essay' te zetten. Hij schreef hoe kinderen in een ambulance naar het ziekenhuis waren vervoerd en limonade met valium kregen toegediend waarna ze onder het spierlicht van lampen lichamelijk werden onderzocht. Die onzin werd dan weer als vaststaand feit door Rossen in zijn doctoraalscriptie opgenomen."

Rossen, die naar Nederland kwam omdat hij als pedofiel in

zijn vaderland geen leven had werd alleen gekritiseerd in Het Parool en Vrij Nederland. "Sinds zijn scriptie is hij op Europese congressen de deskundige over incest in Nederland," zegt Jonker.

Hij noemt de conclusie van Pyck dat werkelijk seksuele mishandeling heeft plaatsgevonden een open deur. "Maar we kunnen nu voor het eerst goed gedocumenteerd lezen waar alle onzin destijds vandaan kwam."

Volgens Pyck is het 'stokjesverhaal' niet meer dan een gerucht dat een eigen leven ging leiden. Het verhaal was afkomstig van twee anonieme bronnen bij justitie en politie die het aan Frits Abrahams - toen nog werkzaam bij Elsevier - en aan een regionaal correspondent bij NRC Handelsblad vertelden.

De stokjethorie en de vermeende massahysterie werden volgens Pyck later met hele en halve waarheden door Rossen uitgewerkt voor zijn scriptie. "Zowel hoofdcommissaris Veenstra als hoofdofficier van justitie Blok, die destijds met de zaak waren belast, heeft mij verteld dat

zij verkeerd zijn weergegeven door Rossen.

Pyck verwacht niet met het op-rakelen van de oude affaire de waarheid aan het licht te brengen. Hij pleit ook niet voor het heropenen van het opsporingsonderzoek dat in oktober 1988 werd beëindigd. "Ik wil de twee huisartsen en vooral mijn overleden collega dr. Gerrit Mik rehabiliteren."

Mik sprak begin 1988 op verzoek van de politie met veertig kinderen en kwam tot de conclusie dat met ten minste 35 van hen ontucht was gepleegd. Volgens de kinderpsychiater had één op de drie kinderen een verdovend middel gekregen waaronder de 'vergeetpil' rohypnol en waren ze misbruikt voor het maken van kinderporno. "Er zit een professionele dadersgroep met commerciële doeleinden achter," liet hij weten. Zijn bevindingen werden overgenomen door politie en justitie. Volgens Pyck heeft zowel hoofdcommissaris J.J. Veenstra uit Groningen als hoofdofficier mr. J.A. Blok hem laten weten nog steeds achter hun conclusies van toen te staan.

"Mik is zo onheus behandeld in de media dat hij als een gebroken man achterbleef. Massapsychologen en mediasociologen twijfelden aan de betrouwbaarheid van de onderzoeksmethoden die hij gebruikte. Sommigen hadden het zelfs over verstandsverbijstering," aldus Pyck.

Mik heeft Pyck de gesprekken met de kinderen laten horen. "Ze vertelden de vreselijkste dingen, die ze nooit hadden kunnen verzinnen. Maar Mik is net als het echtpaar Jonker aan de schandpaal genageld, terwijl hij zich vanwege zijn beroepsgeheim niet kon verdedigen. We hebben wel eens tegen elkaar gezegd: 'Als de banden openbaar zouden zijn, zou het publiek heel anders over de zaak denken'."

Dat de affaire met 'massahysterie' werd afgedaan, heeft zijn gevolgen gehad. Volgens huisarts Jonker werd bij het politieonderzoek al heel gauw niet meer gekeken naar 'wat er was gebeurd' maar 'of er wat gebeurd was'. Hij denkt dat de zaak alleen nog kan worden opgelost als de pornografische banden die van de kinderen zouden zijn gemaakt, later nog eens opduiken.

Bij justitie in Groningen werkt op dit moment geen van de officieren meer die bij het onderzoek in Oude Pekela waren betrokken. "Na zo veel jaar valt er door ons niets meer aan de zaak toe te voegen," zegt persofficier J. de Valk. "Ik denk dat de bevolking van Oude Pekela er ook niet op zit te wachten."

Hoogleraar laakt handelwijze onderzoekers 'Deskundigen' blunderden in zaak seksueel misbruik Pekela

Drenthe Courant

■ LEUVEN/OUDE PEKELA (DGP) - De ouders die eind jaren tachtig beweerden dat tientallen kinderen in Oude Pekela seksueel misbruikt waren, werden door zogenaamde deskundigen ten onrechte aan de schandpaal genageld. Daardoor werden zij bij het publiek een mikpunt van hoon en spot, beweert hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie Karel Pyck van de universiteit in Leuven in zijn onderzoek 'Massahysterie,

satanisme of kindermishandeling?' De Belgische hoogleraar onderzocht vier jaar lang de zaak Oude-Pekela. In zijn publicatie 'Massahysterie, satanisme of kindermishandeling?' komt hij tot de conclusie dat de zaak door zogenaamde deskundigen te snel is afgedaan als massahysterie. Hij trekt vooral fel van leer tegen onderzoekers als de Australiër B. Rossen en de Amsterdamse hoogleraar M. Brouwer die in de media de gebeurte-

nissen in Oude Pekela afdeden als een 'opgeblazen affaire'. Volgens Pyck is door politie en Justitie nooit aangehouden dat er sprake is geweest van massahysterie. Wel constateert hij dat de inwoners van Oude Pekela door toedoen van enkele 'opinionleiders' werden afgeschilderd als een primitieve bevolking. Pyck betreurt dat de indruk is blijven hangen dat de Pekelders de zaak zwaar hebben overdreven.

■ Zie verder Noord

Te weinig met ouders gesproken

■ Vervolg van voorpagina

■ OUDE PEKELA - Ouders en een huisartsenechtpaar in Oude Pekela verklaarden in het voorjaar van 1987 dat er kinderen seksueel waren misbruikt. Toen de Australische onderzoeker B. Rossen publiekelijk het woord massahysterie in de mond nam, was het hek van de dam. Ten onrechte werden de Pekelders daarna in landelijke en internationale media afgeschilderd als mensen die er rijkelijk op los fantaseerden.

Dat stelt de Belgische prof. dr. Karel Pyck, hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie, verbonden aan de universitaire ziekenhuizen van Leuven. Vier jaar lang verdiepte hij zich in de affaire-Oude Pekela. Hij komt tot de conclusie dat naar de ouders juist onvoldoende is geluisterd.

"Er is door wetenschappers veel over, maar te weinig met hen gesproken." In zijn rapport 'Massahysterie, satanisme of kindermishandeling?', hekelt Pyck vooral onderzoeker Rossen, die de zaak afdeed als een typisch voorbeeld van massahysterie. Volgens de Australiër zouden twee kleuters bij een seksspelletje 'slechts' een stokje in elkaars anus hebben gestoken, waarna de ouders en het huisartsenechtpaar Jonker gedreven door een overmatige 'zedenangst' de affaire op gang brachten. Pyck betreurt dat de waar-

heid nooit aan het licht is gekomen. Veronderstellen dat er inderdaad sprake was van massahysterie is hem te simpel. Hij is ervan overtuigd dat de landelijke en internationale media te snel onderzoekers als gezaghebbende bronnen etaleerden. Hij constateert dat daarna, ook bij Justitie, het beeld ontstond van een Pekelder bevolking die de zaak flink overdreef. De Belgische hoogleraar besteedt veel aandacht aan de rol van de Groningse kinderpsychiater professor dr. G. Mik. De man die in juni 1987 door Justitie als getuigedeskundige werd aangesteld, kreeg de volle laag van wetenschappers toen hij sprak van een ernstige zaak van kindermishandeling. Pyck: "De publieke opinie keerde zich tegen hem, waardoor hij in een erg pijnlijk maatschappelijk isolement terecht kwam. Mik overwoog te reageren, maar besefte dat hij het risico liep mikpunt te worden van hoon en spot.

In 1991 lichtte Mik in een gesprek met Pyck toch een tipje van de sluier op. "Hij toonde me de dossierstukken en besloot later toch een boek te schrijven." In 1991 overleed Mik plotseling. De Belgische hoogleraar betreurt dat collega-wetenschappers een beeld creëerden van een primitieve bevolking die er rijkelijk op los fantaseerde. Pyck licht vanavond zijn onderzoek toe in het tv-programma Schermen op de Belgische zender BRTN.

Angst in Oude Pekela na ontuchtschandaal

door Albert van Kelpema

OUDE PEKELA, dinsdag

Een verlamdende angst houdt jonge ouders in het Groningse dorp Oude Pekela in zijn greep na het grote ontuchtschandaal, waarbij zestig kinderen tussen drie en zes jaar he slachtoffer zijn geworden van seksuele spelletjes, kinderpornografie en mishandelingen.

De peuters zijn in de maanden april en mei uit verschillende wijken van de veenkolonie weggevoerd naar afgelegen plaatsen, waar een nog onbekend aantal daders de ontucht pleegde. Het vermoeden bestaat, dat sexbazen die handelen in kinderpornografie achter het schandaal zitten.

Woordvoeder J. Maring - de politie in Gronin-

derzocht op lichamelijk leed. De geestelijk toegebrachte schade is naar de mening van Maring veel groter: "Behalve het juridische aspect zal de medische nasleep van deze zaak groot zijn." Over de identiteit van daders tast de politie nog het duister. Twee daders liepen de afgelopen tijd al clown vermomd rond en lokten kinderen mee. Bewoners aan de nieuwgebouwde Lubbermanswijk vertellen, dat in de naavakantie mannen zich

Trouw ZATERDAG 23 SEPTEMBER 1995

'Zedenzaak Oude Pekela was géén massahysterie'

Van onze correspondent

BRUSSEL – In Oude Pekela zijn, tegen het einde van de jaren tachtig, wel degelijk kinderen seksueel misbruikt. Het is onzin de affaire, die destijds voor grote opschudding in binnen- en buitenland zorgde, af te doen als 'massahysterie'.

Tot die conclusie komt de Belgische hoogleraar Karel Pyck in een rapport, dat hij binnenkort naar minister Winnie Sorgdrager (justitie) wil sturen.

Vijf jaar lang heeft Pyck, hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie aan de Leuvense universiteit, onderzoek gedaan naar 'Oude Pekela'. Hij vindt dat de bevolking van het Groningse dorp „veel onrecht is aangedaan.” Ook justitie en politie in Groningen zijn ten onrechte scherp bekritiseerd. „Ze hebben goed werk gedaan,” zegt Pyck.

De zaak kwam in mei 1987 aan het rollen toen twee ouderparen bij de rijks politie in Oude Pekela een klacht indienden tegen onbekenden, wegens seksueel misbruik van twee kinderen. Een kleine maand later gaf de politie een bericht uit, waarin sprake was van maar liefst 50 zeer jonge slachtoffers en van kinderlokken die als clowns verkleed waren. 'Oude Pekela' werd wereldnieuws.

Geen bewijs

Nadat er bijna honderd kinderen waren ondervraagd, stelde de hoofdofficier van justitie veel later, in 1988, vast dat „48 kinderen duidelijk spreken over seksuele handelingen die zij moesten ondergaan en/of moesten verrichten bij zichzelf of bij volwassenen.” Er was echter geen bewijsmateriaal, en er verscheen nooit iemand in de beklaagdenbank.

Prof. Pyck, die met betrokken functionarissen sprak en geluidsbanden van gesprekken met de kinderen beluisterde, zegt dat „het verhaal van politie en justitie van het begin tot het einde klopt.” Daarentegen is er „geen enkel bewijs” voor de stelling dat het zedenschandaal een product is geweest van massahysterie, dat het in werkelijkheid nooit zou hebben plaatsgevonden.

„De volledige waarheid over wat er destijds met de kinderen in Oude Pekela is gebeurd, kan met wat we nu

weten niet meer worden achterhaald,” stelt Pyck deze week echter vast in het Nederlandse Tijdschrift voor criminologie. Het artikel is een beknopte versie van het onderzoek dat Pyck aan minister Sorgdrager zal aanbieden.

Pyck veegt de vloer aan met de Australische auteur Benjamin Rossen, die 'Oude Pekela' herleidt tot twee jongetjes die 'vieze spelletjes' speelden. De rest zou massahysterie zijn, of zoals het in de titel van Rossen's boek heet, 'zedenangst'.

Pyck beticht Rossen van vooringenomenheid, een zeer selectief gebruik van de beschikbare bronnen en het aanhalen van anonieme zegslieden. Pyck, gevraagd naar het 'waarom' van zijn onderzoek: „Ik vond het verbaazingwekkend dat de versie van een onbekende Australische student door de publieke opinie vrij algemeen als de juiste werd aanvaard. Er werd niet of nauwelijks geluisterd naar de Nederlandse kinderpsychiater Gerrit Mik, die na uitgebreid onderzoek tot de conclusies kwam dat er wel degelijk sprake was van seksueel misbruik.”

Verklaring

Pyck heeft daar nu wel een verklaring voor: „De zaak was met zoveel emoties beladen, dat de Nederlandse bevolking een duidelijk antwoord wilde. Het antwoord van politie en justitie was helaas niet duidelijk, omdat er bewijzen noch verdachten waren.

Daarentegen was 'massahysterie' wel een helder, acceptabel antwoord. Veel Nederlanders zullen hebben gedacht: Ach, het is een primitief volkje, daar in het noorden. We nemen die lui niet serieus.”

„Door die houding is het taboe op seksueel misbruik van kinderen weer een beetje groter geworden. En dat is niet in het belang van kinderen die nu worden mishandeld.”

De Leuvense hoogleraar beschouwt zijn onderzoek ook als een soort eerbetoen aan wijlen collega Mik, die wel geloof hechtte aan de afschuwelijke verhalen van de kinderen in Oude Pekela.

In zijn rapport citeert Pyck met instemming deze krant, die de Amsterdamse kinderpsychiater als 'kop van Jut' betitelde. Maar Pyck laakt ook de Nederlandse media, die al te gemakkelijk aan de haal gingen met het begrip massahysterie. Als dat maar vaak genoeg wordt herhaald, gaat het uiteindelijk door voor 'de waarheid'.

Een gevaarlijke ontwikkeling, meent Pyck, temeer omdat het „bij vragen over mogelijk seksueel misbruik bij (jonge) kinderen altijd moeilijk is de volledige waarheid te achterhalen.”

Ook Pyck sluit niet uit bij „werkelijk gebeurde gevallen van kindermishandeling sommige kinderen hun verhalen overdreven hebben en fantasie-elementen hebben ingebouwd.”

De clown van Oude Pekela was echt

In mei 1987 werden de inwoners van Oude Pekela opgeschrikt door een enorm zedenschandaal. Zo'n 100 kinderen zouden seksueel zijn misbruikt. Bij gebrek aan bewijs, ging Justitie evenwel nooit tot vervolging over. Nu beweert een Belgische prof, dat de kinderen destijds de waarheid spraken.

DOOR HANS VAN ALPHEN

Leuven – Die voze en op kinderseks beluste clown, die acht jaar geleden Oude Pekela op stelten zette maar ondanks een klopjacht van maanden nooit gevonden werd, heeft werkelijk bestaan. Na zich vijf jaar aan een stuk in de Groningse affaire te hebben vastgebeten, is de Belgische professor dr. Karel Pyck overtuigd van de ernst van het zedenschandaal. Niks geen massahysterie of volksverlakerij. „Er is wel degelijk sprake geweest van grootschalig seksueel misbruik van kinderen”, aldus de aan de universiteit van Leuven verbonden hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie. „Ik ben zelf in Oude Pekela geweest en heb er niet de bende primitieven ontmoet die je op basis van sommige berichten kon verwachten. Ik sprak er met nuchtere, verstandige en sympathieke mensen. De

massahysterie in Oude Pekela is destijds uitgevonden achter het bureau van een hoogleraar in Amsterdam. De waarheid wat er in 1987 werkelijk heeft plaatsgevonden, is wat mij betreft de officiële versie van de politie. Achtennegentig kinderen van drie tot elf jaar werden in de zaak Oude Pekela ondervraagd; 68 kinderen verschaften bruikbare informatie en 48 verklaarden duidelijk dat zij seksueel mishandeld werden. Dat heeft de justitie in januari '88 gezegd en dat heeft zij acht jaar na de feiten aan mij bevestigd”. Professor Pyck, die voor zijn onderzoek naar de waarheid onder meer onderzoek in de VS verrichtte naar vergelijkbare zaken, raakte in 1990 betrokken bij het Groningse schandaal. Dat gebeurde op verzoek van zijn Nederlandse collega professor Gerrit Mik, de deskundige die door justitie was aangezocht om de waarheid en fictie te scheiden in de getuigenissen van de kinderen.

Mik concludeerde in zijn eindverslag dat er inderdaad sprake was geweest van een porno-complot in het hoge noorden. De betrokken kinderen zouden grootschalig seksueel zijn misbruikt. Er waren mannen en vrouwen bij betrokken die allerlei bizarre seksuele handelingen zouden hebben verricht met de kinderen. De seks met kinderen zou gefotografeerd zijn en op video vastgelegd. De ondertussen overleden deskundige Mik oordeelde destijds ook dat er sprake was geweest van fysieke mishandelingen, onder meer het uitdrukken van sigaretten op de huid.

Sadistische dingen

Professor Karel Pyck: „Mijn collega Mik is toen op zeer twijfelachtige gronden afgeschoten in de media. Omdat de politie niet met daders op de propen kwam, is men gaan doen alsof het allemaal niet waar was. Ik heb de originele banden met de verslagen van de kinderen erop gehoord en die liegen er niet om. Men kan zich niet voorstellen welke sadistische dingen volwassenen allemaal met kinderen uithalen. Mijn onderzoek naar de waarheid over Oude Pekela heeft dan ook

deels tot doel mijn collega Mik te rehabiliteren”. „Ik heb op 3 september mijn onderzoeksrapport gegeven aan de weduwe van professor Mik. Dat gebeurde in het historisch kasteel van Horst. Tijdens een korte rondleiding door het museum van het kasteel, werd mij uitgelegd hoe de schandpaal vroeger werd gebruikt. Het hoofd vastgezet, met handen en voeten gebonden, was men het mikpunt van hoon en spot van de bevolking. Zo ook was de situatie met wijlen professor Mik. Bij het grote publiek werd hij belachelijk gemaakt. Maar door zijn beroepsgeheim was hij onmachtig te reageren op de forse kritiek. Maar wanneer eenieder, en in het bijzonder journalisten en onderzoekers, meer met dan over de betrokkenen hadden gepraat, dan was er heel wat leed voorkomen. Want voor mij staat het vast dat Oude Pekela een moeilijk te doorgronden zaak is geweest, waarbij zeer zeker sprake is geweest van een sadomasochistisch kinderseks-circuit. Doordat men destijds evenwel nog onvoldoende ervaring had en het steeds moeilijk is om waarheid van fantasie te scheiden, heeft men de daders niet kunnen achterhalen”.

De affaire-Oude Pekela kwam weer aan de orde in Het Parool van 21 en 22 september. Dat oprakelen heeft geen zin, vinden Jan Willem Nienhuys, bestuurslid van de Stichting Skepsis en docent wiskunde aan de TU Eindhoven, en Jan Wind, voorzitter van de Vereniging Ouders voor Kinderen en hoogleraar evolutiebiologie van gedrag aan de VU te Amsterdam.

Par 30/9

door JAN WILLEM NIENHUYS en JAN WIND

Waarom wordt de Oude Pekela-affaire weer opgerakeld? Heeft de krant zich op sleeptouw laten nemen door een kleine groep die wil blijven geloven dat daar in het voorjaar van 1987 op grote schaal kinderen seksueel zijn misbruikt? Is er iets nieuws ontdekt?

De Parool-artikelen blinken niet uit door deskundigheid. Het fatale persbericht van Pinksteren 1987 (zeventig peuters misbruikt door clowns) werd voor waar gehouden. Een commentaar van anderen dan fervente 'gelovigen' werd overbodig geacht.

De Belgische kinderpsychiater Karel Pyck ziet in het boek *Zedenangst. Het verhaal van Oude Pekela* van de Australische psychiologiestudent Benjamin Rossen de grote boosdoener. Deze krant rakelt belegen laster over de auteur op door – niet ter zake – diens vermeende seksuele geaardheid te vermelden.

Wie *Zedenangst* leest, ziet dat het niets anders is dan een studie naar de rol van de geschreven pers in de evolutie van een massale verstandsverbijstering. De auteur meldt dat hij aanvankelijk meende dat de kern van waarheid mogelijk groter was, maar van mening veranderde na uren lange gesprekken met direct betrokkenen, onder wie politiemann Wim Joosten.

In het boek staat weinig meer dan wat in de kranten heeft gestaan. De visie op de zaak is voornamelijk die van Marien Abrahamse en Frits Abrahams, journalisten die zich ter plaatse oriënteerden en die hun inzichten baseerden op vertrouwelijke uitlatingen van hoge ambtenaren bij justitie. Wie een subjectieve visie aan dit boek toeschrijft, kan gewoon niet lezen.

De Pekelders, hun kinderen en het artsenechtpaar Jonker-Bakker zijn slachtoffer geweest van een collectieve waan, zeggen de 'ongelovigen'. Dit is een bekend sociaal-psychologisch mechanisme, dat in de literatuur tientallen malen is beschreven.

In een kleine gemeenschap (dorp, school, kerk) kan een verdenking van seksueel misbruik van een enkel kind gemakkelijk een lawine van vermoedens van grootschalig misbruik losmaken. In een dergelijke op hol geslagen geruchtenmolen gaan verontruste ouders, leerkrachten en helaas ook professionals kinderen op ondeskundige wijze ondervragen.

De steeds absurder wordende verhalen van de kinderen weerspiegelen de angsten van de ouders en de fantasie en de meegaandheid van de kinderen. De afwezigheid van harde bewijzen doet de geruchtenstroom alleen maar

HC 23/9

betrouwbaarder lijken. De meest absurde verhalen worden voor waar verklaard met het ultieme argument 'zo iets kan een kind niet verzinnen', of door supergewiekste ongrijpbare pornobendes te verzinnen met connecties tot in de hoogste kringen.

Helaas betekent onbekendheid met dit sociale mechanisme dat het aantal fout-positieve diagnoses van seksueel misbruik van kinderen toeneemt, en dat het werkelijke misbruik te weinig gediagnostiseerd dreigt te worden.

Een academische vorming geeft nauwelijks bescherming tegen dit proces. Het kan de Jonkers dan ook niet kwalijk worden genomen dat zij het proces, waarvan ze zelf deel uitmaakten, niet begrepen. Massapsychologie zit niet in de medische opleiding.

In de hele Oude Pekela-affaire verdient maar één autoriteit een pluim: het hoofd van de Christelijke Nationale School, die de geruchten niet geloofde en zo al haar 35 pupillen behoedde voor aangepaste trauma's.

In deze affaire valt op dat het kleine clubje gelovigen zich steeds verder vastbijt in de eigen visie en kennelijk niet eens overweegt een boek over massapsychologie te lezen en de inhoud op zichzelf te betrekken. Dit is ook niet vreemd. Hoe ongerijmd het geloof, hoe vaster het wordt beleden. Het maakt niet uit of het over UFO's, het einde van de wereld, astrologie, homeopathie, de letterlijke waarheid van Genesis of mysterieuze pornobendes gaat. In plaats van zich uit het veld te laten slaan, gaan de gelovigen hun boodschap uitdragen.

In een dergelijke situatie heeft argumenteren geen zin. De krant zou beter moeten weten dan aan deze oude koeien aandacht te schenken. Een discussie over een vermeende wetenschappelijke publikatie over dit onderwerp hoort niet in de media thuis.

■ BENJAMIN R.,
Het Spook van Oude
Pekela, internationaal ge-
waarderd incest-des-
kundige: „Mijn in-
teresse ging lange
tijd uit naar jon-
gens tussen 14 en
18 jaar. Dus ik ben
geen pedofiel in de
biologische zin,
want dat is iemand
die valt op seksueel
niet-rijpe kinde-
ren.”

FOTO: JOHN CLAESSENS

door JOOST DE HAAS

OUDE PEKELA,

zaterdag

NOG STEEDS laten de ouders van Oude Pekela hun kinderen niet graag alleen op straat spelen. Acht jaar na de geruchtmakende, nooit opgehelderde ontucht-affaire lijkt het grauwe Oost-Groningse dorp maar niet te ontsnappen aan de nachtmerrie van '87. Een golf van ontzetting ging door het land toen in dat jaar bekend werd dat mogelijk meer dan honderd kleuters in Oude Pekela het slachtoffer waren geworden van seksspelletjes, kinderporno en mishandeling.

Onbekende, als clown vermomde kinderlokken kregen de schuld. Ouders liepen te hoop tegen het aanvankelijke ongeloof bij de autoriteiten. En toenmalig minister Korthals Altes (Justitie) kwam de stugge Pekelaars een hart onder de riem steken.

De schokkende verklaringen van tientallen kinderen in de leeftijd van drie tot zes jaar werden minutieus onderzocht. Maar justitie bleek niet bij machte het mysterie op te helderen. Wetenschappers gaven hun mening: hier was sprake van massahysterie. Dit oordeel werd gevelde door onder andere een Amsterdamse hoogleraar en de uit Australië afkomstige onderzoeker Benjamin R.

De theorie van massahysterie gaf een andere wending aan de zaak, de ouders en hun kinderen werden niet meer serieus genomen. Tot woede en verbijstering van de bevolking werd het onderzoek stopgezet.

Er was één wetenschapper die destijds wel geloof bleef hechten aan de verhalen van de kinderen: de Groningse jeugdpsychiater dr. Gerit Mik. Begin 1988 berichtte Mik: „Er zijn ernstige dingen gebeurd in Oude Pekela. Bepaalde verhalen zijn zo erg, dat kan een kind niet verzinnen. Het kan haast niet anders dan dat er sprake is van misbruik voor heel specifieke kinderporno met commerciële doeleinden.”

Mik, die in 1991 is overleden, kwam tot zijn bevindingen na interviews met zo'n 50 kinderen, waarvan hij de bandopnames bewaarde. Dezelfde wetenschappers die de Pekelaars van massahysterie betichtten, namen Mik op de korrel. Het voormalige D66-Kamerlid werd het voorwerp van hoon en spot in de wetenschappelijke wereld.

De hoogleraar voelde zich aangeast in eer en goede naam, vooral na de publikatie van het boek 'Zeden-

Een schokgolf ging door Nederland toen Oude Pekela in 1987 in het nieuws kwam: tientallen kleuters uit het Oost-Groningse dorp zouden het slachtoffer zijn geworden van seksueel misbruik. Een jaar later verklaarden wetenschappers de plaatselijke bevolking voor gek: hier was sprake van massahysterie, in Oude Pekela was nooit wat gebeurd...

Nu, acht jaar later, komt de Belgische professor Karel Pyck na diepgaand onderzoek tot de conclusie dat de dorpsbewoners ten onrechte zijn beticht van massahysterie. Oude Pekela haalt opgelucht adem, maar vreest nog niet verlost te zijn van de sceptici van wel-

over vermeende pedofiele contacten. Benjamin R., die het Oude Pekela-schandaal naar het rijk der tabellen verwees en daarna voor het voetlicht trad als incest-deskundige, zat onlangs drie dagen vast op verdenking van ontucht met een 7-jarig jongetje. Justitie seponereerde de zaak, maar de vader van het kind zoekt het ho-

angst'. Daarin liet de pas afgestudeerde psycholoog Benjamin R. geen spaan heel van Mik. De professor was woedend en besloot zijn gejk te halen.

In juni 1990 reisde Mik naar het Belgische Leuven. Daar riep hij de hulp in van de gerenommeerde hoogleraar kinder- en jeugdpsychiater aan de Leuvense universiteit, prof. Karel Pyck.

Na vijf jaar onderzoek kwam dr. Pyck deze week tot de conclusie: er was geen enkele aanleiding voor de veronderstelling dat de af-
giste Oude Pekela het gevolg was van massahysterie.

AUSTRALISCHE INCEST-DESKUNDIGE R. NU ZELF BETICHT VAN ONTUCHT MET 7-JARIG JONGETJE

VERVOLG TEL 3D-9

„Ik heb destijds de tapes van Mik beluisterd,” zegt Pyck, „en ik heb samen met hem zijn volledige dossier bestudeerd. Bovendien ben ik vijf keer in het dorp geweest, waarbij ik uitvoerig heb gesproken met de direct betrokkenen. En ik zeg u: in Oude Pekela zijn zéér ernstige dingen gebeurd. Er waren verklaringen van 98 kinderen, met 62 verklaringen kon justitie uit de voeten en uiteindelijk is uit onderzoek gebleken dat 48 van de 98 kinderen zijn meegenomen voor allerlei seksuele spelletjes.”

Volgens dr. Pyck zorgde de theorie van massahysterie voor het doodlopen van de zaak. „De geleerde heren zeiden eigenlijk dat de ouders er maar wat op los fantaseerden. Met als gevolg dat zij niet meer serieus werden genomen. Ik verwijt met name Benjamin R., dat hij op dubieuze gronden en zonder gedegen onderzoek ter plaatse de bevolking heeft beschuldigd van massale hysterie. R. meende dat sprake was van een hedendaagse heksenjacht op pedofielen. Achteraf moet ik vaststellen dat hij met zijn uitspra-

ken kennelijk beoogde de rechten van pedofielen te verdedigen.”

De inmiddels bekende huisarts F. Jonker, die in 1987 alarm sloeg over het zedenschandaal, is verheugd over de bevindingen van Pyck. „Maar”, relativeert hij, „de mensen van Oude Pekela zijn altijd nuchter genoeg geweest om zich niets aan te trekken van studeerkamergeleerden die vanachter hun bureau alles naar het rijk der fabelen verwezen.”

De dokter presenteerde vorig jaar samen met zijn vrouw een eigen onderzoek naar de affaire. Volgens het artsenpaar zijn 87 kinderen van 63 ouders 'ritueel seksueel misbruikt'. De beruchte clown — het symbool van de affaire — komt in het onderzoek niet voor.

Offerblokken

Uit het onderzoek van het echtpaar Jonker bleek dat de slachtofferfjes ook melding hadden gemaakt van offerblokken, altaren, heksen en het verpakken van dode baby's in plastic zakken.

Dokter Jonker: „Er zijn dus wel legelijk afgrijpselijke dingen gebeurd met de kinderen. Ik heb er nog steeds moeite mee dat men ons niet wilde geloven. In dat verband heeft Benjamin R. een kwalijke rol gespeeld.”

„Ik heb me altijd afgevraagd waarom R. zich zo fanatiek op de zaak heeft geworpen. Hij was koud een dag in ons land, toen hij de affaire afdeed als massahysterie. En het gekke is, dat iedereen R. direct geloofde. Ik denk dat men de theorieën van R. graag omarmde, omdat het gevaar daardoor minder werd. Wat hier is gebeurd, had ook in Noord-Holland kunnen gebeuren. En als er dan iemand opstaat die roept dat er sprake is van collectieve waandenkbeelden, dan voelt men zich weer veilig.”

Volgens de huisarts presenteert R. zich sinds de affaire Oude Pekela als een deskundige op het gebied van zedenzaken met kinderen. In Nederland trad hij in rechtszaken op als getuige-deskundige. In een artikel in het Nederlands Juristenblad hekelde R. de omstrede 'poppenmethode', waarmee werd gewerkt bij onderzoeken naar seksueel misbruik. En in het buitenland zou R. een reputatie hebben verworven als de incest-deskundige uit Holland.

Huisarts Jonker: „Het gevaarlijke is, dat R. in zijn werk op dit terrein wordt gesteund door een omstrede organisatie uit de Verenigde Staten. De voorlieden van deze club zijn de goeroes van de zogenaamde 'backlash'-beweging, die als uitgangspunt heeft dat kinderen fantaseren wanneer zij iets zeggen over seksueel misbruik.”

Jonker doelt op de psycholoog en ex-predikant Ralph Underwager en diens vrouw, de therapeute Hollida Wakefield. Het echtpaar kwam in opspraak wegens een interview met het pedofielenblad Paidika, waarin zij spraken over het geluk van de pe-

■ Het Oost-Groningse Oude Pekela, waar volgens de Belgische professor dr. Karel Pyck „zeer ernstige dingen zijn gebeurd.”

FOTO: JOHANNES DALHUYSEN

dofielen. Underwager: „Ze moeten uitdragen dat pedofilie een aanvaardbare uiting is van Gods wil.”

Benjamin R. — het Spook van Oude Pekela — kreeg volgens Jonker mede dank zij steun van het Amerikaanse echtpaar de status van internationaal gewaardeerd deskundige.

R. kwam in 1987 vanuit zijn geboorteland Australië naar Amsterdam. Tijdens zijn studie aan de universiteit van Amsterdam verdiepte hij zich in de zaak-Oude Pekela.

Valse beschuldigingen

Benjamin R., deze week: „Ik merkte dat de kinderen in Oude Pekela volstrekt verkeerd waren ondervraagd. Dat was het onderwerp van mijn afstudeerscriptie. Ik ben mij in die materie gaan verdiepen omdat ik zelf in Australië het slachtoffer was van valse beschuldigingen. Een jongen van 12 beweerde dat ik hem seksueel had misbruikt. Tijdens een hoorzitting gaf de jongen echter toe dat hij had gelogen. Ik besloot daarna naar Nederland te gaan, mede vanwege het vrijere klimaat voor homofielen.”

R. werkte in ons land nauw samen met Jan Schuijjer, voormalig COC-lid en nu beleidsmedewerker van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD) in Parijs. „Ik heb de grootste waardering voor R., die ik zeer betrouwbaar acht”, aldus Schuijjer.

Samen met R. zette Schuijjer zich in voor verlaging van de leeftijdsgrenzen in de zedelijkheidswetgeving. Daartoe plaatste hij een advertentie in de Gay Krant, waarin hij 'slachtoffers' van het justitiële vervolgingsbeleid opriep zich bij hem te melden.

Ex-onderwijzer Wim H. voelde zich aangesproken. In 1981 was hij veroordeeld tot drie maanden voorwaardelijk wegens ontucht met een 15-jarige jongen. H.: „Die jongen had zich geheel vrijwillig bij mij aangeboden. Nu zou zo'n zaak niet eens meer vervolgd worden. Maar ik kreeg een strafblad en raakte mijn baan kwijt.”

H. leerde via Schuijjer ook Benjamin R. kennen. H.: „Zij spraken zeer openhartig over seks met minderjarigen. Samen met mijn vrouw en kinderen bezocht ik R., soms logeerden we bij hem. Op een avond schrok ik me dood: ik betrapte R. naakt in bed met mijn Dave! Mijn zoontje was toen 7. Ik was geschokt, maar ook hangde de zaak op de spits te drijven. Mijn vrouw was verliefd op R. en ik wilde mijn huwelijk redden. Maar R. dook steeds vaker met Dave het bed in. Vorig jaar was voor mij de maat vol en deed ik aangifte.”

R. werd eind april gearresteerd door de politie in Dordrecht. Hij werd na drie dagen op vrije voeten gesteld. Justitie sepondeerde de zaak wegens gebrek aan bewijs. H. heeft bij het gerechtshof in Den Haag zijn beklag gedaan over het niet vervolgen van R. Het Hof moet nu beslissen of R. alsnog wordt vervolgd.

Logeerpartij

In een brief aan justitie in Dordrecht verdedigde R. zich. In het schrijven geeft R. toe dat hij — kort na de kennismaking met de familie H. — in bed heeft gelegen met het jongetje Dave. Dit gebeurde tijdens een logeerpartij in zijn huis. R.: „Om Dave niet op de grond (slaapzak) te laten slapen, werd op het laatste moment besloten dat hij bij mij zou slapen. Ik kende het gezin nog niet goed en sliep mede daarom die nacht bij wijze van uitzondering in pyjama.”

Ook schrijft R.: „Wim stelt duidelijk dat mijn vriendschap met Dave kan uitgroeien tot wat meer.” En over een bijeenkomst in het huis van H.: „Bij dit bezoek toonde Wim mij zijn verzameling eigengemaakte dia's van naakte jonge jongens.”

R., afgelopen donderdag in een gesprek met deze krant: „Op de dia's die H. liet zien, stond ook een jongetje van ongeveer 10 jaar. Ook liet H. mij een film zien van een jonge jongen die een seksuele handeling verrichtte. Wat H. vertelt over ontucht met zijn zoontje is onzin. Ik heb dat kind niet misbruikt. Ik geef toe dat ik met het jongetje in bed heb gelegen. Ook heeft hij een paar keer bij mij onder de douche gestaan. Maar het gebeurde allemaal met instemming van de ouders.

Mijn seksuele voorkeur — en daar heb ik nooit een geheim van gemaakt — ging uit naar jongens tussen 14 en 18 jaar, dus ik was niet geïnteresseerd in Dave. Ik ben geen pedofiël in de biologische zin, want dat is iemand die valt op seksueel niet-rijpe kinderen.”

De psycholoog vindt niet dat de achtergronden over zijn privé-leven een ander licht werpen op zijn hysterie-theorie over Oude Pekela. R.: „Dat is toch volkomen irrelevant. Destijds hield ook ik het in eerste instantie voor mogelijk dat er vreemde dingen waren gebeurd met de dorpskinderen. Maar na een uitgebreid gesprek met de leider van het rechteerteam was ik ervan overtuigd: in Oude Pekela was helemaal niets aan de hand.”

Huisarts Jonker verzucht: „Ach, meneer R. was niet de enige die zich heeft vergalopperd aan Oude Pekela. De bekende professor Wagenaar heeft ook alles in twijfel getrokken. Wagenaar sprak zelfs over verziende dorpsgeesten. Ook hij is hier nooit geweest. Pekela heeft ermee leren leven. De onderzoeken van wijlen professor Mik en dr. Pyck zijn wel wetenschappelijk onderhouden. En Pekela is hun eeuwig dankbaar.”

Politie: 'Geen enkel bewijs van ontucht school'

Door onze verslaggever **Geld. 5/6**

NIJMEGEN - Er is geen sprake geweest van seksueel misbruik van kinderen op de Montessorischool aan de Heyendaalseweg. Drie ouderparen wezen voor de zomervakantie met een beschuldigde vinger naar een leerkracht, maar de politie heeft geen enkel bewijs gevonden dat dat rechtvaardigt.

Dat is de belangrijkste conclusie van het onderzoek dat de politie afgelopen voorjaar begon en nu heeft afgesloten. In april meldden de ouders van een 4-jarige leerling zich bij de politie: hun dochtertje zou op school seksueel misbruikt zijn door een docent. In juni werd een tweede aanklacht ingediend.

De betrokken leerkracht was inmiddels met ziekteverlof gegaan. De politie onderzocht de zaak met een team van vijf mensen. In juli werden alle betrokkenen van die resultaten op de hoogte gesteld: er was geen enkel bewijs gevonden. „De docent wordt niet eens als verdachte gezien”, lichtte de politiewoordvoerder destijds toe.

Omdat er nog een aanklacht werd ingediend, besloot de politie het onderzoek nog even open te houden. „Maar het bleek al gauw dat er geen enkel oorzakelijk verband was tussen die aanklacht en de Montessorischool of de leerkracht.

Dus is het onderzoek nu definitief afgesloten”, aldus de politiewoordvoerder.

Opgeschort

De politie wilde, gezien de gevoeligheid van de kwestie, alle ouders van de Montessorischool zo snel mogelijk van de resultaten op de hoogte stellen. Maar de daarvoor geplande bijeenkomst werd tot nu toe twee keer door het schoolbestuur opgeschort - tot grote teleurstelling van de politie.

Volgens de politiewoordvoerder gebeurde dat omdat het schoolbestuur de zaak nog eens door 'een team van onafhankelijke deskundigen' wil laten bekijken: „Ze zijn er alleen nog niet over uit wat ze precies willen laten onderzoeken.” Voorzitter Silverentand van het Montessorischoolbestuur was gisteren niet voor commentaar bereikbaar. Het is nog steeds onduidelijk of en wanneer de betrokken leerkracht weer voor de klas zal staan.

School wil extra onderzoek naar vermeende ontucht

10-jarige beticht van verkrachting

San Francisco - In San Francisco is een 10-jarig meisje door haar speelkameraaden aangerand. Een 10-jarige jongen wordt ervan beschuldigd het meisje verkracht te hebben.

Het meisje was met haar vriendjes aan het spelen toen ze het huis van één van hen binnengetrokken werd. Daar vond de verkrachting plaats. Een 13-jarige jongen is aan-

gehouden omdat hij bij de verkrachting aanwezig zou zijn geweest.

Politiewoordvoerder Martin Bastiani zei dat er helaas steeds meer van dit soort gevallen gemeld worden, waarbij steeds jongere kinderen betrokken zijn. „Maar 10 jaar is wel het jongste dat we ooit gezien hebben”, aldus Bastiani.

Door onze verslaggever **Geld. 12/6**

NIJMEGEN - Er dient een onafhankelijk onderzoek door deskundigen te komen naar aanleiding van de grote onrust die ontstaan is op basisschool Montessori-Nijmegen aan de Heyendaalseweg. Mede onder druk van verontruste ouders en met instemming van de onderwijsinspectie stemt het schoolbestuur in met zo'n onderzoek dat zich niet richt op de strafrechtelijke kant van de zaak.

Gisteravond hebben schoolbestuur (Stichting St. Josephscholen) en ouders in een besloten overleg gesproken over deze aanpak. Daarbij waren ook vertegenwoordigers van politie en justitie aanwezig. Bij het sluiten van deze editie was nog onduidelijk of alle partijen zich achter deze aanpak kunnen scharen. Vorige week werd bekend dat het politie-onderzoek geen aanwijzingen heeft opgeleverd dat een leerkracht van de school zich schuldig heeft gemaakt aan ontucht met jonge kinderen op school.

Aangifte

In april jongstleden hadden ouders van een vierjarig kind aangifte bij de politie gedaan. In juni volgde een tweede aangifte. In juli concludeerde de politie na onderzoek dat er geen bewijs was om betrouwen te vervolgen. Daarop kwam een derde aanklacht van andere ouders bij de politie en werd het onderzoek heropend. Ook dit vervolgonderzoek leidde tot dezelfde conclusie.

Tot teleurstelling van de politie kon de uitkomst van dit laatste onderzoek pas gisteravond aan de ouders meegedeeld worden. Het schoolbestuur had meer tijd geëist om in de tussentijd een soort compromisvoorstel te formuleren.

Voorzitter R. Silverentand van het schoolbestuur: „We willen een aanvullend, onafhankelijk onderzoek dat uitgevoerd wordt door wellicht een arts, psycholoog en een jurist. Dit onderzoek moet begeleid worden door een commissie onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Deze commissie zou als de politie daarmee instemt, delen van het politiedossier ter inzage moeten krijgen, maar het onderzoek moet zich niet richten op de strafrechtelijke kant van de zaak.” Volgens voorzitter Silverentand heeft de betrokken leerkracht, gezien de situatie, ingestemd met deze aanpak en is hij bereid de uitkomst van dit aanvullend onderzoek af te wachten. Als andermaal geconcludeerd wordt dat geen sprake is geweest van onheus bejegenen van scholieren, wil de leerkracht weer in zijn oude functie terugkeren.

Silverentand voorziet dat het onderzoek zeker een maand zal vergen, „maar ruim vóór kerst” afgerond wordt. Voor de tussentijd heeft de stichting St. Josephscholen een medewerker van een van de andere aangesloten basisscholen verzocht part-time de werkzaamheden van de leerkracht, die met ziekteverlof is, op zich te nemen.

'Geen sprake van geven totale ontuchtdossier'

Door onze verslaggever **Geld. 14/6**

NIJMEGEN - Er zal geen sprake van zijn dat het totale politiedossier van de ontuchtkwestie op de Montessorischool ter beschikking gesteld wordt. Volgens politie en justitie zullen verzoeken daartoe met grote terughoudendheid behandeld worden.

Na de informatiebijeenkomst van afgelopen maandagavond kwam justitie gisteren met een aanvullende verklaring. Volgens officier van justitie Langenhorst was bij sommigen ten onrechte de indruk ontstaan dat het eigen onderzoek, dat schoolbestuur en ouders willen instellen, zonder meer gebaseerd zou kunnen worden op het politiedossier.

Voor het inzien van stukken uit het onderzoeksrapport moet onder andere nadrukkelijk toestemming gevraagd worden van degenen die verhoord zijn na de aangiften van seksueel misbruik. „Daarnaast”, aldus de verklaring, „spelen ook andere factoren zoals privacy en status van de belanghebbende een rol.” Met die laatste wordt bedoeld op de leerkracht die in de aangiften genoemd werd als pleger van ontucht.

Het politie-onderzoek wees uit dat geen bewijs gevonden was voor de feiten waarvan aangifte was gedaan. Nadrukkelijk wordt in de verklaring nog eens gezegd dat het nieuwe onderzoek een initiatief is van bestuur en ouders en dat justitie en politie daarbij niet betrokken zijn.

Ontuchtkwestie Montessorischool krijgt vervolg

Commissie mag politiedossier inzien

Door onze verslaggever **Geld. 12/6**

NIJMEGEN - De commissie van onafhankelijke deskundigen moet 'de waarschijnlijkheid vaststellen dat er sprake is geweest van seksueel misbruik danwel seksuele intimidatie' van jonge kinderen op de Montessori-school aan de Heyendaalseweg. Het afgeronde politie-onderzoek dient als basis voor dit vervolgonderzoek.

In een besloten overleg tussen schoolbestuur en ouders is maandagavond hiertoe besloten. Daarbij gaven vertegenwoordigers van politie en justitie uitleg over het afgesloten politie-onderzoek. Daaruit kwam naar voren dat er geen bewijs gevonden is om te veronderstellen dat een leerkracht van deze basisschool zich aan ontuchtige handelingen zou hebben schuldig gemaakt. Het politie-onderzoek is dan ook afgesloten.

De politie heeft toegezegd delen van het dossier vertrouwelijk ter inzage te geven aan de onafhankelijke commissie, mits deze leden aangesproken kunnen worden op hun beroepscode met professionele geheimhoudingsplicht.

Met name vanwege de grote onrust die onder een groep ouders heerst en scepsis over de uitkomst van het politie-onderzoek, heeft het schoolbestuur ingestemd met het vervolgonderzoek. De komende dagen zullen deskundigen die eerder vergelijkbaar onderzoek hebben gedaan, aangezocht worden op zo kort mogelijke termijn te beginnen. Voorzitter R. Silverentand van schoolbestuur St. Josephscholen beaamt dat de school in een lastig parket komt als de onafhankelijke arts, psycholoog en jurist tot de eindconclusie zouden komen dat seksueel misbruik op school niet volledig is uit te sluiten.

Kan de onafhankelijke commissie dat wel uitsluiten, dan gaat de voorzitter er van uit dat de betrokken leerkracht in zijn oude functie de werkzaamheden kan hervatten. De man zit nu met ziekteverlof thuis.

De onafhankelijke commissie zal rapporteren aan het schoolbestuur. Silverentand kan nog niet zeggen in hoeverre de geheimhoudingsplicht van de deskundigen het onmogelijk zal maken een beargumenteerd eindoordeel bekend te maken. „De conclusie/aanbevelingen van deze commissie zullen aan betrokkenen kenbaar gemaakt worden. We zullen de privacy maximaal beschermen”, stelt Silverentand.

Gevolgen school

Het schoolbestuur heeft kritische ouders maandagavond toegezegd dat nog bekeken wordt of een derde onderzoek opgestart moet worden. Daarbij zouden de gevolgen van deze kwestie voor de hele schoolgemeenschap onderwerp moeten zijn. De onderlinge verstandhouding tussen leerkrachten onderling, schoolteam, ouders en bestuur zouden dan bezien moeten worden. Binnen twee weken bepalen vertegenwoordigers van schoolbestuur, schoolteam en ouders of dit onderzoek er moet komen en in welke vorm. Voor Silverentand spelen daarbij de factoren tijd (zo snel mogelijk) en geld (is zo'n derde onderzoek te betalen) ook een rol.

pleit om hem onder toezicht te stellen voor intensieve behandeling.

De jongen, die op 16 maart ook een diefstal zou hebben gepleegd, heeft op 9 mei de vijfjarige Rico en de zesjarige Jerry meegenomen vanuit hun buurt, Schermereiland. Nage-nog alle buurtbewoners gin-

gen die avond en nacht op zoek naar de peuters. Pas de volgende dag werd het trio gevonden in een strandhuisje in Egmond aan Zee.

Kinderlokker (15) moet naar psychiater

Van onze verslaggever **Be. 21/9**

ALKMAAR - De Alkmaarse rechtbank heeft gisteren beslist dat de vijftienjarige Alkmaarder, die op 9 mei twee kleuters meelokte, een psychiatrisch onderzoek moet ondergaan. Op 11 oktober behandelt het rechtcollege het rapport. Dan wordt ook weer gesproken over verdachtes onderdeel in een groepsverkrachting, in welke zaak gisteren twee minderjarigen werden veroordeeld.

Op 9 april van dit jaar hebben drie minderjarige inwoners van de kaasstad een veertienjarige plaatsgenote gezamenlijk gedwongen tot seksuele handelingen. Het vonnis tegen de oudste dader (17) luidde: zes maanden tuchtschool, waarvan twee maanden voorwaardelijk en een proeftijd van twee jaar.

Nummer drie (15) kreeg - gezien zijn leeftijd en zijn aan-

deel - een geheel voorwaardelijke straf van vier maanden tuchtschool en een proeftijd van twee jaar opgelegd. Hij moet binnen negen maanden na het officiële begin van de proefperiode 152 uur dienstverlening verrichten.

Beide veroordeelden moeten zich houden aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering, ook als ze gaan deelnemen aan

het project seksuele vorming van de Rutgersstichting.

Hun vijftienjarige mededader wacht een onderzoek van de psychiater. In een tussenvonnis had de rechtbank voor deze, door de officier van justitie en door de advocate voorgestelde, oplossing gekozen. De officier had in eerste instantie gevraagd om opname in een psychiatrische jeugdkliniek. De verdedigster had ervoor ge-

de Verenigde Staten en Canada bemoedigende resultaten geboekt met nieuwe behandelingsmethoden, de 'terugvalpreventies'. Deze zorgen ervoor dat de dader wordt aangeleerd controle uit te oefenen op zijn seksueel afwijkend gedrag. Recidive wordt hiermee tevens voorkomen.

Frenken zei dit in Utrecht, waar gisteren een tweedaagse internationale Nisso-conferentie over dit onderwerp is begonnen. Het congres is bedoeld om breed inzicht te geven in de huidige justitiële bejegening en therapeutische behandel-

ling van seksuele delinquenten in Noord-Amerika en Europa.

Elk jaar krijgen in Nederland 200.000 vrouwen te maken met ongewenste seksuele contacten. In 15 procent van de gevallen gaat het om verkrachting of gewelddadige aanranding. Een op de twaalf slachtoffers doet daarna aangifte. In 1994 werd bij de politie aangifte gedaan van negenduizend seksuele delicten.

Volgens Frenken is in ons land de tijd rijp voor het werken met deze nieuwe terugvalpreventie-methoden. Momenteel wordt in Neder-

land aan 95 procent van de plegers van aanrandingen, verkrachtingen en seksueel misbruik van kinderen een gemiddelde gevangenisstraf opgelegd van tussen de een en twee jaar. Voor de andere 5 procent is er een tbs-maatregel, omdat zij psychisch gestoord zijn.

Veel verkrachters en pedoseksuele delinquenten gaan na de detentie echter binnen kortere of langere tijd weer in de fout. "Hun afwijkend gedrag is kennelijk bevestigd genoeg dat zij het risico van gepakt worden op de koop toe nemen."

Ideaal beeld van Frenken en zijn collega drs. T. Verhagen, eveneens verbonden aan Nisso, is seksuele delinquenten gedwongen, des-noods op eigen kosten, ambulant te laten behandelen (dagbehandeling; poliklinische behandeling) met een justitiële bonus of stok achter de deur.

Want deze mannen ontkennen, minimaliseren en bagatelliseren hun problematisch seksueel gedrag voor zichzelf en voor anderen. Binnen de gevangenis worden zij vaak 'uitgekoost' door de rest. Ze zwijgen dus over hun delict en denken er liever niet meer over na.

Pas onlangs is gebleken dat veel seksuele delinquenten al aan het begin van de puberteit zijn begonnen met te ver gaan gedrag jegens meisjes en kinderen. Daar is nooit aandacht aan besteed door politie en hulpverlening. Jeugdige seksueel geweldadig gedrag wordt afgedaan als behorend bij een onschuldige experimenteerfase 'die wel overgaat als hij ouder wordt'. Maar daar slaan politie en hulpverlening de plank mis. "Vroegtijdig ingrijpen bij jeugdigen is geboden om later erger te voorkomen."

Elk land bestraft seksmisdrijf anders

Door onze redacteur MARGOT POLL NRC

UTRECHT, 16 SEPT. Alle plegers van seksuele misdrijven moeten tijdens of na hun verblijf in de gevangenis psychiatrisch worden behandeld. Nu wordt alleen een dader die door de rechtbank tbs opgelegd heeft gekregen, na zijn detentie in een forensische psychiatrische kliniek opgenomen. Deze aanbeveling deed de voorzitter van de Vereniging van Forensische Seksuologie, prof. dr. J. Frenken, vandaag op een internationaal congres in Utrecht dat de vereniging ter ere van haar eerste lustrum had georganiseerd. Aanstaande maandag begint ook in Amsterdam een congres over dit onderwerp.

Volgens seksuoloog Frenken kan door de zogenaamde 'terugvalpreventie-methode' worden voorkomen dat seksuele delinquenten opnieuw een delict begaan. Op het moment krijgt 95 procent van de plegers van aanrandingen, verkrachtingen en sek-

sueel misbruik van kinderen een gemiddelde straf van één tot twee jaar. De overige 5 procent krijgt de tbs-maatregel opgelegd omdat zij psychisch gestoord zijn. Veel verkrachters en pedoseksuele delinquenten begaan na hun gevangenisstraf, vaak binnen een jaar, opnieuw een zedenmisdrijf. Frenken: "Hun afwijkende gedrag is kennelijk bevredigend genoeg om een gevangenisstraf te riskeren."

Elk jaar krijgen in ons land ongeveer 200.000 vrouwen te maken met ongewenste seksuele contacten. In 15 procent van de gevallen gaat het om verkrachting of gewelddadige aanranding. Een op de twaalf slachtoffers doet daarvan aangifte. In 1994 werd bij de politie aangifte gedaan van negenduizend seksuele delicten.

De nieuwe behandelingsmethode wordt in de Verenigde Staten en in Canada al met succes toegepast. Tijdens de gevangenisstraf wordt de pleger geleerd controle op zijn afwijkende seksuele ge-

drag te krijgen om herhaling te voorkomen. In Tsjechië lost men het probleem van een eventuele recidive geheel anders op. De daders worden door een commissie van psychologen, seksuologen en juristen zeer grondig onderzocht. Vertonen zij zeer afwijkend gedrag, dan gaan zij rechtstreeks naar een psychiatrisch ziekenhuis. Het alternatief is een lange gevangenisstraf en daarna een kortere behandeling in een psychiatrische kliniek. Daar worden zij geplaatst in een groep met andere seksuele delinquenten en wordt door middel van hormonen ieder lustgevoel aan banden gelegd. Als de behandeling niet aanslaat, kunnen zij een verzoek om castratie indienen. In de laatste tien jaar zijn 88 daders gecastreerd.

De Praagse psycholoog P. Weiss verdedigde de castratie met verve op het congres. "Al die mannen hebben daarna een gelukkig leven. Iets wat zij nooit gekend hebben of zullen kennen als ze

nog jaren in de gevangenis moeten doorbrengen. Niemand van de castraten heeft na zijn vrijlating ooit nog een misdrijf begaan." De Duitse hoogleraar Friedeman Pfafflin wees er op dat de seksuele fantasieën door castratie niet verdwijnen en dat die fantasieën juist tot seksuele delicten kunnen aanzetten."

In Engeland wordt nu in tweentwintig gevangenis geëxperimenteerd met een 'prison-service-programme' voor daders die minimaal twee jaar in de gevangenis moeten doorbrengen. Vijfhonderd seksuele delinquenten ondergaan nu een zeer intensieve behandeling. Gevangenispersoneel, reclasseringsambtenaren en op voedkundigen begeleiden de daders in het bijschaven en controleren van het afwijkende gedrag. Seksuoloog Frenken wil ook naar deze terugvalpreventie-methode toe omdat de behandeling van de delinquenten in de tbs-klinieken nu te lang zou duren.

Verdringing

Primaire 22-9

In een paar kranten las ik dat een veertienjarig meisje uit huis is geplaatst, omdat haar vader incest met haar had gepleegd. Een dag later lees ik dat die aanranding helemaal verzonnen is. Maar kun je zoiets zomaar verzoenen?

Een paar jaar geleden is er een groot onderzoek gedaan naar seksueel misbruik tijdens de jeugd. Een op de drie vrouwen had ermee te maken gehad. En één op de zes vrouwen was dat vroeger in het gezin of in de familie overkomen. Iedereen schrok hevig toen dat bericht in de wereld kwam. Niemand vermoedde dat het zó vaak voorkwam. Sinds die tijd denken hulpverleners eerder aan de mogelijkheid dat een meisje nare seksuele ervaringen heeft opgedaan. Ondertussen is trouwens ook gebleken dat jongens seksueel kunnen worden misbruikt.

Toch is er ondanks al die bijeengesprokkelde gegevens een hoop onzekerheid gebleven. Als iets zo vaak voorkomt, waarom is het dan niet eerder ontdekt? Sommige mensen denken dat dat komt door verdringing. Die vroege seksuele ervaringen zijn erg kwetsend en dat seksuele misbruik is erg pijnlijk. Omdat je er bijna niet mee kunt leven, druk je dat weg in je herinnering. Dan 'zijn' die herinneringen er gewoon niet meer. Maar ze kunnen nog wel opspelen en misschien allerlei problemen opleveren.

De volgende stap ligt voor de hand. Als iemand met problemen zit, dan denken sommige hulpverleners meteen aan de mogelijkheid van verdrongen herinneringen. Ze proberen die dan weer naar boven te halen door naar onprettige seksuele ervaringen te vragen. Soms doen ze dat té nadrukkelijk, met heel suggestieve vragen, zoals: "Weet je zeker dat je vader niet dit of dat met je heeft gedaan?" Zulke opdringerige vragen zijn ontoelaatbaar. Maar sommige hulpverleners denken dat ze daarmee 'de waarheid' boven tafel krijgen.

Er zijn ook psychologen die menen dat het hele idee van verdringing nonsens is. Alledaagse dingen, ja, die kun je makkelijk vergeten. Maar als je iets verschrikkelijks hebt meemaakt, kun je dat niet zomaar wegdrukken. Het is eerder omgekeerd: hele nare ervaringen komen juist steeds weer terug. Die psychologen zijn dan ook van mening dat hulpverleners heel voorzichtig moeten zijn in hun vragen. Ze mogen het geheugen niet 'sturen' in de richting van seksueel misbruik. Een opgedrongen onware herinnering is schadelijk voor iedereen: zowel voor de jeugdige als voor het gezin. En zelfs voor de hulpverlener, ook al verdient zo iemand de naam hulpverlener eigenlijk niet.

'Seksuele delinquent wordt niet diepgaand behandeld'

Van onze verslaggeefster Maria Hendriks

UTRECHT

De behandeling van verkrachters, incestplegers en andere seksuele delinquenten verschuift langzaam van de tbs-klinieken naar buiten de gevangenis. "Dat moet ook wel", vindt psycholoog Lex van Naerssen. "10 Procent van alle mannen maakt zich ten minste één maal schuldig aan seksueel misbruik, en die kun je niet allemaal in de bak stoppen."

Van Naerssen, verbonden aan de Universiteit Utrecht, nam het initiatief tot de vierde internationale conferentie over de behandeling van zedendelinquenten, die de komende drie dagen aan de Vrije Universiteit in Amsterdam wordt gehouden. In Utrecht is juist een internationaal congres over hetzelfde onderwerp afgesloten. Daar pleitte J. Frenken, voorzitter van de Vereniging voor Forensische Seksuologie, voor behandeling van alle seksuele delinquenten tijdens, na of in plaats van gevangenisstraf.

Er gaan maar weinig daders van seksueel geweld in therapie. Programma's zijn er volop, maar die zijn over het algemeen nog maar zo kort in gebruik, dat niet bekend is hoe effectief ze zijn. In Canada en de Verenigde Staten zijn volgens Frenken bemoedigende resultaten bereikt, maar volgens Van Naerssen staat ook daar de behandeling van daders van seksueel geweld in de kinderschoenen.

In Nederland worden al jaren seksuele delinquenten in tbs-klinieken behandeld. Maar dat gebeurt alleen als ze op het moment van de daad niet toerekeningsvatbaar waren. Het is bovendien een beperkt aantal: ongeveer 5 procent van de gepakte daders. De anderen worden veelal veroordeeld tot een gevangenisstraf van één tot twee jaar.

De laatste vijf jaar komt buiten de

klinieken vooral de behandeling van incestdaders op gang, waarbij moet worden aangetekend dat verkrachting en aanranding 70 procent van deze categorie uitmaken. Een aantal Riaggs heeft samen met justitie en reclassering een therapie ontwikkeld. Daders worden voor de keuze gesteld: behandeling of straf. Bij de Rutgersstichting bestaat zo'n programma voor jongens.

Volgens Frenken zitten veel Riaggs niet te springen om incestdaders. Het aantal behandelingen is daar dan ook gering. Behandeling in de gevangenis is afhankelijk van de opstelling van de directeur. Die

Therapie buiten gevangenis komt langzaam op

vindt doorgaans dat vooral jongens in therapie moeten.

Veel seksuele delinquenten beginnen al jong met grensoverschrijdend gedrag jegens kinderen. Dat wordt vaak afgedaan als onschuldig geëxperimenteer. Maar volgens Frenken is vroegtijdig ingrijpen geboden om later erger te voorkomen.

Van Naerssen bestudeerde inhoud en vorm van vijfhonderd, vooral Amerikaanse, dadertherapieën. "Ze komen allemaal met een stap-voor-stap-plan dat erop neer komt dat de pleger verantwoordelijkheid neemt voor zijn daden. Hij moet ophouden met ontkenningen in de trant van "Ik heb 't wel gedaan, maar..."

"Tweede doel is altijd dat de pleger empathie ontwikkelt, meegevoel voor zijn slachtoffer, zodat hij voelt wat hij zijn slachtoffer heeft aange-

daan. Ook de behandelingen bij Riagg en Rutgersstichting zijn op dat principe gebaseerd, met soms als derde doel dat de pleger een confrontatie aangaat met het slachtoffer, tenminste, als het slachtoffer dat aankan."

Over de inhoud van tbs-behandelingen weet Van Naerssen slechts wat hij in de dossiers leest wanneer hij als getuige-deskundige moet optreden bij het beëindigen van tbs. Dat valt hem niet altijd mee. "Ik sprak een man die op z'n achttiende jongetjes had gemolesteerd. In het dossier zag ik dat hij een braaf kind was geweest, dat op z'n twaalfde begon te bedwateren en lastig werd."

"Toen ik er naar vroeg, zei de man: "Je bent de eerste die erover begint." In die zes jaar tbs is er nooit over gesproken. Hij was vanaf z'n twaalfde misbruikt door zijn broer. Inmiddels had hij dank zij een tv-documentaire begrepen dat de ellende toen was begonnen."

Over het algemeen worden plegers van seksueel geweld volgens Van Naerssen niet erg diepgaand behandeld. De therapie is gericht op het aanleren van controle over hun afwijkende seksuele gedrag, zodat herhaling wordt voorkomen. Meestal zijn het groepstherapieën waarbij het eigen verleden onbesproken blijft.

Van Naerssen: "Ik geloof zelf erg in de autobiografische methode, in het op zoek gaan naar de wortel van het waarom. Maar om bepaald gedrag af te leren, hoeft dat niet, omdat daarbij sprake is van automatisme, van dwanghandelingen."

"Een man die steeds naar een warrenhuis gaat om op de afdeling dameslipjes met fantasieren te beginnen, waarna hij elke vrouw bekijkt op het soort slipje dat ze draagt, enzovoort, die kun je dat ook met een gedragstherapie afleren. Maar het brede kader, zijn verhouding tot vrouwen en de wijze waarop die is ontstaan, blijft dan buiten beeld."

Wafelbakker

Seksueel delict en behandeling

Van een onzer verslaggevers

UTRECHT – Plegers van zedendelicten worden in verschillende landen verschillend behandeld. Dat komt doordat de cultuur sterk bepalend is voor de behandeling van plegers van seksuele misdrijven.

Volgens dr. Lex van Naerssen, psycholoog bij de afdeling klinische psychologie van de Universiteit Utrecht, loopt er globaal een grens tussen noord en zuid. Nederland hoort met Canada, de VS, Scandinavië en Duitsland tot een geëmancipeerder deel van de wereld. „Daar zijn toch de machtsverschillen tussen man en vrouw wat minder dan in het zuiden.”

Van Naerssen organiseert een congres over de behandeling van seksuele delinquenten. Volgens hem lokt machtsverschil tussen man en vrouw seksuele criminaliteit uit. „Er zijn dan ook meer porno en ongewenste zwangerschappen. Kijk naar Mexico. Er komt een moedige vrouw uit dat land, die onderzoek heeft gedaan naar wat daar gebeurt met prostituees. De hoeren zijn erg jong, worden dikwijls verkracht door klanten en door de politie opgepakt. En op het bureau worden ze opnieuw verkracht.”

Laagje beschaving

Er loopt maar een dun lijntje tussen aanvaardbaar seksueel gedrag en seksuele misdraging. Van Naerssen wijst op de groepsverkrachtingen in Bosnië: „Er hoeft blijkbaar maar weinig te gebeuren om ze zover te brengen. Er komt een vrouw uit Bosnië die er een studie naar heeft gedaan. Dat laagje beschaving is verontrustend dun bij mensen.”

Hij verzorgt therapieën voor seksuele delinquenten. „Ze moeten hun gedrag zelf als problematisch ervaren, anders kan ik ze ook niet helpen.” Zoals een middelbare man, die komt vragen of hij psychisch gestoord is omdat hij op meisjes van een jaar of 14 valt. Hier bestaat een toegenomen acceptatie voor pedofilie. „Het gaat dan niet om jonge kinderen van zes, zeven jaar, maar om seks met pubers. Seks met die jonge kinderen wordt universeel afgewezen. Maar over pubers wordt al wat genuanceerder gedacht. Van zo'n man die op 14-jarigen valt, zeg ik dat psychisch normaal niet afhangt van wat je een aantrekkelijke seksuele partner vindt, maar wat je

met die bevinding doet. Sociaal gesproken blijft het abnormaal.”

„Als mensen hier komen die op kinderen vallen, dat gewoon vinden en van mening zijn dat de samenleving dan maar moet veranderen, daar kan ik niet zoveel mee. Natuurlijk kan een volwassene verliefd worden op een kind. 'Op die zuiverheid,' zeggen ze zelf. Ik zie daar veel dominantie bij. Het zijn vaak tehuiskinderen, die kwetsbaar zijn. Ik behandel zo iemand op basis van invoeling. Ik vraag zo'n volwassene naar zichzelf te kijken en te proberen zich in te denken wat hij ervan zou vinden als iemand hem allerlei cadeautjes zou geven.”

„Ik vind trouwens wel dat de huidige grens van 16 jaar voor strafbaar seksueel contact te hoog is. Als twee 13-jarigen met elkaar omgang hebben, is dat al strafbaar. Ik vind dat raar. Het staat voor mij op gespannen voet met het recht op lichamelijke zelfbeschikking, dat ook 13- en 14-jarigen toe komt. Er is teveel angst voor de pedofiel. En dan wordt er gekeken naar onderwijssituaties. Maar seksuele omgang tussen leraren en leerlingen is so wie so onmogelijk. Seks met iemand die aan je macht is overgeleverd, kan niet. Daar heb ik die leeftijdsgrens van 16 jaar niet voor nodig.”

Seksuele delinquenten vallen uiteen in psychiatrische patiënten en mensen die hun grenzen niet kennen. Psychiatrische patiënten behoren te worden verpleegd. Het opsluiten van een delinquent die over zijn grenzen is gegaan heeft in de ogen van de psycholoog weinig zin. „Integendeel. De mens is een gekooid dier. Veel seksuele criminaliteit komt voor uit deprivatie. Men heeft geestdodend werk en de vrije tijd is ook al niet opwindend gestructureerd. Denk je maar es in. Je werkt in de bouw. Daar wordt de hele dag over seks gepraat. De meeste mannen gaan om vijf uur naar huis, naar hun vrouw. De enkeling die geen vrouw heeft, kan thuis masturberen of gaan zitten bij een 06-nummer, maar ik krijg hier ook al mensen die aan die 06-sekslijnen verslaafd zijn.”

„Mijn advies aan iemand die gemotiveerd is daar verandering in te brengen, is te zoeken naar een opwindend seksleven. Maar in de gevangenis is daar weinig kijkt op. Dan maak je rehabilitatie wel heel lastig.”

Het monster van de Jura

GVA 11-9-95

De Limburgse vrijwilligers hebben het niet geweten dat zij op hun tocht door Amsterdam voorbijtrokken aan de Droogbak en het appartement waar zich in augustus 1992 een Zwitsers koppel vestigde: René O., 38, en zijn 22-jarige vriendin Augusta S.

In 1993 gaf deze flat haar afschuwelijke inhoud prijs en werd het koppel gearresteerd. De man gaf toe pedofiel te zijn en werd uiteindelijk samen met zijn vriendin aan Zwitserland uitgeleverd.

Op het Amsterdamse appartement aan de Droogbak trof de politie videobanden aan waarop te zien was hoe O., zelf vader van drie kinderen, twee minderjarige kinderen misbruikte. Plus 14 banden met harde kinderporno, opname-apparatuur, en „medische in-

strumenten”. Deze instrumenten hadden voor O. een „erotische uitstraling”, zoals hij later aan de rechter vertelde.

Het paar trok geregeld met de auto op zoektocht op de Veluwe, met de bedoeling daar een kind op te pikken. Daarvoor stond in de autokoffer een speciaal met luchtgaten geprepareerde kist.

De Zwitser, een man die goed geld had verdiend in de computerbranche, had in de Amsterdamse rosse buurt ook al het gebouw gekocht waar voordien de Satanskerk was gevestigd. Wat de kerel met dit pand uiteindelijk van zins was is niet bekend.

In Nederland kreeg de man de bijnaam van „het monster van de Jura”. In Zwitserland werd hij verdacht van het zeer ernstig martelen van peuters, waarvan hij tevens video-opnamen had gemaakt, en van een poging om kinderen uit het Oostblok te kopen.

Therapeuten zijn geen rechters

V.N.
23/9

MARGALITH KLEIJWEGT en SARAH VERROEN, TEKENINGEN PETER VAN STRAATEN

■ Seksueel misbruik van kinderen wordt inmiddels heel serieus genomen. De tegenbeweging kon dus niet uitblijven.

Ouders voelen zich ten onrechte beschuldigd van incest. Er zijn nu al meer dan 20 groeperingen die opkomen voor hun belangen, zich omringen met hooggeleerde deskundigen – en elkaar in de haren vliegen.

Eind november 1994 werd bij de Riagg in Maastricht een pedofielenpraatgroep opgericht. De mannen die daar wekelijks onder deskundige leiding hun problemen kwijt konden, bleken ook informeel contact met elkaar te onderhouden. Ze wisselden pornobanden uit en ze bemiddelden voor elkaar bij het benaderen van kinderen.

De politie greep in. Tijdens het verhoor vertelde een van de daders dat hij inderdaad in de gespreksgroep had geleerd niet langer aan kleine kinderen te zitten. Hij had zijn leven gebeterd: 'Ik zal mij voortaan richten op jongens vanaf zeventien jaar.' De politie had voor deze zaak een speciaal team samengesteld, dat na aanhouding van de verdachten weer werd ontbonden. Alleen Amsterdam houdt er sinds twee jaar een echt kinderpornoteam op na, dat probeert greep te krijgen op daders van seksueel misbruik.

Hoofdinspecteur J. Hoek is de bevoegde coördinator van het team. Of er meer kinderporno wordt gemaakt dan vroeger kan hij niet zeggen.

Hoek: 'Dat weet ik niet.' Wat hij wel ziet is dat de handelingswijze steeds gewelddadiger en perverser worden. Hoek: 'Met de videocamera is er een nieuwe dimensie bij gekomen. Iedereen kan het zelf maken, er komt geen laboratorium meer aan te pas. En het wordt gemakkelijker verspreid.'

Niemand zal het bestaan van seksueel misbruik meer ontkennen. Het taboe is definitief doorbroken. Het team van Hoek werkt full-time aan de bestrijding van kinderporno, aanklachten worden door justitie en politie met zorg behandeld, er werden tien nieuwe studio's speciaal voor het verhoren van kinderen gebouwd en politiemensen worden tegenwoordig uitvoerig getraind in de aanpak van zedenzaken.

Nel Draijer publiceerde in 1988 een groot spraakmakend onderzoek over seksueel misbruik door verwanten. Ze vindt dat er de afgelopen tien jaar veel is veranderd: 'Mensen zijn gaan nadenken. Veel scholen hebben protocollen. Leerkrachten die iets signaleren hebben nu richtlijnen, ze weten wat ze moeten doen.'

Door de enorme hoeveelheid informatie die ieder op zijn eigen manier interpreteert, dreigt het gevaar dat de goedbedoelende leek in iedere jongeman een potentiële pedo ziet. En dat een kleine handtastelijkheid wordt aangegeven bij de politie.

Draijer vindt het belangrijk om het probleem in de juiste proporties te blijven zien: 'Soms moet je mensen afremmen. Ik was

zijdelings betrokken bij een zaak die speelde in een kinderdagverblijf waar vermoed werd dat een van de leiders seksueel contact had met kinderen. We wisten niet of het waar is en dat weten we nog steeds niet. Maar tijdens een voorlichtingsavond voor de ouders moest echt worden uitgelegd dat een kind niet door iedere seksuele toenadering meteen voor z'n leven is geschonden. Kinderen kunnen veel hebben, als er thuis maar mensen zijn die ze goed begeleiden. Dan kan het gewoon een vervelende, rare herinnering worden.'

De kwaliteit van de hulpverlening aan slachtoffers is de afgelopen jaren enorm vooruitgegaan, zegt Draijer. Er zijn talloze cursussen waar deskundigen, artsen en therapeuten worden getraind hoe ze moeten vragen en hoe ze moeten behandelen. Draijer: 'Mensen die hulp willen, kunnen ergens terecht, alleen voor hele kleine kinderen is er weinig.'

Slachtoffer Yolanda (ze noemt zichzelf nu Yo Landa – 'ik heb geen achternaam') uit Epe was niet tevreden over het reguliere hulpaanbod. Te bureaucratisch en te afstandelijk, vond ze. Samen met haar advocate en de belangrijkste onderzoeker uit haar zaak richtte ze haar eigen slachtofferorganisatie op. De Vraagbaak, gevestigd in Zoetermeer.

Samen met een aantal vrijwilligers vangt ze slachtoffers van incest op. Haar subsidieaanvraag werd afgewezen, dus stopte ze al het geld dat ze aan haar boek en een documentaire over haar leven verdiende, ruim honderdveertigduizend gulden, in de stichting.

De inzet van Yolanda en haar vrijwilligers is groot: 'Incestslachtoffers kunnen hier dag en nacht aankloppen. Wij zijn letterlijk vierentwintig uur per dag beschikbaar. Of het nu gaat om een babbeltje aan de telefoon, of dat we iemand van huis op moeten halen. Als het nodig is haal ik ze zelf op, desnoods neem ik ze in huis. Zodra een slachtoffer zelf aangeeft dat ze weg wil, grijp ik in.'

De politie beschouwt haar manier van werken meer als kidnapping dan als hulpverlening. Yolanda is niet onder de indruk: 'Dat zal best, het gaat er mij om zo'n kind in veiligheid te brengen.'

Het zijn ervaringsdeskundigen als Yolanda die zich steeds professioneler bezighouden met seksueel misbruik. Maar niet alleen slachtoffers, ook van incest beschuldigde ouders worden steeds assertiever. De belangengroeperingen schieten als paddestoelen uit de grond.

Ouders voor Kinderen (OvK), Stichting Onderzoek Rechtspleging (SOR), Vereniging Voor Nader Onderzoek Rechtspleging (VVOOR), de vereniging Kinderen, Ouders, Grootouders (KOG), de Stichting vaders voor vaders – er zijn er meer dan twintig. Wat hen bindt is diepe verontwaardiging over wat hun door de autoriteiten is aangedaan. Die hebben hun zoon of dochter uit huis gehaald, en de omgangsregeling bepaald.

De ouders voelen zich ten onrechte beschuldigd en ze doen alles om hun gelijk te krijgen. Deskundigen uit hun eigen gelederen stellen rapporten op om de onschuld van de ouders aan te tonen en stellen die ter beschikking aan de verantwoordelijke instanties.

Het is alleen zo jammer dat de belangengroeperingen niet alleen de autoriteiten bestrijden, maar ook elkaar. Ze hebben onderling voortdurend ruzies en vechten die uit in de rechtszaal.

De beide oprichters van de Vereniging Voor Nader Onderzoek Rechtspleging hebben onlangs dikke dossiers met belastend materiaal over elkaar samengesteld. Ze communiceren alleen nog via hun advocaten.

Voorzitter H. Groenewegen van de Vereniging Voor Nader Onderzoek Rechtspleging is ook bestuurslid van Ouders voor Kinderen. Een belangenorganisatie met een indrukwekkend aantal hoogleraren in de raad van adviseurs: prof. M. Brouwer, prof. G.P. Hoefnagels, prof. J. Teuns, prof. M. Zeegeers. Op verzoek werken ze mee aan 'onafhankelijke' onderzoeksrapporten over leden die zijn aangeklaagd wegens kindermisbruik.

KNO-arts prof. J. Wind, voorzitter van Ouders voor Kinderen schrijft in een dergelijk rapport, gestuurd aan de advocaat van een aangeklaagd OvK-lid: 'Omdat ik als praktiserend arts met ruim dertig jaar ervaring en als hoogleraar aan de Faculteit der Psychologische en Pedagogische Wetenschappen van de Vrije Universiteit enig inzicht en ervaring meen te hebben in de psychologie en psychiatrie, kan mijn mening misschien toch iets bijdragen aan de door uw cliënte en u gewenste oordeelsvorming.'

Mevrouw M. Schoemaker-Hol, ex-bestuurslid van de OvK, vindt dit vreemd. 'Wind suggereert keer op keer dat hij psycholoog is. Maar hij is gewoon keel-, neus- en oorarts. Hij is niet bevoegd om zulke onderzoeksrapporten te schrijven.'

Ze is inmiddels uit de OvK gestapt en is verzeild in allerlei procedures tegen Wind en Groenewegen. Schoemaker-Hol raakte zelf in opspraak toen ze in 1994 werd geschorst door haar beroepsvereniging, het

Nederlands Instituut voor Psychologen (NIP). Een van haar onafhankelijke onderzoeken zou uiterst onzorgvuldig zijn gebleven. Mevrouw Schoemaker heeft beroep aangetekend.

Aнна de Jong, ze woonde jarenlang met haar gezin in Amerika, richtte binnen de belangengroep Ouders voor Kinderen de werkgroep Onware Incestherinneringen op. Jaren geleden werd Anna de Jong aangeklaagd door haar dochter. Een verwarde vrouw, zegt haar moeder, die vooral hulp nodig had. In Amerika geloofden de therapeuten haar verhaal onvoorwaardelijk. Anna de Jong heeft al jaren geen contact meer met haar dochter.

'Op het ogenblik zijn hypnotherapeuten in de mode,' zegt Anna de Jong, die haar strijd tegen therapeuten tot levensdoel heeft gemaakt. De Jong is ervan overtuigd dat bijna alle therapeuten gefixeerd zijn op seksueel misbruik. Haar analyse is glashelder: 'Vrouwen komen bijvoorbeeld in therapie voor een eetprobleem. Als ze daar zitten wordt ze aangeprikt dat ze als kind misbruikt zijn. Er volgen een paar dramatische sessies, gedeeltelijk onder hypnose, de verdronken herinnering komt boven en ouders worden onmiddellijk aangeklaagd.'

Nel Draijer vraagt zich af of dit in Nederland op grote schaal voorkomt: 'Nu er veel aandacht is voor seksueel misbruik, zullen er zeker meer onware verhalen verteld worden, omdat mensen denken dat ze dan zeker geholpen worden.'

Ook zullen er waarschijnlijk meer valse aangiften worden gedaan. Meisjes die in de liefde willen experimenteren, daar achteraf spijt van hebben en dan zeggen dat het tegen hun zin gebeurde. Of echtgenoten die verzeild zijn in een echtscheidingsprocedure en elkaar van incest gaan beschuldigen.

Draijer: 'Maar de politie heeft inmiddels genoeg ervaring om te doorzien wanneer een aangifte terecht wordt gedaan.'

Dat geldt – als het goed is – ook voor behandelaars. Draijer: 'Mensen vertellen in psychotherapie wel vaker dingen die niet helemaal waar zijn. Behandelaars gaan niet op zoek naar wat er waar is en wat niet. Therapeuten hebben geen justitiële taak.'

Nel Draijer probeert wel te achterhalen of de beweringen van de patiënt aannemelijk zijn: 'Ik ga iemand niet voor een trauma behandelen als er niet genoeg aanwijzingen voor zijn.'

De laatste jaren groeit het aantal patiënten dat bij haar komt met een diffuus gevoel van onbehagen over hun jeugd. Draijer: 'Ze

hebben het vermoeden dat ze misbruikt zijn en vragen mij hen te onderzoeken. Maar zouden ze in de handen van een kwakzalver vallen, dan zegt die natuurlijk: 'Ja mevrouw, u bent misbruikt.'

Nel Draijer velt haar oordeel niet op basis van een enkele klacht of symptoom, ze bestudeert de onderlinge samenhang. 'Soms is het niet aannemelijk dat er sprake is van misbruik.' Maar, benadrukt ze: 'Ik ben er niet bij geweest. Ik kan nooit zeggen: het is waar of niet. Er zijn patiënten die denken dat ze misbruikt zijn want dan hebben ze iets concreets om boos over te zijn. Dat is veel prettiger dan zo'n vaag onbestemd gevoel. Ik zeg tegen die mensen dat wat zij hebben erg is maar dat het niet dát is.'

In Amerika zijn ze, als altijd, een stapje verder. Therapeuten daar zouden het liefst bodyguards inhuren om zich te verweren tegen de verbale en fysieke agressie van de steeds machtiger wordende tegenstander, de *False Memory Syndrome Foundation* (FMS). Een organisatie die opkomt voor de belangen van beschuldigde ouders. De FMS is ontstonden omdat wordt getwijfeld aan de oprechtheid van twee van de oprichters. Zij werden door hun dochter beschuldigd van incest.

Van de Nederlandse zusterorganisatie OvK wordt ook gezegd dat zich actieve pedofielen in de gelederen zouden ophouden. De al eerder in opspraak geraakte B.R., lid van de psychologisch-adviescommissie van OvK is onlangs aangeklaagd door een boze vader, W. Helmink uit Zwijndrecht. Helmink beweerde bij de politie dat R. zijn zoonje zou hebben misbruikt. Helmink, verontwaardigd: 'Ik heb ze samen in bed gezien!'

R. bracht in juli 1995 drie nachten door op het politiebureau van Dordrecht. Onlangs seponerde de officier van justitie de aanklacht wegens gebrek aan bewijs. Helmink – 'Dit kan toch niet!' – gaat in hoger beroep.

Ook de psycholoog en ex-predikant Ralph Underwager, jarenlang het hoegbeeld van de *False Memory Syndrome Foundation* is inmiddels zo omstreken geraakt dat de FMS zich van hem moest distantiëren. Underwager gaf samen met zijn vrouw, de therapeute Hollida Wakefield, een interview aan het Engelse pedofielenblad *Paidika*. In dat gesprek kwam hij op voor het geluk van de pedofielen. Underwager stelde dat pedofielen zich te defensief opstellen: 'Ze moeten uitdragen dat pedofilie een aanvaardbare uiting is van Gods wil.' In het puriteinse Amerika heeft deze

genuanceerde opvatting Underwager de kop gekost.

In Europa heeft hij nog veel volgelingen. Mensen zijn onder de indruk van zijn vroegere successen. In zijn hoogtijdagen in Amerika voerde hij het ene proces na het andere tegen mensen die zeiden slachtoffer te zijn van seksueel misbruik. Underwager zou er schathemelijk door geworden zijn.

Hij was, samen met zijn vrouw Hollida, een belangrijke gast tijdens het driedaagse door OvK georganiseerde congres *Child Protectors and Clients* in Woudschoten, afgelopen juni. Hij hield een lange, bombastische toespraak, maar vermeed het onderwerp waar het congres over ging. Alleen al zijn aanwezigheid pepete de toeschouwers op. Hij is in hun ogen de man die zich met succes inzet voor de belangen van vals beschuldigde ouders.

De congresgangers beschouwen de kritiek op Underwagers interview in *Paidika* als laster.

In Amerika wordt de sfeer tussen therapeuten en cliëntenorganisaties steeds grimmiger. Judith Herman, psychiater, schrijfster van het boek *Trauma and Recovery*, is regelrecht bang voor de mensen van de FMS. In haar ogen zijn de leden van de FMS vergelijkbaar met de radicalen uit de anti-abortusbeweging. Ze proberen therapeuten het werken fysiek onmogelijk te maken.

Herman: 'Ze intimideren door hun tegenstanders op te bellen en te zeggen: "We weten waar uw kinderen naar school gaan." Ze staan ook bij collega's van me op de stoep om te voorkomen dat cliënten naar binnen gaan. Of ik zelf weleens bedreigd ben? Schrijft u dit op? Dan geef ik liever geen antwoord.'

De FMS scheldt Herman (ze kan er nog om lachen), en haar collega's uit voor hysterische feministische fundamentalisten die waarschijnlijk zelf het slachtoffer zijn van seksueel geweld.

Herman: 'Die mannen vinden dat wij, therapeuten die slachtoffers behandelen, hun plezier hebben bedorven. Vroeger konden ze ongestoord en ongestraft seksueel contact hebben met kinderen.'

Nel Draijer formuleert het bijna net zo: 'Er is een generatie mannen die in een benepen seksueel klimaat zijn opgegroeid. De seksuele revolutie was voor hen een bevrijding. Sommigen van hen verzetten zich tegen het groeiend besef dat seksualiteit ook slachtoffers maakt.'

De VPRO-radio zendt drie documentaires over dit onderwerp uit, op 22 en 29 september en 6 oktober op Radio 5 om 22.00 uur in het programma 'De Avonden'.

Campagne tegen seksuele intimidatie op de werkplek geslaagd

SC nr 173

De voorlichtingscampagne tegen seksuele intimidatie op de werkplek geniet grote bekendheid en oogst over het algemeen veel waardering. Dit blijkt uit een meting die het onderzoeksbureau NSS-Marktonderzoek BV uit Den Haag in opdracht van de Rijksvoorlichtingsdienst heeft uitgevoerd. Minister Melkert en staatssecretaris Linschoten van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben de meting op 6 september naar het parlement gestuurd, samen met een onderzoek over de werkgeversinspanningen tegen seksuele intimidatie, én tegen agressie en geweld. Dit onderzoek werd in opdracht van hun ministerie door het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden (NIA) uitgevoerd.

De voorlichtingscampagne is van start gegaan vlak voordat de wijziging in de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) op 1 oktober 1994 in werking trad. Op grond daarvan zijn werkgevers verplicht werknemers zoveel mogelijk te beschermen tegen seksuele intimidatie, én tegen agressie en geweld. De campagne maakt deel uit van de vijfjarige voorlichtingscampagne 'Preventie van seksueel geweld', die in 1991 is gestart en speciaal is gericht op jongens en mannen. Het heeft een gezamenlijk initiatief van de ministeries van Justitie, Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Televisie: pot

Zo'n 94% van de werkende mannen en 88% van de werkende vrouwen heeft op één of andere manier van de campagne tegen seksuele intimidatie op de werkplek kennis genomen. De campagne is vooral bekend geworden door de Postbus 51-spot op de televisie die laat zien hoe een man op het werk wordt lastig-

gevallen door een hond. Dit filmpje moet duidelijk maken hoe vrouwen zich voelen als zij op het werk met seksueel intimiderend gedrag te maken krijgen. De televisiespot blijkt goed begrepen en over het algemeen gunstig ontvangen te zijn. Behalve Postbus 51-spots voor radio en televisie zijn er brochures over seksuele intimidatie gemaakt ten behoeve van werkgevers en (potentiële) slachtoffers, alsook posters en ansichtkaarten.

Circa 86% van de werkende mannen en 96% van de werkende vrouwen die van de campagne kennis heeft genomen, heeft zich er positief over uitgelaten. Ongeveer 35% van de mannen en 33% van de vrouwen maakte daarbij echter tevens kritische opmerkingen. Circa 98% van de werkende mannen en vrouwen die een mening hebben over de voorlichtingscampagne, vindt het een goede zaak dat de overheid deze campagne voert. De campagne heeft seksuele intimidatie meer bespreekbaar gemaakt en de aandacht voor het onderwerp onder mannen duidelijk ver-

groot (van 65% vóór de campagne naar 78% nu).

Werkgeversinspanningen

Uit het NIA-onderzoek naar de werkgeversinspanningen blijkt dat bijna de helft van de circa 800 ondervraagde bedrijven maatregelen heeft genomen, zoals het ervoor zorgen dat werknemers voorvallen van seksuele intimidatie in vertrouwen kunnen melden.

Ook de erkenning en aanpak van agressie en geweld op de werkplek blijken op gang gekomen te zijn. Ruim een derde van de ondervraagde werkgevers geeft aan klachten te hebben gehad van werknemers over agressief gedrag van het publiek. Daarnaast vermoedt ruim een derde dat medewerkers ermee geconfronteerd zouden kunnen worden. Twee op de vijf werkgevers hebben het onderwerp in werkoverleg of -bespreking aan de orde gesteld. Vaak leidt dat tot een andere organisatie van het werk, of tot technische of bouwkundige maatregelen.

Eén op de zes à zeven werkgevers heeft behoefte aan ondersteuning van de branche-organisatie bij de vormgeving van een beleid tegen seksuele intimidatie, of een aanpak van agressie en geweld. Bij de evaluatie van de gewijzigde Arbowet in 1999 zal worden bekeken of de werkgeversinspanningen op de twee terreinen zijn toegenomen. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de vraag of branche-organisaties de mogelijkheden voor ondersteuning hebben opgepakt.

4 Bent u bereid te bevorderen dat er vanuit openbare telefooncellen geen gebruik meer kan worden gemaakt van de bewuste 06-lijnen, dit mede omdat uit onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de jeugdige bellers vanuit een telefooncel belt?

5 Bent u bereid te bevorderen dat er op scholen meer aandacht wordt besteed aan voorlichting over de (verslavings-) gevaren van 06-lijnen

• Nederlands Dagblad d.d. 4 mei 1995.

Minister A. Jorritsma-Lebbink (verkeer en waterstaat) heeft, mede namens staatssecretaris T. Netelenbos (onderwijs, cultuur en wetenschappen), minister prof. dr. E. Borst-Eilers (volksgezondheid, welzijn en sport) en minister mr. W. Sorgdrager (justitie), op 26 juni 1995 als volgt geantwoord:

1 Ja.

2 Uit het betrokken onderzoek is gebleken dat het mogelijk is dat telefonisch contact is gelegd via een zogenoemde babbelbox tot seksueel misbruik van minderjarigen leidt. Bij mij, noch bij mijn bovengenoemde ambtgenoten zijn concrete gevallen van een dergelijk misbruik bekend. Er is navraag gedaan bij het Openbaar Ministerie, de Bureaus Vertrouwensarts, de Stichting Correlatie en de Vereniging Tegen Kindermishandeling. Dit heeft geen enkel geval opgeleverd waaruit een verband zou blijken tussen de betreffende 06-lijnen en seksueel misbruik van kinderen.

3 en 4 Ik ben van mening dat seksueel misbruik schadelijk is voor gezondheid en welzijn van kinderen. Dergelijk misbruik is strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht en dient krachtig te worden bestreden. Voor zover dergelijk misbruik tot stand zou komen via (gratis) 06-nummers zijn de mogelijkheden om dit verschijnsel te bestrijden beperkt. Dit is met name het gevolg van het feit dat bij 06-nummers geen onderscheid gemaakt kan worden tussen 'amusement' en 'serieuze' nummers. Bovendien stuit het blokkeren van (reeksen van) 06-nummers in telefooncellen op grond van de huidige nummertoeiding op technische bezwaren. Om die rede-

nen zal ik bij PTT Telecom B.V. niet aandringen op het blokkeren van 06-nummers in telefooncellen.

Onder verwijzing naar het antwoord van de minister van justitie en ondergetekende op eerdere vragen van het lid Swildens-Rozendaal (d.d. 29 maart 1995, nr. 2949505990) over dit onderwerp, zal ik overleg voeren met PTT Telecom B.V. over de mogelijkheid om bepaalde 06-nummers niet langer gratis te doen zijn, hetgeen mogelijk drempelverhogend werkt. Daarnaast ben ik van oordeel dat ook ouders en verzorgers van minderjarigen eveneens een belangrijke taak in deze hebben. Zo bestaat voor telefoonabonnees de mogelijkheid om 06-nummers gratis te laten blokkeren.

5 In het kerndoelenbesluit van de Wet op het Basisonderwijs is vastgelegd welk onderwijsaanbod basisscholen hun leerlingen moeten aanbieden. Scholen beslissen zelf of zijn naast of in het kader van de kerndoelen aandacht besteden aan de hier genoemde of dergelijke maatschappelijke vraagstukken. Bij zeer belangrijke onderwerpen kan door de staatssecretaris van onderwijs, cultuur en wetenschappen daartoe worden gestimuleerd. In de regel wordt op dit punt een grote mate van terughoudendheid betracht. In dit geval zal voornoemde staatssecretaris niet oproepen tot voorlichtingsactiviteiten.

Gebruik gratis 'erotische' 06-lijnen

De Tweede-Kamerleden mr. dr. J.T. van den Berg en ir. B.J. van der Vlies (beiden SGP) hebben op 8 mei 1995 de volgende schriftelijke vragen aan de regering gesteld:

1 Kent u het onderzoek van de Hengelose Hogeschool Edith Stein waaruit blijkt dat bijna tachtig procent van de basisscholieren uit groep acht gebruik maakt van gratis 'erotische' 06-lijnen?

2 Zijn u gevallen bekend dat het gebruik van 06-lijnen heeft geleid tot seksueel misbruik van minderjarigen?

3 Deelt u de mening, dat het in de voorgaande vragen genoemde verschijnsel, schadelijk is voor gezondheid en welzijn van kinderen, en daarom dient te worden tegengegaan? Is de regering bereid de Kamer te informeren over mogelijkheden om dit verschijnsel te bestrijden?

Julie en Melissa gebruikt of misbruikt voor petitie

Kort geding
Brussel

Van onze redacteur

De ouders van Julie en Melissa, de twee 8-jarige meisjes die op 24 juni jl. nabij hun woning in het Luikse Grace-Hollogne spoorloos verdwenen, hebben er nog een probleem bij.

Dinsdag dagvaardden ze Eric D. in kort geding. Hij verspreidt overal in Brussel een petitie met de foto's van de twee meisjes onder de titel "Laat onze kinderen met rust". In die petitie roept Eric op om alle daders van kindermishandeling, ontvoering en pedofilie hun volledige straf te laten uitzitten. Deze daders zouden van geen enkele gunstmaatregel mogen genieten en zeker niet vroeger mogen vrijkomen. Alleen zo kan men hen daadwerkelijk afschrikken, aldus de petitie van Eric D.

De ouders van Julie en Melissa vonden dit niet leuk. Ze meenden dat men de foto's van hun kinderen niet zonder hun toestemming mag gebruiken voor dit soort petitie's.

Ze probeerden Eric te contacteren, maar die reageerde niet. Daarom daagden ze hem in kort geding. Eric zelf verscheen niet. Maar mr. Humblet vond dat Eric de foto's mocht gebruiken omdat ze "tot het publieke domein behoren daar ze overal verspreid zijn". Humblet zei wel dat men de foto's niet meer zal publiceren tot de rechter een beslissing neemt. Hij stelde ook een uitstel voor om met de ouders van Julie en Melissa tot een akkoord te komen.

Mr. Victor Hissel zei namens de ouders van Julie en Melissa dat iedereen altijd eigenaar blijft van zijn eigen beeld. Dat bepaalt de wet op het auteursrecht. De ouders moeten dus zelf beslissen of de foto's van hun minderjarige dochters worden afgedrukt. De rechter beslist binnen enkele dagen.

J.D.W.

Ouders Julie en Melissa dagen Brusselaar

BRUSSEL — De ouders van Julie en Melissa spanden een kort geding aan tegen een Brusselaar die de foto's van hun sinds eind juni vermiste dochtertjes gebruikt voor een petitie. Daarin dringt hij aan op zware bestraffing van pedofielen en mensen die kinderen mishandelen of ontvoeren. De families Lejeune en Russo vinden dat het gebruik van de foto's voor dergelijke petitie's te ver gaat. De rechter doet over enkele dagen uitspraak.

(CN)

Endlich Ruhe bei Rutschkys!

Einmal mußte aber auch Schluß sein!

Mannomann, was für ein Weib! Katharina Rutschky hat sich in ganz Deutschland unbeliebt gemacht. Ihr Beruf: Publizistin. Ihr Thema: sexueller Mißbrauch. Ihr Buch: „Erregte Aufklärung“. Ihre Message: keep cool!

Doch überall, wo die engagierte Dame auftritt, gibt es Stunk. Demonstrationen, Schlägereien. Gift und Galle. Und Krawall.

Michael Rutschky, der Ehemann, hat sich die Geschichte lange Zeit mit angesehen. Er, ein feinsinniger Essayist („Erfahrungshunger“), ist eigentlich nicht der Typ, der dazwischengeht, wenn seine Frau über die Stränge schlägt. Und geschlagen wird. Und ins Fernsehen kommt. Oder ins Krankenhaus. Und das Image des Ehepaars ruiniert.

Welcher Mann läßt sich das bieten? Der typische Bolle-Berliner hätte seine Gattin schon längst zur Vernunft gebracht. Ganz anders Michael Rutschky. Ein Intellektueller. Er ließ seine Frau gewähren. Hielt das für superdever. Emanzipation. Postmoderne Ehe. Wie bei Sartre & Beauvoir.

Doch dann geschah es. Einmal zu oft geriet Katharina Rutschky in die Schlagzeilen. Echte an, wurde ausgepöfien, kam ins Fernsehen. Da platzte dem Gatten der Kragen.

„Haick dir nich gesacht, dassde uffhörn sollst mit der Scheiße?“ Das waren die Worte, mit denen er seine Frau empfing, als sie aus dem Fernsehstudio nach Hause kam. Morgens um vier.

Er, Der Essayist. Hackezu. Mit einer Flasche Schultheiss in der Hand. Schon fast ganz ausge-trunken.

Sie tat unschuldig. „Watt willst. Alter?“ Aber diemal hatte sie sich verrechnet. „Statt mir meine Strümpfe zu stopfen, krakeelste in der Weltgeschichte rum!“ brüllte der erzürnte Essayist („Erfahrungshunger“). „Und bringst ma meinen juten

Namen in Verruf!“ Bratsch, hal-lerte er ihr die Schultheissflasche über die Emanzenröbe. „Erregte Uffklärung! Hör mir bloß uff mit dem Quatsch, alte Schnatz! Dau hasset lang jenuch jetriwwe! Mach lieber de Abwasch! Dau damische Sau do! Noch een eenzjes Widerwort, und ick mach dir alle, du Schlampe!“ Mit diesen häßlichen Worten nahm er seine Gattin in den Schwitzkasten.

Die Nachbarn hörchten auf, riefen die Polizei.

Um den Abwasch hatte Katharina Rutschky sich schon seit 1988 nicht mehr gekümmert. Hatte gedacht, das regelt sich schon, das macht schon irgendwer. Denkste!

Erst jetzt ließ sich die feine Dame endlich dazu herab, wieder ein wenig Ordnung in ihren verwahrlosten Haushalt zu bringen. Abwasch, Bohnern, große Wäsche. Das wurde aber auch Zeit!

Die Polizei, kaum aufgekreuzt, zog hochzufrieden wieder ab. „Selten so nen knorke und schnafte in Schuß jehaltene Haushalt jesehen“, bestätigte Wachtmeister Knorzbolle dem Essayisten. „Schätze, ick werde hier nich mehr jebraucht, wa!“

Doch Michael Rutschky („Erfahrungshunger“) hatte sich bereits unter dem protzigen Rauchtisch im Meditationszimmer zusammengekringelt und schlief den Schlaf des Gerechten. Frau Rutschky indessen war noch bis zum Morgen-grauen damit beschäftigt, die Speisereste (Sushi und Jim Beam) von den Tellern zu kratzen.

Und sie weinte dabei. Aus Scham. Übersich selbst.

Das ist eine gute Nachricht. Sicherlich gibt es noch andere Probleme in der Welt – Bosnien, China, Atom. Doch bei Rutschkys ist endlich Ruhe eingekehrt. Auch das ist schon ein kleiner Erfolg. Für uns alle.

Gerhard Henschel

TAL 23.09.95

Jutta Chorus

Wat verbaast ons nog? We zijn gewend aan de aanraderige omhelzingen van tieners op stations en in parken. Aan wildvrijers in het Amsterdamse Bos en *cruisende* homo's in Zandvoort. Aan miss-verkiezingen voor travestieten bij Veronica. Aan de erotische verwijzing in vrijwel elk reclamespotje voor seksloze producten als bronwater, sigaretten en zelfs tui-nielramen. Steeds is er weer een nieuw seksueel fenomeen dat in de mode raakt, alsof het om een heupbroek gaat of een bikini: Lydia Rood-porno, seksen-met-je-ex, mannenhoeren, striptease, bi-seksualiteit.

Zijn we in al onze ruimdenkendheid en tolerantie het onderscheidingsvermogen kwijt geraakt voor wat we toelaatbaar achten? Of zijn we als voyeurs-tegen-wil-en-dank verslaafd geraakt aan die dagelijkse prikkel? Als het maar *safe* is, dan is het goed, zo lijkt het. Behalve incest, verkrachting en pedofilie bestaan er in Nederland weinig seksuele aberraties meer. En hoe lang zal het duren voordat ook die drie laatste taboes, die jaarlijks nog zo'n 700 duizend slachtoffers eisen, tot *hype* worden uitgeroepen?

Nederland is zelfs een gidsland geworden dat — niet gehinderd door nationaal moreel verzet van betekenis — internationaal bekend staat als een van de belangrijkste exportcentra voor kinderporno. Is dat de keerzijde van ons liberale klimaat? Terwijl in de Verenigde Staten onmiddellijk de American Family Association en de FBI in actie komen wanneer een reclamecampagne van Calvin Klein ook maar de schijn van *kiddieporn* wekt, bestaan er in ons land na de reorganisatie van de politiekorpsen geen speciale afdelingen jeugd- en zedenzaken meer.

Het ongemak over het tot nu toe gevoerde gedoogbeleid lijkt overigens toe te nemen bij de overheid. De ministers Sorgdrager (Justitie) en Dijkstal (Binnenlandse Zaken) zijn onlangs begonnen aan het herstel van deze politie-afdelingen en er staat sinds april van dit jaar vier jaar gevangenisstraf op de vervaardiging van kinderpornografie. Daarvoor was dat drie maanden.

Rukken en pijpen

Vorige maand daalde Bernadette de Wit voor het weekblad *De Groene Amsterdammer* af in het multiseksuele wonderland van Amsterdam om te bewijzen dat „de bewoners en gebruikers van de stad zich ook seksueel willen ontplooiën”. Burgemeester Patijn zou hebben gezegd dat hij niet naar de hoofdstad is gekomen om het neuken van mannen naar de zin te maken. Toch stelt de gemeente het aanpakken van losbandigheid niet bepaald als eerste prioriteit. Het zedelijk hoofdstuk uit de Algemene Plaatselijke Verordening laat veel te raden over. Het verbiedt weliswaar urineren op de openbare weg, het naakt recreëren op plaatsen die daar niet voor zijn aangewezen en het organiseren van feesten met een SM-karakter in openbare ruimtes. Maar een passerende diender hoeft alleen in te grijpen als hij zelf aanstoet neemt aan de overtreding.

De Wit laat zich opnemen in de orgiastische sfeer van het heidense feest Wasteland, waar je tussen de fetisjistische uitdossingen alleen nog opvalt met een fluoriserende komkommer aan je beringde geslachtsdeel. De nieuwsgierige journaliste gaat mee naar een *dark room* en trakteert daar een Surinamer op orale seks, terwijl een blanke nicht aan haar lijf zit te prutsen. Dat De Wit na deze stoecipartij haar portemonnee blijkt te zijn verloren, kan de pret niet drukken. „Enig ongemak moet je voor lief nemen als je uit bent op de geneugten van het grootstedse leven.”

De volgende avond laat ze zich geboeid in een hangmatje door weer del in luchtige reportages als 'Ver-nieuwe kennissen bespelen en de wen je vriend!'. Voor de specifieke week daarop is ze toeschouwer bij een bedproblemen moest de lezeres zich

homo-cruiseceest „waar zo'n heetje overal gerukt en gepijpt wordt”. Na dit intrigerende staaltje participeren de journalistiek moet Bernadette de Wit constateren dat „ook veel heteroseksuelen betoverd zijn geraakt door de charmes van seks buiten de eigen slaapkamer, met anderen dan de vaste partner.”

Geduld is op

Tot voor kort stond de individuele burger die protest aantekende tegen de zedenverwildering machteloos. Wie het in zijn hoofd haalde de verworvenheden van de seksuele revolutie in twijfel te trekken, werd beschouwd als reactionaire verdediger van een uitgespeelde ideologie of levensovertuiging en kon rekenen op hoongelach. Toen bisschop Bomers van Haarlem enkele jaren terug in de talkshow van Gert Berg de verhuur van pornofilms veroordeelde, beko-gelde sexfilmexploitant Miep Brons hem met condooms. Dikke pret, vooral omdat de showmaster, zich bewust van het moment, niet ingreep.

Een moralistische tirade *à titre personnel* lijkt de laatste tijd echter weer met voorzichtige instemming te worden begroet. In deze krant wijdde Rita Kohnstamm onlangs haar column aan de oprukkende onbeschaafdheid, Malou van Hantum deed een soortgelijke poging. Herman Wigbold schreef een boek getiteld *Bezwaren tegen de ondergang van Nederland* en Dorien Pessers reageerde enkele weken geleden in de Volkskrant op het hedonistische pleidooi van Bernadette de Wit. Al was haar redenering niet bijster samenhangend, de portee is duidelijk: „Amsterdam heeft haar rijkdom niet aangewend voor behoud van schoonheid en beschaving, maar voor vernieling en vergroving. De befaamde Amsterdamse tolerantie is

versmald tot banale kwesties als de vraag of het publieke domein mag worden aangewend voor openbare seksbeleving.”

Dit nieuwe moralisme is niet ideologisch van aard, maar pragmatisch. Het draagt weliswaar dezelfde bezorgdheid uit als die van bisschop Bomers, maar lijkt voort te komen uit een directe persoonlijke verontwaardiging. Met de stijgende welvaart zijn de Victoriaans-burgerlijke deugden in verval geraakt, constateerde Kohnstamm. Vroeger imiteerde de burgerlijke middenklasse de elitaire bezittende klasse, maar sinds de rijkdom in Nederland iedereen ten goede komt, vulgariseren de omgangsvormen.

De aanklagers voelen zich beledigd door zoveel publieke lelijkheid en deinzen er niet voor terug in onbruik geraakte termen als 'plat' en 'grof' weer in de mond te nemen. De grenzen van hun sociale tolerantie zijn bereikt. Hun geduld is op.

Seksuele correctheid

Het is ook nogal raar om in het keurige jongedamesblad *Viva* plotseling een bijdrage over sado-masochisme aan te treffen onder de kop 'Vastgebonden worden is enig'. Een stuk met een boodschap — „SM is niet langer een seksueel taboe waar je besmuikt over praat. Je moet in het dagelijks leven al zo hard knokken. Dan is er toch niets lekkerder dan binnen zo'n rol even heel afhankelijk te zijn?” — dat bovendien de leukste tips voor de lezers in petto heeft: dunne boeien als armbanden en een riemenpak voor over je legging.

Bij het uitkomen van 'Batman Returns' in 1992 werd er nog lacherig ge-

speculeerd over de masochistische preoccupatie van de in rubber en lak-leer gehulde Catwoman. Het fenomeen SM was vooral een bron van vermaak: een geinige *eyecatcher* in een politieke prent en altijd goed voor een snelle mop op een feestje. Voor *Viva* behoorde bondage in die tijd nog tot het perverse domein van exhibitionisme en erotomanie. Erotiek was het niet te verwaarlozen hulpstuk van de romantische liefde en werd behan-

boeid in een hangmatje door weer del in luchtige reportages als 'Ver-nieuwe kennissen bespelen en de wen je vriend!'. Voor de specifieke week daarop is ze toeschouwer bij een bedproblemen moest de lezeres zich

wenden tot het sekscursefje van Goe-dele Lickens.

SM is salonfähig geworden, hip zelfs sinds Katherine Keyl er een lans voor brak in het RTL4-programma 'Sex, De stand van zaken'. En een SM'er kan net als een bi, een travo en een cruisende multiseksueel rekenen op respect. Ze eisen het op. „Hier sta ik voor” roepen ze in *Nieuwe Revue* of in *Elle* en „Ik heb recht op een openbare seksbeleving”. Ze ontlenuen hun identiteit aan de identiteitsloze seks van snelle wippen, vrijwillige vernedering en extravagante verkleedpartijen. Perversiteit is nu een geëigende vorm van zelfontplooiing, en op een enkele nieuwe moralist na schijnt niemand daar moeite mee te hebben. De tweede seksuele revolutie heeft ons bekend gemaakt met het fenomeen van de seksuele correctheid. Het duurt niet lang of u vindt in *Viva* drie gouden regels voor het ultieme SM-avontuur.

Roze Maandag

Op de Tilburgse mega-kermis was deze zomer een speciale Roze Maandag georganiseerd. Daar viel onder meer

een pauze-act te bewonderen van twee elkaar aflikkende naakte dames. En prompt kwamen er klachten binnen van ouders die zich ook hadden geërgerd aan vozende homo's in het reuzerad. De volgende dag zei politiewoordvoerder N. Korremans tegen de plaatselijke ANP-correspondent dat het korps volgend jaar op Roze Maandag rigoreus zou gaan bekeuren en zwaarder controleren om te voorkomen dat homoseksuelen zich uitbundig gedragen of aanstoet geven. „Als het gaat om verstoring van de openbare orde of als de grenzen van het toelaatbare worden overschreden inzake openbare schennis der eerbhaarheid,” zou Korremans hebben gezegd, „dan worden er maatregelen genomen.”

Toen hoofdredacteur Henk Krol van de *GAY Krant* het nieuwsbericht onder ogen kreeg, schreef hij een brief op hoge poten naar burgemeester Brokx van Tilburg. Hij noemde de uitspraak van de politiewoordvoerder „een gevaarlijke stellingname”, omdat de twee dames in kwestie niet homoseksueel maar heteroseksueel waren geweest evenals hun exploitant, en omdat hij het onzinnig vond om één bevolkingsgroep specifiek te noemen. „Een harde lijn tegen Turken [...] zou net zo bedenkelijk zijn,” vond hij.

Brokx schreef in zijn drie pagina's lange antwoord dat de politiewoordvoerder in kwestie zich helemaal niet over homo's en harder optreden had uitgelaten. De ANP-correspondent verklaarde daarop in het *GAY Krant*-artikel 'Brokx botst met ANP' geen woord terug te nemen van zijn bericht. Vervolgens ontwikkelde zich in

drie weken tijd een uitputtende briefwisseling tussen de hoofdredacteur en de burgemeester, die op verzoek van de laatste werd beëindigd. Brokx noemde de Roze Maandag een dag met veel tolerantie, „maar,” zo schreef hij, „er dient ook aandacht te bestaan voor de keerzijde daarvan: respect voor andere kermisbezoekers.”

Waar het om de goede zeden gaat, kon Krol zich overigens wel vinden in de redenering van Brokx. „Je kunt inderdaad beter vrijen op plekken die niet openbaar zijn,” geeft hij toe, „maar als twee homo's oververhit raken, moet je daar begrip voor hebben. Als hetero's aan elkaar zitten, doen we er ook niet moeilijk over.”

Wat opvalt als je de zaak 'Roze Maandag' nader beschouwt, is dat de cda-burgemeester met grote omzichtigheid spreekt over homoseksualiteit en eerbaarheid. Uiteraard hoeven homo's niet op te draaien voor de overtreding van twee heteroseksuele strippers. De homo's trefst geen blaam. Voor seksueel gedrag dat afwijkt van de traditionele norm toont hij alle respect, want niets is beschamender dan te worden beschuldigd van seks-discriminatie. Een leugentje ten koste

van het ANP kan de betrokken burgemeester in zo'n geval redden van een debacle.

Pornografisering

Het dagelijks leven pornografiseert, zo waarschuwt zedensocioloog Cas Wouters. In zijn studie *Van minnen en sterven; Omgangsvormen rond seks en*

dood in de twintigste eeuw constateert hij dat wij onze erotische affecten sinds de seksuele revolutie van de jaren zestig beter hebben leren kennen en beheeren. „We lijken betere verstaanders van halve woorden en onafte gebaren te zijn geworden en dus gevoeliger voor allerlei variaties in erotisch toenaderings- en mijdingsgedrag: een subtilisering van de hofmakerij en een erotisering van de omgang tussen de seksen. Allerlei erotische en seksuele variaties raakten in dat proces geaccepteerd of getolereerd.”

De drakonische wetten aangaande zedenbederf uit de jaren dertig maakten plaats voor het typische jaren zeventig-begrip 'zelfregulering'. Voortaan moesten we onszelf beschermen tegen excessen. Met de pil als enige *back-up* werd seks in *no time* publiek bespreekbaar op de studiedagen van de NVSH, en publiek te aanschouwen in het naakttheater 'Het erotisch panorama' en op de Sex-sociëteit.

Al bleef de blote kermis vooral het domein van de stad Amsterdam, de ludieke acties hadden een uitwerking op de hele Nederlandse bevolking. In 1965 werd de traditionele moraal volgens opiniepeilingen nog door vrijwel het hele volk onderschreven, terwijl in 1970 reeds zeventig procent de nieuwe norm had aanvaard. De bestrijding van de zedenverwildering werd de strijd tegen seksueel geweld. Met de informalisering van de samenleving, zo luidt de conclusie van Cas Wouters, is een versoepeling opgetreden van de goede manieren. Er ontstond een obsessieve nieuwsgierigheid naar de taboes die in de loop van de voorgaande eeuwen steeds meer

achter sociale coulissen waren geraakt. Naar seks en naar dood. Een soort bewuste verloedering.

„Steeds meer mensen werden in dit proces geconfronteerd met staten van opwinding en verleidingen die ze eerder slechts als angsten en gevaren hadden gekend - niet alleen de spanning van sex and drugs and rock and roll” maar ook de verleidingen van belastingontduiking, winkeldiefstal, zwartrijden in het openbaar vervoer, schelden en vloeken.

„Uitdagen, provoceren, het overwinnen van angsten en het opzoeken van grenzen is een geliefd soort van sport geworden die zich ook voordoet in het rijk van verbeelding en amusement: zowel wat seksuele als geweld-dadige impulsen aangaat is daar een levendige en uitgebreide 'pornografie' ontstaan.”

Sexaholics

We zijn in de queeste naar onze ware identiteit de automatische schaamte voorbij. Nouit was de Nederlander zo graag en zo vaak naakt en daarbij zo onverschillig voor de reactie van anderen. Dat signaleerde ook Malou van Hantum toen ze zich afgelopen maand in de *Volkskrant* opwond over Nederland als een crèche van ongege-neerd slurpende, boerende, piesende en kakkende grote mensenkinderen die er geen been in zien in het openbaar doktertje te spelen’.

Door die *quest for excitement* is seks 'moeilijk' geworden. Er wordt wat afgetobd, want hoe gedraag je je in bed nu de Algemeen Beschaafde Omgangsvormen zijn vervangen door een wirwar van particuliere codes en door de tienerbladen *Yes*, *Whebber* voorgeschreven vuistregels? Het is niet zo verwonderlijk dat het verschijnsel dwangmatige seks de laatste jaren in opkomst is. Volgens seksuoloog Gertjan van Zessen hebben de veelvoorkomende problemen met controle en grensafbakening van seks alles te maken met onze liberale moraal. Die vereist steeds meer vaardigheden

en competentie in het aangaan van seksuele relaties.

In de Verenigde Staten zijn er sinds enkele jaren behandelprogramma's voor seksverslaving. Wie het overzicht over zijn seksleven is kwijtgeraakt, kan deelnemen aan de populaire Sexaholics Anonymous-therapie, een pendant van de Anonimie Alcoholisten (AA), die dwangmatige seks als een psychische afwijking bestrijdt.

We zijn bezig, zoals psycholoog Paul Schnabel het noemt, een nieuwe polder van beschaving in te richten. Vandaar dat er een wijdverbreid circuit van seksuele hulpverlening tot stand is gekomen, gevolgd door een onstuitbare stroom liberale etiquette-wijzers die het klassieke standaardwerk *Hoe hoort het eigenlijk?* van Amy Groskamp-ten Have moeten vervangen. Van 'mopje' Mahel van den Dungen's *Slappe tekst. De foutste opmerkingen van mannen tegen vrouwen* tot de tuttige *Erotische etiquette* van Inez van Eijk („De kunst is in elke fase duidelijk te maken waar je op uit bent zonder de tegenpartij voor het blok te zetten.“). De seksuoloog is de moderne zedenmeester geworden.

Seksuoloog Willeke Bezemer behandelt sinds 1976 seksueel geremde patiënten in therapie. De laatste tijd hoort zij steeds vaker het verlangen naar meer variatie in bed. „Het hedendaagse seksleven is actiever dan ooit. Meer standjes, meer partners, met als uitvalsbasis een ongebreidelde fantasie. Er wordt veel meer oraal gesekst dan twintig jaar geleden. Vroeger hoorde je ook nooit dat hetero's anaal seksueel verkeer hadden, nu wel. Het hangt in de lucht. Met name jongeren zijn er onmiddellijk van op de hoogte en willen het allicht zelf ook eens proberen.“

Seks wordt steeds consumptiever, valt Bezemer op. „Dat heeft met onze mentaliteit van kortetermijngenoegdoening te maken. Minder investeren, sneller effect. Daarvoor hoef je echt niet naar de etablissementen waar Bernadette de Wit verkeert. We leven in een overgeseksualiseerde samenleving waar een dubbelzinnige taal wordt gesproken en relaties dikwijls puur lichamen zijn. Seks is aan het verkillen en leidt tot eenzaamheid en dat kan toch niet de bedoeling zijn.“

Diogenes van Sinope

De moderne seksmaniak van Willeke Bezemer vertoont een opmerkelijke verwantschap met de bekendste exhibitionist uit de klassieke oudheid: Diogenes van Sinope. Deze cynische wijsgeer woonde in een ton, dronk sloeberend als een hond en masturbeerde op het marktplein van Athene. Zijn leven was een provocatie tegen de politieke deugdzzaamheidsdresuur. Door de hand publiekelijk aan zichzelf te slaan, demonstreerde Diogenes dat seksueel genot niet louter is voorbehouden aan huwelijkspartners. Je komt in je eentje ook een heel eind, zolang er tenminste volk toekijkt.

Diogenes van Sinope was een eening die zijn conventionele medeburgers daadwerkelijk shockeerde en riep dat het verrekke handig zou zijn als je ook je honger kon stillen door zo over je onderbuik te wrijven. Dat maakt hem sympathiek. De multi-seksuelen, de Viva-sm'ers en de strandneukers zijn vergeleken met hem verwerende blagen die zich slechts subversief durven te gedragen bij de gratie van de heersende *sexual correctness*. In dat opzicht is het nieuwe moralisme een verademing.

smakeloos zijn, is tot daaraan toe. Eger vind ik, dat ze het belang van privacy en intimiteit ontkennen. Ze maken persoonlijke emoties tot een consumptie-artikel.

Maar als amusement in de plaats komt van empathie, heeft de onverschilligheid het definitief gewonnen van de tolerantie. Dan is provocatie geen middel meer, maar doel op zich geworden. Onthullen om te shockeren – dat is dan ook precies wat er onder verwijzing naar vrijheid van pers en vrijheid van meningsuiting gebeurt. Dat moet allemaal kunnen.

Maar waarom eigenlijk? Er bestaat ook een vrijheid om niet te publiceren, zei Herman van Run ooit. Er bestaat dus ook de vrijheid om zo nu en dan je klep dicht te houden.

Primaire emoties horen niet thuis in het openbare domein. Je uit ze tegenover geliefden, je spreekt er over met vrienden, je maakt ze mee in gedichten en romans. Tussen vier muren dus. En nergens anders.

VC 3-16 JE KUNT OOK JE KLEP HOUDEN

Publiceren over zulke ervaringen heeft ongetwijfeld een grote therapeutische waarde voor de betrokkene. Bovendien levert het inkomsten en van de belasting aftrekbare declaraties op, terwijl een psychiater alleen maar geld kost.

Maar is het verschijnsel *coming out* zo langzamerhand niet passé? We leven per slot van rekening niet meer in de jaren zeventig. Toen was een gescheiden moeder een geval- en vrouw, waren feministen man- en haatsters, mochten homoseksuelen niet in het openbaar handje-in-handje lopen en was het dragen van een soepjurk voorbehouden aan priesters, Arabieren en alle anderen die als wijzen werden geclassificeerd.

Die misverstanden zijn inmiddels uitbundig en gedetailleerd over hun seksuele uitpattingen, kennelijk omdat hun wereld niet groter is dan hun onderbuik – het woord 'navelstaren' is voor deze staat van zijn een *understatement*.

Bleven in de regel dit soort gevallen beperkt tot de vaktijdschriften voor medisch psychologen, tegenwoordig kunnen we dagbladbreed genieten van de escapades van tot het heterocircuit bekeerde lesbo's en drankzuchtige oudere vrouwen in middernachtelijk Amsterdam.

De meppen en klappen die Emma Brunt (duurzaam gescheiden) in kennelijke staat moet uitdelen, de orale en anale geneugten die Bernadette de Wit (beginnend alleenstaande) op de Overtoom overkomen – het is nog steeds *De schaamte* voorbij wat de klok slaat.

In het spoor van deze ontwikkelingen laten de *self-kickers* zich gelden. Zij compenseren een gebrek aan vrienden en geliefden door dan maar het totale Nederlandse volk op de hoogte te stellen van hun private leven. Het liefst schrijven ze

uitbundig en gedetailleerd over hun seksuele uitpattingen, kennelijk omdat hun wereld niet groter is dan hun onderbuik – het woord 'navelstaren' is voor deze staat van zijn een *understatement*.

Bleven in de regel dit soort gevallen beperkt tot de vaktijdschriften voor medisch psychologen, tegenwoordig kunnen we dagbladbreed genieten van de escapades van tot het heterocircuit bekeerde lesbo's en drankzuchtige oudere vrouwen in middernachtelijk Amsterdam.

De meppen en klappen die Emma Brunt (duurzaam gescheiden) in kennelijke staat moet uitdelen, de orale en anale geneugten die Bernadette de Wit (beginnend alleenstaande) op de Overtoom overkomen – het is nog steeds *De schaamte* voorbij wat de klok slaat.

In het spoor van deze ontwikkelingen laten de *self-kickers* zich gelden. Zij compenseren een gebrek aan vrienden en geliefden door dan maar het totale Nederlandse volk op de hoogte te stellen van hun private leven. Het liefst schrijven ze

Ik heb veel op met het feminisme. Maar dat 'het persoonlijk is politiek' moet uitmonden in Caroline Tensen. Robert ten Brink, Karin de Groot, Maya Eksteen, Catherine Keyl en noem-ze-maar-op-types die elke menselijke zenuw ter lering en vermaak oprekken en binnenste-buiten keren? Het is een doorgesla-

uitbundig en gedetailleerd over hun seksuele uitpattingen, kennelijk omdat hun wereld niet groter is dan hun onderbuik – het woord 'navelstaren' is voor deze staat van zijn een *understatement*.

Bleven in de regel dit soort gevallen beperkt tot de vaktijdschriften voor medisch psychologen, tegenwoordig kunnen we dagbladbreed genieten van de escapades van tot het heterocircuit bekeerde lesbo's en drankzuchtige oudere vrouwen in middernachtelijk Amsterdam.

De meppen en klappen die Emma Brunt (duurzaam gescheiden) in kennelijke staat moet uitdelen, de orale en anale geneugten die Bernadette de Wit (beginnend alleenstaande) op de Overtoom overkomen – het is nog steeds *De schaamte* voorbij wat de klok slaat.

In het spoor van deze ontwikkelingen laten de *self-kickers* zich gelden. Zij compenseren een gebrek aan vrienden en geliefden door dan maar het totale Nederlandse volk op de hoogte te stellen van hun private leven. Het liefst schrijven ze

Ik heb veel op met het feminisme. Maar dat 'het persoonlijk is politiek' moet uitmonden in Caroline Tensen. Robert ten Brink, Karin de Groot, Maya Eksteen, Catherine Keyl en noem-ze-maar-op-types die elke menselijke zenuw ter lering en vermaak oprekken en binnenste-buiten keren? Het is een doorgesla-

In zijn goede jaren, bij de VARA en *Het Vrije Volk*, moet ook Herman Wigbold fier hebben meegelopen in deze fanfare van de vernieuwing. Maar kennelijk is de zaak hem boven het hoofd gegroeid en ziet hij nog slechts duistere plekken als hij naar boven kijkt in plaats van het licht. Zijn reactie bestaat bijna uitsluitend uit janken en lamenteren. Hij heeft de ondergang voorzien, hij heeft het voorzeggd, maar hulle hebben niet willen luisteren. Zo is de kinderporno, waarvan zoals we allen weten Nederland het thuisland is, het produkt van de seksuele revolutie: 'Voor deze vorm van kindermishandeling werd – wederom – de basis gelegd in de jaren zestig. Aan het einde van die periode viel – na het vertrek van mevrouw Zeldenrust-Noordanus – de NVSH geheel in handen van seksueel gefrustreerden.'

Herman Wigbold is een knorrig type geworden, een nurks. Twintig jaar geleden was hij nog een stroming. DS'70 noemden ze zich. Het waren doorgaans wat oudere lui die zich niet meer thuisvoelden in de PVdA en in de maalstroom van de tijd. Ze vormden een eigen club, maar deden dit niet zonder rancune. Er hing een tragische atmosfeer omheen van dolende in nurksheld.

Nog even opgezocht wat Hildebrand in de *Camera Obscura* (1839) meldt over zijn verre neef Robertus Nurks: 'Evenwel was hij een beste, eerlijke, trouwe jongen, prompt in zijn zaken, stipt in zijn zeden, godsdienstig, en zelfs in de grond goedhartig. Maar er was iets in hem, dat – ik weet het niet – dat maakte dat ik met hem niet op mijn gemak was; iets lastigs, iets impertinents, in één woord iets volmaakt onaangenaams.'

Bezwaren tegen de ondergang van Nederland is een chagrijnig boekje geworden, een mengsel van gal en gif. Er spreekt een imponerende angst uit voor veranderingen, die immers maar zo zelden ten goede keren, er spreekt een moorddadig ongelooft uit in het maatschappelijk bestel. Het ergste is nog dat er geen enkele opbouwende boodschap in staat, niet één. Er is niets dat deugt, buiten Wigbold. Wat een eenzaamheid, wat een moedig mens.

VC 16-9

Jan Tromp

Herman Wigbold: *Bezwaren tegen de ondergang van Nederland*. De Arbeiderspers, f 29,90. ISBN 90 295 5747 8.

IRABMINTEN J

Ja, en dan de kinderporno. Volkomen uit de hand gelopen. Produkt van de moetcunnen-generatie. Kijk, als een pedofiel thuis naar plaatjes van een kind wil kijken, moet hij dat zelf weten. Als hij zich daarmee wil bevredigen, is het ook nog zijn zaak. Maar het is van de gekke te propagere dat volwassenen seksueel met kinderen zouden mogen omgaan. Elk seksueel gebruik, ik zeg: *misbruik* van kinderen door volwassenen moet worden uitgeroeid. Punt uit.

Wigbolds boek – honderdvijftig pagina's – staat vol met dit soort voorbeelden van wat hij de 'verloederen van de maatschappij' noemt. En telkens weer probeert hij te bewijzen dat die verloederen het gevolg is van het handelen van de protestgeneratie. Maar zelf heeft hij toch ook invloed gehad in die jaren zestig? Deed hij dan alles goed? Wigbold: 'Ja, dat heb ik me natuurlijk afgevraagd. Ik heb gezocht. En ja, ik zal natuurlijk wel eens iets hebben gedaan wat ik nu niet meer zou doen. Maar ik heb niets kunnen vinden waarvoor ik me nu zou moeten schamen.'

Waar staat hij eigenlijk na dit alles politiek?

'Ik heb bij de laatste verkiezingen Partij van de Arbeid gestemd.'

En wat Europa betreft?

'Ik ga voor die troep helemaal niet meer stemmen.'

En is hij niet bang dat ze hem een *angry old man* zullen vinden?

'Nee hoor, dat mogen ze gerust, ik zou het helemaal niet erg vinden.'

Jongeren vrijen eerder en met meer partners

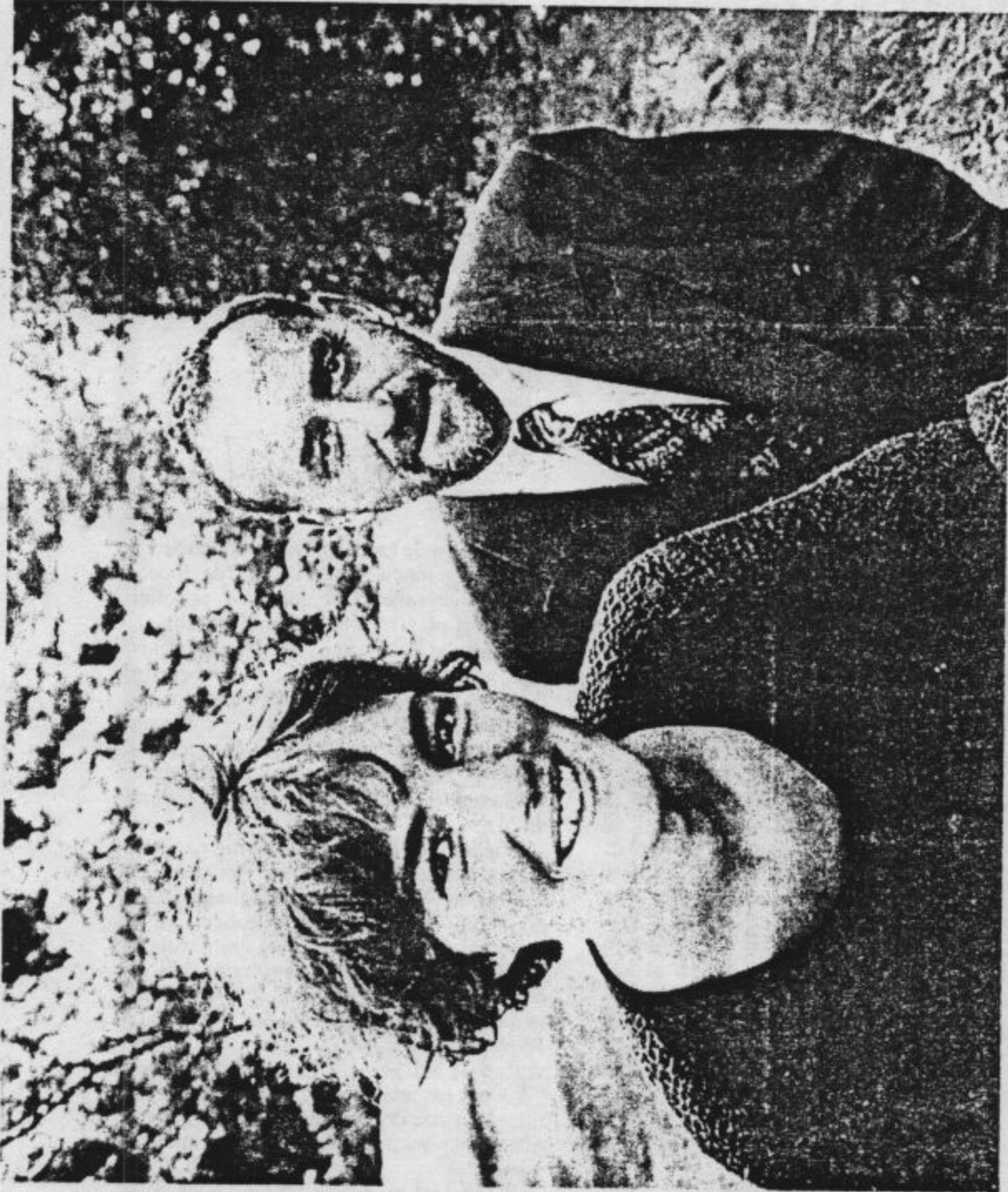
Van de vier middelbare scholieren is er een zo groen als gras, zijn er twee op seksuele ontdekingsreis, en is er een die het al gedaan heeft. Dat blijkt uit een onderzoek dat vandaag openbaar wordt. Jeugd en seks '95. Een studie die werd uitgevoerd door TNO-Preventie en Gezondheid, het Nederlands centrum Geeselijke Volksgezondheid en het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek. Hoe denken jongeren over seks? Hoe doen ze het? Het woord aan de onderzoekers Emily Brugman en Ton Vogels.

Geld. 21/9
Door Mick Salet

"Als je elkaar maar lief vindt..." Dat is voor de meeste middelbare scholieren de voorwaarde om met elkaar naar bed te gaan. Ze vinden niet dat je per se vaste verkering moet hebben. Vijf jaar geleden vond de helft van de middelbare scholieren dat nog wel. Nu is dat nog maar een kwart.

Dat blijkt uit een onderzoek onder middelbare scholieren. *Jeugd en seks '95*. Aan het onderzoek deden meer dan zeventien jongens en meisjes mee. Van twaalf tot achttien, van mavo tot mbo. Van Goes tot Groningen.

De middelbare scholieren kregen een vragenlijst die ze zelf in moesten vullen. Of ze het al gedaan hadden? Of ze het met condoom deden? Hoe oud ze toen waren? Wanneer ze voor het eerst bloot gevreeën hadden? De onderzoekers vroegen de scholieren echt het hemd van het lijf. En met de antwoorden op tafel, trokken ze enkele opmerkelijke conclusies. Een top-10.

Onderzoekers Emily Brugman en Ton Vogels.
Foto: Wiebe Kiestra

'Als meisjes denken dat een relatie vast is, schakelen ze vaak over van het condoom op de pil'

1. Een van de vier middelbare scholieren is al eens met iemand naar bed geweest.
2. Van de meisjes van achttien jaar heeft 60 procent het gedaan. Van de jongens van achttien 50 procent.
3. Jongens doen het meestal met meisjes van hun eigen leeftijd. Vaak kennen ze die van school. Meisjes doen het over 't algemeen met vrienden die iets ouder zijn. Gemiddeld wel drie jaar ouder. Vaak zitten die vrienden op een andere school of werken ze al.
4. Vaste verkering blijkt meestal niet zo vreselijk vast. Seksuele relaties duren meestal minder dan drie maanden.
5. Vier van de tien scholieren gebruiken altijd een condoom als ze vrijen. De rest doet het nooit of soms.
6. Zes van de tien scholieren denken, onterecht, dat je geslachtsziekten kunt voorkomen door je goed te wassen.

7. 1,5 procent van alle scholieren heeft wel eens gevreeën met iemand van de eigen sekse.

8. De helft van de jongens keurt het af als twee jongens seks met elkaar hebben. Meisjes hebben daar minder moeite mee: een kwart is er tegen.

9. Een van de drie middelbare scholieren is groen te noemen en weet bijvoorbeeld nog niet uit eigen ervaring wat tongzoenen is.

10. De seksuele ervaring met anderen ontwikkelt zich vaak volgens een vast patroon. Het begint met een tongzoen. Na een tijdje komt het voelen en strelen onder elkaars kleren. Weer later wordt er

naakt gezoend en gestreeld. En uiteindelijk wordt er voor de eerste keer echt gevreeën. Jongens zetten de eerste stap op deze seksuele ontdekkingsreis eerder dan meisjes, maar doen er wel langer over. Een jaar of vijf. Meisjes starten later, maar halen de jongens in, omdat ze gemiddeld maar zo'n drieëneenhalf jaar over die seksuele ontdekkingsreis doen.

Emotie

Wat is nu het verhaal achter al die cijfertjes? Dat weten de psychologen Emily Brugman, 26 jaar, en Ton Vogels, 44 jaar. Want die werkten mee aan

ler geworden. Al wil dat niet zeggen dat er nu meer scholieren zijn die het al gedaan hebben. Dat aantal blijft stabiel. Iets minder dan 25 procent van alle leerlingen in het voortgezet onderwijs. De leeftijd waarop ze het voor de eerste keer deden, nam wel iets af: tot gemiddeld 15,1 jaar.

Ton: "Het valt verder op dat de scholieren die het gedaan hebben, het met meer partners gedaan hebben. Bij de jongens is het aantal seksuele partners met de helft gestegen. Van twee naar drie. Bij de meisjes is die stijging iets minder groot, ze deden het meestal met een of twee jongens, maar het aantal meisjes dat het in drie jaar deed, verdubbelde wel bijna. Van 6 naar 11 procent."

Emily: "We weten niet hoe dat komt."

Ton: "Als we daar iets over zeggen, wordt het borrelpraat. Maar het heeft waarschijnlijk wel te maken met de liberalere opvattingen over seks en de seksualisering van de jeugdcultuur. Er wordt weer meer en makkelijker over seks gesproken dan vijf jaar geleden. Kijk maar op tv en in jongerenbladen."

Condoom

Emily: "Ik vind het ook opvallend dat het condoomgebruik niet toe is genomen. Dat is teleurstellend."

Ton: "Misschien moet de voorlichting veranderen. Nu richten we ons, met een soort mentale vaccinatie, vooral op jonge scholieren. Dat blijkt wel te werken. Die jonge scholieren weten dat condooms helpen om besmetting met hiv te voorkomen en zijn ook van plan ze later te gaan gebruiken. Maar als ze eenmaal een vaste relatie hebben, dan denken veel jongeren: 'Dit is een blijvende relatie, nu hoeven we geen condoom te gebruiken. Acht van de tien scholieren zeggen dat ze condooms gaan gebruiken. Maar in de praktijk blijkt maar iets meer dan 40 procent dat ook stelselmatig te doen. De voorlichting moet daarom misschien meer gericht worden op scholieren die in de praktijk voor de keuze staan: wel of niet met condoom."

Emily: "En dan de hele schooltijd door. Een keer algemene seksuele voorlichting is niet voldoende. En er blijkt ook behoefte aan praktische voorlichting: hoe doe je zo'n ding om?"

Ton: "Ik denk dat jongeren ook in de gaten moeten krijgen dat een

vaste relatie niet een relatie voor altijd is. Ja, dan neem je wel wat romantiek weg, maar zo voorkom je teleurstellingen en mogelijke risico's."

Emily: "Als meisjes denken dat een relatie vast is, schakelen ze vaak over van het condoom op de pil. Het pilgebruik is de laatste vijf jaar weer verder gestegen. Maar dat gaat vaak ten koste van het condoomgebruik. Condooms worden door een grote groep jongeren toch nog gezien als middel tegen zwangerschap en niet als middel tegen aids."

Ton: "Er wordt wel gezegd dat jongeren een negatief beeld van seks moeten krijgen door al die voorlichting over aids en geslachtsziekten. Maar ik denk niet dat het heeft geleid tot een negatieve houding of het afremmen van seks. Je weet natuurlijk nooit wat er gebeurd zou zijn als al die voorlichting er niet was geweest, maar het heeft de boel in ieder geval niet omgekeerd. De leeftijd waarop jongeren voor de eerste keer met iemand naar bed gaan, is weer met twee maanden gedaald. Die historische trend gaat dus gewoon door. En het is ook niet zo dat ze door al die voorlichting vaker een condoom zijn gaan gebruiken. De eerste keer doen ze dat wel vaker. Maar daarna neemt het condoomgebruik weer af. En dat is geen resultaat om tevreden mee te zijn. Uitgaande van de doelstelling dat je jongeren veiliger wilt laten vrijen."

Leefwijze

Emily: "Niet alle scholieren denken natuurlijk gelijk over seks en relaties. De verschillen in opvattingen tussen jongens en meisjes worden wel steeds kleiner, maar er is nog wel invloed van religie en cultuur. Jongeren van niet-Nederlandse herkomst zijn bijvoorbeeld behoudender dan de rest."

Ton: "Het heeft ook te maken met de leefwijze. Jongeren die vaak uitgaan, alcohol drinken of drugs gebruiken, hebben vaak een ruimere seksuele ervaring. In die groep zie je ook veel jongeren die verrijdbare risico's nemen. Die vrijen dus zonder condoom, terwijl het risico bestaat dat hun partner een seksueel overdraagbare geslachtsziekte heeft of met hiv besmet is. In procenten is dat niet zo'n grote groep, maar als je het voor het totaal uit gaat rekenen, dan kom je tot de ruwe schatting dat van de huidige generatie scholieren er 275.000 zijn die bij het verlaten van school onveilige seks hebben gehad met iemand die ze heeft kunnen besmetten met geslachtsziekte of aids."

Jongeren en seks

BD 27-9

Sylvester Stallone: Erster Sex mit 12
„Ingrid hat mir das Herz gebrochen“XY
newZ

In newZ geven jongeren hun mening over het nieuws van de afgelopen week. Vijf newZ-teams komen om de beurt aan bod. Vandaag Scholengemeenschap Durendael uit Oisterwijk.

Jongeren gaan vrijer om met seks dan vijf jaar geleden, staat in een onderzoek dat vorige week werd gepubliceerd. Ze zijn 'er eerder bij' en experimenteren sneller. Zo lees je nog eens wat. Een gesprek over de ervaringen van leerlingen (16 en 17 jaar) uit 5 havo van scholengemeenschap Durendael uit Oisterwijk:

Wanneer mag je, kun je, wil je, ga je?

Pieter van der Heyden: „Ik vind dat je niet na de eerste keer met elkaar naar bed moet gaan.“ Sebastiaan van de Wouw: „Maar je hoeft toch niet per se een vaste relatie te hebben? Als je elkaar goed kent, is het ook goed.“ Doreen Ziel-tjes is tegen

• Doreen Ziel-tjes

seks voor het huwelijk. „Misschien reneer ik van uit mijn katholieke achtergrond. Maar ik vind dat men vaak te snel is met seksualiteit. Het is ook belachelijk als seks de basis zou zijn voor een relatie.“ Sebastiaan: „Het komt ook voor dat mensen uit elkaar gaan omdat ze geen seks hebben gehad voor hun huwelijk.“

Meike de Jong: „Ja, je kunt je ook afvragen wat vaste verkeer is. Ik vind dat je het pas moet doen als je zelf voelt dat je er aan toe bent. Als je je echt vertrouwd voelt bij elkaar. Dat kan na drie weken zijn, of na een jaar.“

Geen van de aanwezigen, behalve, ik geef het toe, centje, is ooit met iemand naar bed geweest. Wel vindt iedereen dat als je het doet, je speciale gevoelens voor elkaar moet koesteren.

Dorp-stad

Men vraagt zich af of het onderzoek echt representatief is voor 'de jeugd' van nu. Een goede vraag. Zou er verschil zijn tussen stad en dorp? Loeien de koeien in een stad echt anders? Pieter: „Ik kom uit een dorp. En daar is

• Pieter van der Heyden

het toch anders. De waarden en normen zijn er anders dan in een stad. Daar speelt bijvoorbeeld het uitgaan een veel grotere rol. Alles gaat er sneller.“ Sebastiaan: „Misschien moet je in een stad je image meer ophouden.“ Meike: „Maar het onderscheid tussen dorp en stad ver-vaaft. De dorpen verstedelijken. Toch is het wel zo dat de sociale controle in een dorp veel groter is.“

Verschillen

Bestaat er, naast de voor de hand liggende huis-, tuin- en keukenverschillen die in ieder biologie-boek op te zoeken zijn, ook een groot verschil in ontwikkeling tussen jongens en meisjes?

Meike: „Ik denk dat jongens iets minder snel in ontwikkeling zijn. Zowel geestelijk als lichamelijk. Jongens zijn jonger, speelser. Meisjes zijn eerder volwassen.“ Een diep stilzwijgen wordt doorbroken met gekuch. Sebastiaan: „Dat denk ik ook. Als je bijvoorbeeld kijkt naar het gedrag in de klas.“ Pieter: „Jongens doen meer stoer.“

Meike: „Voor de vrouw telt veel meer

de sfeer, de warmte.“ Pieter: „Meisjes willen eerder dan jongens gewoon bij elkaar liggen. Zonder seks.“ Doreen: „Man-

• Sebastiaan van de Wouw

nen zijn meer gewend te overheersen. Ook op seksueel gebied. Vrouwen zijn daar meer terughoudend in. Bij mannen speelt 'veroveren' een grotere rol.“

Storend

Meike en Doreen vinden de

hoeveelheid seks die dagelijks via de tv over de mensen wordt uitgestort erg storend. Doreen: „Om een programma of een produkt te verkopen, moet er altijd bloot op tv zijn. Zie bijvoorbeeld Veronica.“

Meike: „Ja. En dan altijd blote vrouwen. Het is alleen voor de man bestemd en niet voor de vrouw. Ikzelf heb daar ook geen

enkele behoefte aan, hoor. Maar het is allemaal zo vrouw-onvriendelijk. De vrouw als lustobject.“ Pieter en Sebastiaan vinden het op tv wel meevallen. Ze storen er zich niet zo aan. Het hoort er nu eenmaal bij. Een teken aan de wand?

■ TOINE WATERREUS

• Meike de Jong
Foto's Ton Toemen

nen Stallone stieg nach dem Sex-Abenteuer rapi-de. „Meine Freunde, die zum Teil schon 14 und 16 waren, wußten überhaupt noch nichts von Sex. Und eigene Erfahrungen hatte erst recht keiner.“

Leider ließ Ingrid Sly bald sitzen. „Mir brach das Herz, als sie mich wegen eines Mitschülers verließ.“

Zur Zeit noch glücklich: Stallone und Jennifer Flavin
Foto: Look-Photo

Anschließend wurde sie in der ganzen Schule weiter-gereicht.“

Das hat Sly nie verges-sen. „Seitdem hat mich je-de Frau verlassen, die ich geliebt habe.“

Im Augenblick ist er mit dem Model Jennifer Flavin zusammen - diesmal die Richtige? Sly: „Liebe und Verletztheit gehört zusam-men. Aber jedes mal wird man ein kleines bißchen weiser.“

EXP 08.09.95

exp London - Ganz schön hübsch, Sly! „Mit 12 Jahren habe ich meine Jungfräulichkeit verloren“, gestand Sylvester Stallone (48) jetzt dem US-Magazin „Movieline“. Mut gemacht hatte dem kleinen Sly da-mals ein sehr ausführli-ches Aufklärungsge-spräch mit Mama Stallone, die ihren temperamentvol-len Sohn gar nicht erst mit Blumen und Bie-nen langweilte, sondern gleich zur Sache kam. Und Sly auch über technische Einzelheiten nicht im unklaren ließ.

Eine Mitschü-lerin auf der High-School in Philadelphia brachte Stallone das Wesentliche bei: „Sie hieß In-grid, sah toll aus, hatte die Figur eines Mo-dells - und die Persönlich-keit einer Fliegenklatsche. Total langweilig. Die Art von Mädchen, der du ei-nen Spiegel unter die Nase hältst, um zu sehen, ob sie überhaupt atmet.“

Das hat den kleinen Sly allerdings nicht weiter ge-stört. „Große Diskussio-nen waren damals nicht so wichtig für mich. Ich war wahnsinnig verliebt in sie.“

Das Ansehen des klei-

Meisjes houden niet alleen van zachtjes

VK 11-9

Wat moet je als seks-voorlichter nog in een tijd waarin de Viva vibrators uitdeelt aan nieuwe abonnees, een beetje debuterende schrijver de pornografie als hoofdthema heeft, en zelfs ontbijttelevisie gaat over SM?

Het jongste antwoord op die vraag heet *Seks voor beginners*, een boekje met 'vragen en antwoorden over de eerste ervaringen' dat eindelijk eens afreken met het politiek-correcte gezwets dat de voorlichtingsliteratuur van de afgelopen vijftien jaar kenmerkt.

Een kleine rondgang langs de zwaar beduimelde afdeling sex in de Openbare bibliotheek levert nog altijd een onthutsende verzameling op van holle jaren-zeventig-paatjes ('seks begint bij jezelf'), eufemismen ('coïtus, gemeenschap') en hypocrisie ('het schijnt dat in porno-films echte acteurs meespelen').

In *Seks voor beginners* heet een schede gewoon kut, is een penis een

pik en wordt vrijen gewoon weer neuken. 'Houden meisjes alleen maar van zachtjes neuken?' (Nee) 'Kun je naar een borddeel?' (ja) 'Moet een pik er helemaal in?' (Nee) 'Kun je zaad inslikken?' (Ja, mits) zijn enkele van de brandende vragen die in de loop van het boekje aan de orde komen.

Dat moet een verademing zijn voor pubers en adolescenten met een ontlukende seksualiteit. *Seks voor beginners* ontkomt weliswaar niet aan verplichte, moderne seks-kwesties als aids, incest, travestie en SM, maar onthoudt zich meestal van vanzelfsprekende antwoorden.

Over versieren: 'Sommige jongens en mannen zeggen dat er nog steeds meisjes en vrouwen zijn die "nee" zeggen als ze wel iets willen. Als die - ouderwetse - meisjes er zijn, laat ze dan onmiddellijk op-houden met dat schijnheilig gedoe. Meisjes moeten ook hun eigen ver-antwoordelijkheid nemen...' Dat is

toch een paar nuances verder dan het 'you can't always get what you want' waarmee *Postbus 51* de ver-antwoordelijkheid eenzijdig bij jon-gens legt.

Opvallend afwezig in het boekje is de technische kant van sex. Die hebben de schrijfsters terecht over-gelaten aan de biologieleraar. In plaats van de standaard horror-plaatjes van dwarsdoorgesneden baarmoeders en zaadbuizen, bevat *Seks voor beginners* prachtige, liefdevolle illustraties van Dirk Wiarda van verschillende soorten piemels en katten die de jonge onderzoek-(st)er enig vergelijkingsmateriaal bieden. Dat daarbij een enkel plaat-je door de onoplettende uitgever op zijn kop is geplaatst, waardoor een enkele stijve er wel heel zielig af-komt, is jammer, maar stoort niet echt.

Het feitenmateriaal voor het boekje werd bijeen gezocht uit re-cente onderzoeken door seksuologe

Willeke Bezemer. Neerlandica en etiquette-deskundige Inez van Eijk, doorgaans toch een keurige dame, schreef het op.

Het resultaat is bijna altijd heel direct. Een enkele keer sluip er he-laas nog een plechtig, didactisch verantwoord zinnetje tussen. Zoals deze in hoofdstuk 1: 'Met adoles-centie doelen we op het hele proces van volwassenwording, zowel licha-melijk als relationeel.'

Inez van Eijk: 'Ja, daar heb je gelijk in, die zin had er niet in moe-ten staan. Maar ik denk dat ons over het algemeen gelukt is om down to earth te blijven. En vooral de leuke kanten van sex te bena-drukken.'

'Seks is leuk is als jij het leuk vindt', komt op een paar plaatsen in het boekje terug. Is de schrijfster in haar eigen jeugd seksueel voorge-licht? Van Eijk: 'Nauwelijks. Toen ik mijn moeder er naar vroeg, belde gelukkig net de melkboer aan.

Daarna ben ik er maar nooit meer over begonnen. Ik herinner me wel dat mijn vader toen ik een jaar of dertien was, achteloos het boekje *Ontbloeiend Wonder* op tafel legde. Inhoudelijk was dat precies wat de titel al doet vermoeden.

'Ik ben maar tot bladzijde veertig gekomen, want ik begreep werkelijk niet waar men het over had. Het ging erover hoe prachtig het leven was. Dat God je dat schonk, en dat er veel liefde aan te pas kwam.'

Seks voor beginners biedt de jeugd heel wat praktischere adviezen over hoe het wonder tot ontbloeiing kan worden gebracht. Bijvoorbeeld in het hoofdstuk 'Neuken': 'Het voordeel van voorspel is dat de jon-gen tijd heeft om een stijve te krij-gen en het meisje een natte kut'.

Bart van Oosterhout

Seks voor beginners is deze week verschenen bij uitgeverij Contact. ISBN 9025411215. Prijs: f 19,90.

Samenwonen krijgt bijna status huwelijk

Van onze verslaggever VK
DEN HAAG

Staatssecretaris Schmitz van Justitie wil de relatie van samenwonenden en van twee ouders die samen een kind opvoeden beter beschermen, ook al is een van hen niet de biologische ouder. Daarom krijgen samenwonenden, van gelijk of verschillend geslacht, nagenoeg dezelfde rechten en plichten als gehuwden wanneer ze zich laten registreren bij de burgerlijke stand. Deze maatregel maakt deel uit van de kabinetsplannen om het personen- en familierecht drastisch te wijzigen.

Samenwonenden die kinderen verzorgen, kunnen bij de rechter 'medegezag' aanvragen over die kinderen. Medegezag heeft dezelfde rechtskracht als het nu bekende ouderlijk gezag. Het kind kan erven van de niet-biologische ouder, diens naam krijgen en diens nationaliteit. De aanpassing van het erfrecht wordt 'in principe' toegezegd door het kabinet, maar nog niet direct geregeld.

Medegezag zal worden toegeestaan als de 'sociale ouder' drie jaar samenwoont met de biologische ouder van het kind en het belang van het kind ermee gediend is. De rechter zal, indien een tweede biologische ouder bekend is, diens belang meewegen. Dat is vooral het geval indien de biologische ouder kinderen heeft uit een eerdere relatie.

Homoparen wordt volgens de kabinetsplannen formeel het recht op adoptie ontzegd, maar ze krijgen indirect een methode aangereikt om dat verbod te omzeilen. Adoptie van binnen- en buitenlandse kinderen is nu strikt voorbehouden aan gehuwden. Het kabinet zal adoptie van in Nederland wonende kinderen toestaan aan ongehuwden. De helft van een ongehuwd stel kan

eerst een kind adopteren. De andere helft van het stel vraagt vervolgens medegezag aan.

Adoptie van in het buitenland wonende kinderen blijft strikt voorbehouden aan gehuwden. Die eisen stellen volgens de staatssecretaris vrijwel alle landen die kinderen afstaan voor adoptie in het buitenland. De vrees bestaat dat Nederlanders vrijwel nergens meer in aanmerking komen voor adoptie indien bekend zou zijn dat in Nederland ongehuwden en homo's kinderen mogen adopteren.

Bij alle wijzigingen in het personen- en familierecht is er volgens Schmitz naar gestreefd de wetgeving aan te passen aan de veranderende maatschappelijke opvattingen. De wetgeving liep volgens haar op sommige punten sterk achter bij de algemeen aanvaarde mening. Rechter gingen er meer en meer toe over om, in afwijking van de wet, die algemeen heersende mening recht te doen. Het vorige kabinet had overigens ook vergevorderde plannen op dit terrein.

Het paarse kabinet wijkt niet ver af van die eerdere plannen. Schmitz: 'Wij willen niet voor de troepen uitlopen. Het gaat om onderwerpen die mensen zeer betreffen. De regels op dit terrein grijpen diep in in de levens van mensen.'

De manier waarop in het kabinet is gedebarateerd over de voorstellen weerspiegelt volgens Schmitz hoezeer ieder individu zich geraakt voelt door de materie. 'Ieder bemoeit zich diepgaand met de discussie'. De soms uiteenlopende meningen liepen niet langs partijpolitieke lijnen.

In de Tweede Kamer kunnen de plannen op verzet stuiten van Groen Links en een deel van D66 en de VVD-fractie. Homoparen moeten volgens deze kamerleden kunnen trouwen. Het CDA is ingenomen met de kabinetsplannen

COC verwacht emotionele reacties op homohuwelijk

Van onze verslaggever VK
AMSTERDAM

De belangenorganisatie voor homoseksuelen COC kan zich niet voorstellen dat Nederland internationaal in de problemen komt als het huwelijk hier wordt opengesteld voor homo's. 'Het levert hoogstens emotionele reacties op, net als ons drugsbeleid', aldus COC-directeur J. van der Linden in een reactie op het kabinetsbesluit om het homohuwelijk niet te erkennen.

Volgens het COC blijft hierdoor de ongelijke behandeling van homoseksuelen paren onnodig bestaan. De vereniging noemt het wel 'een essentiële stap voorwaarts' dat samenwonenden nu nagenoeg dezelfde rechten en plichten krijgen als gehuwden, zolang ze zich maar registreren bij de burgerlijke stand.

Een van de redenen voor het kabinet om niet tot erkenning van het homohuwelijk over te gaan, is dat Den Haag internationaal niet uit de

pas wil lopen. Volgens het ministerie van Justitie komt Nederland echter niet in problemen met internationale verdragen of Europese wetgeving als het kabinet anders zou hebben besloten. 'We willen gewoon niet alleen in de wereld staan', aldus een woordvoerder. 'Zo'n huwelijk heeft internationaal gezien totaal geen rechtsgevolgen.'

Het COC noemt het voorts 'onacceptabel' dat homoparen worden uitgesloten van adoptie van in het buitenland wonende kinderen. Adoptie door ongehuwden, en dan door één ouder, van in Nederland wonende kinderen wordt overigens voortaan wel toegestaan.

Jaarlijks worden zo'n zevenhonderd buitenlandse adoptiekinderen naar Nederland gehaald. Het kabinet is bang dat adoptie van deze kinderen onmogelijk wordt als blijkt dat ze in Nederland terecht kunnen komen bij homoparen.

Pagina 19: Commentaar

Homohuwelijk

DE AFKALVENDE belangstelling voor het huwelijk krijgt eindelijk ook haar vertaling in het personen- en familierecht. Nieuwe samenlevingsvormen, die vaak niet van het huwelijk zijn te onderscheiden, worden opgenomen in de wet.

Staatssecretaris Schmitz van Justitie, die de voorstellen donderdag naar de Tweede Kamer stuurde, borduurt in grote lijnen voort op plannen van CDA-minister Hirsch-Ballin. Hij opperde al in 1993 het plan dat langdurig samenwonenden zich moeten kunnen laten registreren. Zij zouden dezelfde rechten en plichten krijgen als gehuwden, behalve op het punt van de kinderen.

De PvdA-staatssecretaris heeft in die voorstellen enkele wijzigingen ten goede aangebracht, maar zij blijft op het cruciale punt, de positie van de homoseksuele relatie, even jammerlijk in gebreke als de CDA-bewindsman destijds. Schmitz geeft homorelaties de mogelijkheid dezelfde rechten en plichten aan te gaan als gehuwden, maar laat het afweten op het belangrijkste punt. Homo's of lesbiennes mogen nog steeds niet met elkaar trouwen en gezamenlijk rechtstreeks kinderen adopteren.

Het ministerie wijst er op dat Nederland internationaal wel heel erg ver uit de pas gaat lopen als het homohuwelijk hier een wettelijke basis krijgt. Maar het departement erkent ruiterlijk dat dit niet de belang-

rijkste reden is homo's te blijven buitensluiten van het recht samen kinderen te adopteren. Het kabinet wil niets van een homohuwelijk weten omdat dit het systeem van natuurlijke afstamming van kinderen (elk kind heeft een moeder en een vader) in gevaar brengt.

Dat leidt tot het opmerkelijke feit dat ongehuwden van verschillend geslacht straks wel een kind kunnen adopteren, evenals alleenstaanden, maar dat samenwonenden van gelijk geslacht dat nog steeds niet mogen. Voor hen rest slechts een half homohuwelijk: wel de lasten niet de lusten.

Zoveel terughoudendheid - of is het bevoogding? - is opmerkelijk voor een links-liberaal kabinet. Als de paarse coalitie er al niet in slaagt te komen tot volledige gelijkberechtiging van huwelijk en andere samenlevingsvormen, wie dan wel?

Tegenover deze bekrompen houding ten aanzien van het homohuwelijk, staat een rits verfrissende voorstellen om de wetgeving aan te passen aan de bestaande (rechts)praktijk. Zo krijgen gehuwde ouders eindelijk het recht bij de geboorte van een kind te kiezen welke achternaam het krijgt, die van moeder of die van vader. Als er geen keuze wordt gemaakt, heet het kind naar de moeder.

Het is jammer dat de belcidsdaden grotendeels hiertoe beperkt blijven.

compromissen en 'tweeslachtigheid' aan elkaar. Duidelijke keuzes worden niet gemaakt.

Het voorstel van Schmitz gaat nog altijd uit van het heteromodel van het huwelijk. Werkelijk vernieuwend zou zijn om het huwelijk in de huidige vorm af te schaffen, om af te stappen van een verouderd, moraliserend instituut. In plaats van de internationale politiek tot norm te verheffen ligt hier de kans om te laten zien waar een klein land groot in kan zijn.

AMSTERDAM Clé Burgers, redacteur COC-magazine XL
Sjoerd Beumer, hoofdredacteur COC-magazine XL

Vertragingstactiek

Staatssecretaris Schmitz vindt het nog steeds nodig om homo- en lesbienneparen uit te sluiten van adoptierechten en blijft tegenstandster van de openstelling van het burgerlijk huwelijk. Teleurstellend.

Natuurlijk is haar nota een hele stap voorwaarts, maar laten we ons goed realiseren dat eigenlijk nie-

'Nieuwe wet ter bestrijding van discriminatie zal niet werken'

Van onze verslaggever VK
AMSTERDAM

Vrouwen, alloctonen en homoseksuelen die menen te worden gediscrimineerd, zullen in de praktijk vrijwel geen beroep kunnen doen op de Algemene Wet Gelijke Behandeling. Dat voorspelt de juriste mr A. Veldman in een proefschrift over gelijke behandelingsrecht waarop ze vandaag in Utrecht promoveert.

De nieuwe wet, die vorig jaar van kracht is geworden, is gebaseerd op hetzelfde systeem als de oude Wet Gelijke Behandeling die in 1980 werd ingevoerd. Gebleken is dat klagers vrijwel nooit kunnen bewijzen dat zij worden gediscrimineerd. Bovendien kent de wet nauwelijks sancties. 'De wet heeft op deze manier geen zin', aldus de juriste.

Zowel de oude als de nieuwe wet gaat ervan uit dat wie zich ongelijk behandeld voelt, bijvoorbeeld door een werkgever of huisbaas, daarvan eerst een 'voorlopig bewijs' moet leveren. De gedupeerde moet met cijfers aantonen dat de groep waartoe hij behoort, op het werk of in de woningmarkt aanzienlijk wordt benadeeld.

Wanneer dit voorlopig bewijs volgens de rechter sterk genoeg is, keert de bewijslast om. Dan moet bijvoorbeeld de werkgever of huisbaas in het specifieke geval bewijzen dat er niet is gediscrimineerd.

Volgens Veldman heeft de oude wet gemiddeld niet meer dan drie zaken per jaar opgeleverd, die vaak al in eerste instantie bij de rechter sneuvelen. De wet ziet er volgens haar in theorie goed uit, maar werkt in de praktijk niet. Gedupeerden hebben bijvoorbeeld vaak niet de cijfers van bedrijven of overheid die hun gelijk zouden kunnen bewijzen.

Wanneer die getallen er wel zijn, gelooft de rechter ze vaak niet. Volgens de juriste gaan de rechters soms letterlijk in de fout: 'Het proefschrift toont met diverse schrijvende voorbeelden aan dat de rechterlijke macht niet kan rekenen, en daardoor niet toekomt aan het omkeren van de bewijslast.'

Ook het ontbreken van effectieve sancties belemmert een goede uitvoering van de nieuwe wet gelijke behandeling, meent ze. 'Wanneer je door cijfers kunt bewijzen dat een promotiebeleid discriminerend is, is het ondoenlijk voor de rechter om alle promoties terug te draaien.'

Een schadevergoeding zit er vrijwel nooit in. Het bewijs dat één specifieke promotie - of het ontbreken daarvan - voortvloeit uit discriminatie, is vaak niet te leveren. De schade is dan niet bewijsbaar en claims worden niet gehonoreerd.

mand in homo-Nederland zit te wachten op een nota. Een nota is niets meer dan een ordinaire vertragingstactiek.

Nu de nota is verschenen, wordt van Jan en alleman commentaar verwacht. Dat kan wel even duren en al die tijd kunnen politici zich verschuilen achter de smoes dat de discussie eerst moet uitkristalliseren. Klinkklare onzin!

Dat de Nederlandse bevolking positief staat tegenover openstelling van het burgerlijk huwelijk voor homo's was al duidelijk na de enquête die De GAY Krant een half jaar geleden liet verrichten.

De enige tegenargumenten komen van conservatieve christenen, die bij hoog en laag beweren dat ze niet willen discrimineren, maar die aan de andere kant toch wel duidelijk willen stellen dat het huwelijk voorbehouden moet blijven aan de combinatie van man en vrouw.

Voor 1997 zal aan deze lijdensweg geen einde komen. Tot die tijd blijven vrienden- en vriendinnenparen nog steeds de dupe van een falende wetgeving.

We hebben al lang bewezen dat we geen tweederangsburgers zijn.

Henk Krol
hoofdredacteur De GAY Krant

Als de belastingdienst geld wil incasseren, is de overheid het maar al te graag met ons eens. Nu we eindelijk onze rechten durven opeisen, mag

Homo's huwen uit protest

AP
KOPENHAGEN

Een homoseksuele man en vrouw hebben elkaar in het stadhuis van Kopenhagen het ja-woord gegeven. Met hun 'huwelijk tegen discriminatie' wil het echtpaar protesteren tegen het verbod voor homoseksuelen om kinderen te adopteren of zich kunstmatig te laten insemineren.

Denemarken werd in 1989 het eerste land ter wereld dat homoseksuelen toestond hun relatie officieel te laten registreren. Homoseksuele partners kregen daarmee de-

zelfde rechten en plichten als gehuwden, uitgezonderd het recht om kinderen te adopteren en kunstmatige bevruchting te laten toepassen.

Door met elkaar te trouwen kregen Sören Laursen en Brigitte Echwald, in het wit gekleed, die rechten wel. 'We moesten dit doen om de politici te dwingen', zei Laursen (31), die voorzitter is van een nationale homo-organisatie. Echwald (27) is de vice-voorzitter.

Bij het huwelijk, dat grote aandacht van de media trok, waren ook de werkelijke partners van de twee echtelieden aanwezig.

ken zich te laten registreren. Maar daar zit niemand op te wachten. Angst voor onbegrip in het buitenland weerhoudt haar van het huwelijk voor homo's. Een verruiming van het familierecht, waar de huwelijkswetgeving onder valt, zal veel kritiek in het buitenland oproepen, zo vreest de staatssecretaris. Datzelfde geldt voor adoptie door homoparen. Slechts alleenstaanden mogen in de ogen van de staatssecretaris een Nederlands kind adopteren. Voor de adoptie van een buitenlands kind blijven ook zij uitgesloten.

Via deze zogenaamde U-bochtconstructie wordt het homo's toch mogelijk gemaakt (Nederlandse) kinderen te adopteren. En dat heeft direct reacties opgeroepen in de Tweede Kamer. Wat is er dan op tegen om het huwelijk voor homo's en lesbo's open te stellen als adoptie via een omweg toch kan, vraagt de

Liever chocolade dan seks

Toronto — Wanneer zij voor de verscheurende keuze worden gesteld seks te hebben of een reep chocolade te eten, geeft 38 % van de Canadezen de voorkeur aan het voedsel. Dat blijkt uit een studie van het instituut Decima Research. De niet voor de hand liggende studie werd uitgevoerd in opdracht van de Canadese Vereniging van Snoepabrikanten.

Uit het onderzoek blijkt dat in de franstalige provincie Quebec 77 % van de vrouwen liever chocolade verorbert dan een partijtje te stoei-

en. Op de vraag 'waarom', antwoordde 15 % van de Québecquises dat chocolade hen een gevoel van "perfecte extase" geeft en 19 % dat zij zich door het eten van een reep "overal goed" voelen.

In de deelstaat Nova Scotia (Nieuw Schotland) liggen de gevoeligheden geheel anders... of wordt minder indrukwekkende chocolade verkocht. Tachtig procent van de Nieuw-Schotsen verkiest immers de stoeipartij boven het snoepgoed.

56.10.95
4.14 21.09.95

Meisje verdacht van poging tot doodslag

AMSTERDAM, zaterdag
De politie van Amsterdam heeft een 16-jarig meisje aangehouden in verband met een poging tot doodslag. T.F. 16-9
Zij stak donderdagavond op het Bertelmanplein in Amsterdam een 14-jarig jongen met een mes in de rug. De steekpartij vond plaats toen het slachtoffer tussen beide kwam tijdens een ruzie tussen het meisje en haar 13-jarig zusje. De politie hield kort daarna 16-jarig meisje aan. (ANP)

door René Zwaap

FRAGMENT 6A 27-9

IN 1909 STUITTE Charles Leadbetter, een gewezen priester van de Britse Anglicaanse kerk die hoog was opgeklommen in de Theosofische Vereniging, tijdens een wandeling in het Indiase Adyar op een in de rivier badende jongen. De corpulente 'grootmagiër', in occulte kring befaamd door zijn astrale contacten met mysterieuze Meesters in het Tibetaanse hoogland, zag gelijk dat er 'iets magisch' schuilte in de knaap. Het aura dat om de jongen heen hing, zo rapporteerde Leadbetter aan de theosofische president Annie Besant, was van een 'ongewoon zuivere kwaliteit, schitterend, vrij van iedere zelfzucht'. Leadbetter twijfelde geen moment: de Maitreya, de nieuwe wereldleraar, de nieuwe Boeddha en de nieuwe Jezus zou zich binnenkort openbaren in het lichaam van deze broodmagere, dertienjarige knaap.

De goddelijke jongen was Jiddu Krishnamurti, de zoon van een Indiase ambtenaar uit de hoogste hindoe-kaste der brahmanen, die sinds zijn pensionering als secretaris werkte voor het Theosofische hoofdkwartier in India.

NADAT LEADBETTER het knaapje van zijn wereldtaak op de hoogte had gebracht, stond Krishnamurti automatisch aan het hoofd van de Internationale Orde van de Rijzende Zon, later omgedoopt in de Orde van de Ster van het Oosten. Hij troonde over de besloten Esoterische Sectie, het hoogste orgaan van het verenigingsleven der theosofen, waarvan de leden allen in staat werden geacht magie te bedrijven. Krishnamurti en zijn broertje Nitya als reserve-Maitreya werden in de hofhouding van Leadbetter meegevoerd naar Europa. Annie Besant had de voogdij van de jongens van de vader, een weduwnaar, mogen overnemen teneinde hen in Europa te kunnen laten studeren.

Kort daarop las de vader, Jiddu Narayaniah, in een medisch tijdschrift echter een artikel omtrent Leadbetter's vermeende knapenliefde. Daarop spande hij een rechtszaak aan om de voogdij over zijn zonen terug te krijgen. Het werd een slepende juridische affaire, waarbij Besant en Leadbetter de beide jongens in feite kidnaptten. In het diepste geheim werden ze van het ene afgelegen landhuis naar het andere vervoerd. Uiteindelijk werd de aanklacht tegen Leadbetter in hoger beroep niet onvanke-lijk verklaard. De Britse dichter-magiër Alistair Crowley sprak er niettemin schande van dat 'een seniele seksmaniak als Leadbetter zijn schandknappen uitroept tot toekomstige Verlossers'.

Tom noemt en met wie hij zes jaar heeft samengewoond. Tom wierp zich op als zijn manager, hij regelde alles, maar intrigeerde en hij bedroog en bestal hem. Toen Greg eindelijk argwaan kreeg en dingen na liet trekken kwam er nog meer aan het licht: Tom leidde een dubbelleven, was prostituee. Greg wilde breken, Tom is een ware terreur uit gaan oefenen. De scène waarin hij in razernij, met een mes dreigend, Greg verkracht hoort tot de schokkendste bekentenissen die ik ooit heb gelezen. Louganis vertelt gelukkig niet alleen over de diepste vernederingen. Hij verhaalt even boeiend over zijn overwinningen.

Na Seoul is Louganis er geleidelijk voor uitgekomen dat hij homoseksueel is en ook dat hij ziek is. De reacties daarop hebben duidelijk gemaakt dat de meeste mensen in de VS thans nog reageren zoals hier een paar generaties geleden. Hij zet zich nu in voor AIDS-onderzoek, emancipatie van gay people en het bestrijden van 'domestic violence'.

HANS WARREN
Breaking the Surface. autobiografie, door Greg Louganis (with Eric Marcus). Geb. 290 pag. Geill. USA dollar 23.00. ISBN 0-679-43703-7. Random House, New York.

Telefoon jeugdbrandweer Delfzijl blijkt sekslijn

Door onze correspondent NRC
DELFIJL, 28 SEPT. Kinderen die het nummer belden kregen niet de brandweer van Delfzijl aan de telefoon, maar een zwoele stem die wilde doorverbinden voor "afsprakjes met hete vrouwen". Een foutje in het huis-aan-huisblad Nieuwsblad voor de Eemmond leverde de jeugdbrandweer in Delfzijl naast een paar verontwaardigde reacties van ouders ook meer dan het beoogde resultaat op: nog nooit zoveel kinderen meldden zich aan als dit jaar.

De gemeente Delfzijl had voor een wervingsactie voor de jeugdbrandweer een persbericht aan de lokale pers uitgedeeld. Volgens brandweercommandant J. van der Maat verscheen daarop in het huis-aan-huisblad een "heel aardig stukje". Alleen met het telefoonnummer was een fout gemaakt. Niet het nummer van de brandweer in Delfzijl, maar die

van een 06-sekslijn was er bij gezet.

Verslaggeefster G. Visser denkt dat ze "met een duffe kop een verkeerd nummer heeft ingetikt", want het goede nummer lijkt niet op het 06-nummer. Een moeder lichtte Visser in dat haar zoon niet de brandweer aan de lijn kreeg, maar iets hoorde over "brandjes blussen bij meisjes". Volgens Visser viel het aantal reacties nog wel mee, totdat de brandweer een tweede persbericht uitgaaf met de kop 'Exploiteert de brandweer een sekslijn?'.

Bij de jeugdbrandweer in Delfzijl melden zich jaarlijks zo'n vier à vijf kinderen aan. Deze week reageerden volgens Van der Maat al vijftien kinderen. De jeugdbrandweermannen en -vrouwen van 11 tot en met 18 jaar doen allerlei oefeningen en gaan naar wedstrijden. De brandweer hoopt kinderen zo te bewegen later bij de (vrijwillige) brandweer te gaan.

Van onze verslaggeefster

UTRECHT

Vroegtijdige behandeling van transseksuelen kan problemen later - zoals een grove lichaamsbouw, lage stem en gezichtsbehang - voorkomen, omdat de lichamelijke groei eerder kan worden gestopt. Dat zei prof. dr. P. Cohen, hoogleraar genderontwikkeling aan de Universiteit Utrecht, maandag op de eerste dag van een internationaal congres over kinder- en jeugdpsychiatrie.

In Nederland worden sinds enkele jaren geselecteerde transseksuelen al in de puberteit met hormonen behandeld en vervolgens geopereerd. Volgens Cohen 'reageert het buitenland positief op wat hier voorzichtig en onder strenge controle wordt geprobeerd'.

Genderproblemen openbaren zich meestal al in de kinderjaren. Daarbij kan het, volgens Cohen, gaan om lichamelijke afwijkingen, extreem gedrag dat bij de andere sekse hoort en transseksuele gevoelens. In het Academisch Ziekenhuis Utrecht wordt sinds enkele jaren in

een aantal specifieke gevallen bij transseksuelen tussen de zestien en achttien jaar al een hormoonbehandeling toegepast.

Cohen volgde en onderzocht een eerste groep van negentien jong volwassen transseksuelen die al in de puberteit met de hormoonbehandeling waren begonnen. Met bijna alle patiënten gaat het goed, zei ze maandag.

'Ze onderscheiden zich niet van leeftijdgenoten. Ze studeren, hebben een baan of zijn werkloos. Ze wonen zelfstandig of nog bij hun ouders. Sommigen hebben een relatie.'

'De problemen rond hun genderidentiteit zijn nagenoeg opgelost. Niemand heeft spijt van de beslissing voortaan als andere sekse door het leven te gaan. Wel zijn er soms problemen rond de lichamelijke gevolgen van operaties, zoals littekens na borstverwijdering.'

De vroegtijdige behandeling in de puberteit gebeurt alleen nog maar in Nederland. Andere landen kennen soms wettelijk vastgelegde leeftijdsgrenzen, waardoor eerdere behandeling juridisch niet mogelijk is.

Simba zet stiekem aan tot S E X

VOLGENS een Amerikaanse anti-abortus groep zijn de Disney-tekenfilms voor het hele gezin in werkelijkheid verborgen verleiders die de jeugd met onderbewuste seksuele boodschappen proberen te verpest. The Lion King bij voorbeeld zou onmiddellijk uit de videotheken moeten worden verwijderd, omdat de film stiekem het woord SEX toont. Op zeker moment, als het verhaal zich voor driekwart ontrolt heeft, valt de held, de leeuw Simba, op de rand van een steile rots tegen de grond, daarmee een stofwolk producerend die links van de leeuwewop de letters S, E en X vormt.

Maar dat is nog niet alles. De speurders van de Life League uit Virginia hebben ook ontdekt dat

op het moment dat de prins in Aladdin de prinses op het balkon aanspreekt, een donkere stem fluistert: 'Good teenagers, take off your clothes.' Het behoeft geen betoog dat alle tieners, dit gehoord hebbend, zich vervolgens ontkleden. Bovendien blijkt de dominee die in The Little Mermaid een trouwplechtigheid voltrekt een ongepaste erotische belangstelling te hebben. Tijdens een close up van opzij, zo beweert de Life League, is duidelijk te zien dat de dominee tekenen van grote seksuele opwindning vertoont.

De rechts-christelijke pressiegroep begon haar campagne tegen Disney in april wegens de speelfilm Priest. Daarin zouden de rooms-katholieke kerk en het priesterschap belachelijk worden

gemaakt. Omdat de katholieke kerk de grootste organisatie is die zich tegen abortus uitspreekt vindt zij de Life League aan haar zijde. Daarna werden de tekenfilms van Walt Disney tegen het licht gehouden, met bovenbeschreven gruwelijk gevolg: Disney is een plaag voor de wereld.

Een woordvoerder van Disney bestempelt de vondsten van de Life League als 'belachelijk' - de stofwolk in de Lion King, is niet meer dan een stofwolk, maar Arch Campbell, een filmcriticus van NBC-tv, heeft daar zijn bedenkingen tegen. Hij geeft de christenen voor een deel gelijk. Het woord SEX is wel degelijk onmiskenbaar aanwezig, maar: "Ik denk dat het een grap is. Het is één beeldje, één enkel beeldje in

een film van anderhalf uur. Het is belachelijk om je daar druk over te maken." Campbell zegt dat Disney een traditie heeft in onderbewuste seksuele of anderszins schandaleuze verwijzingen.

Het Amerikaanse blad Variety ontdekte eerder dat in de beeldplaatversie van de Disney-film Who Framed Roger Rabbit beeldjes zitten van een geheel naakte Jessica. "You can see right down Broadway," constateerde de Variety-journalist vergenoegd.

Het gerucht gaat dat de beeldplaatversie van Sneeuwwitje ook een tekenaarsgrap bevat. Een lief-tallige chipmunk zou daarin, gedurende een fractie van een seconde, heel on-Disney in het bos zitten schijnen.

MEDIAREDACTIE

STANBEN SPRINGER

FRAGMENT

Greg Louganis, die zo te zien alles meehad om op te vallen, te slaan en te behagen, had in werkelijkheid alles tegen. Hij is een zeer knappe kerel met een ideale gestalte, een fraaie huidkleur, een prettig karakter, maar ondanks zijn Griekse naam is hij niet van mediterrane afkomst, maar 'coloured'. Het was al vroeg duidelijk dat de kleine Greg een heel soepel lijfje had. Op school werd hij spoedig uitgescholden als 'nigger' wegens zijn bruine huid en als 'sissy' of 'fag' (flikker) wegens zijn gedrag. Omdat hij last van dyslexie had en stotterde kreeg hij ook nog het etiket achterlijk opgeplakt. Alles bij elkaar meer dan genoeg om hem met een enorm minderwaardigheidscomplex en een drukkend schuldgevoel op te schepen.

Greg trof het niet met vrienden; relaties liepen op uiterst pijnlijke manier stuk. Het ergste drama beleefde hij met de man die hij

Tienjarige jongens gepakt voor roof van 180 flippo's

ANP

ZWIJNDRECHT

De politie van Zwijndrecht heeft een flippo-roof opgelost. Drie tienjarige jongens die woensdag na afloop van een flippo-ruilbeurs een evenoude plaatsgenoot van 180 flippo's beroofden, zijn dank zij een getuige achterhaald.

De drie begonnen een praatje met het slachtoffer, zogenaamd om hun waardering voor zijn collectie te tonen. Zij liepen een eindje gezamenlijk op, waarna een van hen plotse-

ling de flippo-map uit de handen van de jongen trok, achter op de fiets van een andere jongen sprong en verdween.

Een getuige heeft het signalement van een van de jongens doorgegeven aan de politie. Deze achterhaalde de daders en sommeerde hen samen met hun ouders op het bureau te komen. Het drielik had de flippo's verdeeld. Om het slachtoffer schade te stellen, moeten de drie daders hun verzameling aan hem afstaan. De jongen mag de 180 mooiste flippo's uitkiezen.

Das war's in Rio – Neues von der ILGA-Weltkonferenz

So einladend die brasilianische Metropole auch ist, viele, die sonst an den Weltkonferenzen teilnehmen, sind diesmal ferngeblieben. Das trifft auch auf die AktivistInnen aus dem reicheren Europa und den Vereinigten Staaten zu. Dafür nutzten die LateinamerikanerInnen die Nähe um so mehr.

Neben dem Vergnügen stand nicht wenig Arbeit auf der Tagesordnung. Neben der absolut nötigen Kleinarbeit, wie z.B. der Gewerkschaftsarbeit oder der Verabschiedung von Briefen an den japanischen Justizminister, weil Homosexualität in einem Jugendzentrum immer noch auf den Vorposten steht, beherrschten drei Themen die Konferenzgespräche.

In den Aktionsworkshops galt es etwa, eine wirkungsvolle Strategie für die zwei Peking Frauenkon-

Schon länger im Gespräch: Regionalisierung war das Zauberwort. Bisher ist sie nur in Europa vollzogen. So finden jährlich eine Europa-Konferenz und eine Osteuropa-Konferenz statt. In Anlehnung an das europäische Modell sollen nun nach und nach Sekretariate in den anderen Regionen der Erde installiert und eigene Konferenzen ausgetragen werden.

Folgende Regionalsekretariate waren als Vorschlag aufgenommen worden: Nordamerika, Mittel- und Südamerika incl. Karibik, Asien, Pazifik (Australien, Neuseeland und pazifische Inseln). Von genauen Zuordnungsvorschriften haben die Delegierten abgesehen. Jeder Region soll ein gewisser eigener Spielraum eingeräumt werden. Letztlich hängt die Durchführbarkeit dieses Prozesses auch von den Finanzen ab. Und genau das ist der heikelste Punkt: Kostengünstig (von Verwaltungsseite her gesehen) wird die Regionalisierung nicht werden.

Ein weiteres heißes Eisen wurde angepackt: der Konflikt pro und contra Pädos und Vereinte Nationen. Der rechtskonservative US-Senator Jesse Helms verteilte vorerst der ILGA den BeobachterInnenstatus bei den UN. Er verlangt den bedingungslosen Abschied von allen pädophilen Gesinnungen.

Im letzten Jahr gab es deswegen schon reichlich genug Knatsch auf der Weltkonferenz in New York. Demzufolge hätten nun auch einige altbewegte Organisationen wie der VSG aus München auf der Abschußliste gestanden. Doch wehe wenn - die Zeitbombe „Zerreißprobe“ der ILGA finge an zu ticken. Um eine Kompromißlösung haben sich einige fleißige Köpfe verdient gemacht. In einem höchst konstruktiven Diskussionsklima wurde in Rio ein Paket verschnürt, das alle an dem Drahtseilakt Beteiligten zufrieden stellen dürfte.

Last but not least standen diverse Neuwahlen an: Die zwei GeneralsekretärInnen, das Frauensekretariat und das Aktionssekretariat suchten neue Namen und ein neues Zuhause. Mager hingegen war die Besetzungliste. Inge Waellert aus Belgien konnte gegen die verhinderte Jennie Wilson aus Australien eine 2/3-Mehrheit für sich verbuchen. Ohne Gegenkandidat hatte Jordi Petit aus Katalonien ein leichtes Spiel, Generalsekretär zu werden. Um die Sekretariatsposten hatte sich zunächst niemand gerissen. Aber nun werden sich die Lesbenkollektive aus Rio de Janeiro und Sao Paulo die Arbeit teilen. Das Aktionssekretariat muß vorerst ohne feste Heimat auskommen. Die Aktiven von IGLHRC San Francisco haben aber zugesichert, sich übergangsweise um das Nötige und die Nachfolge zu kümmern.

Und dann mußte noch eine Entscheidung gefällt werden: Wo findet die nächste Weltkonferenz in zwei Jahren statt?

Oslo, in New York noch ins Rennen gegangen, hat auf halber Strecke aufgegeben, und so war der Weg frei für KÖLN.

Nachdem sich die Kölner VertreterInnen redlich mit shake hands & keep smiling mühe gegeben hatten, positiv aufzufallen, fiel auch dieses Votum eindeutig aus. Nun sind die MacherInnen der Vorbereitungsgruppe in Köln schon aus den Startlöchern gekommen.

Mit Sicherheit wird in Köln einiges anders sein als in Rio: Workshops und Plenen beginnen pünktlich (oder spätestens nach dem akademischen Viertel). Das wird entweder hart für die Latinas und Latinos oder die nördliche Hemisphäre bestreitet die Vormittagsstunden unter sich. Der Presserummel wird seinesgleichen suchen müssen.

Soviel Scheinwerfer- und Blitzlicht beim Eröffnungsplenum unter Beteiligung von hochrangiger Politprominenz und Interviews am Rande hat es noch auf keiner ILGA-Konferenz gegeben.

Da können die EuropäerInnen lange warten, bis MTV mit Kamera und Mikro auf dem traditionellen Marsch mit unterwegs ist und Statements sammelt. Der fand in eindrucksvoller Kulisse auf der Avenida Atlantica entlang dem berühmtesten Strand der Welt, der Copacabana, statt.

Die beiden neuen ILGA-GeneralsekretärInnen: Inge Waellert (Belgien) u. Jordi Petit (Spanien)

Hunderttausende staunende Carioca-Augen waren auf die kunterbunte Schar von 3000 Demonstrierenden mit Regenbogenflagge gerichtet. Was sind da schon 30.000 oder mehr zur CSD-Demo in Köln: das findet gerade mal die Lokalpresse eine Meldung auf der Rückseite wert.

Was haben beide Karnevalsmetropolen gemein: ihre Tradition im Feiern. Unser „rosa Karneval“ braucht sich nicht zu verstecken, der wird den GästInnen schon gefallen in 1997. Trotzdem müssen sich die KölnerInnen anstrengen, die OrganisatorInnen haben in Rio hervorragende Arbeit geleistet und alle TeilnehmerInnen werden Rio, die brasilianischen Menschen und die heitere Konferenz in bester Erinnerung behalten.

Uta Chlubek (Text und Fotos)

RA4 08 95

Erfolg für Menschenrechts-Aktion ILGA - Weltkonferenz 1997 in Köln

ers auf einer Todesliste der islamischen Heilsfront FIS ließ die schwedischen Behörden unbeeindruckt. Im Gegensatz zu anderen Ländern finden vor allem im Iran derartige Gesetze auch ihre erschreckende Anwendung, wie Untersuchungen von amnesty international zeigen.

Die drohende Abschiebung stieß nicht nur im bisher als sehr liberal geltenden Schweden auf starken öffentlichen Protest. Es muß alles unternommen werden, um diese Abschiebungen zu verhindern, so Hartmut Schönknecht vom schwulen Informationsnetzwerk ISGITN, das Mitglied der ILGA ist und aktiv in der ILGA Support Group Berlin mitarbeitet.

Auffruchtbaren Boden fiel auch die Unterstützung der ILGA Support Group Berlin für die lesbian & gay liberation front (lgf) aus Köln. Die rund 300 Delegierten aus aller Welt, die sich zur diesjährigen Weltkonferenz der International Lesbian & Gay Association (ILGA) vom 18.-25. Juni in Rio de Janeiro versammelt hatte, befürworteten den lgf-Antrag, die Weltkonferenz 1997 in Köln auszurichten. Damit wird zum zweiten Mal nach 1987 eine Weltkonferenz der ILGA in Deutschland stattfinden. Gleichzeitig wurden Jordi Petit aus Spanien und Inge Waellert aus Belgien zu neuen Generalsekretären der ILGA gewählt. Das neu gegründete europäische Regionalsekretariat der ILGA wird beim niederländischen Dachverband COC in Amsterdam angesiedelt. Es soll die europäischen Aktivitäten der ILGA im Rahmen der Regionalisierung koordinieren und vorantreiben.

Berlin (ISGITN): Als großen Erfolg und als ein deutliches Zeichen für Solidarität mit von Abschiebung bedrohten Menschen bewertet die ILGA Support Group Berlin die insg. 1021 Unterschriften, die während des Christopher Street Days 1995 im Rahmen der laufenden „Aktion für Menschenrechte“ gesammelt wurden. Gleichzeitig beweist die Aktion, daß der CSD trotz aller gegenteiliger Befürchtungen ausreichend Raum für aktive politische Arbeit bietet, sofern die Möglichkeit dazu wahrgenommen wird. Die ILGA Support Group Berlin bedankt sich daher ausdrücklich bei den OrganisatorInnen der CSD-Veranstaltungen für ihre Arbeit. Anlaß der Unterschriftenaktion war die drohende Abschiebung eines schwulen Iraners sowie eines schwulen Algeriers, die beide in Schweden Zuflucht gesucht hatten. Ihre Asylanträge waren von den schwedischen Einwanderungsbehörden in erster Instanz abgelehnt worden. Die iranische Rechtsprechung, die Homosexualität mit der Todesstrafe bedroht, würde Homosexuelle vor Verfolgung schützen, da „die Tat“ (sprich der sexuelle Akt) von Dritten gesehen und angezeigt werden muß, so die Begründung im Falle des schwulen Iraners. Auch die Auflistung des schwulen Algeri-

Der VSG aus München, dessen Mitgliedschaft in der ILGA aufgrund von Vorwürfen der Unterstützung der Pädophilie vom Sekretariats Komitee im Herbst 1994 vorläufig suspendiert wurde, wurde nicht ausgeschlossen. Statt dessen verabschiedete die Vollversammlung, das oberste Entscheidungsgremium der ILGA, in Rio einen Kriterienkatalog basierend auf bisherigen ILGA-Beschlüssen, die für eine Mitgliedschaft in der ILGA verbindlich sind und die alle Mitglieder durch ihre Unterschrift bestätigen müssen. Sollte sich der VSG diesen grundsätzlichen Zielen und Forderungen der ILGA nicht anschließen können, wäre ein Fortbestehen seiner Mitgliedschaft unwahrscheinlich. Zudem müßte er sich fragen lassen, warum er eine Mitgliedschaft in einer Organisation aufrecht erhalten will, wenn seine Ziele offensichtlich nicht mit denen der Organisation übereinstimmen.

Box 08.95

De aanwezigheid op de conferentie van tientallen Latijns Amerikaanse homo- en lesbische groepen uit bijna alle landen van dat continent maakte duidelijk dat de homobeweging daar om de donder niet dood is. De Braziliaanse groepen waren er trots op om de deelnemers uit alle werelddelen niet alleen een goed georganiseerde conferentie te kunnen aanbieden, maar ook te laten zien dat ze in alle deelstaten van dit grote land de laatste jaren stevig wortel hebben geschoten.

De wettelijke situatie voor homo- en lesbiseks is er trouwens niet zo belabberd als in een paar andere landen in de regio. Zo werd bericht over schrijnende gevallen van brute onderdrukking in Chili, Ecuador en Columbia. Veel aandacht trok een Braziliaans parlements lid dat kort tevoren een wetsontwerp over het homohuwelijk had ingediend. De media waren overigens alom aanwezig op de ILGA-conferentie en de homoactivisten haalden dagenlang de voorpagina's en prime time tv. Kom daar eens om in ons verwerende landje.

Andere belangrijke punten op de conferentie waren de voorbereidingen voor de Vierde wereldvrouwenconferentie die in september in Beijing wordt gehouden. In Rio bleek dat lesbische organisaties uit Noord en Zuid behoorlijk aan de weg hebben getimmerd in het voorbereidingsproces. Het is te hopen dat de Chinese autoriteiten en de deelnemende regeringen de agendapunten die voor lesbische vrou-

wen het belangrijkste zijn niet onder het Chinese tapijt vegen.

ILGA besloot door te gaan met de moeizame pogingen om een officiële status bij de Verenigde Naties te krijgen. Dit keer vond het debat over deze heikele zaak plaats in een rustige atmosfeer. Verleden jaar op de New York conferentie was de discussie nogal uit de hand gelopen wat leidde tot het uitstoten van organisaties voor pedoseksuelen. Er lag in Rio een voorstel om een volgende organisatie uit te sluiten, maar dat gebeurde gelukkig niet.

De zaken werden nog eens op een rijtje gezet, de doelstellingen werden verduidelijkt en van alle lidorganisaties (inmiddels meer dan 600 over de hele wereld) werd gevraagd de nieuwe doelstellingen en een duidelijk standpunt over pedofilie te onderschrijven, dat eerder in de conferentie in Stockholm een paar jaar gelden al werd geformuleerd. Wat de interne zaken van ILGA betreft was er veel discussie over een verder regionalisering van de organisatie. In Europa is deze al ver gevorderd, nu zijn er ook aanzetten in Azië, Noord-Amerika en Latijns-Amerika. Oceanië en Afrika zijn minder ver.

De nieuwe secretarissen-generaal zijn Jordi Petit (uit Catalonië) en Inge Waellert (Vlaanderen). Het COC neemt voorlopig de Europese coördinatie op zich.

XL SEPT

Hein Verkerk

Teleloterij Par^{2.3}/_{1c}

Op 14 oktober was bij Veronica de eerste uitzending van de Nationale Teleloterij, georganiseerd door ChildRight Worldwide en als we ze niet stoppen volgen er nog dertien voorstellingen. Volgens mij is het niet pluis met die actie. Childright Worldwide en de andere organisaties genoemd in de door KPN verspreide folder: Defence for Children International, het Liliane-Fonds, Save the Children Nederland en de stichting Wereldkinderen, zijn volstrekt onbekend bij bijvoorbeeld Unicef.

De directeur van ChildRight Worldwide, Theo Knippenberg, laat op zijn postpapier geen adres achter, geen inschrijvingsnummer van de Kamer van Koophandel en evenmin een nummer van justitiële goedkeuring voor de loterij. Het enig herkenbare aan ChildRight Worldwide is een postbusnummer in Den Haag en een duur 06-nummer.

Tijdens de uitzending op 14 oktober liet Veronica (of beter gezegd: John de Mol-Producties) volop beelden zien van zielige uitgebuite kinderen. Wat ze niet laten zien is wat ChildRight Worldwide daartegen doet, dus waarom ons goeie geld juist bij hen besteed moet worden. Een zekere meneer De Haas speelt in de uitzending voor notaris. In de aftiteling heb ik niet kunnen achterhalen of hij een echte notaris is.

Ik zou dat graag willen weten, want de verdeling van het prijzengeld klopt van geen kant. De folder van Knippenberg belooft dat dertig procent van de inleg naar prijzen gaat (de Staatsloterij garandeert veertig procent). De hoofdprijs is een miljoen gulden. Daarvoor moet je negen cijfers goed hebben op de juiste plaats, oftewel een kans van 1:10⁹ (oftewel één op een miljard). Dat die prijs gewonnen wordt, is dus vrijwel onmogelijk. Wil je een lullig prijsje van vijf gulden verdienen, dan moet je drie van de negen cijfers op de juiste plaats goed hebben. De kans daarop is minder dan één procent per trekking.

Ik moet toegeven: er zijn veertien trekkingen gepland, maar je betaalt wel vijf gulden per trekking.

Zeer opvallend in de live uitzending was de afwezigheid van de drie hoofdsponsors: Lufthansa, Philips en Primafoon. Hebben ze onraad geroken en zo ja, waarom mag het Nederlandse volk dat niet weten?

John de Mol geeft zomaar twee auto's weg. Telt dat als prijzengeld? Het staat niet in de bevestigingsbrief.

Ik heb mijn bank dan ook opdracht gegeven de machtiging tot overschrijven van de vijf gulden per week naar de stichting ChildRight Worldwide ongedaan te maken.

Amsterdam

C. LEENDERS